

BIG BAZAAR
Grocery, Sweets & Catering
*Fresh Vegetables Every Thursday
*Book your catering now.
Baljinder S. Ben
Ph: 317-640-2400
Like our Facebook page:
BigBazaarIndianGrocery
5425 E. Thompson Rd., Indianapolis IN 46237

Mela
INDIAN RESTAURANT • PUB
ਮੇਲਾ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਦਾ ਖਾਣਾ ਇਕ ਵਾਰ ਖਾਓਗੇ, ਵਾਰ ਵਾਰ ਆਓਗੇ
Baljinder S. Ben
Ph: 317-869-2400

You dont marry the person you can live with
You marry the person you can't live without
ROKA USA
Coming Soon

Buying/Selling in Michigan
All types of Residential & Commercial properties. Gas Stations, Liquor Stores, Hotels, Plazas, Truck Terminals etc.
Raj S. Shergill
Broker
5820 N Canton Center Rd, Suite 141
734-751-4455 (Cell)
Rajshergill@yahoo.com
CANTON REALTY

Twenty-Third Year of Publication ਮਿਡਵੈਸਟ ਐਡੀਸ਼ਨ Price 50¢
ਸ਼ਿਕਾਗੋ, ਸੈਨ ਫਰਾਂਸਿਸਕੋ ਅਤੇ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਤੋਂ ਇਕੋ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹਫਤਾਵਾਰ
Email: punjabtimes1@gmail.com
www.punjabtimesusa.com
ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼
Punjab Times, Vol 23, Issue 45, November 5, 2022 20451 N. Plum Grove Rd., Palatine, IL 60074 Ph:847-359-0746, Fax:847-705-9388

ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਤਾਣਾ ਬਾਣਾ ਹਿੱਲਿਆ

ਸਿੱਖ ਕਤਲੇਆਮ ਬਾਰੇ 'ਸੱਚਾਈ ਕਮਿਸ਼ਨ' ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਉੱਠੀ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਨਸ਼ਾ ਤਸਕਰਾਂ ਅਤੇ ਗੈਂਗਸਟਰਾਂ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਦੀਆਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈਆਂ ਕੁਝ ਵੀਡੀਓਜ਼ ਅਤੇ ਤਸਵੀਰਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਵਸਥਾ ਉਤੇ ਵੱਡੇ ਸਵਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵੀਡੀਓ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣ ਪਿੱਛੋਂ ਇਹ ਵੀ ਕਾਫੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਸਾਫ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਅੰਦਰ ਨਸ਼ਾ ਤੇ ਮੋਬਾਇਲ ਫੋਨ ਕਿਵੇਂ ਪੁੱਜਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਪਲਾਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਕ ਵੀਡੀਓ ਸਿੱਧੂ ਮੂਸੇਵਾਲੇ ਦੇ ਕਤਲ ਕੇਸ ਵਿਚ ਨਾਮਜ਼ਦ ਗੈਂਗਸਟਰ ਦੀਪਕ ਟੀਨੂ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚੋਂ ਫਰਾਰ ਕਰਵਾਉਣ ਵਾਲੇ ਮਾਨਸਾ ਸੀ.ਆਈ.ਏ. ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਇੰਚਾਰਜ ਪ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦੀ ਵੀ ਹੈ। ਇਸ ਵੀਡੀਓ ਵਿਚ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤੇ ਗੈਂਗਸਟਰ ਮੋਹਿਤ ਭਾਰਦਵਾਜ ਬਾਣੇਦਾਰ ਦੀ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਇਕ ਨਾਈਟ ਕਲੱਬ ਵਿਚ ਸੇਵਾ-ਪਾਣੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਬਾਣੇਦਾਰ ਨਸ਼ੇ ਵਿਚ ਝੂਮ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਗੈਂਗਸਟਰ ਉਸ ਦੀ ਵੀਡੀਓ ਬਣਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਫਰਾਰ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚੋਂ ਫੋਨ ਕਰਕੇ ਟੀਨੂ ਨੇ ਬਾਣੇਦਾਰ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਮੋਹਿਤ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਲਾਈ ਸੀ। ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਦੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵੀਡੀਓ ਪਿਛਲੇ

ਦਿਨੀਂ ਅਟਾਰੀ ਦੇ ਪਿੰਡ ਮਾਨਾਵਾਲਾ ਦਾ ਸਰਪੰਚ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚੋਂ ਬਣਾ ਕੇ ਲਿਆਇਆ ਸੀ। ਇਹ ਸਰਪੰਚ ਕਿਸੇ ਝਗੜੇ ਕਾਰਨ ਚਾਰ

ਜੇਲ੍ਹ ਦੇ ਦੋ ਹੋਰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਵਿਚ ਪੀ.ਏ.ਪੀ. ਦਾ ਇਕ ਏ.ਐਸ.ਆਈ. ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਜੇਲ੍ਹ ਦੇ ਦੋ ਹੈੱਡ ਵਾਰਡਰ ਰਾਜੀਵ ਕੁਮਾਰ ਤੇ ਨਰੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਸ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਹਫਤਾ ਪਹਿਲਾਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਮੈਡੀਕਲ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਨੂੰ ਹੈਰੋਇਨ ਸਣੇ ਕਾਬੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫਰੀਦਕੋਟ ਵਿਚ ਇਕ ਏ.ਐਸ.ਪੀ. ਬਨਿੰਡਾ 'ਚ ਇਕ ਮੈਡੀਕਲ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਤੇ ਦੋ ਡਿਪਟੀ ਸੁਪਰਡੈਂਟਾਂ ਸਣੇ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ 'ਚ ਇਕ ਡਾਕਟਰ ਨੂੰ ਵੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਜੇਲ੍ਹ ਮੰਤਰੀ ਹਰਜੋਤ ਬੋਸ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਤੇ ਨਸ਼ੇ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੇ ਕੰਮ ਵਿਚ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਕੁਝ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦੇ ਖਦਸ਼ੇ ਤਹਿਤ ਹੁਣ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਤਾਇਨਾਤ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਤੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਜੇਲ੍ਹ ਦੇ ਅੰਦਰ ਤੇ ਬਾਹਰ ਮਾਤੇ ਅਨਸਰਾਂ ਨਾਲ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰਾਂ ਦੀ ਸਾਂਝ ਸਾਫ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਇਹ ਤਾਣਾ ਕਿਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਉਲਝਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਬਦਲਾਅ ਦੇ ਨਾਂ ਉਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸੱਤਾ ਸਾਂਝਣ ਵਾਲੀ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਸੱਤਾ ਵਿਚ ਆਏ ਸੱਤ ਮਹੀਨੇ ਪੂਰੇ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਹਾਲਾਤ ਇਹ ਹਨ ਕਿ ਓਵਰਡੋਜ਼ ਕਾਰਨ ਨਿੱਤ (ਬਾਕੀ ਸਫਾ 6 'ਤੇ)

ਦਿਨ ਜੇਲ੍ਹ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤੇ ਅੰਦਰ ਗੁਪਤ ਕੈਮਰੇ ਨਾਲ ਵੀਡੀਓ ਬਣਾ ਲਈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਜੇਲ੍ਹ ਦੇ ਵਾਰਡਨ ਵਿਚ ਕੈਦੀ ਸ਼ਰੇਆਮ ਨਸ਼ਾ ਤੇ ਮੌਜ ਮਸਤੀ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਸਰਪੰਚ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਸੀ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਬਕਾਇਦਾ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛਦੇ ਹਨ ਕਿ 'ਅੱਜ ਕਿਹੜਾ ਨਸ਼ੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।' ਇਸ ਬਦਲੇ ਰਕਮ ਤੈਅ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਹੈ।

ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਕਾਰਵਾਈ ਵੀ ਸਾਫ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਕੈਦੀਆਂ ਤੱਕ ਨਸ਼ਾ ਪਹੁੰਚਣ ਦਾ ਮੁੱਖ ਸਰੋਤ ਪੁਲਿਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਅਤੇ ਅਫਸਰ ਹੀ ਹਨ। ਪਟਿਆਲਾ ਜੇਲ੍ਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵੱਲੋਂ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਸਣੇ ਇਕ ਬਾਣੇਦਾਰ ਤੇ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਐਚ.ਐਸ. ਫੁਲਕਾ ਨੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਪੱਤਰ ਲਿਖ ਕੇ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਕਤਲੇਆਮ ਪਿੱਛੇ ਰਚੀ ਗਈ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਦਾ ਪਤਾ ਲਾਉਣ ਲਈ 'ਸਚਾਈ ਕਮਿਸ਼ਨ' ਬਣਾ ਕੇ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਕਤਲੇਆਮ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਤੱਥ ਅਜਿਹੇ ਸੰਕੇਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਰਚੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਵਕੀਲ ਐਚ.ਐਸ. ਫੁਲਕਾ ਨੇ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਜੀ.ਬੀ.ਐਸ. ਸਿੱਧੂ ਦੀ ਲਿਖੀ ਕਿਤਾਬ 'ਦਿ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਕੌਂਸਪਿਰੇਸੀ' ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ। ਸ੍ਰੀ ਫੁਲਕਾ ਨੇ ਕਿਤਾਬ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਕੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਰਾਮ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ (ਆਰ) ਗੈਰੀ ਸਕਸੈਨਾ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਦਿੱਲੀ 'ਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਕਤਲੇਆਮ ਹੋਵੇਗਾ। ਸ੍ਰੀ ਫੁਲਕਾ ਨੇ ਪ੍ਰੈੱਸ ਕਲੱਬ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਵਿਚ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਹੂ-ਬ-ਹੂ

ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਇਆ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਤੇ ਗੈਰੀ ਸਕਸੈਨਾ ਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੱਤਰ 'ਚ ਲਿਖਿਆ ਕਿ ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ 'ਚ ਪਹਿਲਾਂ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਤੇ ਫਿਰ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਇਆ ਤੇ ਸੂਚੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਸ਼ਹਿ ਉਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਮਿਥ ਕੇ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ।

ਸਿੱਖ ਟੈਂਪਲ ਆਫ ਨੌਰਥ ਟੈਕਸਸ ਵਿਖੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਿਹਾੜੇ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ 8 ਨੂੰ
ਟੈਕਸਸ: ਸਿੱਖ ਟੈਂਪਲ ਆਫ ਨੌਰਥ ਟੈਕਸਸ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਪਹਿਲੀ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਿਹਾੜਾ ਸ਼ਰਧਾ ਨਾਲ ਮਨਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਸ਼ਾਮ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ 8 ਨਵੰਬਰ, ਦਿਨ ਮੰਗਲਵਾਰ ਨੂੰ ਸਜਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਦਾ ਅਰੰਭ 11 ਨਵੰਬਰ ਅਤੇ ਭੋਗ 13 ਨੂੰ ਪਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਪਰਿਕਰਮਾ ਅਤੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸੇਵਾ 13 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ 10 ਵਜੇ ਹੋਵੇਗੀ। ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਸਬੰਧੀ ਵਧੇਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਪੰਨਾ ਨੰਬਰ 15 ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

India Palace Restaurant
And Banquet Hall
Restaurant-Fine Indian Cuisine
4213 Lafayette Road, Indianapolis, IN
(Ph:317-298-0773)
Banquet Hall Available Up to 550 People
Amber Indian Restaurant
Restaurant-Fine Indian Cuisine
12510 N. Meridian St., Carmel, IN
Ph: 317-580-0828
We do private party's & catering at your home or business.
Call, Lakhvir S. Johal
Ph: 317-709-7800
www.indianpalaceindy.com
www.AmberIndianRestaurantCarmel.com

Singh Auto Group
3983 ST RD 38E
Lafayette, IN 47905
Ph: 765-607-1300
www.singhautosgroup.com
Best Buy Motors
1805 Elmwood, Lafayette, IN 47904
Ph: 765-449-0490
www.bestbuymotorsin.com
University Motors
3312 Klondike Rd, West Lafayette, IN 47906
Ph: 765-497-1100
www.universitymotors1.com
Serving Indian American community over 30 years in Midwest for their auto needs.
ਕੋਈ ਵੀ ਗੱਡੀ ਖਰੀਦਣ ਜਾਂ ਵੇਚਣ ਲਈ ਕਾਲ ਕਰੋ:
Jaspal S. Ghotra: 765-337-5151

Buying Or Selling Home In Chicagoland And Suburbs ?
Goldwell Barlow is a leading real estate brokerage that helps families and individuals find their perfect home.
We Can Help You With
Buying Selling Investing Managing
Call For More Info:
+1 847-322-5832
www.pradeepsinghrealtor.com
ishowhomes@yahoo.com
20 S Roselle Rd Schaumburg IL 60193
Pradeep Singh
Realtor (14 Years of Experience)

RAJVEER GILL
847-907-1525
Regal Jewels
NEW SPECIALS EVERY MONTH
22KT GOLD & DIAMONDS
MOTO COLLECTION
KARAJI COLLECTION
ਤੁਹਾਡੇ ਆਪਣੇ ਲੋਗ, ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ, ਆਪਣਾ ਸਟੋਰ
2625 W. DEVON AVE. CHICAGO, IL 60659
773-262-4377 773-517-0574
www.RegalJewels.com

ੴ

ਪੁਛਨਿ ਗਲ ਈਮਾਨ ਦੀ ਕਾਜੀ ਮੁਲਾਂ ਇਕਠੇ ਹੋਈ। ਵਡਾ ਸਾਂਗ ਵਰਤਾਇਆ ਲਖਿ ਨ ਸਕੈ ਕੁਦਰਤਿ ਕੋਈ।
ਪੁਛਨਿ ਫੋਲਿ ਕਿਤਾਬ ਨੋ ਹਿੰਦੂ ਵਡਾ ਕਿ ਮੁਸਲਮਾਨੋਈ। ਬਾਬਾ ਆਖੇ ਹਾਜੀਆ ਸੁਭਿ ਅਮਲਾ ਬਾਝਹੁ ਦੋਨੋ ਰੋਈ।

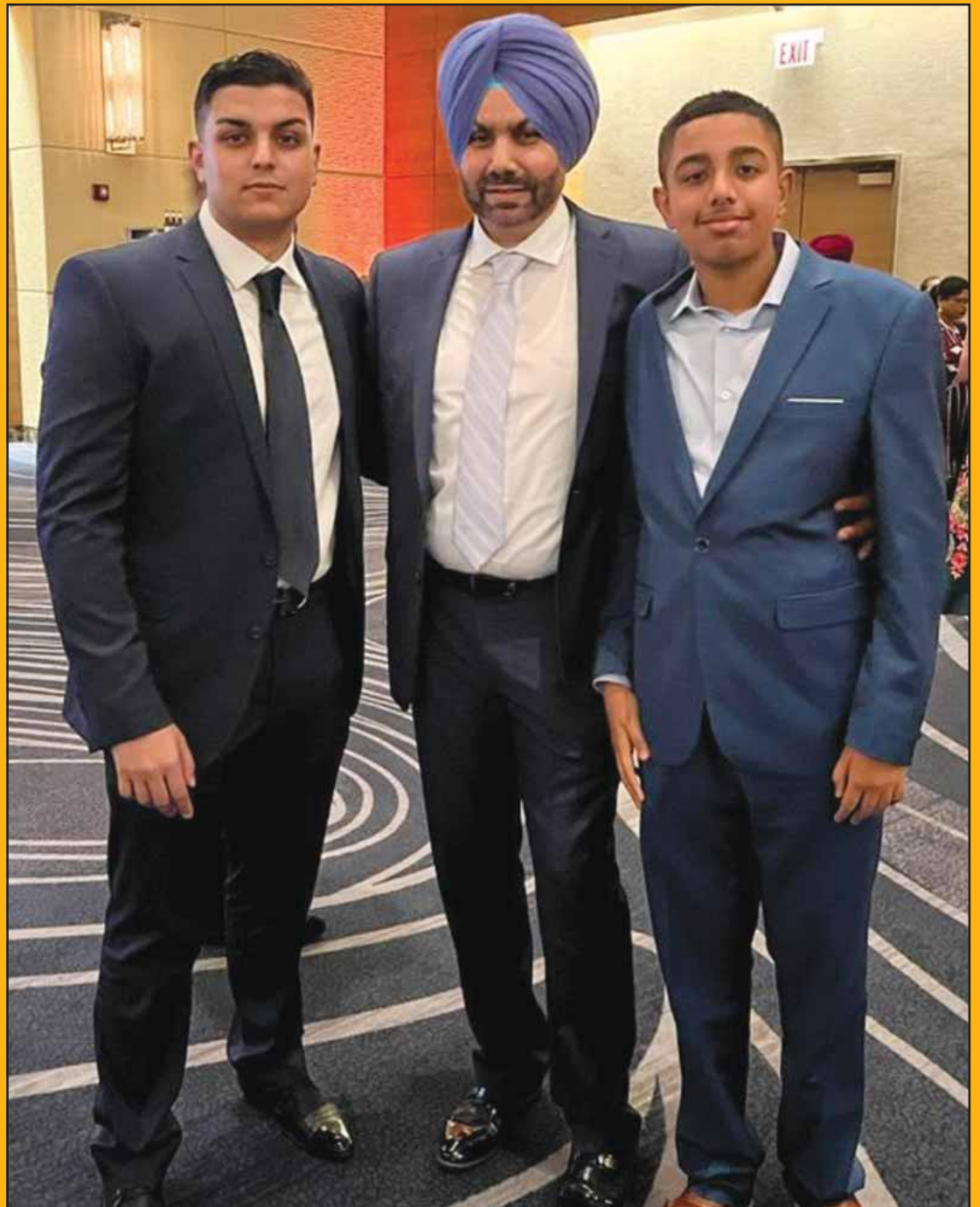
ੴ

‘ਰਾਜੇ ਸ਼ੀਂਹ ਮੁਕੱਦਮ ਕੁੱਤੇ’ ਆਖ ਸਮੇਂ ਦੇ ਹਾਕਮਾਂ ਨੂੰ ਫਿੱਟ ਲਾਹਨਤ
ਪਾਉਣ ਵਾਲੇ ਤੇ ਜ਼ਾਲਮਾਂ ਦੇ ਜ਼ੁਲਮਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਰੱਬ ਨੂੰ ‘ਏਤੀ ਮਾਰ ਪਈ
ਕੁਰਲਾਣੈ ਤੈਂ ਕੀ ਦਰਦੁ ਨਾ ਆਇਆ’ ਦਾ ਨਿਹੋਰਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ 553ਵੇਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਦੀ

ਸਮੂਹ ਨਾਨਕ
ਨਾਮ ਲੇਵਾ ਸਾਧ
ਸੰਗਤ ਨੂੰ
ਧਾਲੀਵਾਲ ਪਰਿਵਾਰ
ਵਲੋਂ

ਕੋਟਨਿ ਕੋਟ
ਵਧਾਈ

ਜਸਕਰਨ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ ਫੋਨ: 630-290-7993

From: Dhaliwal Brothers Inc. & Metro Transportations

Matrimonials

ਲੜਕੇ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

Jat Sikh parents invite matrimonial alliance for their US born daughter 36, 5'9" beautiful, family oriented, never married. Master's in Bioengineering Management- executive position in Bay Area, California. The boy must be from the USA, professionally qualified; good-natured and well settled, with family values. Serious enquiries only. Please respond with latest photo and biodata to kaurprincess11@yahoo.com or whatsapp 669-946-5891

41-44

Jatt Sikh family looking for a Jatt Sikh match for their 34 years, 5' 4" daughter. Master of Business Administration, Marketing, Food media. Permanent Resident of Canada. Mother retired govt. Principal, Brother Sarpanch of village & now preparing for MLA Election, urban and rural property. Boy wanted from jatt sikh family only. Contact us at: +1 4373328422 or E-mail at: puneetasra17october@gmail.com

40-43

Khatri sikh family looking for a US citizen, Green card, H1 or work permit match for their Oct' 84 MS, divorcee issueless US Citizen daughter working in New York upstate. Contact us at +91-7888508778 (WhatsApp No.)

40-43

Jatt Sikh family looking for a well-settled Jatt Sikh boy for their 29/5'6", RN, BSN, USA citizen daughter. A boy on study visa or H1B visa holder can also be considered. Please contact us at: Whatapp (1)-224-361-1456

37-40

ਲੜਕੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

Ramgharia Sikh boy 5'8" 1992 born, M.Eng Western University Canada, Working as Senior Software Engineer in Toronto Canada, Looking for a girl in similar profession living in Canada or US. Email: dev.kirat@gmail.com or contact us at: +1 (313) 718-0178

44-47

Wanted suitable Sikh girl from USA for a New Zealand citizen jatt sikh boy (currently in USA) 32 years, 5'9". Bachelor in business. Also have a business in USA. Please Contact us at: 856-693-5401 or email rajdeepmann4u@yahoo.com.

42-47

ਜੱਟ ਸਿੱਖ ਬਾਜਵਾ ਸੋਹਣੇ-ਸੁਨੱਖੇ, ਵੈਸ਼ਨੋ, 22 ਸਾਲ, 5'11" ਨਿਊਜ਼ੀਲੈਂਡ ਵਿਚ ਬੇਕਿੰਗ ਲੈਵਲ ਦੇ ਡਿਪਲੋਮੇ ਕਰਨ ਉਪਰੰਤ ਬੇਕਰੀ ਕੰਪਨੀ ਵਿਚ ਵਰਕ ਪਰਮਿਟ 'ਤੇ ਨੌਕਰੀ ਕਰਦੇ ਲੜਕੇ ਲਈ ਅਮਰੀਕਨ ਸਿਟੀਜ਼ਨ ਜਾਂ ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ ਹੋਲਡਰ, ਮਿਹਨਤੀ, ਇਮਾਨਦਾਰ ਅਤੇ ਪਰਮਾਤਮਾ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਰੱਖਣ ਵਾਲੀ ਲੜਕੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਜਾਤੀ ਬੰਧਨ ਨਹੀਂ। ਲੜਕੇ ਕੋਲ ਇੰਡੀਆ ਵਿਚ ਘਰ, ਕਮਰਸ਼ੀਅਲ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਐਗਰੀਕਲਚਰਲ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਚਾਹਵਾਨ ਫੋਨ ਨੰਬਰ: 682-307-3057 (ਵਟਸਐਪ) 'ਤੇ ਸੰਪਰਕ ਕਰਨ।

43-46

ਜੱਟ ਸਿੱਖ, ਯੂ ਐਸ ਏ ਸਿਟੀਜ਼ਨ 31 ਸਾਲ, ਕੱਦ 6', ਨਸ਼ਿਆਂ ਤੋਂ ਰਹਿਤ, ਨਾਨ ਡਰਿੰਕਰ, ਹਸਪਤਾਲ 'ਚ ਵਧੀਆ ਨੌਕਰੀ ਕੰਮ ਕਰਦੇ, ਬੈਚਲਰ ਆਫ ਸਾਇੰਸ, ਫਾਰਮੇਸੀਟੈਕ ਲੈਬਟੈਕ, ਲੜਕੇ ਲਈ ਪਰਿਵਾਰਕ ਲੜਕੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। H1B ਵੀਜ਼ਾ ਹੋਲਡਰ ਵੀ ਵਿਚਾਰਨਯੋਗ (ਜਾਤ-ਪਾਤ ਦਾ ਕੋਈ ਬੰਧਨ ਨਹੀਂ)। ਲੜਕੇ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ, ਬੇਅ ਏਰੀਆ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਵਿਚ ਵਧੀਆ ਸਥਾਪਿਤ ਹੈ। ਚਾਹਵਾਨ ਸੰਪਰਕ ਕਰਨ: 510-871-0324, 510-200-1715

41-48

ਜੱਟ ਸਿੱਖ ਯੂ.ਐੱਸ.ਏ. ਸਿਟੀਜ਼ਨ ਉਮਰ 47 ਸਾਲ, ਕੱਦ 6'1" ਤਲਾਕਸੂਦਾ, ਸਥਾਪਿਤ ਕੰਪਨੀ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਸ਼ਰਾਬ ਜਾਂ ਹੋਰ ਨਸ਼ਿਆਂ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਖਾਨਦਾਨੀ ਲੜਕੇ ਲਈ ਭਾਰਤੀ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਵਾਲੀ ਯੂ.ਐੱਸ.ਏ. ਜਾਂ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੀ ਖਾਨਦਾਨੀ ਲੜਕੀ (ਉਮਰ 39-42 ਸਾਲ) ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਤਲਾਕਸੂਦਾ ਵੀ ਵਿਚਾਰਨਯੋਗ। ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇੜੇ ਕਰੋੜਾਂ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ। ਚਾਹਵਾਨ ਸੰਪਰਕ ਕਰਨ: 484-219-4922 or E-mail at baljitrandhawa0001@gmail.com

41-44

Looking for a suitable match for an Arora sikh boy. 6'1", 1992 born. Masters in SCM from UTD and working in Dallas, TX in IT with Deloitte on H1-B. He holds Canadian PR and we prefer a Punjabi girl (caste no bar) settled in the USA or Canada. Please contact us at 516-532-3023 or email at 10.guneet@gmail.com

41-44

Looking for suitable match for 42, 6", clean shaven Jatt Sikh Neuro-surgeon boy, working in Chicago. Divorcee, one daughter custody with mother. Contact us at: 917-238-3060

35----

ਹੈਲੋਵੀਨ: ਭਾਜੜ 'ਚ ਮ੍ਰਿਤਕਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 150 ਤੋਂ ਪਾਰ

ਸਿਓਲ: ਦੱਖਣੀ ਕੋਰੀਆ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਸਿਓਲ 'ਚ ਹੈਲੋਵੀਨ ਦੌਰਾਨ ਭੀੜ ਦੇ ਇਕ ਭੀੜੀ ਗਲੀ 'ਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਾਰਨ ਮਚੀ ਭਗਦੜ 'ਚ ਮ੍ਰਿਤਕਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਧ ਕੇ 155 ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਜਦਕਿ 82 ਹੋਰਾਂ ਦਾ ਇਲਾਜ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਭਾਰਤ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਸਣੇ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਇਸ ਘਟਨਾ 'ਤੇ ਦੁੱਖ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਤੇ ਰਾਹਗੀਰਾਂ ਨੇ ਰਾਜਧਾਨੀ ਦੇ ਇਟੋਵਨ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ 'ਚ ਮੱਚੀ ਭਗਦੜ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਪਏ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਾਹ ਦਿਵਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਸਿਓਲ ਦੇ ਯੋਂਗਸਨ ਫਾਇਰ ਬ੍ਰਿਗੇਡ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਮੁਖੀ ਚੋਈ ਸੋਓਗ ਬੀਓਮ ਅਨੁਸਾਰ ਮ੍ਰਿਤਕਾਂ ਤੋਂ ਜ਼ਖਮੀਆਂ 'ਚ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ 20 ਸਾਲ ਤੱਕ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨ ਹਨ। ਇਟੋਵਨ 'ਚ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਆਊਟ ਡੋਰ ਹੈਲੋਵੀਨ ਸਮਾਗਮ ਲਈ ਤਕਰੀਬਨ ਇਕ ਲੱਖ ਲੋਕ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ ਸਨ।

ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜੋਅ ਬਾਇਡਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ

ਪਤਨੀ ਜਿੱਲ ਬਾਇਡਨ ਨੇ ਪੀੜਤ ਗਣਰਾਜ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਹਮਦਰਦੀ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਤੇ ਜ਼ਖਮੀਆਂ ਦੇ ਜਲਦੀ ਸਿਹਤਯਾਬ

ਹੋਣ ਦੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।

ਮਾਨਸਾ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਗੈਂਗਸਟਰ ਦੀਪਕ ਟੀਨੂ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ 'ਚ ਲਿਆ

ਮਾਨਸਾ: ਮਾਨਸਾ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤ 'ਚੋਂ ਫਰਾਰ ਹੋਇਆ ਗੈਂਗਸਟਰ ਦੀਪਕ ਟੀਨੂ ਮੁੜ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਟੀਨੂ ਪਹਿਲੀ ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਮਾਨਸਾ ਸੀ.ਆਈ.ਏ. ਦੇ ਬਰਖਾਸਤ ਇੰਚਾਰਜ ਪ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤ 'ਚੋਂ ਭੇਤਭਰੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਫਰਾਰ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਦਿੱਲੀ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਟੀਨੂ ਨੂੰ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਰਾਜਸਥਾਨ ਤੋਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਸੀ। ਮਾਨਸਾ ਪੁਲਿਸ ਟੀਨੂ ਦਾ ਟਰਾਂਜਿਟ ਰਿਮਾਂਡ ਲੈਣ ਲਈ ਮੁੜ ਦਿੱਲੀ ਪੁੱਜੀ ਸੀ। ਰਿਮਾਂਡ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਦੀਪਕ ਟੀਨੂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਮਾਨਸਾ ਪੁੱਜੀ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਮਾਨਸਾ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਪਟਿਆਲਾ ਹਾਊਸ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਟਰਾਂਜਿਟ ਰਿਮਾਂਡ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਅਰਜ਼ੋਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਪਰ ਉਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦਿੱਲੀ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਅਚਾਨਕ ਉਸ ਦਾ ਤਿੰਨ ਰੋਜ਼ਾ ਰਿਮਾਂਡ ਹਾਸਲ ਕਰ ਲਿਆ। ਮਾਨਸਾ

ਪੁਲਿਸ ਉਦੋਂ ਖਾਲੀ ਹੱਥ ਵਾਪਸ ਆ ਗਈ ਸੀ। ਇਕ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਟੀਨੂ ਦਾ ਟਰਾਂਜਿਟ ਰਿਮਾਂਡ ਮਿਲਣ

ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਦੀਪਕ ਟੀਨੂ, ਜਿਸ ਸੀ.ਆਈ.ਏ. ਪੁਲਿਸ ਥਾਣੇ ਤੋਂ ਭੱਜਿਆ ਸੀ, ਹੁਣ ਉਸ ਤੋਂ ਉਥੇ ਹੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਤੰਦੂਰੀਏ ਅਤੇ ਹੈਲਪਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ
ਮੈਡੀਸਨ, ਵਿਸਕਾਨਸਿਨ ਵਿਚ ਇੰਡੀਅਨ
ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਲਈ ਤੰਦੂਰੀਏ ਅਤੇ ਹੈਲਪਰ ਦ
ਲੋੜ ਹੈ।
ਚੰਗੀ ਤਨਖਾਹ ਤੇ ਰਿਹਾਇਸ਼
ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ

ਚਾਹਵਾਨ ਸੰਪਰਕ ਕਰਨ:
608-886-2500

SUPER TRAVEL
847-676-9090, 773-465-5566
 E-mail: supertravel2003@live.com
Lowest Fares With Excellent Service

United Airlines
 British Airways

Etihad, Air India,
 KLM, Lufthansa,
 Delta, Qatar Airlines.

For Emergency
 Call anytime at
847-673-3825

EARLY BIRD SALE!!!!

Domestic fares
 available

ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ 'ਤੇ ਚੋਣ ਪ੍ਰਚਾਰ ਲਈ ਸਰਕਾਰੀ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਵਰਤਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲੱਗੇ

ਸਰਦੂਲਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਹਿਸਾਰ ਦੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕਾ ਆਦਮਪੁਰ ਵਿਚ ਜ਼ਿਮਨੀ ਚੋਣ ਲਈ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ ਪੁੱਜੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਹਲਕਾ ਸਰਦੂਲਗੜ੍ਹ ਦੇ ਪਿੰਡ ਕਰੰਡੀ ਵਿਚ ਉਤਾਰਿਆ ਗਿਆ।

ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪਿੰਡ ਕਰੰਡੀ ਤੋਂ ਸੜਕੀ ਰਸਤੇ ਰਾਹੀਂ ਆਦਮਪੁਰ ਪਹੁੰਚੇ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਚਰਚਾ ਚਲਦੀ ਰਹੀ ਕਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵੱਲੋਂ ਚੋਣ ਖਰਚਾ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਆਪਣਾ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪਿੰਡ ਕਰੰਡੀ ਵਿਚ ਉਤਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਮਾਨਸਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਦੌਰੇ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਰਕਾਰੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਰਾਜਿੰਦਰ ਪਾਰਕ ਤੋਂ ਸਪੋਰਟਸ ਸਟੇਡੀਅਮ ਪਿੰਡ ਕਰੰਡੀ ਵਿਚ ਉਤਰਨਾ ਸੀ ਤੇ ਪਿੰਡ ਸੰਘਾ ਵਿਚ ਲੋਕਲ ਮੀਟਿੰਗ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸੀ ਪਰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਵੱਲੋਂ ਪਿੰਡ ਸੰਘਾ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵੀ ਲੋਕ ਮਿਲਣੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਮੌਕੇ

ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਜ਼ਰੀਏ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਉਤਰ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਗੁੰਮਰਾਹ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪਰਿਸ਼ਦ ਮਾਨਸਾ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਤੇ ਹਲਕਾ ਸਰਦੂਲਗੜ੍ਹ ਤੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਟਿਕਟ

ਤੋਂ ਚੋਣ ਲੜ ਚੁੱਕੇ ਬਿਕਰਮ ਮੋਹਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਖੂਨ ਪਸੀਨੇ ਦੀ ਕਮਾਈ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਚੋਣ ਪ੍ਰਚਾਰ ਲਈ ਵਰਤ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਦੌਰੇ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਦੌਰਾ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਕਿ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੇ ਖਰਚੇ ਵਿਚ ਇਸ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਦਾ ਖਰਚਾ ਨਾ ਜੁੜੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕਰੰਡੀ ਵਿਚ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਤੋਂ ਉਤਰ ਕੇ ਸੜਕ ਰਸਤੇ ਰਾਹੀਂ ਆਦਮਪੁਰ ਪੁੱਜੇ ਤਾਂ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਗੁੰਮਰਾਹ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ।

ਅਖਤਿਆਰੀ ਕੋਟੇ ਦੇ ਫੰਡ ਖਰਚਣ ਨੂੰ ਤਰਸੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵਜ਼ੀਰ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਵਜ਼ੀਰਾਂ ਨੇ ਹਾਲੇ ਤੱਕ ਅਖਤਿਆਰੀ ਕੋਟੇ ਦੇ ਫੰਡਾਂ ਨੂੰ ਵੰਡਣ ਦਾ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਦੋਂਕਿ ਚਲੰਤ ਮਾਲੀ ਵਰ੍ਹੇ ਦੇ ਸਿਰਫ ਪੰਜ ਮਹੀਨੇ ਬਾਕੀ ਬਚੇ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਫੰਡਾਂ ਨੂੰ ਵੰਡਣ 'ਚ ਇੰਜ ਹੀ ਢਿੱਲ-ਮੱਠ ਰਹੀ ਤਾਂ ਇਹ ਲੈਪਸ ਹੋ ਜਾਣਗੇ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਅਖਤਿਆਰੀ ਕੋਟੇ ਦੇ ਫੰਡਾਂ 'ਚੋਂ ਕੋਈ ਐਲਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਪੇਂਡੂ ਵਿਕਾਸ ਤੇ ਪੰਚਾਇਤ ਮਹਿਕਮੇ ਵੱਲੋਂ ਅਖਤਿਆਰੀ ਕੋਟੇ ਦੇ ਫੰਡਾਂ ਲਈ ਹਰ ਵਰ੍ਹੇ ਬਣਨ ਵਾਲੀ ਨਵੀਂ ਪਾਲਿਸੀ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੋਲ ਭੇਜਣ ਵਿਚ ਦੇਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ 23 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਇਹ ਪਾਲਿਸੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਲਈ ਭੇਜੀ ਗਈ ਹੈ। ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਮਾਲੀ ਵਰ੍ਹੇ ਦੇ ਅੱਧ ਤੱਕ ਅਖਤਿਆਰੀ ਕੋਟੇ ਦੇ 60 ਤੋਂ 70 ਫੀਸਦੀ ਫੰਡ ਵੰਡ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਸਾਲਾਨਾ ਦਸ ਕਰੋੜ ਅਤੇ ਹਰ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਸਾਲਾਨਾ ਤਿੰਨ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਅਖਤਿਆਰੀ ਕੋਟੇ ਦੀ ਗਰਾਂਟ ਮਿਲਦੀ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਨਵੀਂ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉਂਗਲ ਉਠਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। 'ਆਪ' ਸਰਕਾਰ ਨੇ 22 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕਰਕੇ ਪੇਂਡੂ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਪੰਚਾਇਤ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਗਿਆਰਾਂ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਫੰਡਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਇਹ ਰੋਕ ਅਗਸਤ ਮਹੀਨੇ 'ਚ ਹਟਾ ਲਈ ਗਈ ਹੈ। ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ 15ਵੇਂ ਵਿੱਤ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਫੰਡ ਹੀ ਮਿਲ ਰਹੇ ਹਨ ਜਦਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਹੱਥ ਘੁੱਟ ਕੇ ਹੀ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ ਪਿੰਡਾਂ ਤੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਸਮਾਗਮਾਂ 'ਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਫੰਡਾਂ ਲਈ ਮੰਗ ਪੱਤਰ ਵੀ ਪੜ੍ਹੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਪ੍ਰੰਤੂ ਸਾਰੇ ਮੰਤਰੀ ਕੁਝ ਐਲਾਨ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਹੀ ਵਾਪਸ ਪਰਤ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਹੋਰ ਤਾਂ ਹੋਰ, ਕਾਂਗਰਸੀ ਵਜ਼ੀਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੀ ਹਕੂਮਤ ਦੇ ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਜੋ ਅਖਤਿਆਰੀ ਕੋਟੇ ਦੇ ਫੰਡ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ,

'ਆਪ' ਦੇ ਰਾਜ ਸਭਾ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਸੰਸਦੀ ਕੋਟੇ ਦੇ ਫੰਡਾਂ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਕਿਸ਼ਤ ਪ੍ਰਤੀ ਮੈਂਬਰ ਢਾਈ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੈਂਬਰਾਂ ਕੋਲ ਹਾਲੇ ਤੱਕ ਫੰਡ ਵੰਡਣ ਦੀ ਵਿਹਲ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ 'ਚੋਂ 'ਆਪ' ਦੇ ਪੰਜ ਰਾਜ ਸਭਾ ਮੈਂਬਰ 10 ਅਪਰੈਲ ਨੂੰ ਚੁਣੇ ਗਏ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਢਾਈ-ਢਾਈ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਫੰਡ ਮਿਲ ਵੀ ਗਏ ਹਨ।

ਸਿੱਖ ਬੰਦੀਆਂ ਬਾਰੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਦੋਹਰੇ ਮਾਪਦੰਡ: ਸਿਮਰਨਜੀਤ

ਮੁਕੇਰੀਆਂ: ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਅ) ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਤੇ ਸੰਗਰੂਰ ਤੋਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਮੈਂਬਰ ਸਿਮਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਸਿੱਖ ਬੰਦੀਆਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਬਾਰੇ ਦੋਹਰੇ ਮਾਪਦੰਡ ਅਪਣਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਇਕ ਪਾਸੇ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਰਾਜੇਆਣਾ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਸਰਹੱਦੀ ਸੂਬਾ ਹੋਣ ਦਾ ਬਹਾਨਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਸਰਹੱਦੀ ਸੂਬੇ ਗੁਜਰਾਤ 'ਚ ਗੋਧਰਾ ਕਤਲੇਆਮ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਅਤੇ ਬਿਲਕੀਸ ਬਾਨੋ ਦੇ ਬਲਾਤਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਰਿਹਾਅ ਕਰਕੇ ਹਿੰਦੂ ਪੱਖੀ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਵਿਰੋਧੀ ਹੋਣ ਦਾ ਸਬੂਤ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੱਚਾ ਸੌਦਾ ਦੇ ਮੁਖੀ ਗੁਰਮੀਤ ਰਾਮ ਰਹੀਮ ਨੂੰ ਵਾਰ ਵਾਰ ਪੈਰੋਲ ਦੇਣ ਦਾ ਵੀ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ। ਇਕ ਸਵਾਲ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਇਕੋ ਇਕ ਸੀਟ 'ਤੇ ਪਾਰਟੀ ਆਪਣਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਉਤਾਰੇਗੀ। ਖੁਦ 'ਤੇ ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿਚ ਜਾਣ ਤੋਂ ਲਗਾਈ ਰੋਕ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ ਕਦਮ ਕਰਾਰ ਦਿੰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਸ਼ਮੀਰ ਭਾਰਤ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ, ਉਹ ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਅੰਦਰ ਜਾਂਦੇ ਰਹਿਣਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ

ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਸ਼ਮੀਰ ਸਿੱਖ ਰਾਜ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਸਾਡਾ ਹਿੱਸਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਕਿਸੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਿੱਸੇ ਵਿਚ ਜਾਣ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਰੋਕ ਸਕਦੀ।

ਸੰਦੀਪ ਧਾਲੀਵਾਲ ਦੇ ਕਾਤਲ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਮਿਲੀ

ਹਿਊਸਟਨ: ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਟੈਕਸਸ 'ਚ ਪਹਿਲੇ ਦਸਤਾਰਧਾਰੀ ਭਾਰਤੀ-ਅਮਰੀਕੀ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸੰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ (42) ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਰੋਬਰਟ ਸੋਲਿਸ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ-ਏ-ਮੌਤ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਧਾਲੀਵਾਲ ਨੂੰ 27 ਸਤੰਬਰ, 2019 'ਚ ਇਕ ਨਾਕੇ ਦੌਰਾਨ ਸੋਲਿਸ ਨੇ ਗੋਲੀਆਂ ਮਾਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ।

ਨਾਗਰਿਕਾਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਜਿਊਰੀ ਨੇ ਜਦੋਂ ਸੋਲਿਸ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਕੋਈ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ। ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਿਊਰੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਸਿਰਫ 35 ਮਿੰਟ ਤੱਕ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰਾ ਕੀਤਾ। ਹੈਰਿਸ ਕਾਊਂਟੀ ਦੇ ਸ਼ੈਰਿਫ ਐਂਡ ਗੌਜ਼ਾਲੇਜ ਨੇ ਟਵਿੱਟਰ 'ਤੇ ਜਿਊਰੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸੁਣਾਏ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ, "ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਹੈ ਕਿ ਧਾਲੀਵਾਲ ਨੂੰ ਇਨਸਾਫ ਮਿਲ ਗਿਆ ਹੈ।" ਸੋਲਿਸ (50) ਨੂੰ ਹਿਊਸਟਨ ਦੀ ਹੈਰਿਸ ਕਾਊਂਟੀ ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਧਾਲੀਵਾਲ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਹੈ।

ਧਾਲੀਵਾਲ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸੁਰਖੀਆਂ 'ਚ ਆਇਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨੌਕਰੀ ਦੌਰਾਨ ਦਾੜੀ ਰੱਖਣ ਤੇ ਦਸਤਾਰ ਪਹਿਨਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉੱਤਰ-ਪੱਛਮੀ ਹਿਊਸਟਨ 'ਚ ਇਕ ਟਰੈਫਿਕ ਸਿਗਨਲ 'ਤੇ ਸੋਲਿਸ ਨੇ ਗੋਲੀ ਮਾਰ ਕੇ ਧਾਲੀਵਾਲ ਦੀ

ਹੱਤਿਆ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਸੰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ ਨੇ ਸੋਲਿਸ ਨੂੰ ਇਕ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਇਲਾਕੇ 'ਚ ਰੋਕਿਆ ਸੀ ਤੇ ਜਦੋਂ ਉਹ ਆਪਣੀ ਪੈਟਰੋਲਿੰਗ ਕਾਰ ਵੱਲ ਵਧ ਰਿਹਾ ਸਨ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪਿਛਿਓਂ ਗੋਲੀਆਂ ਮਾਰੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ।

ਜਿਊਰੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ 65 ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ। ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਸੋਲਿਸ ਨੇ ਆਪਣਾ ਬਚਾਅ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਤੋਂ ਗਲਤੀ ਨਾਲ ਗੋਲੀ ਚੱਲੀ ਸੀ ਜੋ ਧਾਲੀਵਾਲ ਨੂੰ ਲੱਗ ਗਈ। ਸੀ.ਬੀ.ਸੀ. ਨਿਊਜ਼ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਤਾਬਕ ਸੋਲਿਸ ਨੇ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਧਾਲੀਵਾਲ ਨੂੰ ਗੋਲੀ ਮਾਰੀ ਸੀ। ਧਾਲੀਵਾਲ ਦੀ ਵੱਡੀ ਭੈਣ ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਰਾਏ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਕਾਸ਼ ਇਸ ਸਮੇਂ ਧਾਲੀਵਾਲ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਹੁੰਦਾ। ਅੱਜ ਕਿੰਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਨਸਾਫ ਮਿਲਦਾ ਹੈ?" ਸ਼ੈਰਿਫ ਗੌਜ਼ਾਲੇਜ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਸਾਨੂੰ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਧਾਲੀਵਾਲ ਬਣਨ ਦੀ ਖਾਹਿਸ਼ ਰੱਖਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਜਿਹੀ ਵਿਰਾਸਤ ਛੱਡੀ ਹੈ। ਉਹ ਇਕ ਮਾਨਵਤਾਵਾਦੀ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਦੌਰਾਨ ਕਈ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕੀਤੀ।"

ਕੈਨੇਡਾ 'ਚ ਕਰੋੜਾਂ ਡਾਲਰ ਦੇ ਨਸ਼ਿਆਂ ਸਣੇ ਤਿੰਨ ਪੰਜਾਬੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਕੈਨੇਡਾ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਤਿੰਨ ਪੰਜਾਬੀ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਸਮੇਤ ਪੰਜ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ 'ਚੋਂ ਵਾਈ ਕਰੋੜ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਡਾਲਰ ਦੇ ਨਸ਼ੇ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਕੈਨੇਡਾ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਖੋਪ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਕੋਲੋਂ 70 ਹਜ਼ਾਰ ਡਾਲਰ ਨਕਦ ਵੀ ਮਿਲੇ ਹਨ। ਟੋਰਾਂਟੋ ਨੇੜਲੇ ਦੋ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਮਿਸੀਸਾਗਾ ਤੇ ਮਾਲਟਨ ਦੇ ਦੋ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਜਾਂਚ ਦੇ ਘੇਰੇ 'ਚ ਹੈ। ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨੌਜਵਾਨਾਂ 'ਚ ਜਸਪ੍ਰੀਤ

ਸਿੰਘ (ਬਰੈਂਪਟਨ), ਗੁਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ (ਕੋਲਡੋਨ) ਅਤੇ ਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੋਪਾਰਾਏ (ਮਿਸੀਸਾਗਾ) ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਖਲੀਲਉੱਲਾ ਅਮੀਨ (ਕੋਲਡੋਨ) ਤੇ ਰੇਅ ਆਈ.ਪੀ. (ਰਿਚਮੰਡ ਹਿੱਲ) ਨੂੰ ਵੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਪਿਛਲੇ 11 ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਪੈੜ ਨੱਪ ਰਹੀ ਸੀ। ਪੀਲ ਰਿਜਨਲ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਅਮਰੀਕਾ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਇਸ ਗਰੋਹ ਦਾ ਪਰਦਾਫਾਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪੀਲ ਪੁਲਿਸ ਇਸ ਸਾਲ 9 ਮਹੀਨਿਆਂ 'ਚ 4 ਕਰੋੜ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਡਾਲਰ ਮੁੱਲ ਦੇ ਨਸ਼ੇ ਜ਼ਬਤ ਕਰ ਚੁੱਕੀ ਹੈ।

ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਟੋਡ ਕਸਟਾਂਸ ਨੇ ਮੀਡੀਆ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਫੜੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀ ਅਮਰੀਕਾ ਤੋਂ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚਕਾਰ ਚੱਲਦੇ ਆਪਣੇ ਟਰੱਕਾਂ 'ਚ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਖੋਪ ਲੁਕੇ ਕੇ ਲਿਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਗਰੇਟਰ ਟੋਰਾਂਟੋ ਏਰੀਆ 'ਚ ਨਸ਼ੇ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਨਵੰਬਰ ਤੋਂ ਲਗਾਤਾਰ ਲਿਆ ਕੇ ਵੇਚੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਹ ਨਸ਼ੇ ਮਿਸੀਸਾਗਾ ਦੇ ਫਰੈਂਡਜ਼ ਫਰਨੀਚਰ ਤੇ ਮਾਲਟਨ ਸਿਟੀ 'ਚ ਨੌਰਥ ਕਿੰਗ ਲੌਜਿਸਟਿਕਸ ਟਰੱਕ ਕੰਪਨੀ 'ਚ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਮਗਰੋਂ ਅੱਗੇ ਵੰਡੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਦੋਵੇਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦਾ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਲੱਖਾਂ ਡਾਲਰ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਹੈ।

ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਪਨਾਹ ਮੰਗਣ ਵਾਲੇ ਭਾਰਤੀਆਂ 'ਚ ਪੰਜਾਬੀ ਮੋਹਰੀ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਕੈਨੇਡਾ 'ਚ ਸਿਆਸੀ ਸ਼ਰਨ ਮੰਗਣ ਲਈ ਚੱਲ ਰਹੇ ਰੈਕੋਟ ਦਾ ਪੰਜਾਬ ਧੁਰਾ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਸਿਆਸੀ ਅਤਿਆਚਾਰ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਕੇ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਸ਼ਰਨ ਮੰਗ ਰਹੇ ਹਨ। ਸ਼ਰਨ ਮੰਗਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਅਰਜ਼ੀ 'ਚ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਸਮਰਥਕ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਜ਼ੁਲਮ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਭਾਰਤ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲੇ 6,537 ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਦਸ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਤੇ ਰਫਿਊਜੀ ਬੋਰਡ ਕੈਨੇਡਾ ਕੋਲ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਲਾਈ ਹੈ। ਅਰਜ਼ੀਕਰਤਾਵਾਂ ਵਿਚ ਅੱਧੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪੰਜਾਬ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ। ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਸਿਆਸੀ ਸ਼ਰਨ ਦੇ ਕੇਸ ਲੜਨ ਵਾਲੇ ਵਕੀਲ ਅਜਿਹੇ ਕੇਸ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ 30-35 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਚਾਰਜ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਅਰਬਪਤੀ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਐਲਨ ਮਸਕ ਟਵਿੱਟਰ ਦਾ ਨਵਾਂ ਮਾਲਕ ਬਣਿਆ

ਨਿਊ ਯਾਰਕ: ਅਰਬਪਤੀ ਤੇ ਟੈਸਲਾ ਦੇ ਸੀ.ਈ.ਓ. ਐਲਨ ਮਸਕ (51) ਨੇ 44 ਅਰਬ ਡਾਲਰ 'ਚ ਟਵਿੱਟਰ ਖਰੀਦਣ ਮਗਰੋਂ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਸੀ.ਈ.ਓ. ਪਰਾਗ ਅਗਰਵਾਲ ਤੇ ਲੀਗਲ ਐਗਜ਼ੀਕਿਊਟਿਵ ਵਿਜਯਾ ਗਾਡੇ ਸਮੇਤ ਚਾਰ ਸਿਖਰਲੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਮਸਕ ਨੇ ਟਵਿੱਟਰ ਕਰਕੇ ਕਿਹਾ, "ਚਿਤੀ ਆਜ਼ਾਦ ਹੋ ਗਈ ਹੈ।" ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਟਾਈਮਜ਼ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਅਮੀਰ ਵਿਅਕਤੀ ਮਸਕ ਨੇ ਟਵਿੱਟਰ ਖਰੀਦਣ ਦਾ ਸੌਦਾ

ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ। ਸਥਿਤੀ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਰਿਪੋਰਟ 'ਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮਸਕ ਨੇ ਚਾਰ ਸਿਖਰਲੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਹਟਾ ਕੇ ਟਵਿੱਟਰ 'ਚ ਸਫਾਈ ਦੀ ਮੁਹਿੰਮ ਆਰੰਭ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਹਟਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਅਗਰਵਾਲ ਤੇ ਗਾਡੇ ਸਮੇਤ ਮੁੱਖ ਵਿੱਤੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੈੱਡ ਸੇਗਲ ਅਤੇ ਜਨਰਲ ਕੌਂਸਲ ਸੀਨ ਐਜੇਟ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਰਿਪੋਰਟ 'ਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਟਵਿੱਟਰ ਦੇ ਦਫਤਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੀ.ਐਨ.ਐਨ. ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ

ਇਹ ਸੌਦਾ ਪੂਰਾ ਹੋਣ ਨਾਲ ਟਵਿੱਟਰ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ, ਉਸ ਦੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਤੇ ਸ਼ੇਅਰਧਾਰਕਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਪਿਛਲੇ ਇਕ ਸਾਲ ਤੋਂ ਬਣੇ ਬੇਯਕੀਨੀ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਖਤਮ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਅਪਰੈਲ 'ਚ ਕੰਪਨੀ ਖਰੀਦਣ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਦੇਣ ਮਗਰੋਂ ਮਸਕ ਨੇ ਸੌਦੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਆਉਣ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ। ਪਰਾਗ ਅਗਰਵਾਲ (38) ਨੂੰ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਨਵੰਬਰ 'ਚ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਸਹਿ-

ਟਵਿੱਟਰ 'ਚ ਨੌਕਰੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਕੰਪਨੀ 'ਚ ਇਕ ਹਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਵੀ ਘੱਟ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। 'ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਟਾਈਮਜ਼' ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ

ਮੁਤਾਬਕ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਟਵਿੱਟਰ ਦੇ ਸੀ.ਈ.ਓ. ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਗਰਵਾਲ ਦੀ ਮਸਕ ਨਾਲ ਜਨਤਕ ਤੇ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਡੂੰ-ਡੂੰ, ਮੈਂ-ਮੈਂ ਹੋਈ ਸੀ। ਮਸਕ ਨੇ ਆਨਲਾਈਨ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਸਬੰਧੀ ਪੁਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਗਾਡੇ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦੀ ਜਨਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਲੋਚਨਾ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਜਨਵਰੀ 'ਚ ਸਾਬਕਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਡੋਨਲਡ ਟਰੰਪ ਦਾ ਟਵਿੱਟਰ ਖਾਤਾ ਪੱਕੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਹੈਦਰਾਬਾਦ 'ਚ ਜਨਮੇ ਗਾਡੇ ਸੁਰਖੀਆਂ 'ਚ ਆਏ ਸਨ।

ਭਾਰਤ ਕੌਂਸਲੇਟ ਜਨਰਲ, ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਵਿਖੇ 'ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਏਕਤਾ ਦਿਵਸ' ਮਨਾਇਆ

ਸ਼ਿਕਾਗੋ: ਭਾਰਤੀ ਕੌਂਸਲੇਟ ਨੇ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਸੈਨਾਨੀ, ਆਜ਼ਾਦ ਭਾਰਤ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਉਪ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਏਕੀਕਰਨ ਵਿਚ ਭੂਮਿਕਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ

ਵਿਚ ਨਿਭਾਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਭੂਮਿਕਾ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 'ਭਾਰਤ ਦੇ ਲੋਹ ਪੁਰਸ਼' ਦੇ ਖਿਤਾਬ ਨਾਲ ਨਿਵਾਜਿਆ ਗਿਆ। ਉਹ 1947 ਵਿਚ ਆਜ਼ਾਦ ਭਾਰਤ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਉਪ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ

ਸਰਦਾਰ ਪਟੇਲ ਦੇ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਕਾਰਜ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ। ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਹਿੰਦੀ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ (ਆਈਐਚਏ-ਇੰਡੀਆਨਾ ਚੈਪਟਰ) ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਡਾ. ਰਾਕੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਆਈਐਚਏ ਵਲੋਂ

ਕੌਂਸਲ ਜਨਰਲ ਸੋਮਨਾਥ ਘੋਸ਼, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਅਨਿੰਦਿਤਾ ਘੋਸ਼, ਡਾ. ਭਰਤ ਬਰਾਈ ਅਤੇ ਡਾ. ਪੰਨਾ ਬਰਾਈ ਜੋਤੀ ਪ੍ਰਜਵਲਿਤ ਕਰ ਕੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ।

ਭਾਰਤ ਦੇ ਕੌਂਸਲੇਟ ਜਨਰਲ ਵਲੋਂ ਆਯੁਰਵੇਦ ਦਿਵਸ ਮੌਕੇ ਸਮਾਗਮ

ਸ਼ਿਕਾਗੋ: ਭਾਰਤ ਦੇ ਕੌਂਸਲੇਟ ਜਨਰਲ, ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਨੇ ਲੰਬੀ 21 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ 7ਵਾਂ ਆਯੁਰਵੇਦ ਦਿਵਸ ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਮਿਡਵੈਸਟ ਖੇਤਰ ਤੋਂ 100 ਦੇ ਕਰੀਬ ਆਯੁਰਵੇਦ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਨੇ ਸ਼ਿਰਕਤ ਕੀਤੀ। ਆਯੁਰਵੇਦ ਅਤੇ ਆਯੁਰਵੈਦਿਕ ਉਤਪਾਦਾਂ ਦੀ ਸਿਹਤ ਲਈ ਸੰਪੂਰਨ ਪਹੁੰਚ ਵਜੋਂ ਮਾਨਤਾ ਇਸ ਮੌਕੇ ਚਰਚਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਸੀ। ਇਹ ਸਮਾਗਮ 'ਆਜ਼ਾਦੀ

ਕਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਮਹੋਤਸਵ' ਸਮਾਗਮਾਂ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ। ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਯਨਵੰਤਰੀ ਸਤਾਵਨ ਦੇ ਜਾਪ ਅਤੇ ਕੌਂਸਲ ਜਨਰਲ ਸੋਮਨਾਥ ਘੋਸ਼ ਦੇ ਨਾਲ ਸਵਾਮੀ ਇਸ਼ਾਤਮਾਨੰਦ, ਵਿਵੇਕਾਨੰਦ ਵੇਦਾਂਤਾ ਸੁਸਾਇਟੀ ਅਤੇ ਸਵਾਮੀ ਸ਼ਰਨਾਨੰਦ, ਚਿਨਮਯਾ ਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਦੀਪ ਜਗਾਉਣ ਨਾਲ ਹੋਈ।

ਕੌਂਸਲ ਜਨਰਲ ਸੋਮਨਾਥ ਘੋਸ਼ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਯੁਰਵੇਦ ਦੀ ਦੀ ਸਾਰਥਕਤਾ ਅਤੇ ਮਹੱਤਵ 'ਤੇ ਚਾਨਣਾ ਪਾਇਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਯੁਰਵੇਦ ਦਵਾਈ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਪੁਰਾਣੀ ਅਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਆਧੁਨਿਕ ਸਮੇਂ ਵੀ ਉਨਾ ਹੀ ਮਹੱਤਵ ਹੈ।

ਮਿਡਵੈਸਟ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਿੱਸਿਆਂ ਤੋਂ ਬੁਲਾਰਿਆਂ ਦੇ ਇਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪੈਨਲ ਵਿਚ ਕ੍ਰਿਸਟਲ ਲੋਕ, ਆਈ.ਐਲ ਤੋਂ ਵੈਦਿਕ ਸਵਾਮੀ ਮਹਾਸਕੇ; ਵੈਦ ਅਸ਼ਲੇਸ਼ਾ ਰਾਉਤ, ਪ੍ਰਧਾਨ, ਆਯੁਰਵੈਦਿਕ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਮਿਡਵੈਸਟ, ਬਲੂਮਿੰਗਡੇਲ; ਵੈਦ ਅਸਾਵਰੀ ਮਾਨਵੀਕਰ, ਮਿਨੀਸੋਟਾ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਆਫ ਆਯੁਰਵੇਦ ਦੇ ਸੰਸਥਾਪਕ ਅਤੇ ਲੀਡ ਫੈਕਲਟੀ; ਅਤੇ ਐਨ ਆਰਬਰ ਤੋਂ ਵੈਦ ਪ੍ਰਦੀਪਾ ਰਾਏਸਮ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦਾ ਸੰਚਾਲਨ ਵੈਦ ਦੀਪਤੀ ਸੂਰੀ, ਹਿੰਸਡੇਲ ਨੇ ਬੜੇ ਸੁਚੱਜੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੀਤਾ।

ਸਮਾਗਮ ਨੂੰ ਮਹਿਮਾਨ ਬੁਲਾਰਿਆਂ ਸਵਾਮੀ ਇਸ਼ਾਤਮਾਨੰਦ, ਸਵਾਮੀ ਸ਼ਰਨਾਨੰਦ, ਡਾ. ਕੋਲੀਨ ਸੇਨ, ਰਸੋਈ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਡਾ. ਕਲਿਆਣੀ ਸੁੰਦਰ, ਡਾ. ਤ੍ਰਿਪਤੀ ਗੋਕਰਨੀ ਅਤੇ ਵੈਦ ਉਲਕਾ ਨਾਗਰਕਰ ਨੇ ਵੀ ਸੰਬੋਧਨ ਕੀਤਾ। ਆਯੁਰਵੇਦੀਆਂ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਮਿਡਵੈਸਟ, ਆਰਟ ਆਫ ਲਿਵਿੰਗ (ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਚੈਪਟਰ) ਅਤੇ ਬੀ ਏ ਪੀ ਐਸ ਸਵਾਮੀਨਾਰਾਇਣ ਮੰਦਰ ਦੀਆਂ ਟੀਮਾਂ ਨੇ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਕੇ ਆਪਣਾ ਸਮਰਥਨ ਦਿੱਤਾ।

ਨਿਭਾਉਣ ਵਾਲੇ ਸਰਦਾਰ ਵੱਲਭ ਭਾਈ ਪਟੇਲ ਦੀ 147ਵੀਂ ਜੰਮਣੀ ਮੌਕੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਏਕਤਾ ਦਿਵਸ ਸਮਾਗਮ ਕਰਵਾਇਆ।

ਕੌਂਸਲ ਜਨਰਲ ਸੋਮਨਾਥ ਘੋਸ਼ ਨੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਮੌਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਰਦਾਰ ਵੱਲਭ ਭਾਈ ਪਟੇਲ ਨੇ ਅਸਾਧਾਰਨ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਅਸਾਧਾਰਨ ਜੀਵਨ ਬਤੀਤ ਕੀਤਾ। ਭਾਰਤੀ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਸੰਗਰਾਮ ਅਤੇ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਏਕੀਕਰਨ

ਬਣੇ, ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਨਿਰਮਾਤਾ ਵਜੋਂ ਯਾਦ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਹਿੰਦੀ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੇ ਸ਼ਿਰਕਤ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਵਿਚ ਮਿਡਵੈਸਟ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰਾਜਾਂ ਤੋਂ ਭਾਰਤੀ ਡਾਇਸਪੋਰਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਅਤੇ ਕਈ ਬੱਚੇ ਅਤੇ ਨੌਜਵਾਨ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ। ਉੱਘੇ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਭਾਰਤੀ ਸਨਮਾਨ ਐਵਾਰਡੀ ਡਾ. ਭਰਤ ਬਰਾਈ ਨੇ

ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਏਕਤਾ ਵਿਚ ਪਾਏ ਯੋਗਦਾਨ 'ਤੇ ਚਾਨਣਾ ਪਾਇਆ। ਉੱਘੇ ਹਿੰਦੀ ਕਵੀ ਅਤੇ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਆਫ ਇੰਡੀਅਨ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ (ਐਫ.ਆਈ.ਏ.) ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਾਕੇਸ਼ ਮਲਹੋਤਰਾ ਨੇ "ਏਕ ਭਾਰਤ, ਸ਼੍ਰੇਸ਼ਠ ਭਾਰਤ" 'ਤੇ ਸੰਖੇਪ ਭਾਸ਼ਣ ਦਿੱਤਾ। ਕੌਂਸਲੇਟ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਜਸ਼ਨਾਂ ਵਿਚ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦਾ ਉਪਰਾਲਾ ਵੀ ਕੀਤਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਭਗਤੀ ਦੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਗੀਤ ਗਾਏ।

ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਤ੍ਰੈ-ਮਾਸਿਕ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤਕ ਮੈਗਜ਼ੀਨ 'ਪੰਜਾਬੀ ਨਕਸ਼' ਰਿਲੀਜ਼

ਟੋਰਾਂਟੋ: ਪੰਜਾਬੀ ਭਵਨ ਬਰੈਂਪਟਨ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਖੇ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਨਾਮਵਰ ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬੀ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿਚ ਤ੍ਰੈ-ਮਾਸਿਕ ਪੰਜਾਬੀ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ 'ਨਕਸ਼ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਅੰਕ' ਦਾ ਰਿਲੀਜ਼ ਸਮਾਰੋਹ ਹੋਇਆ। ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਪੰਜਾਬੀ ਨਕਸ਼ ਦੇ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਡਾ. ਕੁਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੰਜੂਆ ਨੇ ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਜੀ ਆਇਆਂ ਆਖ ਕੇ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਡਾ. ਵਨੀਤਾ, ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਬੇਦੀ, ਪ੍ਰੋ. ਆਸ਼ਿਕ ਰਹੀਲ ਅਤੇ ਗਜ਼ਲਗੋ ਗੁਰਦਿਆਲ ਰੌਸ਼ਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਮੰਡਲ 'ਚ ਸੁਸ਼ੋਭਿਤ ਹੋਣ ਲਈ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ।

ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਮੰਡਲ ਦੇ ਬੈਠਣ ਉਪਰੰਤ ਦੇਸ਼ ਵਿਦੇਸ਼ 'ਚ ਵਸਦੇ ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਅਤੇ ਵਧਾਈ ਸੰਦੇਸ਼ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵੀਡੀਓ ਕਲਿੱਪਾਂ ਰਾਹੀਂ ਪੰਜਾਬੀ ਨਕਸ਼ ਨੂੰ ਭੇਜੇ ਸਨ, ਸਕਰੀਨ 'ਤੇ ਚਲਾ ਕੇ ਸੁਣਾਏ ਗਏ। ਸੰਦੇਸ਼ ਭੇਜਣ ਵਾਲਿਆਂ 'ਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਉੱਘੇ ਕਵੀ ਅਫਜ਼ਲ ਸਾਹਿਰ, ਡਾ. ਕਲਿਆਣ ਸਿੰਘ ਕਲਿਆਣ, ਚੜ੍ਹਦੇ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਕਵੀ ਸੁਕਰਗੁਜਰ, ਕਵੀ ਅਤੇ ਪੱਤਰਕਾਰ ਐਨ ਨਵਰਾਹੀ, ਨਿਵੇਦਿਤਾ ਸ਼ਰਮਾ ਮੁਖੀ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਭਾਗ ਜੇ ਬੀ ਸੀ ਕਾਲਜ ਦਸੂਹਾ, ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਹਰਵਿੰਦਰ ਮੁਖੀ ਪਾਹਲ ਐਨ.ਜੀ.ਓ, ਵਿਸ਼ਾਲ ਬਿਆਸ ਸੰਪਾਦਕ ਅੱਖਰ ਮੈਗਜ਼ੀਨ, ਨੌਜਵਾਨ ਲੇਖਕ ਅਰਤਿੰਦਰ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਤੋਂ ਗਜ਼ਲਗੋ ਰਾਜ ਲਾਲੀ ਬਟਾਲਾ ਸ਼ਾਮਿਲ ਸਨ। ਸੰਪਾਦਕਾ ਸੋਨੀਆ ਮਨਜਿੰਦਰ ਨੇ ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਜੀ ਆਇਆਂ ਕਹਿੰਦਿਆਂ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਅਤੇ ਨਕਸ਼ ਦੇ ਰਹਿਨੁਮਾ ਡਾ. ਲਖਵਿੰਦਰ ਜੌਹਲ, ਡਾ. ਸੁਰਜੀਤ ਪਾਤਰ ਅਤੇ ਡਾ. ਰਵਿੰਦਰ ਰਵੀ, ਨਕਸ਼ ਦੇ ਸਲਾਹਕਾਰ ਪ੍ਰੋ. ਰਾਮ ਸਿੰਘ, ਪ੍ਰੋ. ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਕੁੱਦੋਵਾਲ ਅਤੇ ਗੁਰਦੇਵ ਚੌਹਾਨ ਸਮੇਤ ਨਕਸ਼ ਦੀ ਪੂਰੀ ਟੀਮ ਦਾ ਤਹਿ ਦਿਲੋਂ ਸ਼ੁਕਰੀਆ ਅਦਾ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਕਸ਼ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਤੇ ਨਕਸ਼ ਨੂੰ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਲਿਆਉਣ, ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਨਾਲ ਹੋ ਰਹੇ ਖਿਲਾਫਤ ਅਤੇ ਕੱਚੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਵਿਅਕਤ

ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਨਕਸ਼, ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਵਿਚ ਸੂਰਜ ਦਾ ਕੰਮ ਭਾਵੇਂ ਨਾ ਕਰੇ ਪਰ ਦੀਵੇ ਦਾ ਕੰਮ ਜ਼ਰੂਰ ਕਰੇਗਾ। ਸਾਡੇ ਇਸ ਉਪਰਾਲੇ ਨਾਲ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਚੰਗਾ ਮਿਆਰੀ ਸਾਹਿਤ ਪੜ੍ਹਨ ਨੂੰ ਮਿਲੇਗਾ। ਨਕਸ਼ ਦੇ ਨਿਰੰਤਰ ਸਫ਼ਰ ਵਿਚ ਰਹਿਣ

ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਡਾ. ਵਨੀਤਾ ਨੇ ਸੋਨੀਆ ਮਨਜਿੰਦਰ ਨੂੰ ਇਕ ਗ੍ਰਹਿਣੀ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸਿਰਤੀ ਤੇ ਹਿੰਮਤ ਵਾਲੀ ਪੱਤਰਕਾਰਾ ਦੱਸਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਬਹੁਤ ਹਿੰਮਤ ਵਾਲਾ ਕੰਮ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ

ਅਤੇ ਨਕਸ਼ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਟੀਮ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਅਸ਼ੀਰਵਾਦ ਤੇ ਵਧਾਈ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪ੍ਰੋ. ਆਸ਼ਿਕ ਰਹੀਲ ਨੇ ਨਕਸ਼ ਬਾਰੇ ਬੋਲਦਿਆਂ ਅਜੋਕੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਦਰਸਾਇਆ। ਗੁਰਦਿਆਲ

ਦੀਆਂ ਤਾਂ ਦੱਸ ਭੁਜਾਵਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਨੇ ਪਰ ਮੇਰੀਆਂ ਤਾਂ ਦੋ ਹੀ ਬਾਂਹਾਂ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਮੇਰੀ ਟੀਮ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਡਾ. ਕੁਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੰਜੂਆ, ਮੇਜਰ ਨਾਗਰਾ, ਡਾ. ਅਰਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਤੇ ਹਰਜੀਤ ਬਾਜਵਾ ਜੀ ਆਣ ਜੁੜੇ ਤੇ ਸਾਹਿਤ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਸਮੇਟੀ ਨਕਸ਼ ਦਾ ਜਨਮ ਹੋਇਆ। ਹੁਣ ਇਹ ਦਸ ਬਾਹਾਂ ਨਹੀਂ ਰਹੀਆਂ। ਆਪ ਸਭ ਦੀਆਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਕਰੋੜਾਂ ਬਾਂਹਾਂ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਜੁੜਨਗੀਆਂ ਅਤੇ ਚੰਗਾ ਸਾਹਿਤ ਪੜ੍ਹਿਆ-ਲਿਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿਚ ਓਮਨੀ ਟੀਵੀ ਤੋਂ ਲਵੀਨ ਗਿੱਲ, ਰੇਡੀਉ ਰੈਡਐਫਐਮ ਤੋਂ ਜਸਵੀਰ ਸ਼ਮੀਲ, ਚਿੱਤਰਕਾਰ ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ, ਵਕੀਲ ਵਿਪਨਦੀਪ ਮਰੋਕ, ਸਤੀਸ਼ ਮਜ਼ਾਰੀ, ਪੀਲ ਬੋਰਡ ਸਕੂਲ ਟਰੱਸਟੀ ਸਤਪਾਲ ਜੌਹਲ, ਸੁਰਜੀਤ ਕੌਰ, ਜਗੀਰ ਸਿੰਘ ਕਾਹਲੋਂ, ਸਰਬਜੀਤ ਕਾਹਲੋਂ, ਪ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਚੱਗਰ, ਰਾਮਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪਾਲ, ਰਾਜਰਾਣੀ, ਸੁਰਿੰਦਰ ਬਾਂਸਲ, ਮੋਨਾ ਬਾਂਸਲ, ਰਾਜ ਜੱਬਲ, ਜੰਗ ਪਨਾਗ, ਪਰਮਜੀਤ ਦਿਉਲੀ, ਬਲਰਾਜ ਧਾਲੀਵਾਲ, ਕੁਲਦੀਪ ਪਾਲ, ਰਿੰਟੂ ਭਾਟੀਆ, ਬਲਵਿੰਦਰ ਕੌਰ, ਕਿੰਗ ਬੁਦਰਜ ਤੋਂ ਜਗਮੋਹਨ ਸਿੰਘ, ਵਿਨੋਦ ਪਾਲ, ਨੀਸ਼ਾ ਪਾਲ, ਮੰਨਤ, ਮਾਨਅਤਾ, ਜੰਨਤ, ਅੰਸ਼, ਰਾਜ ਘੁੰਮਣ, ਪੁਸ਼ਪਿੰਦਰ ਰੌਸ਼ਨ, ਕੁਲਜੀਤ ਮਾਨ, ਨਰਿੰਦਰ ਕੌਰ ਭੱਚੂ, ਰਿਸ਼ੀ, ਗਾਇਕ ਅੰਜਲਾ ਬਰਦਰਜ ਅਤੇ ਗਾਇਕ ਵਿਨੋਦ ਨੇ ਸ਼ਿਰਕਤ ਕੀਤੀ। ਕੁੱਲ ਮਿਲਾ ਕੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਕਾਮਯਾਬ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਦਾਇਰੇ 'ਚ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਨੇਪਰੇ ਚੜ੍ਹਿਆ। ਸਟੇਜ ਦੀ ਸੇਵਾ ਮੇਜਰ ਨਾਗਰਾ ਨੇ ਬਾਪੂਬੀ ਨਿਭਾਈ। ਪੰਜਾਬੀ ਭਵਨ ਦੇ ਕਰਤਾ ਧਰਤਾ ਵਕੀਲ ਵਿਪਨਦੀਪ ਮਰੋਕ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨੂੰ ਜਗ੍ਹਾ ਦੇਣ ਅਤੇ ਸਹਿਯੋਗ ਦੇਣ ਲਈ ਤਹਿ ਦਿਲੋਂ ਸ਼ੁਕਰੀਆ ਅਦਾ ਕੀਤਾ। ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਪ੍ਰਸਾਰਣ ਫੇਸਬੁੱਕ ਲਾਈਵ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਜੀਟੀਏ ਨਿਊਜ਼ ਤੋਂ ਮੀਡੀਆਕਾਰ ਚਮਕੌਰ ਸਿੰਘ ਮਾਡੀਕੋ ਨੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕੀਤਾ। ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਲਈ ਚਾਹ ਪਾਣੀ ਤੇ ਖਾਣ ਪੀਣ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਸੀ।

ਦੀ ਆਸ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨਕਸ਼ ਨੂੰ ਲੋਕ ਅਰਪਣ ਕੀਤਾ। ਨਕਸ਼ ਦੇ ਲੋਕ ਅਰਪਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪ੍ਰੋ. ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣਾ ਪਰਚਾ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹੋਏ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਨਕਸ਼ ਨੇ ਬਾਰੂਵੀਂ ਸਦੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਇੱਕੀਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਸਾਹਿਤ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਬੁੱਕਲ ਵਿਚ ਸਮੇਟਿਆ ਹੈ। ਨਕਸ਼ ਦੀ ਪੂਰੀ ਟੀਮ ਦੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਨਕਸ਼ ਨਵੀਂ ਤੇ ਪੁਰਾਣੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਵਿਚ ਪੁਲ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰੇਗਾ। ਡਾ. ਵਨੀਤਾ, ਕੁਲਦੀਪ ਬੇਦੀ, ਪ੍ਰੋ. ਆਸ਼ਿਕ ਰਹੀਲ ਅਤੇ ਗਜ਼ਲਗੋ ਗੁਰਦਿਆਲ ਰੌਸ਼ਨ ਨੇ ਵੀ ਨਕਸ਼ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਨਕਸ਼ ਉਕਰੀਆਂ ਲੋਈਆਂ

ਅਸੀਸ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਪ੍ਰੀਤਮ ਨੇ ਨਾਗਮਣੀ ਅਤੇ ਅਤਿੰਦਰ ਕੌਰ ਨੇ ਏਕਮ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੀ ਪਹਿਚਾਣ ਬਣਾਈ ਹੈ, ਠੀਕ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੋਨੀਆ ਵੀ ਨਕਸ਼ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੀ ਵੱਖਰੀ ਪਹਿਚਾਣ ਬਣਾਵੇ। ਡਾ. ਵਨੀਤਾ ਨੇ ਨਕਸ਼ ਦੇ ਲੋਗੋ ਉੱਪਰ ਉਕਰੇ ਸੰਕੇਤਕ 'ਖੰਭ' ਦੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਸੰਪਾਦਕੀ ਮੰਡਲ ਨੂੰ ਇਹ ਸਲਾਹ ਵੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਨਕਸ਼ ਦਾ ਮਿਆਰ ਇਵੇਂ ਹੀ ਉਚੇਰਾ ਰੱਖਣਾ ਤੇ ਨਵੀਆਂ ਕਲਮਾਂ ਨੂੰ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮੌਕਾ ਦੇਣਾ। ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਬੇਦੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਚਲਾਉਣਾ ਬਹੁਤ ਕਠਿਨ ਕੰਮ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੁਰਾਣੇ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਫੁਲਵਾਤੀ, ਨਾਗਮਣੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰੀਤਲਤੀ ਦੀ ਚਰਚਾ ਵੀ ਕੀਤੀ

ਰੌਸ਼ਨ ਨੇ ਨਕਸ਼ ਨੂੰ ਲੇਖਕਾਂ ਨਾਲੋਂ ਰਚਨਾਵਾਦੀ ਚੋਣ ਉੱਤੇ ਤਵੱਜੋਂ ਦੇਣ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੀਆਂ ਗਜ਼ਲਾਂ ਦੇ ਕੁਝ ਸ਼ੋਅਰ ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝੇ ਕੀਤੇ। ਆਏ ਹੋਏ ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਲਿਟਰੇਰੀ ਰਿਫਲੈਕਸ਼ਨ ਤੋਂ ਗੁਰਮੀਤ ਪਨਾਗ, ਅੰਤਰਮਨ ਤੋਂ ਨਿਰਮਲ ਜਸਵਾਲ, ਸੰਵਾਦ ਦੇ ਸੰਪਾਦਕ ਸੁਖਿੰਦਰ ਅਤੇ ਨਕਸ਼ ਦੇ ਸਲਾਹਕਾਰ ਪ੍ਰੋ. ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਕੁੱਦੋਵਾਲ ਨੇ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਸਰੋਤਿਆਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝੇ ਕੀਤੇ। ਅੰਤ ਵਿਚ ਸੰਪਾਦਕਾ ਸੋਨੀਆ ਮਨਜਿੰਦਰ ਨੇ ਆਏ ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਬੋਰਡ ਦਾ ਸ਼ੁਕਰੀਆ ਅਦਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਨਕਸ਼ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ਼ਕਤੀ

Punjab Times

Established in 2000
22nd Year in Publication

Published every Saturday
by **A B Publication Inc.**
20451 N Plum Grove Rd.
Palatine, IL 60074-2018
Ph:847-359-0746

Fax:847-705-9388

Email:punjabtimes1@gmail.com
www.punjabtimesusa.com

Founder Editor:

Amolak Singh Jammu

Astt. Editors:

Jaspreet Kaur
Amrit Pal Kaur

Photographer

Kamaljit Singh Virdi
Ph. 847-502-2703

Our Columnists

Gurbakhsh Singh Bhandal
Baljit Basi
Buta Singh
Tarlochan Singh Dupalpur
Major Kular

Corrpondents

Detroit, MI

Rajinder Syan
734-261-0936

New York

Iqbal S. Jabowalia
917-375-6395

Postmaster: Please send
address changes to Punjab Times,
20451 N. Plum Grove Rd., Palatine,
IL 60074

Distributed in:

California, Illinois, Indiana, Ohio,
Michigan, Wisconsin, Mississippi,
Iowa, Arkansas, Massachusetts,
Texas, Virginia, Nevada, Washington,
Oregon, Arizona, Georgia, Florida,
New York, New Jersey, Connecticut,
Oklahoma, Pennsylvania, Missouri,
Kentucky, Kansas.

ਡਾਕ ਰਾਹੀਂ ਪਰਚਾ ਮੰਗਵਾਉਣ ਲਈ
ਸਾਲਾਨਾ ਚੰਦਾ: 115 ਡਾਲਰ
ਪੰਜ ਸਾਲ ਲਈ: 475 ਡਾਲਰ

ਨੋਟ: ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਛਪੇ ਲੇਖਾਂ
ਵਿਚਲੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ
ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।
ਇਹ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਮਹਿਜ਼ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹਿੱਤ ਛਾਪੇ
ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਹੀ ਜਾਂ ਗਲਤ ਹੋਣ
ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਛਪੇ ਇਸਤਿਹਾਰਾਂ
ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ
ਕਿ ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਤਾਈਦ ਕਰਦਾ
ਹੋਵੇ। ਪਾਠਕ ਕਿਸੇ ਵੀ ਇਸਤਿਹਾਰ ਦੇ
ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਆਪ ਕਰ ਲੈਣ।

Disclaimer

The views expressed in the
articles published in the columns
of Punjab Times are that of
their writers, and it is not
implied that Punjab Times
endorses them.

Sameway Punjab Times
does not necessarily endorses
the claims made in the
advertisements published in
Punjab Times.

**All disputes subject to
Chicago jurisdiction.**

ਨਾਭਾ ਜੇਲ੍ਹ 'ਚ ਕਾਲੇ ਪੀਲੀਏ ਕਾਰਨ 300 ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੈਦੀ ਬਿਮਾਰ

ਨਾਭਾ: ਨਾਭਾ ਦੀ ਜੇਲ੍ਹ 'ਚ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ
ਕੈਦੀ ਹੈਪੋਟਾਈਟਿਸ (ਕਾਲੇ ਪੀਲੀਏ) ਦੀ ਲਪੇਟ
ਵਿਚ ਆ ਗਏ ਹਨ। ਸੂਤਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਇਸ ਜੇਲ੍ਹ
ਦੇ 300 ਕੈਦੀ ਇਸ ਰੋਗ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ
ਵਿਚੋਂ 250 ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੈਦੀ ਹੈਪੋਟਾਈਟਿਸ ਸੀ ਤੇ
ਬਾਕੀ ਹੈਪੋਟਾਈਟਿਸ ਬੀ ਵਾਇਰਸ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਹਨ।
ਜੇਲ੍ਹ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਰਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਭੰਗੂ ਨੇ ਇਸ
ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪਾਜ਼ੇਟਿਵ
ਕੈਦੀਆਂ ਦੇ ਰੋਗ ਦੀ ਅਗਲੀ ਪੜਤਾਲ ਲਈ ਖੂਨ
ਦੇ ਸੈਂਪਲ ਭੇਜੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਨਤੀਜੇ ਆਉਣ
ਉਤੇ ਲੋੜੀਂਦਾ ਇਲਾਜ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ
ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ 1100 ਦੇ ਕਰੀਬ ਕੈਦੀ ਹਨ।

ਪਰਾਲੀ ਸੜੀ ਤਾਂ ਨੰਬਰਦਾਰਾਂ ਦੀ ਆਵੇਗੀ ਸ਼ਾਮਤ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਜਿਸ ਪਿੰਡ 'ਚੋਂ
ਪਰਾਲੀ ਦਾ ਧੂੰਆਂ ਉਠੇਗਾ, ਉਸ ਪਿੰਡ ਦੇ
ਨੰਬਰਦਾਰ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਕਟਹਿਰੇ 'ਚ ਖੜ੍ਹਾ
ਕਰੇਗੀ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪਰਾਲੀ ਦੇ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ
ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਇਹ ਨਵਾਂ ਫਾਰਮੂਲਾ ਕੱਢਿਆ
ਹੈ। ਜਦੋਂ ਹੁਣ ਤੋਂ ਵੀ ਵਾਢੀ ਆਖਰੀ ਪੜਾਅ
ਉਤੇ ਹੈ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪਰਾਲੀ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਰੋਕਣ
ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨੰਬਰਦਾਰਾਂ ਦੇ ਸਿਰ ਪਾ ਦਿੱਤੀ
ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਅਫ਼ਸਰਸ਼ਾਹੀ ਦੇ ਮਸ਼ਵਰੇ 'ਤੇ
ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਵਿਜੈ ਕੁਮਾਰ ਜੰਜੂਆ ਨੇ ਮੀਟਿੰਗ
'ਚ ਇਹ ਨਵੀਂ ਹਦਾਇਤ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਮੁੱਖ
ਸਕੱਤਰ ਨੇ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਪਰਾਲੀ ਨੂੰ ਅੱਗ
ਲਾਉਣ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਨੰਬਰਦਾਰਾਂ
ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੈਅ ਕਰਨ ਦੀ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ
ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਨੰਬਰਦਾਰ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡਾਂ
ਵਿਚ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਪਰਾਲੀ ਨਾ ਸਾੜਨ ਲਈ
ਜਾਗਰੂਕ ਕਰਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ

ਰਾਮ ਰਹੀਮ ਦੀ ਪੈਰੋਲ ਨੂੰ ਹਾਈਕੋਰਟ ਵਿਚ ਚੁਣੌਤੀ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਡੇਰਾ ਸਿਰਸਾ ਮੁਖੀ ਨੂੰ ਪੈਰੋਲ
ਦੇਣ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈਕੋਰਟ
ਪੁੱਜ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਾਈਕੋਰਟ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ
ਐਡਵੋਕੇਟ ਐਚ.ਸੀ. ਅਰੋੜਾ ਵੱਲੋਂ ਡੇਰਾ ਮੁਖੀ
ਦੀ ਪੈਰੋਲ ਰੱਦ ਕਰਨ ਸਬੰਧੀ ਹਰਿਆਣਾ
ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੋਟਿਸ ਭੇਜਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ
ਹਾਈਕੋਰਟ ਵਿਚ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਖਲ
ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।
ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਡੇਰਾ
ਮੁਖੀ ਨੂੰ ਪੈਰੋਲ ਦੇਣ ਨਾਲ ਸਾਂਤੀ ਭੰਗ ਹੋਣ ਦਾ
ਖਤਰਾ ਵਧ ਗਿਆ ਹੈ। ਡੇਰਾ ਮੁਖੀ ਯੂਟਿਊਬ ਉਤੇ

ਵੀਡੀਓ ਪਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਡਿਲੀਟ ਕੀਤਾ
ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਡੇਰਾ ਮੁਖੀ ਦੇ ਪੈਰੋਲ ਤੋਂ
ਬਾਹਰ ਆਉਣ ਦੇ ਬਾਅਦ ਤੋਂ ਹੀ ਲਗਾਤਾਰ ਡੇਰਾ
ਸਮਰਥਕਾਂ ਤੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਤਣਾਅ ਦਾ
ਸਿਲਸਲਾ ਬਣਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹਾਈਕੋਰਟ ਵਿਚ
ਜਲਦ ਇਸ ਉਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ
ਹੈ। ਹੱਤਿਆ ਅਤੇ ਸਾਧਵੀਆਂ ਨਾਲ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ
ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਸਜ਼ਾ ਕੱਟ ਰਹੇ ਡੇਰਾ ਮੁਖੀ ਨੂੰ ਕੁਝ
ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪੈਰੋਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ
ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਐਡਵੋਕੇਟ ਐਚ.ਸੀ. ਅਰੋੜਾ ਨੇ
ਹਰਿਆਣਾ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ
ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਡੇਰਾ ਮੁਖੀ ਬੇਹੱਦ ਗੰਭੀਰ
ਅਪਰਾਧਾਂ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਪਰਾਧੀ
ਨੂੰ ਪੈਰੋਲ ਦਾ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ
ਹੈ। ਐਡਵੋਕੇਟ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੋਟਿਸ ਵਿਚ ਡੇਰਾ
ਮੁਖੀ ਦੀ ਪੈਰੋਲ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਹਰਿਆਣਾ
ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਅੱਗ
ਲਾਉਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਉਥੋਂ
ਦੇ ਨੰਬਰਦਾਰਾਂ ਦੀ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਤੈਅ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।
ਜੰਜੂਆ ਨੇ ਪਰਾਲੀ ਸਾੜੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ
ਸੰਭਾਵਿਤ ਖੇਤਰਾਂ 'ਚ ਅਜਿਹੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੂੰ
ਰੋਕਣ ਦੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ।
ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਰਾਲੀ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ
ਥਾਵਾਂ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਅਤੇ ਸੈਟੇਲਾਈਟ ਵੈਰੀਫਿਕੇਸ਼ਨ
ਜ਼ਿਆਦਾ ਚੌਕਸੀ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ
ਦੱਸਿਆ ਕਿ 27 ਅਕਤੂਬਰ 2021 ਤੱਕ ਪਰਾਲੀ
ਸਾੜਨ ਵਾਲਾ ਰਕਬਾ 400.35 ਹਜ਼ਾਰ
ਹੈਕਟੇਅਰ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ 26 ਅਕਤੂਬਰ 2022
ਤੱਕ ਘੱਟ ਕੇ 295.60 ਹਜ਼ਾਰ ਹੈਕਟੇਅਰ ਰਹਿ
ਗਿਆ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਠੇਕੇ 'ਤੇ
ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਰਕਾਰੀ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਵਿਚ ਪਰਾਲੀ ਸਾੜਨ
ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਬਿਲਕੁਲ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ
ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ।

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਸੁਖਬੀਰ ਤੇ ਹੋਰਾਂ ਖਿਲਾਫ ਕਾਰਵਾਈ 'ਤੇ ਰੋਕ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ
ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ
ਬਾਦਲ ਤੇ ਹੋਰਾਂ ਖਿਲਾਫ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ
ਵਿਚ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਸੁਣਵਾਈ 'ਤੇ ਰੋਕ
ਲਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਦੋਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਨੇ
ਭਾਰਤੀ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਤੋਂ ਮਾਨਤਾ ਲੈਣ ਲਈ
ਝੂਠਾ ਹਲਫਨਾਮਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਇੰਡੀਗੋ ਨੇ ਇੰਦੌਰ ਤੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਚਾਲੇ ਉਡਾਣਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀਆਂ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਇੰਡੀਗੋ ਨੇ ਇੰਦੌਰ-
ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਚਕਾਰ ਸਿੱਧੀਆਂ ਉਡਾਣਾਂ ਸ਼ੁਰੂ
ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ। ਇੰਦੌਰ ਤੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੋਵੇਂ ਸਮਾਰਟ
ਸ਼ਹਿਰ ਹਨ ਤੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਮਹੱਤਤਾ ਰੱਖਦੇ ਹਨ।

ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਤੋਂ ਬਾਦਲਾਂ ਦਾ ਗਲਬਾ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦਾ ਐਲਾਨ

ਮੁੱਲਾਂਪੁਰ ਦਾਖਾ: ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਤੋਂ
ਬਾਦਲਾਂ ਦਾ ਗਲਬਾ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਅਕਾਲੀ
ਦਲ (ਸੰਯੁਕਤ) ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਉਮੀਦਵਾਰ
ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਮਦਦ ਕਰੇਗਾ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਾਬਕਾ
ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਸੰਯੁਕਤ)
ਦੇ ਮੁੱਖ ਬੁਲਾਰੇ ਪਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਢੀਂਡਸਾ ਨੇ
ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਜਥੇਦਾਰ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ
ਪੁੰਡੇ ਤੇ ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਗਰਚਾ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ
ਚਰਚਾ ਕਰਨ ਮਗਰੋਂ ਇਥੇ ਇਹ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ
ਹੈ।
ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਲੁਧਿਆਣਾ ਜਿਲ੍ਹੇ
ਦੇ ਦੋ-ਚਾਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ
ਬਾਕੀ ਸਭ ਬਾਦਲਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਹੀ ਭੁਗਤਣਗੇ।
ਭਾਜਪਾ ਵੱਲੋਂ ਗੁਜਰਾਤ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਂਝੇ
ਸਿਵਲ ਕੋਡ ਲਈ ਕਮੇਟੀ ਗਠਿਤ ਕਰਨ ਬਾਰੇ
ਕੀਤੇ ਸਵਾਲ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਢੀਂਡਸਾ ਨੇ

ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੇ ਸਿਆਸੀ ਪੱਖਾਂ
'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਚਰਚਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਪਾਰਟੀ ਆਪਣਾ
ਪੱਖ ਰੱਖੇਗੀ।
ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਚੱਕ ਕਲਾਂ
ਦੇ ਘਰ ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨਾਲ
ਵਿਚਾਰ-ਚਰਚਾ ਦੌਰਾਨ ਪਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਢੀਂਡਸਾ
ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ
ਸਿੱਖ ਆਗੂਆਂ ਸਣੇ ਮਾਨਸਾ, ਬਰਨਾਲਾ,
ਸੰਗਰੂਰ ਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਜਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ
ਬਾਦਲਾਂ ਖਿਲਾਫ ਭਰਵਾਂ ਹੁੰਗਾਰਾ ਮਿਲਿਆ ਹੈ।
ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਬੀਬੀ ਜਗੀਰ ਕੌਰ
ਬਗਾਵਤ ਕਰ ਕੇ ਚੋਣ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਉਤਰਨਗੇ
ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਪਰ
ਜੇਕਰ ਉਹ ਬਾਦਲਾਂ ਵੱਲੋਂ ਉਮੀਦਵਾਰ ਹੋਣਗੇ
ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਮੈਦਾਨ
ਵਿਚ ਉਤਾਰਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਣ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਸੰਗਰੂਰ ਤੋਂ ਲੋਕ ਸਭਾ
ਮੈਂਬਰ ਸਿਮਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਨੇ ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ,
ਸਤਵੰਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਕੇਹਰ ਸਿੰਘ ਨਮਿਤ ਦਿੱਲੀ ਦੇ
ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਰਕਾਬ ਗੰਜ ਕੰਪਲੈਕਸ ਵਿਖੇ
ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਅਰਦਾਸ ਸਮਾਗਮ 'ਚ ਸ਼ਿਰਕਤ
ਕੀਤੀ। ਇਹ ਸਮਾਗਮ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ
(ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ) ਦੀ ਦਿੱਲੀ ਇਕਾਈ ਵੱਲੋਂ
ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ।

ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਨੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ
ਦੌਰਾਨ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬੀਤੇ ਦਿਨੀਂ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ
ਸੁਰੱਖਿਆ ਕੌਂਸਲ ਦੀ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਹੋਈ
ਮੀਟਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ
ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦੀ ਵਧ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ
ਵੱਧ ਗਿਣਤੀਆਂ ਕਤਲੇਆਮ ਤੇ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ
ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। '47 ਮਗਰੋਂ ਹੁਕਮਰਾਨਾਂ ਨੇ
ਮਾਤੀਆਂ ਹਰਕਤਾਂ ਕੀਤੀਆਂ। ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ
ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦੀ ਦਾ
ਜਵਾਬ ਲੋਕ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ
ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਵੀ ਕੀਤੀ।

ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਗੈਂਗਸਟਰ ਦੀਪਕ ਟੀਨੂ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਰਿਮਾਂਡ 'ਤੇ ਭੇਜਿਆ

ਮਾਨਸਾ: ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਟਰਾਂਜਿਟ ਰਿਮਾਂਡ ਉਤੇ
ਲਿਆਂਦੇ ਦੀਪਕ ਟੀਨੂ ਨੂੰ ਮਾਨਸਾ ਪੁਲਿਸ ਨੇ
ਇਥੋਂ ਦੇ ਸਿਵਲ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਖੇ ਮੈਡੀਕਲ
ਮੁਆਇਨਾ ਕਰਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਖਤ ਸੁਰੱਖਿਆ
ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਹੇਠ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ,
ਜਿਥੋਂ 8 ਦਿਨ ਦਾ ਪੁਲਿਸ ਰਿਮਾਂਡ ਹਾਸਲ ਕੀਤਾ
ਗਿਆ ਹੈ। ਮਾਨਸਾ ਦੇ ਐਸ.ਐਸ.ਪੀ. ਗੌਰਵ
ਤੁਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਹੁਣ ਉਸ ਤੋਂ ਪੁੱਛ ਪੜਤਾਲ

ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 9 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਮਾਨਸਾ ਦੀ
ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਮੁੜ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਟੀਨੂ 1
ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਮਾਨਸਾ ਦੇ ਸੀ.ਆਈ.ਏ. ਦੇ
ਬਰਖਾਸਤ ਇੰਚਾਰਜ ਪ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤ
'ਚੋਂ ਫਰਾਰ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਮਗਰੋਂ ਦਿੱਲੀ
ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਸਪੈਸ਼ਲ ਸੈੱਲ ਵਲੋਂ 19 ਅਕਤੂਬਰ
ਨੂੰ ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੇ ਅਜਮੇਰ ਖੇਤਰ ਚੋਂ ਕੇਕੜੀ ਤੋਂ
ਫਤ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਆਈ.ਜੀ. ਵੱਲੋਂ ਮੁਸੇਵਾਲਾ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ

ਮਾਨਸਾ: ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਆਈ.ਜੀ.
ਜਸਕਰਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਿੱਧੂ ਮੁਸੇਵਾਲਾ ਦੇ ਪਿਤਾ
ਬਲਕੌਰ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ ਜਾ ਕੇ
ਮੁਲਾਕਾਤ ਕੀਤੀ ਤੇ ਗਾਇਕ ਦੇ ਕਤਲ ਕੇਸ 'ਚ
ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਇਨਸਾਫ ਦਿਵਾਉਣ ਲਈ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ
ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ।
ਇਸ ਬਾਰੇ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦਿਆਂ ਸਿੱਧੂ
ਮੁਸੇਵਾਲਾ ਦੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ
ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵੱਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ
ਦੀ ਤਸੱਲੀ ਦਿਵਾਉਣ ਦਾ ਉਪਰਾਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।
ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਡੀ.ਜੀ.ਪੀ. ਨਾਲ ਵੀ
ਗੱਲ ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਪਰ
ਗੱਲ ਹੋ ਨਹੀਂ ਸਕੀ।
ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ ਮੁਸੇਵਾਲਾ ਕਤਲ ਕੇਸ ਦੀ
ਜਾਂਚ ਲਈ ਬਣੀ ਸਿਟ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਆਈ.ਜੀ.
ਜਸਕਰਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਲਗਭਗ 6 ਘੰਟੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ
ਘਰ ਬਿਤਾਏ।

ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਤਾਣਾ-ਬਾਣਾ ਹਿੱਲਿਆ

(ਪਹਿਲੇ ਸਫੇ ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਦਿਨ 2 ਤੋਂ 3 ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਦੀਆਂ
ਖਬਰਾਂ ਆ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਦੋ
ਸਕੇ ਭਰਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਵੀ ਸਰਕਾਰ ਉਤੇ ਸਵਾਲ
ਖੜ੍ਹੇ ਕਰ ਗਈ।
ਅੰਕੜੇ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਆਮ ਆਦਮੀ
ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸੱਤਾ ਦੌਰਾਨ ਹੀ ਤਕਰੀਬਨ 100 ਤੋਂ
ਵੱਧ ਨੌਜਵਾਨ ਨਸ਼ਿਆਂ ਕਾਰਨ ਮੌਤ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿਚ
ਚਲੇ ਗਏ। ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਦੇ
ਇਸ 'ਵੱਡੀ ਕਾਰਵਾਈ' ਦੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ
ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਆਮਦ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਰੀ

ਹੈ ਤੇ ਓਵਰਡੋਜ਼ ਨਾਲ ਮੌਤਾਂ ਦਾ ਸਿਲਸਿਲਾ ਵੀ
ਤੇਜ਼ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ, ਪਿਛਲੀ ਕਾਂਗਰਸ
ਸਰਕਾਰ ਬਣਨ ਸਮੇਂ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ
ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ 4 ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿਚ
ਨਸ਼ਾ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਸਰਕਾਰ ਬਣਨ
ਪਿੱਛੋਂ ਜਦੋਂ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ
ਸੀ ਤਾਂ ਉਹ ਜਵਾਬ ਵਿਚ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਫੜ-ਫੜ
ਡੱਕੇ ਨਸ਼ੇੜੀਆਂ ਦੇ ਅੰਕੜੇ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਸਨ।
ਹੁਣ ਇਹੀ ਹਾਲ ਮਾਨ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਹੈ।
ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਇਸੇ ਹਫਤੇ ਦਾਅਵਾ
ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਚਾਰ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੌਰਾਨ

ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਨਸ਼ਾ ਤਸਕਰੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਹੇਠ ਕੁੱਲ
6997 ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ
ਵਿਚੋਂ 1097 ਮੁਲਜ਼ਮ ਰਸੂਖਵਾਨ ਸਨ। ਇਸ
ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ 580 ਵਪਾਰਕ
ਮਾਮਲਿਆਂ ਸਣੇ ਕੁੱਲ 5346 ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ.
ਦਰਜ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਪੁਲਿਸ ਟੀਮਾਂ ਨੇ
ਸੂਬੇ ਭਰ ਦੀਆਂ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਥਾਵਾਂ ਤੇ ਨਸ਼ਾ
ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਨਾਕੇ ਲਾਉਣ ਦੀ ਅਤੇ
ਤਲਾਸ਼ੀ ਮੁਹਿੰਮ ਚਲਾ ਕੇ 259.7 ਕਿਲੋ ਹੈਰੋਇਨ
ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹੀਂ ਦਿਨੀਂ
ਲਾਕਾਨੂੰਨੀ, ਨਸ਼ੇ ਤੇ ਗੈਂਗਸਟਰਾਂ ਦਾ ਬੋਲਬਾਲਾ

ਚਰਚਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਕ ਪਾਸੇ
ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਹਰ ਚੜ੍ਹਦੇ ਮਹੀਨੇ ਨਸ਼ਾ ਤਸਕਰਾਂ
ਤੇ ਗੈਂਗਸਟਰਾਂ ਖਿਲਾਫ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਆਪਣੀ
ਰਿਪੋਰਟ ਜਾਰੀ ਕਰਕੇ ਆਪੇ ਆਪਣੀ ਪਿੱਠ ਥਾਪਤ
ਲੈਂਦੀ ਤੇ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਕਿਸੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚੋਂ 'ਚਿੱਟਾ
ਇਥੋਂ ਮਿਲਦਾ ਹੈ', ਦੇ ਬੋਰਡ ਲੱਗੇ ਦਿੱਸ ਜਾਂਦੇ
ਹਨ। ਆਪ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਇਹੀ ਕੀਤੇ ਜਾ
ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਜੇਕਰ ਇੰਨੀ ਵੱਡੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ
ਦਾਅਵੇ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਤਾਂ ਸੱਤ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ
ਸੱਤਾ ਦੇ ਬਾਅਦ ਵੀ ਹਾਲਾਤ ਸੁਧਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ
ਵਿਗੜ ਕਿਵੇਂ ਰਹੇ ਹਨ?

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਆਨਰੇਰੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬੋਰਡ

(ਡਾ.) ਨਵਦੀਪ ਕੌਰ
ਬਲਵਿੰਦਰ (ਨਿੱਕੀ) ਕੌਰ ਸੇਖੋਂ
ਜਸਬੀਰ ਕੌਰ ਢਿੱਲੋਂ
ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ
ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ
ਹਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਦਿਓਲ

ਡਾ. ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਬਸਰਾਨ
ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਾਹੀ
ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਟਿਵਾਣਾ
ਜੈਦੇਵ ਸਿੰਘ ਭੱਠਲ
ਪਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਾਲੀਆ
ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (ਜੱਸੀ) ਗਿੱਲ

ਡਾ. ਹਰਗੁਰਮੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ
ਡਾ. ਤੇਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮੰਡੇਰ
ਜਗਦੀਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਕਲੇਰ
ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਘੁੰਨ
ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦਰੜ
ਡਾ. ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ

ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ
ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਭੂਰਾ
ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਸਿੰਘ ਮੁਲਤਾਨੀ
ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਪਰਿੰਗਫੀਲਡ
ਗੁਰਵੀਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ

ਸਿੱਖ ਰਿਲੀਜੀਅਸ ਸੁਸਾਇਟੀ, ਪੈਲਾਟਾਈਨ

ਸਮੂਹ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਿਹਾੜੇ ਦੀ ਲੱਖ ਲੱਖ ਵਧਾਈ

ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦਾ ਵੇਰਵਾ:

5 ਨਵੰਬਰ, ਦਿਨ ਸ਼ਨਿਚਰਵਾਰ
ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ: ਸਵੇਰੇ 9 ਤੋਂ 12 ਵਜੇ
6 ਨਵੰਬਰ, ਦਿਨ ਐਤਵਾਰ
ਖੂਨਦਾਨ ਕੈਂਪ ਸਵੇਰੇ 8 ਵਜੇ ਤੋਂ
ਦੁਪਹਿਰ 2 ਵਜੇ ਤਕ
8 ਨਵੰਬਰ, ਦਿਨ ਮੰਗਲਵਾਰ
ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ
ਕੀਰਤਨ ਸਮਾਗਮ
ਸ਼ਾਮ 6 ਤੋਂ 9:30 ਵਜੇ ਤਕ

11 ਨਵੰਬਰ, ਦਿਨ ਸ਼ੁਕਰਵਾਰ
ਅਰੰਭ ਸ੍ਰੀ ਅਖੰਡ ਪਾਠ
ਸਵੇਰੇ 6 ਵਜੇ
12 ਨਵੰਬਰ, ਦਿਨ ਸ਼ਨਿਚਰਵਾਰ
ਪ੍ਰਭਾਤ ਫੇਰੀ, ਸਵੇਰੇ 6 ਵਜੇ
13 ਨਵੰਬਰ ਐਤਵਾਰ
ਭੋਗ ਸ੍ਰੀ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਸਾਹਿਬ
ਸਵੇਰੇ 9:15 ਵਜੇ

ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੀਰਤਨ ਭਾਈ ਸ੍ਰੀ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਹਜੂਰੀ ਰਾਗੀ ਜਥਾ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ

ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਮਾਗਮਾਂ ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਰੀ ਭਰ ਕੇ ਗੁਰੂ ਕੀਆਂ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰੋ ਜੀ

ਦਾਸਰੇ: ਸਮੂਹ ਸੇਵਾਦਾਰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਪੈਲਾਟਾਈਨ

ਬੰਦੀ ਛੋੜ ਦਿਹਾੜਾ: ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪਲਾਟਾਈਨ ਵਿਖੇ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਸੰਗਤਾਂ ਨਤਮਸਤਕ ਹੋਈਆਂ

ਸ਼ਿਕਾਗੋ: ਸਿੱਖ ਰਿਲੀਜੀਅਸ ਸੁਸਾਇਟੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਪੈਲਾਟਾਈਨ ਵਿਖੇ ਬੰਦੀ ਛੋੜ ਦਿਹਾੜਾ ਤੇ ਦੀਵਾਲੀ

ਬੰਦੀ ਛੋੜ ਦਿਹਾੜੇ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਪ੍ਰਗਰਾਮਾਂ ਦੌਰਾਨ ਰਾਗੀ ਭਾਈ ਹਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਖਾਲਸਾ ਦੇ ਜਥੇ ਵਲੋਂ ਕੀਰਤਨ

ਬੰਦੀ ਛੋੜ ਦਿਵਸ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਰਸਭਿਨਾ ਕੀਰਤਨ ਕਰ ਕੇ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਨਿਹਾਲ ਕੀਤਾ। ਗੁਰੂਘਰ ਵਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰੋਪਾ ਭੇਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਭਾਈ ਜਸਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਰਾਗੀ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਜਥੇ ਵਲੋਂ ਗਾਇਨ ਕੀਤੇ ਸ਼ਬਦ 'ਤੇ ਵਿਆਖਿਆ ਭਾਈ ਲਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਲਖਨਊ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਕੀਤੀ। ਮਗਰੋਂ ਭਾਈ ਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਜਥੇ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜਸ ਗਾ ਕੇ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਚਰਨਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ।

ਸੇਵਾ ਵੀ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਫੁਲਝੜੀਆਂ ਚਲਾ ਕੇ ਦੀਵਾਲੀ ਮਨਾਈ। ਐਤਕੀ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਸੰਗਤ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਪਹੁੰਚਣ ਕਾਰਨ ਪਾਰਕਿੰਗ ਲਾਟ ਭਰੇ ਹੋਏ ਸਨ ਅਤੇ

ਦਾ ਤਿਉਹਾਰ ਸ਼ਰਧਾ, ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ। ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਰ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ

ਦੱਸਯਣੋਗ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਗੁਰੂ ਘਰ ਵਿਚ ਕੁਝ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਚੱਲ ਰਹੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਲੱਖਾਂ ਡਾਲਰ ਖਰਚ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਵਿਚ ਅਨੂਪ ਤੇ ਅਮਿਤਾ ਮਤਾਨੀ ਨੇ ਭੇਟਾ ਦੇ ਕੇ ਵੱਡਾ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ ਹੈ। ਬੰਦੀ ਛੋੜ ਦਿਹਾੜੇ 'ਤੇ ਇਸ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਪਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਅਨੂਪ ਤੇ ਅਮਿਤਾ ਮਤਾਨੀ ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਹਾਜ਼ਰੀ ਨਹੀਂ ਲਵਾ ਸਕੇ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੋਸਤ ਗੋਤਮ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲੋਂ ਗੁਰੂਘਰ ਵਿਖੇ ਸਨਮਾਨ ਹਾਸਲ ਕੀਤਾ। ਗੁਰੂਘਰ ਦੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜੈਰਾਮ ਸਿੰਘ ਕਾਹਲੋਂ ਵਲੋਂ ਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (ਸਵੀ) ਅਟੱਲ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਵੀ ਇਸ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਵਿਚ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਣ ਲਈ ਸਨਮਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਸਿੰਘ ਮੁਲਤਾਨੀ, ਸਕੇਤੂ ਅਮੀਨ ਤੇ ਬ੍ਰਜੇਸ਼ ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਵਿਚ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ ਹੈ।

ਵਾਲੰਟੀਅਰ ਟਰੈਫਿਕ ਨੂੰ ਕੰਟਰੋਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਠੀਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪਾਰਕਿੰਗ ਵਿਚ ਲਵਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਦੇਰ ਰਾਤ ਤਕ ਚਲੇ ਸਮਾਗਮਾਂ ਦੌਰਾਨ ਸੇਵਾਦਾਰਾਂ ਵਲੋਂ ਆਪਣੀਆਂ

ਦੀਵਾਲੀ ਮੌਕੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਦੀਪਮਾਲਾ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਵੀ ਸੋਹਣੀਆਂ ਲਾਈਟਾਂ ਨਾਲ ਸਜਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਸੰਗਤ ਗੁਰੂਘਰ ਵਿਚ ਨਤਮਸਤਕ ਹੋਈ ਤੇ ਗੁਰੂਘਰ ਦੀਆਂ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀਆਂ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਲੰਗਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਸਵੀ ਅਟੱਲ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਸੰਗਤਾਂ ਵਲੋਂ ਦੀਵੇ ਜਗਾਏ ਗਏ ਅਤੇ ਮਠਿਆਈਆਂ ਦੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਬਾਖੂਬੀ ਨਿਭਾਈਆਂ ਗਈਆਂ।

ਸਿਨਸਿਨੈਟੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ ਦਿਹਾੜਾ ਮਨਾਇਆ

ਸਿਨਸਿਨੈਟੀ: ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸੋਸਾਇਟੀ ਆਫ ਗ੍ਰੇਟਰ ਸਿਨਸਿਨੈਟੀ ਵਿਖੇ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਮਹਾਨ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨੀ ਧੰਨ ਧੰਨ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ ਦਿਹਾੜਾ ਸ਼ਰਧਾ ਅਤੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ।

ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੇ ਜਨਮ ਦਿਹਾੜੇ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਚਾਰ ਦਿਨ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਗੁਰਮਤਿ ਸਮਾਗਮ ਕਰਵਾਏ ਗਏ।

ਇਸ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਦੇ ਮਹਾਨ ਕੀਰਤਨੀਏ ਭਾਈ ਹਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਖਾਲਸਾ, ਹਜ਼ੂਰੀ ਰਾਗੀ ਸੱਚਖੰਡ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ, ਭਾਈ ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਭਾਈ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਜਥੇ ਨੇ ਰਸਭਿਨੇ ਸ਼ਬਦ ਕੀਰਤਨ ਨਾਲ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਨਿਹਾਲ ਕੀਤਾ। ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਭੋਗ ਉਪਰੰਤ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਕੀਰਤਨੀ ਜਥੇ ਹੈਂਡ ਗ੍ਰੰਥੀ ਭਾਈ ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਭਾਈ ਨਿਰਮਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਰਾਗੀ ਜਥੇ ਨੇ ਵੀ ਸ਼ਬਦ ਕੀਰਤਨ ਗਾਇਨ ਕੀਤਾ। ਭਾਈ ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਤੇ ਇਤਿਹਾਸ ਬਾਰੇ ਆਈ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ।

ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਸੱਚਖੰਡ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਹੈਂਡ ਗ੍ਰੰਥੀ ਸਨ। ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੂੰ 5 ਗੁਰੂਆਂ ਨੂੰ ਗੁਰਿਆਈ

ਤਿਲਕ ਲਗਾਉਣ ਅਤੇ ਛੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਸੁਭਾਗ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ। ਭਾਈ ਹਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਜਥੇ ਨੂੰ ਹੈਂਡ ਗ੍ਰੰਥੀ ਭਾਈ ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਿਰੋਪਾਓਂ ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਮਾਗਮਾਂ ਵਿਚ ਸਿਨਸਿਨੈਟੀ ਲਾਗਲੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਡੇਟਨ, ਕੋਲੰਬਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਨਾਲ ਲੱਗਦੇ ਸੂਬੇ ਕੈਨਟੋਕੀ, ਇੰਡੀਆਨਾ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਸੰਗਤਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਈਆਂ। ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਫੁੱਲਾਂ ਦੀ ਸਜਾਵਟ ਵੀ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਗੁਰੂ ਕਾ ਲੰਗਰ ਵੀ ਅਤੁੱਟ ਵਰਤਾਇਆ ਗਿਆ। ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਵਲੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਮਾਗਮਾਂ ਲਈ ਸੇਵਾਦਾਰਾਂ ਅਤੇ ਸੰਗਤ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

Health Insurance

Qualified Health Plans Under Affordable Care Act

Don't Miss out !

Open Enrollment From 11-01-2022 to 1-15-2023

We also have short term Medical, Dental & Vision plans.

We are licensed in Indiana, Ohio & Texas.

Contact:

Ph: 317-900-5151

Fax: 317-900-5152

E-Mail: health@meharinsurance.com

Office Address:

12574 Promise Creek Ln.
Suite# 114
Fishers, IN 46038
www.meharinsurance.com

Baljinder Singh Saini

ਰਵੀ ਕਪੂਰ ਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਅਤੇ ਪਰਾਗ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਦੇ ਸਟਾਫ ਵਲੋਂ ਸਮੂਹ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਜਗਤ ਪਿਤਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਦੀ ਕੋਟਾਨਿ ਕੋਟਿ ਵਧਾਈ

ਸਿਰਫ ਹੋਲਸੇਲ!

ਸਿਰਫ ਹੋਲਸੇਲ!

ਸਿਰਫ ਹੋਲਸੇਲ!

ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਾਮਾਨ ਤੰਦੂਰ, ਬਰਨਰ, ਐਲੂਮੀਨੀਅਮ ਅਤੇ ਸਟੀਲ ਪਤੀਲਾ, ਲੋਹਾ/ਐਲੂਮੀਨੀਅਮ ਤੇ ਲੋਹੇ ਦੀ ਕੜਾਹੀ, ਟਿੱਕੀ/ਪਾਓ ਭਾਜੀ ਤਵਾ, ਕਮਰਸ਼ੀਅਲ ਪ੍ਰੈਸ਼ਰ ਕੂਕਰ, ਕੁਕਿੰਗ ਬਰਤਨ, ਸਰਵਿੰਗ ਭਾਂਡੇ, ਡੋਸੇ ਦਾ ਬੈਟਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਗਰਾਇੰਡਰ, ਖੋਆ/ਮਾਵਾ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੀ ਮਸ਼ੀਨ ਉਪਲੱਬਧ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਧਾਰਮਿਕ ਸਾਮਾਨ ਅਤੇ ਪੂਜਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਾਮਾਨ, ਫੋਟੋ ਫਰੇਮਜ਼, ਮੂਰਤੀਆਂ ਵਿਆਹ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਾਮਾਨ: ਕਿਰਪਾਨ, ਸਿਹਰਾ, ਲਾਈਟ ਅਤੇ ਮਿਊਜ਼ਿਕ ਵਾਲੀ ਜਾਗੋ ਘਰ ਤੇ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟਸ ਲਈ ਬਰਤਨ, ਕੰਬਲ, ਮੰਦਿਰ, ਫੋਲਡਿੰਗ ਬੈੱਡ, ਫੋਲਡਿੰਗ ਗੱਦੇ, ਸੋਫਾ-ਕਮ-ਬੈੱਡ ਤੇ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰਾ ਸਾਮਾਨ ਮਿਲਦਾ ਹੈ।

ਅਸੀਂ ਹਲਦੀਰਾਮ, ਹਾਕਿਨਜ਼, ਪਰੈਸਟੀਜ਼, ਮਿਲਟਨ, ਏਸ਼ੀਅਨ ਪਲਾਸਟੋ, ਪੈਨਾਸੋਨਿਕ ਦੇ ਡਿਸਟ੍ਰੀਬਿਊਟਰ ਤੇ ਹੋਲ ਸੇਲਰ ਹਾਂ।

Prag International

1125 Howard Street. Elk Grove Village. IL 60007

Contact: 847-979-5970, 847-979-5990, 847-228-0150, 847-979-8949

Fax: 847-228-0152

Email: raviunited@aol.com.

ਸਫਰ ਜਾਰੀ ਹੈ...23ਵੇਂ ਸਾਲ 'ਚ (ਪਹਿਲੀ ਜਨਵਰੀ 2000-2022)

ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੇ ਸਟਾਫ, ਕਾਲਮਨਵੀਸਾਂ ਅਤੇ ਸਲਾਹਕਾਰ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਲੋਂ

ਸਮੂਹ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਦੀ

ਲੱਖ ਲੱਖ ਵਧਾਈ ਹੋਵੇ

ਆਓ! ਅਸੀਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੂੰ ਤਸਵੀਰਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਵਿਚੋਂ ਦੇਖਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੀਏ, ਤਸਵੀਰ ਕਿਸੇ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਹੈ, ਬਾਣੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਹੈ

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਆਨਰੇਰੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬੋਰਡ

ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ, ਜਸਬੀਰ ਕੌਰ ਢਿਲੋਂ, ਡਾ. ਨਵਦੀਪ ਕੌਰ ਸੰਧੂ, ਬਲਵਿੰਦਰ ਕੌਰ (ਨਿੱਕੀ) ਸੇਖੋਂ, ਡਾ. ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਬਸਰਾਨ, ਹਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਦਿਓਲ, ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਾਹੀ, ਜਗਦੀਸ਼ ਸਿੰਘ ਕਲੇਰ, ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ, ਡਾ. ਹਰਗੁਰਮੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਡਾ. ਤੇਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮੰਡੇਰ, ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ

ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦਰੜ, ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ, ਜੱਸੀ ਗਿੱਲ, ਜੈਦੇਵ ਸਿੰਘ ਭੱਠਲ, ਪਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਾਲੀਆ, ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਟਿਵਾਣਾ, ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਭੂਰਾ, ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਘੁੰਨ, ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਪਰਿੰਗਫੀਲਡ, ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਸਿੰਘ ਮੁਲਤਾਨੀ, ਗੁਰਵੀਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ

ਸਾਡੇ ਸਥਾਈ ਲੇਖਕ ਤੇ ਕਾਲਮਨਵੀਸ

ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ, ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ, ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਦੁਪਾਲਪੁਰ, ਡਾ. ਗੁਰਨਾਮ ਕੌਰ ਬੀਬੀ ਸੁਰਜੀਤ ਕੌਰ, ਡਾ. ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਭੰਡਾਲ, ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ ਨੂਰਪੁਰੀ, ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ, ਜਤਿੰਦਰ ਪਨੂੰ, ਬੁਟਾ ਸਿੰਘ, ਇਕਬਾਲ ਜੱਬੋਵਾਲ, ਪ੍ਰਿੰ.ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ

ਸਹਿਯੋਗੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ: ਪੰਜਾਬੀ ਹੈਰੀਟੇਜ ਆਰਗੇਨਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ (ਪੀ. ਐਚ. ਓ.) ਸ਼ਿਕਾਗੋ; ਪੰਜਾਬੀ ਕਲਚਰਲ ਸੁਸਾਇਟੀ (ਪੀ. ਸੀ. ਐਸ.) ਸ਼ਿਕਾਗੋ; ਪੰਜਾਬੀ ਅਮੈਰਿਕਨ ਆਰਗੇਨਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ-ਸ਼ਿਕਾਗੋ; ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਐਂਡ ਕਲਚਰਲ ਕਲੱਬ (ਮਿਡਵੈਸਟ) ਸ਼ਿਕਾਗੋ; ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਐਂਡ ਕਲਚਰਲ ਕਲੱਬ-ਸ਼ਿਕਾਗੋ; ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਐਂਡ ਕਲਚਰਲ ਕਲੱਬ-ਸ਼ਿਕਾਗੋ; ਇੰਡੋ ਅਮੈਰਿਕਨ ਸੀਨੀਅਰ ਸੁਸਾਇਟੀ, ਇੰਡੀਅਨਐਪੋਲਿਸ (ਇੰਡੀਆਨਾ); ਪੰਜਾਬੀ ਕਲਚਰਲ ਆਰਗੇਨਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ-ਮਿਲਵਾਕੀ; ਗੁਰੂ ਲਾਧੋ ਰੇ ਸੇਵਾ ਸੁਸਾਇਟੀ-ਮਿਲਵਾਕੀ; ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਸਿੱਖ ਕਲਚਰਲ ਸੁਸਾਇਟੀ-ਇੰਡੀਆਨਾ; ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਐਂਡ ਕਲਚਰਲ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ-ਮਿਸ਼ੀਗਨ; ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਐਂਡ ਕਲਚਰਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਸਿਨਸਿਨੈਟੀ; ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਐਂਡ ਕਲਚਰਲ ਕਲੱਬ-ਸਿਨਸਿਨੈਟੀ; ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਕਲੀਵਲੈਂਡ (ਓਹਾਇਓ); ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ; ਗਦਰ ਮੈਮੋਰੀਅਲ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ; ਇੰਡੋ ਅਮੈਰਿਕਨ ਕਲਚਰਲ ਆਰਗੇਨਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ; ਸ਼੍ਰੀਦ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਮੈਮੋਰੀਅਲ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ ਆਫ ਨਾਰਥ ਅਮੈਰਿਕਾ; ਇੰਡੋ-ਅਮੈਰਿਕਨ ਹੈਰੀਟੇਜ ਫੋਰਮ ਫਰਿਜ਼ਨੋ; ਇੰਡੋ-ਯੂ. ਐਸ. ਹੈਰੀਟੇਜ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਫਰਿਜ਼ਨੋ; ਆਪਣਾ ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ; ਸਿੱਖ ਸਪੋਰਟਸ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ; ਹੱਸਦਾ ਪੰਜਾਬ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ, ਡੈਲਸ; ਕਪੂਰਥਲਾ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ, ਨਿਊ ਯਾਰਕ; ਸ਼੍ਰੀਦ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਸਭਾ, ਨਿਊ ਯਾਰਕ; ਸ਼੍ਰੀਦ ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਕਲਚਰਲ ਸੁਸਾਇਟੀ, ਨਿਊ ਯਾਰਕ; ਇੰਡੋ ਅਮੈਰਿਕਨ ਹੈਰੀਟੇਜ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ, ਨਿਊ ਯਾਰਕ।

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਬੇਲਾਗ, ਬੇਬਾਕ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਦਾ ਮੁੱਦਈ
 Published simultaneously from Chicago, California & New York.
 Ph: 847-359-0746 e-mail: punjabtimes1@sbcglobal.net, website: www.punjabtimesusa.com

ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਆਰਟਿਸਟ ਵਲੋਂ ਬਣਾਇਆ ਚਰਨਪਾਲ ਗਿੱਲ ਦਾ ਪੋਰਟਰੇਟ ਲੋਕ ਅਰਪਣ

ਸਰੀ: ਪਿਕਸ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਬਾਨੀ ਅਤੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਲਈ ਵਰਣਨਯੋਗ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨਿਭਾਉਣ ਵਾਲੇ ਮਰਹੂਮ ਚਰਨਪਾਲ ਗਿੱਲ ਨੂੰ ਬੀਤੇ ਦਿਨੀਂ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਭੇਟ ਕਰਨ ਲਈ ਸਰੀ ਆਰਟ ਗੈਲਰੀ

ਜੁਡੀ ਕਵਾਨਾ, ਨਸਲਵਾਦ ਵਿਰੋਧੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਰਵਣ ਬੋਇਲ, ਪਿਕਸ ਦੇ ਮਹਿੰਦਰ ਕੰਗ ਅਤੇ ਦਵਿੰਦਰ ਚੱਠਾ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਦੋਸਤੀ, ਕੰਮ ਕਾਜ ਅਤੇ ਜੱਦੋ-ਜਹਿਦ ਦੀਆਂ ਯਾਦਾਂ

ਵਿਖੇ ਸਮਾਗਮ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ। ਚਰਨਪਾਲ ਗਿੱਲ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ, ਰਾਣੀ ਗਿੱਲ, ਜੈਕ ਗਿੱਲ ਅਤੇ ਪਾਲ ਗਿੱਲ ਵਲੋਂ ਗੈਲਰੀ ਅਤੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਕਰਵਾਏ ਇਸ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਸਵ. ਗਿੱਲ ਦੀਆਂ ਪਰਿਵਾਰਕ ਯਾਦਾਂ ਸਾਂਝੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੋਸਤਾਂ ਮਿੱਤਰਾਂ ਤੇ ਸਹਿਯੋਗੀਆਂ ਵਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਇਸ ਮੌਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾ ਦੇ ਫੁੱਲ ਅਰਪਿਤ ਕਰਦਿਆਂ ਬੀ.ਸੀ. ਦੇ ਸਿਹਤ ਮੰਤਰੀ ਐਡਰਿਅਨ ਡਿਕਸ, ਬੀ.ਸੀ. ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਸਪੀਕਰ ਅਤੇ ਫਾਰਮ ਵਰਕਰਜ਼ ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ ਫਾਊਂਡਰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਾਜ ਚੌਹਾਨ, ਸਾਬਕਾ ਮੰਤਰੀ

ਸਾਂਝੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ। ਬੁਲਾਰਿਆਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲੋਂ ਫਾਰਮ ਵਰਕਰਾਂ ਦੀ ਬਿਹਤਰੀ ਲਈ ਅਤੇ ਨਸਲਵਾਦ ਖਿਲਾਫ ਸੰਘਰਸ਼ ਵਿਚ ਪਾਏ ਯੋਗਦਾਨ ਦੀ ਭਰਪੂਰ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕੀਤੀ।

ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੇ ਜਾਣੇ-ਪਛਾਣੇ ਆਰਟਿਸਟ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਚਰਨਪਾਲ ਗਿੱਲ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਨਿੱਜੀ ਸਾਂਝਾਂ ਅਤੇ ਕਾਮਾਗਾਟਾਮਾਰੂ ਦੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਕੰਧ ਚਿੱਤਰ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਤਜਰਬੇ ਸਾਂਝੇ ਕੀਤੇ। ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲੋਂ ਬਣਾਏ ਗਏ ਚਰਨਪਾਲ ਗਿੱਲ ਦੇ ਪੋਰਟਰੇਟ ਉੱਪਰੋਂ ਪਰਦਾ ਚੁੱਕ ਕੇ ਲੋਕ ਅਰਪਣ ਕਰਨ ਦੀ ਰਸਮ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਜਿਸ ਦਾ ਭਰਪੂਰ ਤਾੜੀਆਂ ਨਾਲ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

‘ਆਪ’ ਕੋਲ ਦਿੱਲੀ ਅਤੇ ਤਿਲੰਗਾਨਾ ਵਿਚ ਅਪਰੇਸ਼ਨ ਲੋਟਸ ਦੇ ਸਬੂਤ: ਸਿਸੋਦੀਆ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਮਨੀਸ਼ ਸਿਸੋਦੀਆ ਨੇ ਇਕ ਆਡੀਓ ਕਲਿੱਪ ਸੁਣਾਈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਕਥਿਤ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਕੌਮੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਵਿਚ ‘ਆਪ’ ਦੇ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਦੀ ਖਰੀਦੋ-ਫਰੋਖਤ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਸਿਸੋਦੀਆ ਨੇ ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਅਮਿਤ ਸ਼ਾਹ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਕਲਿੱਪ ਵਿਚ ਟੀ.ਆਰ.ਐਸ. ਦੇ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਨੂੰ ਖਰੀਦਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਤੇ ‘ਆਪ’ ਕੋਲ ਇਸ ਦੇ ਸਬੂਤ ਹਨ। ਸਿਸੋਦੀਆ ਨੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਇਨਫੋਰਸਮੈਂਟ ਡਾਇਰੈਕਟਰ (ਈ.ਡੀ.) ਤੋਂ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਵੀ ਕੀਤੀ। ਭਾਜਪਾ ਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਵੱਲੋਂ ਅਜੇ ਤੱਕ ਕੋਈ ਟਿੱਪਣੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਸ੍ਰੀ ਸਿਸੋਦੀਆ ਨੇ ਆਡੀਓ ਕਲਿੱਪ ਚਲਾਈ

‘ਆਪ’ ਨੇ ਪ੍ਰਤਾਪ ਬਾਜਵਾ ਨੂੰ ਘੇਰਿਆ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ‘ਆਪ’ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਬੁਲਾਰੇ ਮਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੰਗ ਨੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ ਨੇ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸੀ ਵਰਕਰਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਖੁਸ਼ਖਬਰੀ ਸੁਣਾਉਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਮੀਦ ਹੈ ਕਿ ਜਲਦੀ ਹੀ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਵਾਂਗ ਭਾਜਪਾ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਵੀ ਸਰਕਾਰ ਡੇਗ ਦੇਵੇਗੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਸਾਬਤ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ‘ਚ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ‘ਅਪਰੇਸ਼ਨ ਕਮਲ’ ਨੂੰ ਸਫਲ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਾਂਗਰਸ ਤੇ ਸਾਰੇ ਵੱਡੇ ਆਗੂ ਭਾਜਪਾ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਸ੍ਰੀ ਬਾਜਵਾ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਏਜੰਟ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਦਾ ਇਕੋ ਇਕ ਉਦੇਸ਼, ਤਿੰਨ ਕਰੋੜ ਲੋਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਚੁਣੀ ਗਈ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਅਸਥਿਰ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਕੰਗ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਕਰਨਾਟਕ, ਗੋਆ ਤੇ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿਚ ਅਪ੍ਰੇਸ਼ਨ ਕਮਲ ਤਹਿਤ ਆਪਣਾ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ।

‘ਟੀ.ਆਰ.ਐਸ. ਦੇ 20-30 ਵਿਧਾਇਕ ਖਰੀਦਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼’

ਹੈਦਰਾਬਾਦ: ਤਿਲੰਗਾਨਾ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੇ ਚੰਦਰਸ਼ੇਖਰ ਰਾਓ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਸੂਬੇ ‘ਚ ਹਾਕਮ ਧਿਰ ਟੀ.ਆਰ.ਐਸ. ਦੇ 20-30 ਵਿਧਾਇਕ ਖਰੀਦਣ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਡੇਗਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਮਨੂਗੋੜੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਸੀਟ ‘ਤੇ ਉਪ ਚੋਣ ਲਈ ਇਕ ਰੈਲੀ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਰਾਓ ਨੇ ਤਿਲੰਗਾਨਾ ਰਾਸ਼ਟਰ ਸਮਿਤੀ (ਟੀ.ਆਰ.ਐਸ.) ਦੇ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ‘ਦਲਾਲ’ ਆਏ ਤੇ ਹਰੇਕ ਨੂੰ 100 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕਰਕੇ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਨੂੰ ਖਰੀਦਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਸਲੀ ਧਰਤੀ ਪੁੱਤਰ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਨੇ ਇਹ ਤਜਵੀਜ਼ ਠੁਕਰਾ ਦਿੱਤੀ।

ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਕਲਿੱਪ ਵਿਚ ਜਿਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਉਹ ਭਾਜਪਾ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਕਥਿਤ ਦਲਾਲ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਤਿਲੰਗਾਨਾ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਚਲਾ ਰਹੀ ਤਿਲੰਗਾਨਾ ਰਾਸ਼ਟਰ ਸਮਿਤੀ (ਟੀ.ਆਰ.ਐਸ.) ਦੇ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਦੀ ਖਰੀਦੋ-ਫਰੋਖਤ ਦੇ ਕਥਿਤ ਦੋਸ਼ਾਂ ਹੇਠ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਕਥਿਤ ਦਲਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜੋ

ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਦੀ ਖਰੀਦੋ ਫਰੋਖਤ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ, ‘ਅੱਜ ਅਪਰੇਸ਼ਨ ਲੋਟਸ ਦੀ ਇਕ ਵੱਡੀ ਮਿਸਾਲ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਭਾਜਪਾ ਅੰਜਾਮ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਹ ਵਿਧਾਇਕ ਖਰੀਦਦੇ ਹਨ ਤੇ ਚੁਣੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਡੇਗਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਲਿੰਕ ਦਿੱਲੀ ਤੇ ਤਿਲੰਗਾਨਾ ‘ਚ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਹਨ। ‘ਆਪ’ ਕੋਲ ਇਸ ਦਾ ਸਬੂਤ ਹੈ।’

To Advertise with Punjab Times Call: 847-359-0746
 Fax: 847-705-9388, e-mail: punjabtimes1@sbcglobal.net
 Visit us on the web: www.punjabtimesusa.com

AVEER TRAVEL SOLUTIONS LLC

ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਲਈ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ:

- US Passport Services
- Indian Passport Renewal
- US Citizenship Application
- Green Card Renewal
- OCI & Renunciation
- Airport Pick-up & Drop-Off Services
- EAD Renewal
- Flight Tickets
- Visa Services
- Notary Services
- Power of Attorney

Contact: Aman Kaur Ph: 847-338-2141

(Consular Expert with more than 10 years of experience)

E-mail: Aveertravel@gmail.com

ਤੁਸੀਂ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬੀ, ਹਿੰਦੀ ਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਗੱਲ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ।

For Airport Drop-Off and Pickup Indy to Chicago Please Contact AVI at:

847-226-2323

Located in INDIANAPOLIS (IN)

GoldenKey

LENDING

HOME LOANS MADE SIMPLE

The feeling of attachment, togetherness
 We understand what a home means

Manny Singh Nagra
 Principal Broker
 Star Alliance Brokerage, INC

Contact Us at

☎ 317-620-4100
 ☎ 317-750-1900

REAL ESTATE | RESIDENTIAL & COMMERCIAL
 325 S. College Avenue, Indianapolis, Indiana 46202

NMLS 147421
 www.goldenkeylending.com

No Cost Financing Available!
 Call 919-307-7577 or 847-530-1550
MKhatri@PrismHomeLending.com
 NC, IL and CA Mortgage Loans

Prism Lending Inc. NMLS # 1587080
 CA, FL, GA, IL, IN, NC, TX, WI Licensee
 850 E Higgins road, Suite #125W, Schaumburg, IL
 60173

Madan Khatri
 NMLS #1980752

PropertyZoom Inc.
 Want to Buy/Sell Home or RE Investments
 (Up to 30% Comm'n Credit – NC License # C34703)
 17 years of Exp. / 500+ Transactions
 700+ Residence and Investment units
 Call Now 919-307-7577 or 847-530-1550
 Top 1st or 2nd Producer for Several Years at
 Berkshire Hathaway HS AH-IL Office
 1204 Nichols Creek Road, Durham NC 27703

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

ਸਨਿਚਰਵਾਰ, 5 ਨਵੰਬਰ 2022

ਚੋਣਾਂ ਅਤੇ ਸਿਆਸਤਦਾਨ

ਅਗਸਤ ਵਿਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ 75 ਸਾਲ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋਣ 'ਤੇ ਭਾਰਤ ਅੰਦਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸਮਾਗਮ ਰਚਾਏ ਗਏ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਮਾਗਮਾਂ ਵਿਚ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਭਾਰਤ ਦੀ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਦੇ ਵੀ ਰੱਖ ਕੇ ਗੁਣ ਗਾਏ ਗਏ। ਉੱਝ ਵੀ ਵੋਟਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਪੱਖ ਤੋਂ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸਿਆਸੀ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਕ ਅਕਸਰ ਇਹ ਸਵਾਲ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕੀ ਸੱਚਮੁੱਚ ਭਾਰਤ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਹੈ? ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਿਆਸੀ ਮਾਹਿਰ ਇਸ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦੇ ਹਨ। ਉੱਝ ਹੁਣ ਸਮੇਂ ਨਾਲ ਇਹ ਤੱਥ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਹੁਣ ਸਿਰਫ ਵੋਟਾਂ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੋ ਕੇ ਰਹਿ ਗਈ ਹੈ। ਇਹੀ ਨਹੀਂ, ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਬਣੀ ਹੈ, ਇਕ-ਇਕ ਕਰਕੇ ਸਾਰੀਆਂ ਜਮਹੂਰੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਗੋਡਣੀਆਂ ਲੁਆ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਦੀ ਤਾਜ਼ਾ ਮਿਸਾਲ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਹਾਲੀਆ ਫੈਸਲਾ ਹੈ। ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਤਾਂ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਤਰੀਕਾਂ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਪਰ ਗੁਜਰਾਤ ਲਈ ਚੋਣ ਤਰੀਕਾਂ ਦਾ ਐਲਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ; ਭਾਵ ਉਥੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਉਥੇ ਮੋਦੀ ਵੱਲੋਂ ਪੁਲ ਹਾਦਸਾ ਵਾਪਰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਰੈਲੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਪੁਲ ਹਾਦਸੇ ਵਿਚ 135 ਮੌਤਾਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਕਈ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋਏ ਹਨ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੀ ਤਾਂ ਇਸ ਪੱਖੋਂ ਵੀ ਆਲੋਚਨਾ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਚ ਉਹ ਪੁਲ ਹਾਦਸੇ ਦੇ ਜ਼ਖਮੀਆਂ ਦਾ ਹਾਲ-ਚਾਲ ਪੁੱਛਣ ਗਏ, ਉਥੇ ਰਾਤੋ-ਰਾਤ ਰੰਗ-ਰੋਗਨ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਮੁਖੀ ਅਰਵਿੰਦ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਵੱਲੋਂ ਕਰੰਸੀ ਨੋਟਾਂ ਉਤੇ ਲਕਸ਼ਮੀ ਅਤੇ ਗਣੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਛਾਪਣ ਦੀ ਮੰਗ ਵੀ ਮੁਲ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵੋਟ ਬੈਂਕ ਸਿਆਸਤ ਨਾਲ ਹੀ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਵੀ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਵਾਂਗ ਹਿੰਦੂ ਵੋਟਰਾਂ ਨੂੰ ਭਰਮਾਉਣ ਲਈ ਅਜਿਹੇ ਬਿਆਨ ਦਾਗ ਰਹੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਨਾ ਤਾਂ ਕੋਈ ਸਰੋਕਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸ ਦਾ ਕੋਈ ਅਰਥ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ। ਉੱਝ ਵੀ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰਾਜਾਂ ਅੰਦਰ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਵੱਖਰੀ-ਵੱਖਰੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਇਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਆਗੂ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਨਾਂ ਜਪਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਗੁਜਰਾਤ ਪੁੱਜਦਿਆਂ ਹੀ ਉਹੀ ਆਗੂ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਵਾਲਾ ਚਰਚਾ ਚਲਾਉਂਦੇ ਨਜ਼ਰੀਂ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਚਰਚਾ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੂਜੇ ਰਾਜਾਂ ਵਿਚ ਵੋਟਾਂ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਪੈਸਾ ਉਜਾੜ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਰ ਕੇ ਹੀ ਹੁਣ ਕੁਝ ਸਿਆਸੀ ਮਾਹਿਰ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲੱਗੇ ਹਨ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚਕਾਰ ਬਾਕਾਇਦਾ ਫਰਕ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਿਸੇਪਾਰਟੀਨੇਆਪਣੀ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨਾ ਹੈ ਤਾਂ ਪਾਰਟੀ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਪੈਸਾ ਬਰਬਾਦ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਆਪਣਾ ਪਾਰਟੀ ਫੰਡ ਵਰਤੋ। ਫਿਲਹਾਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਿਆਸੀ ਧਿਰ ਨੇ ਸਿਆਸੀ ਮਾਹਿਰਾਂ ਦੀ ਇਸ ਰਾਏ ਨੂੰ ਗੋਲਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਟੈਕਸ ਵਾਲਾ ਪੈਸਾ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਰੋੜ੍ਹਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਵੱਡੀਆਂ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਆਪਣੇ ਉਤਪਾਦ ਵੇਚਣ ਲਈ ਨਸ਼ਰ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਜ਼ਾਹਿਰ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਸਿਆਸਤ ਕਿਸੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ। ਫਰਕ ਸਿਰਫ ਇੰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕਾਰੋਬਾਰ ਲੋਕ ਸੇਵਾ ਦੇ ਨਾਂ ਉਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਅਸਲ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਸਮੁੱਚਾ ਤਾਣਾ-ਬਾਣਾ ਸਿਰਫ ਚੋਣਾਂ ਤੱਕ ਹੀ ਮਹਿਦੂਦ ਹੋ ਕੇ ਰਹਿ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਰ ਕੇ ਉਹ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਕਰ ਕੇ ਆਜ਼ਾਦਾਨਾ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕੰਮਕਾਰ ਕਰਦੀਆਂ ਸਨ, ਅੰਦਰ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਦਾ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਭੋਗ ਪੈ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਵੱਡਾ ਕਾਰਨ ਤਾਂ ਇਹੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸਿਆਸੀ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ/ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਦੀ ਪੈਰਵਾਈ ਕਰਨੀ ਸੀ, ਉਹ ਤਾਂ ਖੁਦ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਨੂੰ ਚਿਰਾਂ ਤੋਂ ਤਿਲਾਂਜਲੀ ਦੇ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ। ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਲੀਡਰ ਪਾਰਟੀ ਉਤੇ ਬੋਧੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਚੁਣੇ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਵਿਚਕਾਰ ਸਨੇਹ-ਵਾਦ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰ ਕੇ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਦਾ ਝੰਡਾ ਬੁਲੰਦ ਕਰਨ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਕੀਤੇ ਹਨ ਪਰ ਹਕੀਕਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਗਾਂਧੀ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਹੀ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦਾ ਮਸਲਾ ਵੀ ਕਾਂਗਰਸ ਨਾਲੋਂ ਕੋਈ ਬਹੁਤਾ ਵੱਖਰਾ ਨਹੀਂ। ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਅੰਦਰ ਵੱਡੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਖਿਲਾਫ ਰੋਸ ਅਤੇ ਰੋਹ ਹੈ ਪਰ ਅਜੇ ਤੱਕ ਵੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦਲ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਛੱਡਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ। ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਆਪਣੇ ਹਿਤਾਂ ਨੂੰ ਵੱਧ ਤਰਜੀਹ ਦੇਣ ਕਰ ਕੇ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲਦਾਵਾਰ-ਵਾਰ ਬੁਰਾ ਹਾਲ ਹੋਇਆ ਹੈ ਪਰ ਪਾਰਟੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਅਜੇ ਵੀ ਕੋਈ ਸਬਕ ਲੈਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ। ਹਕੀਕਤ ਇਹੀ ਹੈ ਕਿ ਸਿਆਸਤ ਹੁਣ ਲੋਕ ਸੇਵਾ ਨਹੀਂ, ਕਾਰੋਬਾਰ ਦਾ ਜ਼ਰੀਆ ਬਣ ਗਈ ਹੈ। ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਧਨਾਢ ਲੋਕ ਸਿਆਸਤ ਉਤੇ ਭਾਰੂ ਪੈਂਦੇ ਗਏ ਅਤੇ ਆਮ ਆਦਮੀ ਹਾਸ਼ੀਏ 'ਤੇ ਧੱਕਿਆ ਗਿਆ। ਹੁਣ ਹਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਆਮ ਆਦਮੀ ਦੀ ਸਿਆਸੀ ਪਿੜ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵੱਕਤ ਨਹੀਂ। ਵੋਟਾਂ ਅਤੇ ਵੀ.ਆਈ.ਪੀ. ਕਲਚਰ ਨੇ ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਸਮੁੱਚਾ ਤਾਣਾ-ਬਾਣਾ ਹੀ ਬਦਲ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਰ ਕੇ ਹੀ ਸਮੁੱਚਾ ਸਿਆਸੀ ਢਾਂਚਾ ਹੁਣ ਵੋਟਾਂ ਦੁਆਲੇ ਘੁੰਮ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਇਸ ਚੱਕਰ ਨੂੰ ਤੋੜਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ, ਓਨੀ ਦੇਰ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਦੇ ਪ੍ਰਫੁੱਲਤ ਹੋਣ ਲਈ ਕੋਈ ਰਾਹ ਨਹੀਂ ਬਣੇਗਾ। ਹੁਣ ਇਹ ਸੰਜੀਦਾ ਧਿਰਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ ਕਿ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਦਾ ਠੁੱਕ ਕਿਸ ਢੰਗ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਜਾਵੇ। ਇਹ ਕਾਰਜ ਅੱਖੇਰਾ ਹੈ ਪਰ ਨਾ-ਮੁਮਕਿਨ ਨਹੀਂ।

ਨੋਟਾਂ 'ਤੇ ਤਸਵੀਰਾਂ ਲਾਉਣ ਦਾ ਮਸਲਾ ਅਤੇ ਸਿਆਸਤ

ਅਰਵਿੰਦ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਦਾ ਇਹ ਬਿਆਨ ਗੁਜਰਾਤ ਤੇ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖ ਕੇ ਬਹੁ-ਗਿਣਤੀ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ ਪਰ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਭਾਜਪਾ ਆਗੂ ਸੁਬਰਾਮਣੀਅਮ ਸਵਾਮੀ ਸਮੇਤ ਹੋਰ ਵੀ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਹੁਣ ਵੀ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਦਾ ਬਿਆਨ ਆਉਂਦਿਆਂ ਹੀ ਸਾਰੀਆਂ ਰਾਜਨੀਤਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਆਗੂ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਨੋਟਾਂ 'ਤੇ ਤਸਵੀਰਾਂ ਲਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਕੌਮੀ ਕਨਵੀਨਰ ਅਤੇ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਅਰਵਿੰਦ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਨੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਚਿੱਠੀ ਲਿਖ ਕੇ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਕਰੰਸੀ ਨੋਟਾਂ 'ਤੇ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਮਾਤਾ ਲੱਛਮੀ ਅਤੇ ਭਗਵਾਨ ਗਣੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਛਾਪੀਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਇਹ ਤਸਵੀਰਾਂ ਛਾਪੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਇਸ ਨਾਲ ਭਾਰਤ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਹੋਵੇਗਾ।

ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅਰਵਿੰਦ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਦਾ ਇਹ ਬਿਆਨ ਗੁਜਰਾਤ ਅਤੇ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖ ਕੇ ਬਹੁ-ਗਿਣਤੀ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ ਪਰ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਭਾਜਪਾ

ਨਵਕਿਰਨ ਸਿੰਘ ਪੱਤੀ
ਈਮੇਲ: n4navkiran@gmail.com

ਅਮਰੀਕੀ ਡਾਲਰ ਦੀ ਕੀਮਤ 82 ਰੁਪਏ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਜਦ ਭਾਰਤ ਦੀ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਕਹਿ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਰੁਪਿਆ ਕਮਜ਼ੋਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਿਹਾ ਬਲਕਿ ਡਾਲਰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਢੱਕਵਾਂ ਸਵਾਲ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਜੀ ਚਰਚਾ ਨੂੰ ਹੋਰ ਪਾਸੇ ਤਿਲਕਾਅ ਰਹੇ ਹਨ। ਹਕੀਕਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਅਰਥ

ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਡਾਵਾਂਡੋਲ ਹਾਲਤ ਲਈ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸੱਤਾ 'ਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਰਹੀਆਂ ਕਾਂਗਰਸ, ਭਾਜਪਾ ਹਕੂਮਤਾਂ ਮੁੱਖ ਰੂਪ ਵਿਚ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹਨ ਤੇ ਇਹਨਾਂ ਹਕੂਮਤਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਟਿੱਕਣ ਦੀ ਥਾਂ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਰਾਜਸੀ ਆਗੂ ਚਰਚਾ ਦਾ ਦਾਇਰਾ ਹੋਰ ਪਾਸੇ ਤੋਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਗੁਮਰਾਹ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਵੈਸੇ ਭਾਰਤ 'ਚ ਨੋਟਾਂ ਦੀ ਛਪਾਈ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਭਾਰਤੀ ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ (ਆਰ.ਬੀ.ਆਈ.) ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਹੈ। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਾਲ ਆਰ.ਬੀ.ਆਈ. ਨੋਟਾਂ ਦੇ ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਸਮੇਤ ਹੋਰ ਬਦਲਾਅ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਆਰ.ਬੀ.ਆਈ. ਐਕਟ 1934 ਦੀ ਧਾਰਾ 25 ਤਹਿਤ ਆਰ.ਬੀ.ਆਈ. ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਪੈਨਲ ਹੀ ਤਸਵੀਰ ਛਾਪਣ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਹਨ।

1947 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਚੱਲਦੇ ਨੋਟਾਂ 'ਤੇ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਮਹਾਰਾਜਾ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ਤੇ ਸੱਤਾ ਤਬਦੀਲੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਉਹੀ ਨੋਟ ਚੱਲਦੇ ਰਹੇ ਪਰ ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਇਹ ਚਰਚਾ ਪੂਰੇ ਸਿਖਰਾਂ 'ਤੇ ਰਹੀ ਕਿ ਕਿਸ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਨੋਟਾਂ 'ਤੇ ਲਾਈ ਜਾਵੇ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਮਹਾਰਾਜੇ ਦੀ ਥਾਂ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਲਾਉਣ ਦੀ ਗੱਲ ਨੇ ਆਰ.ਬੀ.ਆਈ.ਰ ਫੜ ਲਿਆ ਸੀ। ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਵਾਲੇ ਨੋਟ ਦਾ ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਵੀ ਤਿਆਰ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਆਖਰੀ ਸਮੇਂ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਉਹ ਨੋਟ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਆਜ਼ਾਦ ਭਾਰਤ ਵੱਲੋਂ 1949 ਵਿਚ ਇੱਕ ਰੁਪਏ ਅਤੇ 1950 ਵਿਚ ਦੋ, ਪੰਜ, ਦਸ ਤੇ ਸੌ ਰੁਪਏ ਦੇ ਨੋਟ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਮਹਾਰਾਜੇ ਵਾਲੀ ਤਸਵੀਰ ਦੀ ਥਾਂ ਅਸ਼ੋਕ ਸਤੰਭ ਛਾਪਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਮਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਛਾਪੇ ਗਏ ਨੋਟਾਂ 'ਤੇ ਮੋਰ, ਸ਼ੇਰ, ਹਿਰਨ, ਸਮੁੰਦਰੀ ਕਿਸ਼ਤੀਆਂ, ਚਾਹ ਦੇ ਬਾਗਾਂ ਵਿਚ ਪੱਤੀਆਂ ਤੋੜਦੀਆਂ ਔਰਤਾਂ, ਟਰੈਕਟਰ ਨਾਲ ਹਲ ਵਾਹੁੰਦੇ ਕਿਸਾਨ, ਆਰੀਆ ਭੱਟ ਉਪਗ੍ਰਹਿ, ਤੇਲ ਦਾ ਖੂਹ ਆਦਿ ਤਸਵੀਰਾਂ ਛਾਪੀਆਂ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਭਾਰਤੀ ਨੋਟਾਂ 'ਤੇ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ 1969 ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ 100ਵੇਂ ਜਨਮ ਦਿਨ ਮੌਕੇ ਛਾਪੀ ਗਈ ਸੀ।

ਅਰਵਿੰਦ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਨੇ ਆਪਣਾ ਪੱਖ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇੰਡੋਨੇਸ਼ੀਆ ਦੀ ਕਰੰਸੀ 'ਤੇ ਭਗਵਾਨ ਗਣੇਸ਼ ਦੀ ਫੋਟੋ ਹੈ ਜਦਕਿ

ਸਚਾਈ ਇਹ ਹੈ ਕਿ 1998 'ਚ ਇੰਡੋਨੇਸ਼ੀਆ ਨੇ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਤਹਿਤ 20 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਦੇ ਨੋਟ 'ਤੇ ਭਗਵਾਨ ਗਣੇਸ਼ ਦੀ ਫੋਟੋ ਛਾਪੀ ਸੀ ਪਰ ਹੁਣ ਇਹ ਨੋਟ ਇੰਡੋਨੇਸ਼ੀਆ ਵਿਚ ਸਰਕੂਲੇਸ਼ਨ 'ਚ ਨਹੀਂ ਹੈ। 20 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਦੇ ਇਸ ਨੋਟ 'ਤੇ ਇਕ ਪਾਸੇ ਭਗਵਾਨ ਗਣੇਸ਼ ਅਤੇ ਇੰਡੋਨੇਸ਼ੀਆ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਸਿੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਹਜਰ ਦੇਵੰਤਰ ਦੀ ਫੋਟੋ ਹੈ; ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਪੜ੍ਹਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਫੋਟੋ ਹੈ। ਗਣੇਸ਼ ਜੀ ਨੂੰ ਇੰਡੋਨੇਸ਼ੀਆ ਵਿਚ ਕਲਾ, ਬੁੱਧੀ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਦੇਵਤਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਅਰਵਿੰਦ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਵੱਲੋਂ ਲਿਖੀ ਚਿੱਠੀ ਸਮਝਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਸਮਝਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਹਰ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਸਿਆਸਤ ਕਰਨ ਦਾ ਢੰਗ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰਾ ਹੈ। ਇਹ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਵੋਟਾਂ ਦੌਰਾਨ ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਵਾਰਿਸ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਇਨਕਲਾਬੀ ਸਿੱਧ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ੋਰ ਲਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਗੁਜਰਾਤ ਜਾਂਦਿਆਂ ਹੀ ਇਹਨਾਂ ਦੀ 'ਬਦਲਾਅ' ਵਾਲੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਬਦਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਉਥੇ ਇਹ ਭਾਜਪਾ ਵਾਂਗ ਬਹੁ ਗਿਣਤੀ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਗੁਜਰਾਤ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸਥਾਨ ਹਨ ਲੇਕਿਨ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਜੀ ਅਜੇ ਤੱਕ ਸਿਰਫ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਮੰਦਰਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਗਏ ਹਨ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਭਾਜਪਾ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹਿੰਦੂ ਪੱਖੀ ਹੋਣ ਦੁਆਲੇ ਘੁੰਮ ਰਹੀ ਹੈ।

ਭਾਰਤ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ ਦੇਸ਼ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਧਰਮਾਂ, ਕੌਮਾਂ ਦੇ ਲੋਕ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਧਾਰਮਿਕ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀਆਂ ਇੱਥੇ ਅਸੁਰੱਖਿਅਤ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਅਜਿਹੇ ਵਿਚ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਜੀ ਦਾ ਨੋਟਾਂ 'ਤੇ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਧਰਮ ਦੇ ਦੇਵੀ ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਲਾਉਣ ਦਾ ਬਿਆਨ ਨਿਰਪੱਖ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਕਰੰਸੀ ਨੋਟ ਤਾਂ ਹਰ ਕੋਈ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਮੰਨ ਲਓ ਜੇਕਰ ਨੋਟਾਂ 'ਤੇ ਦੇਵੀ, ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਛਾਪ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਇਹ ਵੀ ਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਨੋਟਾਂ ਦੀ 'ਬੇਅਦਬੀ' ਕਾਰਨ ਕੁੱਟਿਆ, ਮਾਰਿਆ ਜਾਣ ਲੱਗ ਜਾਵੇ।

ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਜੀ ਨੂੰ ਲੱਗਦੇ ਹੱਥ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੁਨੀਆ ਦੀਆਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਅੱਜ ਤੱਕੀ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਕੀ ਉਹ ਆਪਣੇ ਕਰੰਸੀ ਨੋਟਾਂ 'ਤੇ ਲੱਗੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਕਾਰਨ ਅੱਗੇ ਵਧ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਜਾਂ ਆਪਣੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਕਾਰਨ ਵਧ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। 2016 ਦੌਰਾਨ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਹੋਈ ਬੇਲੋੜੀ ਨੋਟਬੰਦੀ ਨੇ ਆਮ ਆਦਮੀ ਦਾ ਜੋ ਹਸਰ ਕੀਤਾ, ਉਸ ਦਾ ਇਸ ਸਾਰੀ ਚਰਚਾ ਦੌਰਾਨ ਕਿੱਧਰੇ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਇਸ ਧਾਰਨਾ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤੀ ਹੈ ਕਿ ਕਰੰਸੀ ਨੋਟਾਂ 'ਤੇ ਹੋਰ ਤਸਵੀਰਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਵੋਟਾਂ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖ ਕੇ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਵਰਗ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਨੋਟਾਂ 'ਤੇ ਤਸਵੀਰਾਂ ਛਾਪਣ ਮੰਗ ਕਰਨਾ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਾਜਨੀਤੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਹੈ। ਸਾਲ 2016 ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਵੀ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਦੀ ਥਾਂ ਡਾਕਟਰ ਭੀਮ ਰਾਓ ਅੰਬੇਡਕਰ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਲਾਉਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਹੀ ਸੀ ਪਰ ਅਜੇ ਤੱਕ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇੱਕ ਲੋਕ ਪੱਖੀ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਜੀ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਵੋਟਾਂ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਬਾਕੀ ਭਾਰਤੀ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਗੱਲੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਰਹੇ ਹਨ।

ਠਾਹ-ਸੋਟਾ -ਚਾਚਾ ਬੋਲਿਹਾਜ਼

ਸੁਨੇਹਾ ਨੌਂ ਨਵੰਬਰ ਲਈ!

ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਚਲਾਈਆਂ ਚੰਮ ਦੀਆਂ, ਬਾਲਾਸਰ ਹੁਣ ਬੈਠਾ ਐ 'ਘਾਗ' ਭਾਈ। ਮੁਕਤ ਕਰਨ ਆਇਆ ਏ ਸ਼ੁੱਭ ਮੌਕਾ, ਪੀਲੀ ਵੇਲ ਤੋਂ ਪੰਥ ਦਾ ਬਾਗ ਭਾਈ। ਮੁੱਲ ਪਾਉਣ ਲਈ ਆਉ ਭਰਦਾਨ ਵੀ ਜੇ, ਲਾਇਉ ਮੂੰਹ ਨਾ ਕਰੋ ਤਿਆਗ ਭਾਈ। ਇੱਕੋ ਟੱਬਰ ਦੀ ਜਕੜ ਜੇ ਖਤਮ ਹੋਈ, 'ਦਲ' ਦੇ ਵਾਸਤੇ ਹੋਊ 'ਸੁਭਾਗ' ਭਾਈ। ਉਸ ਦੇ ਲਈ 'ਸਵੇਰਾ' ਤਾਂ ਉਦੋਂ ਹੁੰਦਾ, ਸੁੱਤਾ ਪਿਆ ਕੋਈ ਪੈਂਦਾ ਏ ਜਾਗ ਭਾਈ। ਬਾਦਲ-ਪ੍ਰਸਤੀ ਦੇ ਮੱਥੇ ਜੇ ਲੱਗ ਚੁੱਕੇ, ਨੌਂ ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਧੋ ਦਿਉ 'ਦਾਗ' ਭਾਈ!

ਦਹਿਸ਼ਤਵਾਦੀ ਕੌਣ: 'ਕਲਮਾਂ ਵਾਲੇ ਨਕਸਲੀ' ਜਾਂ ਬੰਬ ਧਮਾਕਿਆਂ ਦੇ ਭਗਵੇਂ ਯੋਜਨਾਘਾਤੇ?

ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੇ ਲਾਏ 'ਚਿੰਤਨ ਸਿਵਰ' ਵਿਚ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਅਮਿਤ ਸ਼ਾਹ ਅਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੇ ਭਾਸ਼ਣ ਨਵੇਂ ਜਾਬਰ ਹਮਲੇ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਦੇ ਸੰਕੇਤ ਹਨ। 27-28 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਸੂਰਜਕੁੰਡ (ਹਰਿਆਣਾ) 'ਚ ਲਾਏ ਇਸ 'ਸਿਵਰ' (ਕੈਂਪ) ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀਆਂ ਅਤੇ ਗ੍ਰਹਿ ਸਕੱਤਰਾਂ, ਪੁਲਿਸ ਫੋਰਸਾਂ, ਕੇਂਦਰੀ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਪੁਲਿਸ ਫੋਰਸਾਂ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਪੁਲਿਸ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਡੀ.ਜੀ.ਪੀਜ਼ ਨੇ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ। ਮੋਦੀ ਨੇ 15 ਅਗਸਤ 2022 ਦੇ ਭਾਸ਼ਣ ਵਿਚ ਜੋ 'ਪੰਜ ਪ੍ਰਣ' ਐਲਾਨੇ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ

ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਮਹਿਮੂਦਪੁਰ
ਫੋਨ: +91-94634-74342

ਮੁਤਾਬਿਕ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਨੀਤੀ ਬਣਾਉਣ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਭਵਿੱਖ-ਨਕਸ਼ਾ ਦੇਣਾ ਇਸ 'ਚਿੰਤਨ ਸਿਵਰ' ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ। ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਇਸ ਸਿਵਰ ਵਿਚ ਕਾਨਫਰੰਸ ਸਾਈਬਰ ਕ੍ਰਾਈਮ, ਨਸ਼ਿਆਂ ਅਤੇ ਸਰਹੱਦ ਪਾਰੋਂ ਦਹਿਸ਼ਤਵਾਦ ਦੇ ਪਸਾਰ ਵਰਗੀਆਂ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਾਂਝਾ ਮੰਚ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਨ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਤੋਂ ਰਾਜਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਸਹਿਯੋਗ, ਤਾਲਮੇਲ ਤੇ ਸਾਂਝੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਸੀ ਪਰ 'ਅੰਦਰੂਨੀ ਸੁਰੱਖਿਆ' ਦੇ ਰਣ-ਮੰਤਰ ਤੋਂ ਜਾਹਿਰ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕਵਾਇਦ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ 'ਚ ਭਗਵੀਂ ਹਕੂਮਤ ਦੀ ਵਧ ਰਹੀ ਮੁਖਾਲਫਤ ਨੂੰ ਬੇਕਿਰਕ ਜਬਰ ਰਾਹੀਂ ਦਬਾਉਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। 'ਦਿ ਵਾਇਰ' ਦੇ ਸੰਪਾਦਕ ਸਿਧਰਥ ਵਰਧਰਾਜਨ, ਐਮ.ਕੇ. ਵੇਣੂ ਅਤੇ ਪੱਤਰਕਾਰ ਜਾਹਨਵੀ ਦੇ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਕ੍ਰਾਈਮ ਬੁੱਝਾ ਦੇ ਹਾਲੀਆ ਛਾਪੇ ਆਲੋਚਕ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਦੀ ਜ਼ਬਾਨਬੰਦੀ ਲਈ ਹਮਲੇ ਦੀ ਕੜੀ ਹੈ।

ਮੋਦੀ ਨੇ ਪੂਰੇ ਮੁਲਕ 'ਚ ਪੁਲਿਸ ਲਈ 'ਇਕ ਵਰਦੀ' ਦਾ 'ਆਈਡੀਆ' ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ। ਦਰਅਸਲ ਇਹ ਆਰ.ਐੱਸ.ਐੱਸ.-ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਹਿੰਦੂ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਜਾਂ ਦੀ ਨਾਮ-ਨਿਹਾਦ ਪਛਾਣ ਦਾ ਭੋਗ ਪਾਉਣ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਪੁਲਿਸ ਤਾਕਤਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਧਾ ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੇ ਕੰਟਰੋਲ ਹੇਠ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਹੈ। ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਅਮਿਤ ਸ਼ਾਹ ਵੱਲੋਂ ਸਾਰੇ ਰਾਜਾਂ ਵਿਚ ਕੌਮੀ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਦੇ ਦਫਤਰ ਖੋਲ੍ਹਣ ਦੇ ਐਲਾਨ ਪਿੱਛੇ ਵੀ ਇਹੀ ਮਨਸੂਬਾ ਹੈ।

ਇਸ ਵੀਡੀਓ ਸੰਬੰਧਨ ਵਿਚ ਮੋਦੀ ਵੱਲੋਂ ਨਕਸਲਵਾਦ ਨੂੰ ਹਰਾਉਣ ਉੱਪਰ ਉਚੇਚਾ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣ ਤੋਂ ਜਾਹਿਰ ਹੈ ਕਿ ਸੰਘ ਬ੍ਰਿਗੇਡ ਨੂੰ ਬੌਧਿਕ ਚੁਣੌਤੀ ਦਾ ਭੂਤ ਕਿਸ ਕਦਰ ਸਤਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਕ ਪਾਸੇ, ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨਕਸਲਵਾਦ ਦਾ ਲੋਕ ਤੋੜਨ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ; ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਬੁੱਧੀਜੀਵੀਆਂ ਨੂੰ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਨਕਸਲੀਆਂ ਤੋਂ

ਹਕੂਮਤੀ ਜਬਰ ਦੇ ਸੰਦਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਤਿੱਖੇ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਝੂਠੇ ਬਿਰਤਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਜ਼ਰਬਾਂ ਦੇਣਾ 'ਚਿੰਤਨ ਸਿਵਰ' ਦੀ ਕੁਲ ਚਰਚਾ ਦਾ ਨਿਚੋੜ ਹੈ। 2024 ਦੀਆਂ ਆਮ ਚੋਣਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਗੁਜਰਾਤ, ਹਰਿਆਣਾ ਆਦਿ ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਵਜੋਂ ਆਰ.ਐੱਸ.ਐੱਸ.ਐੱਸ.-ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਹਾਈਕਮਾਨ ਸੱਤਾ ਦੇ ਹਰ ਜਮਹੂਰੀ ਵਿਰੋਧ ਅਤੇ ਆਲੋਚਨਾ ਉੱਪਰ ਨਕਸਲਵਾਦ ਦਾ ਠੱਪਾ ਲਗਾ ਕੇ ਫਾਸ਼ੀਵਾਦੀ ਜਬਰ ਦੇ ਹੱਕ 'ਚ ਆਮ ਰਾਇ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਸਮੁੱਚੇ ਹਾਲਾਤ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਸਾਡੇ ਕਾਲਮਨਵੀਸ ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਮਹਿਮੂਦਪੁਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਇਸ ਲੇਖ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਵੀ ਖਤਰਨਾਕ ਦੱਸਣ ਤੋਂ ਇਸ ਦਾ ਡਰ ਜਾਹਿਰ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। 'ਨਕਸਲਵਾਦ ਦੇ ਹਰ ਰੂਪ ਨੂੰ ਹਰਾਉਣ' ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ ਮੋਦੀ ਨੇ 'ਬੰਦੂਕ ਵਾਲਾ ਨਕਸਲਵਾਦ' ਦੇ ਨਾਲ 'ਕਲਮ ਵਾਲਾ ਨਕਸਲਵਾਦ' ਉੱਪਰ ਖਾਸ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ। ਕਲਮ ਵਾਲੇ ਨਕਸਲਵਾਦ ਤੋਂ ਮੋਦੀ ਦਾ ਭਾਵ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ, ਲੇਖਕਾਂ, ਆਲੋਚਕਾਂ, ਜਮਹੂਰੀ ਕਾਰਕੁਨਾਂ ਆਦਿ ਸਮੇਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤਮਾਮ ਜਾਗਰੂਕ ਦਿਮਾਗਾਂ ਤੋਂ ਹੈ ਜੋ ਅਵਾਮ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਅਤੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਆਵਾਜ਼ ਉਠਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਲੋਕ ਵਿਰੋਧੀ ਹਕੂਮਤੀ ਨੀਤੀਆਂ ਉੱਪਰ ਸਵਾਲ ਉਠਾ ਕੇ ਲੋਕ ਰਾਇ ਤਿਆਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਮੋਦੀ ਅਨੁਸਾਰ 'ਕਲਮ ਵਾਲੇ ਨਕਸਲੀ' ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਅਨੁਪਾਤਕ ਰੂਪ 'ਚ ਉਭਾਰ ਕੇ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਪਾਟਕ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਕੁਰਾਹੇ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਨਫਰਤ ਫੈਲਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਬਿਰਤਾਂਤ ਤੋਂ ਮੌਜੂਦਾ ਹਕੂਮਤ ਦੇ ਫਾਸ਼ੀਵਾਦੀ ਮਨਸ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮੋਦੀ ਨੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ 'ਨਕਸਲ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਉੱਪਰ ਫੋਕਸ' ਦੀ ਤਰਜ਼ 'ਤੇ ਕੇਂਦਰ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ 'ਬੌਧਿਕ ਦਾਇਰਾ ਵਧਾ ਕੇ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨੂੰ ਕੁਰਾਹੇ ਪਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ' ਨੂੰ ਦਬਾਉਣ ਉੱਪਰ ਫੋਕਸ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਮਾਮੂਲੀ ਬਿਆਨ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਦਰਅਸਲ ਸਾਡੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਹਕੂਮਤ ਦੀਆਂ ਘਾਤਕ ਨੀਤੀਆਂ ਬਾਰੇ ਜਗਾਉਣ ਅਤੇ ਸੁਚੇਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਜਾਗਰੂਕ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਜੰਗ ਦਾ ਐਲਾਨ ਹੈ। ਇਹ ਨਵੇਂ ਸਬਦਾਂ 'ਚ ਉਸੇ ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਦੁਹਰਾਉ ਹੈ ਜੋ ਪਿੱਛੇ ਜਿਹੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਸਲਾਹਕਾਰ ਅਜੀਤ ਡੋਵਾਲ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਟਰੇਨਿੰਗ ਪਾਸ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨਵੇਂ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰਾਂ ਨੂੰ ਹੱਕਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਸਖ਼ਤੀ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਦੀ ਹਕੂਮਰਾਨ ਧਿਰ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਸਮਝਾਈ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ 'ਸਿਵਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਨੂੰ ਜੰਗ ਦਾ ਨਵਾਂ ਮੁਹਾਜ਼' ਕਿਹਾ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿਰੁੱਧ ਪੁਲਿਸ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਰਕਾਰੀ ਲਾਸ਼ਕਰਾਂ ਨੂੰ ਜੰਗ ਲੜਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਰਹਿਣ ਦੀ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਹਾਲੀਆ

ਸੰਬੰਧਨ ਵਿਚ ਮੋਦੀ ਦਾ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਕਿ 'ਯੂ.ਏ.ਪੀ.ਏ. ਵਰਗੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੇ ਦਹਿਸ਼ਤਵਾਦ ਵਿਰੁੱਧ ਲੜਾਈ 'ਚ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ', ਵੀ ਇਸੇ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਹੈ ਕਿ ਹਕੂਮਤ ਦੀ ਟੋਕ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਬੰਦੂਕ-ਤੰਤਰ ਨੂੰ ਹੋਰ ਖੁੱਖਾਰ ਬਣਾਉਣ ਉੱਪਰ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਸ ਦੀ ਟੋਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੇਕਿਰਕ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦੀ ਜਮਹੂਰੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਘੋਰ ਨਫਰਤ ਨਾਲ ਠੁਕਰਾ ਕੇ ਐਸੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਬੇਕਿਰਕ ਬਣਾ

ਕੇ ਵਰਤਣ ਉੱਪਰ ਹੈ। ਇਸੇ ਲਈ 'ਕਲਮ ਵਾਲਾ ਨਕਸਲਵਾਦ' ਦਾ ਹਊਆ ਖੜ੍ਹਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜੋ ਪਹਿਲੇ 'ਸ਼ਹਿਰੀ ਨਕਸਲੀ' ਦਾ ਹੀ ਵਿਸਤਾਰ ਹੈ।

ਆਪਣੇ ਭਾਸ਼ਣ ਵਿਚ ਮੋਦੀ ਨੇ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀਆਂ ਨੂੰ 'ਫੋਕ ਨਿਊਜ਼' ਤੋਂ ਸੁਚੇਤ ਰਹਿਣ ਅਤੇ ਅਵਾਮ ਨੂੰ ਪੋਸਟਾਂ ਸ਼ੇਅਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਦਸ ਸਰੋਤਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕਤਾ ਦੀ ਤਸਦੀਕ ਕਰਨ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਪਰ ਕੁਲ ਆਲਮ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਫੋਕ ਨਿਊਜ਼, ਅਫਵਾਹਾਂ ਅਤੇ ਘੱਟਗਿਣਤੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਜਹਿਰੀਲੀ ਨਫਰਤੀ ਸਮੱਗਰੀ ਵੰਡਣ ਦਾ ਮੁੱਖ ਸਰੋਤ ਭਗਵਾਂ ਆਈ.ਟੀ. ਸੈੱਲ ਹੈ ਜੋ ਆਰ.ਐੱਸ.ਐੱਸ.-ਭਾਜਪਾ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦੀ ਰਾਹਨੁਮਾਈ ਹੇਠ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਮੋਦੀ ਨੇ ਕਦੇ ਜ਼ਬਾਨ ਨਹੀਂ ਖੋਲ੍ਹੀ।

ਹਕੂਮਤੀ ਜਬਰ ਦੇ ਸੰਦਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਤਿੱਖੇ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਝੂਠੇ ਬਿਰਤਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਜ਼ਰਬਾਂ

ਦੇਣਾ ਹੀ 'ਚਿੰਤਨ ਸਿਵਰ' ਦੀ ਕੁਲ ਚਰਚਾ ਦਾ ਨਿਚੋੜ ਹੈ। 2024 ਦੀਆਂ ਆਮ ਚੋਣਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਗੁਜਰਾਤ, ਹਰਿਆਣਾ ਆਦਿ ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਵਜੋਂ ਆਰ.ਐੱਸ.ਐੱਸ.ਐੱਸ.-ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਹਾਈਕਮਾਨ ਸੱਤਾ ਦੇ ਹਰ ਜਮਹੂਰੀ ਵਿਰੋਧ ਅਤੇ ਆਲੋਚਨਾ ਉੱਪਰ ਨਕਸਲਵਾਦ ਦਾ ਠੱਪਾ ਲਗਾ ਕੇ ਫਾਸ਼ੀਵਾਦੀ ਜਬਰ ਦੇ ਹੱਕ 'ਚ ਆਮ ਰਾਇ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ।

ਇਸ ਝੂਠੇ ਬਿਰਤਾਂਤ ਵਿਰੁੱਧ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਮੁਹਿੰਮਾਂ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਅਵਾਮ ਇਸ ਹਕੀਕਤ ਨੂੰ ਸਮਝ ਸਕਣ ਕਿ 'ਸਭ ਕਾ ਸਾਥ-ਸਭ ਕਾ ਵਿਕਾਸ-ਸਭ ਕਾ ਸਾਥ' ਦਾ ਨਾਅਰਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਸੰਘ ਬ੍ਰਿਗੇਡ ਦੇ ਦਹਿਸ਼ਤਵਾਦੀ ਮਨਸੂਬੇ ਕਿੰਨੇ ਘਾਤਕ ਹਨ। ਆਪਣੇ ਘਿਨਾਉਣੇ ਦਹਿਸ਼ਤਵਾਦੀ ਕਿਰਦਾਰ ਨੂੰ ਲੁਕੋਣ ਲਈ ਇਹ ਦਹਿਸ਼ਤਵਾਦ, ਨਕਸਲਵਾਦ, ਅੰਦਰੂਨੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਾ ਹੋ-ਹੱਲਾ ਮਚਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਰਾਜ ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅੰਗਾਂ ਉੱਪਰ ਕੰਟਰੋਲ ਅਤੇ ਪਕੜ ਵਧਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਮੁਲਕ ਦੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਦੇ ਨਾਂ ਹੇਠ ਕਾਰਪੋਰੇਟ-ਹਿੰਦੂਤਵ ਗੱਠਜੋੜ ਦੇ ਰਾਜ ਵਿਰੁੱਧ ਆਮ ਲੋਕਾਂ 'ਚ ਪੈਦਾ ਹੋ ਰਹੀ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਨੂੰ ਕੁਚਲਣ ਲਈ ਮਾਹੌਲ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਆਰ.ਐੱਸ.ਐੱਸ.-ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ 'ਚ ਇਹ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ-ਸਿਆਸੀ ਬੇਚੈਨੀ ਵਧੇਗੀ। ਇਸ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਅਤੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਇੰਡੀਆ-ਹਿੰਦੂ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਨੂੰ ਸਲਾਮਤ ਰੱਖਣ ਦਾ ਇਕੋ-ਇਕ ਰਸਤਾ ਇਹ ਸੰਘਰਸ਼ਸ਼ੀਲ ਤਾਕਤਾਂ ਦੇ ਵਿਆਪਕ ਦਮਨ 'ਚ ਹੀ ਦੇਖਦੇ ਹਨ।

ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਸਮਾਜੀ ਨਿਆਂ ਅਤੇ ਬਰਾਬਰੀ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼ ਤਾਕਤਾਂ ਨੂੰ ਦਹਿਸ਼ਤਵਾਦੀ ਦੱਸਣ ਵਾਲੀ ਆਰ.ਐੱਸ.ਐੱਸ.-ਭਾਜਪਾ ਖੁਦ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਜਥੇਬੰਦ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦ ਤਾਕਤ ਹੈ। ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਬਣਨ

ਵਾਲੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸੌਤੇ ਮੁਫ਼ਾਦਾਂ ਲਈ ਭਗਵੇਂ ਫਾਸ਼ੀਵਾਦ ਨੂੰ ਬੇਰੋਕ-ਟੋਕ ਵਧਣ-ਫੁੱਲਣ ਦਿੱਤਾ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਦਹਿਸ਼ਤਵਾਦੀ ਬੰਬ ਕਾਂਡਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਦੀ ਬਾਕਾਇਦਾ ਭੂਮਿਕਾ ਸਬੂਤਾਂ ਸਹਿਤ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦੀ ਰਹੀ ਪਰ ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਜਦੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਅਵਾਮ ਦੀ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾ ਕੇ ਮਈ 2014 'ਚ ਆਰ.ਐੱਸ.ਐੱਸ. ਦਾ ਸਿਆਸੀ ਵਿੰਗ ਭਾਜਪਾ ਸੱਤਾ ਉੱਪਰ ਕਾਬਜ਼ ਹੋ ਗਈ ਤਾਂ ਸੰਘ ਲਈ ਆਪਣੇ ਏਜੰਡਿਆਂ ਨੂੰ ਰਾਜ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਖੁੱਲ੍ਹੇਆਮ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣਾ ਹੋਰ ਵੀ ਸੌਖਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਸ ਨੇ ਪੁਲਿਸ, ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀਆਂ, ਅਦਾਲਤੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਆਦਿ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੰਟਰੋਲ ਹੇਠ ਕਰ ਲਿਆ। ਇਹੀ ਵਜ੍ਹਾ ਹੈ ਕਿ ਦਹਿਸ਼ਤਵਾਦੀ ਕਾਂਡਾਂ ਦੀ ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ ਅਤੇ ਅਮਲਦਾਰੀ ਦੇ ਠੋਸ ਸਬੂਤਾਂ ਅਤੇ ਨਫਰਤੀ ਭਾਸ਼ਣਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਪੁਲਿਸ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀਆਂ ਭਗਵੇਂ ਦਹਿਸ਼ਤਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਹੱਥ ਨੂੰ ਪਾਉਂਦੀਆਂ ਸਗੋਂ ਭਗਵੇਂ ਹਕੂਮਰਾਨਾਂ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ 'ਤੇ ਮਜ਼ਲੂਮ ਧਿਰ ਨੂੰ ਹੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਭੀਮਾ-ਕੋਰੇਗਾਓ ਕੇਸ ਵਿਚ ਹਿੰਸਾ ਦੇ ਯੋਜਨਾਘਾਤੇ ਹਿੰਦੂਤਵੀ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਇ ਲੋਕ ਹੱਕਾਂ ਦੇ ਪਹਿਰੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਕੇ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਡੱਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਸੀ.ਏ.ਏ.-ਐੱਨ.ਆਰ.ਸੀ. ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਵੀ ਦਿੱਲੀ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਹਿੰਸਾ ਦੇ ਯੋਜਨਾਘਾਤਿਆਂ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਗੋਲੀ ਮਾਰਨ ਦੇ ਸੱਦੇ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਇ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਸੋਧ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਰੁੱਧ ਵਿਰੋਧ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਾਂ 'ਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਅਮਨਪਸੰਦ ਅਤੇ ਨਿਆਪਸੰਦ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਝੂਠੇ ਕੇਸਾਂ 'ਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਕੇ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਡੱਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਇਤਿਹਾਸਕ ਕਿਸਾਨ ਅੰਦੋਲਨ ਨੂੰ ਦਹਿਸ਼ਤਵਾਦੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਜਬਰ ਰਾਹੀਂ ਅਸਫਲ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਪੂਰੀ ਵਾਹ ਲਾਈ ਗਈ।

ਆਰ.ਐੱਸ.ਐੱਸ. ਦੇ ਕਾਰਕੁਨ ਯਸ਼ਵੰਤ ਸਿੰਧੇ ਨੇ ਪਿੱਛੇ ਜਿਹੇ ਸਨਸਨੀਖੇਜ ਖੁਲਾਸੇ ਕੀਤੇ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਆਰ.ਐੱਸ.ਐੱਸ.-ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਆਗੂ ਦਹਿਸ਼ਤਵਾਦੀ ਸਿਖਲਾਈ ਕੈਂਪ ਲਗਾਉਣ, ਬੰਬ ਧਮਾਕਿਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਦਹਿਸ਼ਤਵਾਦੀ ਵਾਰਦਾਤਾਂ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਦਹਿਸ਼ਤਵਾਦੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਕਰਨ 'ਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ। ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਨਾਂਦੇੜ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਹਲਫਨਾਮਾ ਦੇ ਕੇ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਵੀ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਐੱਸ.ਐੱਮ. ਮੁਸਰਿਫ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣੀਆਂ ਦੋ ਕਿਤਾਬਾਂ 'ਕਰਕਰੇ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਕਿਸ ਨੇ ਕੀਤੀ' ਅਤੇ 'ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦੀਆਂ ਦੇ ਦਹਿਸ਼ਤੀ ਕਾਰੇ' ਵਿਚ ਤੱਥਾਂ ਸਹਿਤ ਦਰਜਨਾਂ ਦਹਿਸ਼ਤਵਾਦੀ ਬੰਬ ਕਾਂਡਾਂ ਵਿਚ ਆਰ.ਐੱਸ.ਐੱਸ. ਅਤੇ ਹੋਰ ਹਿੰਦੂਤਵੀ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਬੇਪਰਦ ਕੀਤੀ ਸੀ।

ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਦਹਿਸ਼ਤਵਾਦ ਵਿਰੋਧੀ ਦਸਤੇ (ਏ.ਟੀ.ਐੱਸ.) ਦੇ ਮੁਖੀ ਮਰਹੂਮ ਹੇਮੰਤ ਕਰਕਰੇ ਵੱਲੋਂ ਬੰਬ ਧਮਾਕਿਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ 'ਚ ਮਿਲੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਆਰ.ਐੱਸ.ਐੱਸ. ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਦੀਆਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਸੰਘ ਬ੍ਰਿਗੇਡ ਦੀ ਦਹਿਸ਼ਤਵਾਦੀ ਯੋਜਨਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਬੇਪਰਦ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਯਸ਼ਵੰਤ ਸਿੰਧੇ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਐੱਸ.ਐੱਮ. ਮੁਸਰਿਫ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਿਚ ਦਿੱਤੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਅਤੇ ਭਗਵੇਂ ਆਗੂਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਦਰਜ ਕੇਸਾਂ 'ਚ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਸਬੂਤਾਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਮਾਮ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਭੇੜਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਮੋਦੀ-ਅਮਿਤ ਸ਼ਾਹ ਵਰਗੇ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਭਰਮ ਹੈ ਕਿ ਆਰ.ਐੱਸ.ਐੱਸ.-ਭਾਜਪਾ ਦਾ ਦਹਿਸ਼ਤਵਾਦੀ ਕਿਰਦਾਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਉਹ ਹਿਟਲਰ ਦੇ ਸਲਾਹਕਾਰ ਗੋਇਬਲਜ਼ ਵਾਂਗ ਝੂਠ ਨੂੰ ਸੌ ਵਾਰ ਦੁਹਰਾ ਕੇ ਸੱਚ ਸਾਬਤ ਕਰ ਦੇਣਗੇ।

ਚੰਦ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਆਪਣੇ ਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਦਿੱਖ ਅਤੇ ਸੁਭਾਅ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਖਰਾ ਲੱਗਿਆ। ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਦਾਖਲਾ ਲੈਣ ਆਇਆ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਕੱਦ ਕਾਠੀ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਦੇ ਦੂਜੇ

ਰਕੇਸ਼ ਧਵਨ
ਫੋਨ: +91-95017-54900

ਬੱਚਿਆਂ ਤੋਂ ਬੋੜੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਵਿਧਵਾ ਮਾਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਕੂਲ ਦਾਖਲ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੁਰਾਣੀ ਕੀਤੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦੇ ਕਾਗਜ਼ ਪੱਤਰ ਉਹ ਸਾਰੇ ਯੂਪੀ ਗੁਆ ਆਏ ਹਨ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਹੌੜ ਦੇਖ ਕੇ ਸਟਾਫ ਦੀ ਸਲਾਹ ਨਾਲ ਉਸ ਨੂੰ ਚੌਥੀ ਜਮਾਤ ਵਿਚ ਦਾਖਲਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ। ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਚੰਦ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਘੱਟ ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ, ਘਰੋਂ ਸੁਨੇਹਾ ਭੇਜ ਕੇ ਬੁਲਾਉਣਾ ਪੈਂਦਾ ਸੀ। ਮੇਰੀ ਨਜ਼ਰ ਉਹ ਤਦ ਚੜ੍ਹਿਆ ਜਦ ਉਸ ਨੇ ਬਾਹਰੋਂ ਆਈ ਬਲਾਕ ਵਾਲੀ ਮੈਡਮ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦਾ ਪਾਠ ਬੜੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸੁਣਾ ਦਿੱਤਾ। ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ

ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਬੁਲਾਇਆ ਅਤੇ ਸਵੇਰ ਦੀ ਸਭਾ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਪੈਂਨ ਉਸ ਨੂੰ ਇਨਾਮ ਵਿਚ ਦਿੱਤਾ। ਪਰਵਾਸੀ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਬੋਲੀ ਕਰ ਕੇ ਕਈ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਉਸ ਨੂੰ ਛੇੜਦੇ ਰਹਿੰਦੇ। ਉਸ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿਚੋਂ ਵੀ ਉਸ ਦੀ ਮਜ਼ਬੂਰੀ ਝਲਕਦੀ ਜਦੋਂ ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ, "ਸਰ, ਬੱਚੇ ਹਟਦੇ ਨਹੀਂ, ਮੈਨੂੰ ਕਦੀ ਕੁਝ ਅਤੇ ਕਦੀ ਡਾਂਗ ਕਹਿ ਕੇ ਛੇੜਦੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੁੱਟ ਵੀ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਪਰ ਮੇਰੀ ਮੰਮੀ ਨੇ ਸਮਝਾਇਆ ਹੈ- ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਲੜਨਾ ਨਹੀਂ।" ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸਮਝਾਇਆ, "ਕਾਕਾ, ਤੂੰ ਪੜ੍ਹਾਈ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦੇ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਹ ਨਾ ਕਰ।"

ਇਕ ਦਿਨ ਉਸ ਨੇ ਕਲਾਸ ਵਿਚ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਕਿ ਬੱਚੇ ਉਸ ਨੂੰ ਇੱਟ-ਇੱਟ ਕਹਿ ਕੇ ਛੇੜਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਦੱਸਦਾ ਉਹ ਰੋ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਦਿਲਾਸਾ ਦੇ ਕੇ ਉਹ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਖੜ੍ਹੇ ਕੀਤੇ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਚੰਦ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਬਾਰੇ ਬੜੀ

ਅਜੀਬ ਗੱਲ ਦੱਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਮੰਮੀ ਨੇ ਘਰ ਵਿਚ ਇੱਟ ਰੱਖੀ ਹੈ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮੱਥਾ ਟੇਕਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਟਾਲ ਕੇ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਝਿੜਕ ਕੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਮੈਂ ਚੰਦ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਤੋਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਰੋਂਦਾ-ਰੋਂਦਾ ਦੱਸਣ ਲੱਗਾ ਕਿ ਯੂ.ਪੀ. ਵਿਚ ਉਸ ਦਾ ਡੈਡੀ ਭੱਠੇ ਵਿਚ ਡਿੱਗ ਕੇ ਮਰ ਗਿਆ ਸੀ, ਤੇ ਮੇਰੀ ਮੰਮੀ ਨੇ ਉਸੇ ਅੱਗ ਵਾਲੀ ਇੱਟ ਘਰ ਵਿਚ ਸਾਂਭ ਕੇ ਰੱਖੀ ਹੋਈ ਹੈ।

ਜਦ ਘਰ ਵਿਚ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਤ੍ਰਾਸਦੀ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਧ ਕੇ ਤ੍ਰਾਸਦੀ ਨੂੰ ਸਲੀਕੇ ਅਤੇ ਸਿਆਣਪ ਨਾਲ ਸਹੇਜ ਕੇ ਵੀ ਰੱਖਿਆ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਘਰ ਦਾ ਛੋਟੇ ਤੋਂ ਛੋਟਾ ਜੀਅ ਵੀ ਇਸ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਵੇ ਬਗੈਰ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦਾ। ਚੰਦ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਇੱਟ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਤੋਂ ਮੈਨੂੰ ਗੋਰਕੀ ਦੀ ਉਹ ਕਹਾਣੀ ਯਾਦ ਆ ਗਈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਨਾਇਕਾ ਦਾ ਪ੍ਰੇਮੀ ਸੀਮਿੰਟ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੀ

ਮਸ਼ੀਨ ਵਿਚ ਡਿੱਗ ਕੇ ਮਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਸੀਮਿੰਟ ਦੀ ਹਰ ਖੇਪ ਵਿਚ ਚਿੱਠੀ ਭੇਜਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸੀਮਿੰਟ ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਪਿਆਰੇ ਦੇ ਪ੍ਰਾਣ ਛੁਪੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਇਹ ਤੁਹਾਡੇ ਘਰਾਂ ਦੀਆਂ ਕੰਧਾਂ ਛੱਤਾਂ ਫਰਸ਼ ਨੂੰ ਬਣਾਵੇਗਾ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਪਿਆਰੇ ਦੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਨੂੰ ਨਾ ਭੁੱਲਿਓ।...

ਅਜਮੇਰ ਔਲਖ ! ਤੂੰ ਕਿਤੇ ਨਹੀਂ ਗਿਆ !

ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਟਕ ਦੀ ਰੂਹ, ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਮਾਣ, ਕਲਮ ਦਾ ਯੋਧਾ ਜਰਨੈਲ, ਲੋਕ-ਹੱਕਾਂ ਦਾ ਬੁਲਾਰਾ, ਮੁਹੱਬਤ ਦਾ ਸੁੱਚਾ ਪੈਗਾਮ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਔਲਖ ਮੇਰਾ ਵੱਡਾ ਭਰਾ, ਮੇਰੀ ਦੇਹ-ਜਾਨ ਸੀ। ਖੂਨ ਦੀ ਸਾਂਝ ਭਾਵੇਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਰ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਸਾਂਝ ਬੜੀ ਪੱਕੀ-ਪੀੜੀ ਸੀ। ਮੇਰੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਅਤੇ ਔਲਖ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਨਾਟਕਾਂ ਦੇ ਪਾਠਕ ਜਾਣਦੇ ਨੇ ਕਿ ਅਸੀਂ ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਵਿਚ ਨਿਮਨ ਕਿਰਸਾਨੀ ਦੇ ਦਰਦ ਦੀ ਬਾਤ ਪਾਈ ਹੈ। ਆਲੋਚਕਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਏ ਕਿ ਜੋ ਕੰਮ ਔਲਖ ਆਪਣੇ ਨਾਟਕਾਂ ਵਿਚ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਉਹੋ ਕੰਮ ਮੈਂ ਕਹਾਣੀ ਵਿਚ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸਾਂ। ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦਾ ਮੇਲ ਅਜਿਹਾ ਸੀ

ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ
ਫੋਨ: 747-535-1539

ਕਿ ਉਹਨੇ ਮੇਰੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ 'ਭੱਜੀਆਂ ਬਾਹੀ' ਅਤੇ 'ਆਪਣਾ ਆਪਣਾ ਹਿੱਸਾ' ਨੂੰ ਆਧਾਰ ਬਣਾ ਕੇ ਲਿਖੇ ਨਾਟਕ ਸੈਕਿਓਨਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਾਰ ਖੇਡੇ। 'ਭੱਜੀਆਂ ਬਾਹੀ' ਨਾਟਕ ਦੀ ਸਕ੍ਰਿਪਟ ਉਹਨੇ 'ਭੱਜੀਆਂ ਬਾਹੀ' ਦੇ ਨਾਂ ਹੇਠ ਪੁਸਤਕ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵੀ ਛਪਵਾਈ। ਮੇਰੀ ਕਹਾਣੀ ਨੂੰ ਉਹਨੇ ਆਪਣੀ ਬਣਾ ਲਿਆ ਸੀ। ਆਪਣੀ ਬਣਾ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਮੁਹਾਲੀ, ਜਲੰਧਰ, ਦਸੂਹੇ ਤੇ ਪੱਟੀ ਮੈਂ ਇਸ ਨਾਟਕ ਦੀਆਂ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦੇ ਸਿਰ ਜਾਦੂ ਯੂਤਦੀਆਂ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀਆਂ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਵਿਚ ਬੈਠ ਕੇ ਮਾਣੀਆਂ। ਉਹਨੇ ਕਹਾਣੀ ਨੂੰ ਜਿਉਂਦਿਆਂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਮੇਰੇ ਪਾਤਰ ਅੱਖਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢ ਕੇ ਸਟੇਜ ਉੱਤੇ ਤੁਰਨ-ਬੋਲਣ ਲਾ ਦਿੱਤੇ ਸਨ।

ਔਲਖ ਨੇ ਮੇਰੀ ਖਾਤਰ 'ਕਹਾਣੀ ਲਿਖਣੀ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀ।'

ਪਹਿਲਾਂ-ਪਹਿਲਾਂ ਔਲਖ ਨੇ ਕਹਾਣੀਆਂ ਵੀ ਲਿਖੀਆਂ ਪਰ ਫਿਰ ਪੱਕੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਾਟਕ ਨੂੰ ਸਮਰਪਤ ਹੋ ਗਿਆ। ਜੇ ਉਹ ਕਹਾਣੀ ਵੀ ਲਿਖਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਤਾਂ ਮੇਰਾ ਕੀ ਹੁੰਦਾ?

ਇੱਕ ਵਾਰ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦਿਆਂ ਹਾਸੇ-ਹਾਸੇ ਵਿਚ ਸੰਤ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਨਾਵਲ, ਕਹਾਣੀਆਂ, ਨਾਟਕ, ਆਲੋਚਨਾ ਸਭ ਕੁਝ ਲਿਖਿਆ ਤੇ ਹਰ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਝੰਡੇ ਗੱਡੇ ਪਰ ਕਵਿਤਾ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਯਾਰ ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਕਰ ਕੇ ਲਿਖਣੀ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀ ਤਾਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਧਾ ਵਿਚ ਉਹਦਾ ਵੀ ਨਾਂ ਰਹਿ ਸਕੇ!

ਔਲਖ ਦਾ ਇਸ ਲਈ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸ਼ੁਕਰੀਆ ਕਿ ਉਹਨੇ ਮੇਰੇ ਵਾਸਤੇ ਕਹਾਣੀ ਲਿਖਣੀ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀ। ਆਪਣੇ ਛੋਟੇ ਭਰਾ ਵਾਸਤੇ। ਵੱਡੇ ਛੋਟਿਆਂ ਦਾ ਇੰਜ ਵੀ ਖਿਆਲ ਰੱਖਦੇ ਨੇ ਦੋਸਤੋ!

ਬੇਇਤਕ ਮੁਹੱਬਤ ਤੇ ਇਨਾਮਾਂ-ਸਨਮਾਨਾਂ ਦੀ ਬਾਰਸ਼

ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਔਲਖ ਮੇਰਾ ਹੀ ਵੱਡਾ ਭਰਾ ਤੇ ਮੇਰਾ ਹੀ ਆਪਣਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਗੋਂ ਉਹਨਾਂ ਸਭਨਾਂ ਦਾ ਵੀ ਓਨਾ ਹੀ ਆਪਣਾ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਹਦੇ ਨਾਟਕਾਂ ਵਿਚ ਪਾਈ ਬਾਤ ਆਪਣੇ ਦਿਲ ਤੇ ਆਪਣੇ ਦੁੱਖ ਦੀ ਬਾਤ ਲੱਗਦੀ ਸੀ; ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਹਦੇ ਬੋਲਾਂ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਰੋਹ-ਰੰਜ ਤੇ ਪੀੜ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣਦੀ ਸੀ; ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਹਦੇ ਪਾਤਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਆਪਣੇ ਭੈਣ-ਭਰਾਵਾਂ, ਬਾਲ-ਬੱਚਿਆਂ, ਪਿਓ-ਪੁੱਤਾਂ ਤੇ ਮਾਵਾਂ-ਧੀਆਂ ਦੇ ਨਕਸ਼ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੇ ਸਨ।

ਉਹ ਵੱਡਾ ਲੇਖਕ ਸੀ, ਵੱਡਾ ਇਨਸਾਨ ਸੀ, ਵੱਡਾ ਯੋਧਾ ਸੀ ਪਰ ਇਹ ਸਾਰੀ ਵਡਿਆਈ ਭੁੱਲ ਕੇ ਉਹ ਸਦਾ ਧਰਤੀ ਦੇ ਜੀਆਂ ਨਾਲ ਉਹਨਾਂ ਵਰਗਾ ਹੋ ਕੇ ਜੀਵਿਆ-ਵਿਚਰਿਆ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਉਹਨਾਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਸਾਧਾਰਨ ਇਨਸਾਨ ਬਣ ਕੇ ਉਮਰ ਭਰ ਤੁਰਦਾ ਰਿਹਾ। ਉਮਰ ਭਰ ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਲਿਖਦਾ ਰਿਹਾ, ਬੋਲਦਾ ਰਿਹਾ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਵਾਸਤੇ ਲੜਦਾ ਰਿਹਾ। ਜਦੋਂ ਕੁਦਰਤ ਨੇ ਉਹਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਹਿਰ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਇਆ ਤਾਂ ਉਹਦੇ ਉਹ ਸਾਰੇ ਮਿੱਤਰ-ਪਿਆਰੇ, ਕਿਸਾਨ, ਮਜ਼ਦੂਰ, ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਤੇ ਦਲੇ-ਮਲੇ ਲੋਕਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੀੜ ਵਿਚ

ਅਜਮੇਰ ਔਲਖ ਨੇ ਆਪਣੇ ਨਾਟਕਾਂ ਵਿਚ ਛੋਟੀ ਕਿਸਾਨੀ ਦੀ ਬਾਤ ਨਿਆਰੇ ਫੰਗ ਨਾਲ ਪਾਈ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਮਨੁੱਖੀ ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਲਈ ਤਾਂਘਦੀਆਂ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਅੰਦਰ ਤਾਂਘ ਦੀਆਂ ਤਰਬਾਂ ਛੇੜਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਘੇ ਲਿਖਾਰੀ ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਚਿੱਤਰ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਮਿੱਤਰ ਅਜਮੇਰ ਔਲਖ ਦੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਾਂਘਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਰੀਝ ਤੇ ਨੀਝ ਨਾਲ ਫੜਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਸ਼ਬਦ ਨਾਲ ਮਿਲਾਇਆ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਦਿਲ ਸਦਾ ਅਵਾਮ ਲਈ ਧੜਕਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਲੰਮੇ ਲੇਖ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਕਿਸ਼ਤ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਰੂ-ਬ-ਰੂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ।

ਉਹ ਸਦਾ ਹੂੰਗਦਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਉਹਦੀ ਧਿਰ ਬਣ ਕੇ ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਆਣ ਖਲੋਤੇ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਸੰਕਟ ਭਰੇ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਉਹਦੀ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨ ਲਈ ਉਸ ਵੱਲ ਵਹਿਰਾਂ ਘੱਤ ਲਈਆਂ। ਬਕੋਲ ਅਜਮੇਰ ਔਲਖ, "ਵਰ੍ਹਾ ਦਿੱਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਮਿਹਰਾਂ ਦੇ ਮੀਂਹ, ਵਾਰ ਸੁੱਟੇ ਮੇਰੇ ਉੱਤੇ ਨੋਟਾਂ ਦੇ ਨੋਟ!"

ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਕੋਲੋਂ ਅਜਿਹਾ ਮਾਣ-ਸਤਿਕਾਰ ਤੇ ਅਜਿਹਾ ਡੁੱਲ੍ਹ-ਡੁੱਲ੍ਹ ਪੈਦਾ ਪਿਆਰ ਕਿਸੇ ਲੇਖਕ ਨੂੰ ਅੱਜ ਤੱਕ ਭਲਾ ਕਿੱਥੇ ਮਿਲਿਆ ਸੀ!

ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲੇਖਕ/ਕਲਾਕਾਰ ਆਪਣੀ ਬੇਕਦਰੀ ਦਾ ਰੋਲਾ ਅਕਸਰ ਪਾਉਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਨੇ। ਇਹ ਸਚਾਈ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਹਿਤ ਵਿਚ ਵੱਡੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਈ ਵੱਡੇ ਲੇਖਕਾਂ ਨੂੰ ਅਤਿ ਦੀ ਗਰੀਬੀ ਤੇ ਦੁੱਖ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਜੀਵਨ ਗੁਜ਼ਾਰਨ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਹੋਣਾ ਪਿਆ। ਨੰਦ ਲਾਲ ਨੂਰਪੁਰੀ ਵਰਗੇ ਮੰਨੇ-ਪ੍ਰਮਾਣੇ ਗੀਤਕਾਰ ਨੂੰ ਪਿਛਲੀ ਉਮਰੇ ਖੂਹ ਵਿਚ ਡੁੱਬ ਕੇ ਆਤਮ-ਹੱਤਿਆ ਕਰਨੀ ਪਈ। ਸਾਈਂ ਹਯਾਤ ਪਸਰੂਰੀ ਦਾ ਸ਼ਿਅਰ ਹੈ:

ਜਿਉਂਦੀ ਜਾਨ ਜਿਹਨੂੰ ਕਿਸੇ ਪੁੱਛਿਆ ਨਹੀਂ,
ਦਿਨ ਨੂੰ ਖਾਏ ਕਿੱਥੋਂ, ਖਾਏ ਰਾਤ ਨੂੰ ਕੀ?

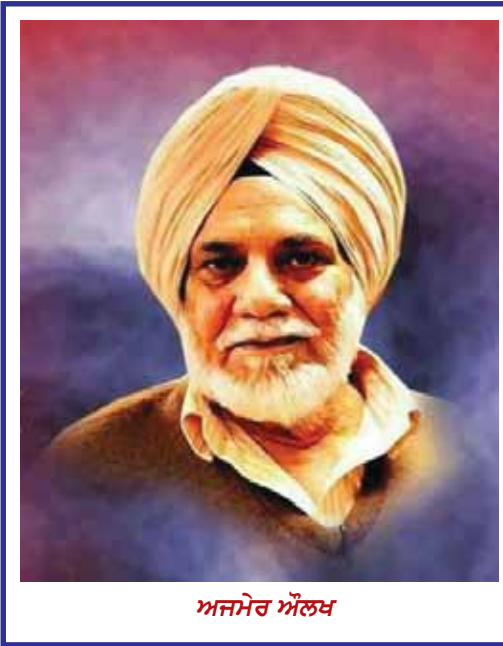
ਮਰਨੋਂ ਬਾਅਦ ਜੇ ਕਬਰ 'ਤੇ ਹੋਣ ਮੇਲੇ,
ਭਾਵੇਂ ਹੋਣ ਨਾ ਹੋਣ ਹਯਾਤ ਨੂੰ ਕੀ!

ਪਰ ਇਹ ਅਜਮੇਰ ਔਲਖ ਹੀ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹਦੀ ਕਲਾ ਦੇ ਆਸ਼ਕਾਂ ਨੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਇੱਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ ਉਹਦਾ ਮਾਣ/ਸਨਮਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਹਨੂੰ ਮਾਣ ਸਨਮਾਨ ਦੀ ਕਈ ਕੋਈ ਬੋਝ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰਹੀ। ਲੋਕ-ਸਨਮਾਨ ਤਾਂ ਉਹਨੂੰ ਆਖਰਾਂ ਦਾ ਮਿਲਿਆ ਹੀ ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸਾਹਿਤ-ਸਭਿਆਚਾਰ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਸਰਕਾਰੀ ਤੇ ਅਰਧ-ਸਰਕਾਰੀ ਅਦਾਰਿਆਂ ਨੇ ਵੀ ਉਹਦਾ ਬਣਦਾ ਮਾਣ-ਸਨਮਾਨ ਕਰਨ ਵਿਚ ਕੋਈ ਕਸਰ ਨਾ ਛੱਡੀ।

ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਦਮੀ ਦਿੱਲੀ ਵੱਲੋਂ ਇਨਾਮ, ਨਾਟਕ ਤੇ ਥੀਏਟਰ ਅਕਾਦਮੀ ਦਿੱਲੀ ਵੱਲੋਂ ਪੁਰਸਕਾਰ, ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵੱਲੋਂ ਪੀਐੱਚ.ਡੀ. ਆਨਰੇਰੀ ਡਿਗਰੀ ਤੇ ਹੋਰ ਅਨੇਕਾਂ ਇਨਾਮ-ਸਨਮਾਨ ਉਹਦੀ ਝੋਲੀ ਵਿਚ ਪੱਕੇ ਹੋਏ ਬੋਰਾਂ ਵਾਂਗ ਆਪ-ਮੁਹਾਰੇ ਡਿੱਗਦੇ ਰਹੇ। ਇਹ ਵੀ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨੇ ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਇਨਾਮ-ਸਨਮਾਨ ਜਾਂ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਲਾਲਸਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪ੍ਰਗਟਾਈ।

ਉੱਝ, ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਸਨਮਾਨ ਤੇ ਇਨਾਮ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕਿੱਥੇ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਨਾਟਕ

ਖ਼ਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਤਿੰਨ-ਚਾਰ ਕਿਸਾਨ ਔਲਖ ਕੋਲ ਆਏ ਤੇ ਆਪਣੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਫੜੇ ਹੋਏ ਦਸ-ਦਸ ਦੇ ਨੋਟ ਔਲਖ ਵੱਲ ਵਧਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਉਹਨੂੰ ਇਨਾਮ ਦੇਣ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, "ਆਹ ਕੇਰਾਂ ਫੜੀਂ ਬਾਈ ਸਾਡਾ ਇਨਾਮ।"

ਅਜਮੇਰ ਔਲਖ

ਔਲਖ ਨੇ ਨੋਟ ਫੜਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਕਿਹਾ, "ਨਹੀਂ ਬਾਈ ਜੀ, ਇਹ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਈ ਰੱਖੋ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਨਾਮ ਨੀ ਲੈਂਦੇ ਹੁੰਦੇ। ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨਾਲ ਜਿੰਨਾ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਹੁੰਦੈ, ਓਸੇ ਵਿਚ ਈ ਕਰਦੇ ਹੁੰਦੇ ਆਂ ਨਾਟਕ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨੋਟ ਲੈਣ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਕਿਹੜਾ ਗਾਉਣ ਵਾਲੇ ਆਂ? ਬੋਝੀ ਬਹੁਤ ਮਿਹਰਬਾਨੀ!" ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇੱਕ ਉਹਦੀ ਗੱਲ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿਚ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, "ਅਸੀਂ ਬੋਝੀ ਗਾਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮਝ ਕੇ ਨੀ ਦੇ ਰਹੇ ਇਹ ਇਨਾਮ ਬਾਈ। ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਇਸ ਕਰਕੇ ਦਿੰਦੇ ਆਂ ਬਾਈ ਅੱਜ ਤੱਕ ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਤਗਤਿਆਂ ਨੂੰ ਗਾਲ ਨੀ ਕੱਢ ਸਕਿਆ ਕੋਈ ਜਿਵੇਂ ਤੇਰੇ ਨਾਟਕ ਦੇ ਪੀੜੇ ਅਮਲੀ ਨੇ ਕੱਢੀ ਐ। ਅਸਕੇ ਤੇਰੇ! ਕੇਰਾਂ ਤਾਂ ਰੂਹ ਖੁਸ਼ ਕਰ'ਤੀ; ਫੜ ਲੈ ਸਾਡਾ ਗਰੀਬਾਂ ਦਾ ਇਨਾਮ, ਸਾਡਾ ਦਿਲ ਨਾ ਤੋੜ।"

ਇਹ ਤਾਂ ਸੀ 'ਗਰੀਬਾਂ' ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ ਮਹਾਨ ਕਲਾਕਾਰ ਨੂੰ ਬਖ਼ਸ਼ਿਆ ਸਭ ਤੋਂ ਕੀਮਤੀ ਇਨਾਮ ਪਰ ਸਾਹਿਤ ਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੀਆਂ 'ਅਮੀਰ ਹਸਤੀਆਂ' ਦੇ ਪਿਆਰ ਤੇ ਸਨਮਾਨ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਵੀ ਵੇਖੋ:

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਚ 'ਬਗਾਨੇ ਬੋਹੜ ਦੀ ਛਾਂ' ਨਾਟਕ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਡਾ. ਅਤਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਔਲਖ ਦਾ ਹੱਥ ਫੜਿਆ ਤੇ ਉਹਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਨਾਟਕ ਵੇਖਣ ਲਈ ਪਹਿਲੀ ਕਤਾਰ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਤਦੋਕੇ ਵਾਈਸ-ਚਾਂਸਲਰ ਡਾ. ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, "ਇਸ ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਥੀਏਟਰ ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟ ਵਿਚ ਲੈ ਕੇ ਜਾਉ।"

ਡਾ. ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਤੁਰੰਤ ਬੋਲੇ, "ਆ'ਜੇ, ਕੱਲ੍ਹ ਹੀ ਆ ਕੇ ਜੁਆਇਨ ਕਰ ਲਵੇ।"

ਇਹ ਸੀ ਔਲਖ ਦੀ ਕਲਾ ਦਾ ਜਾਦੂ ਜੋ 'ਵੱਡਿਆਂ-ਛੋਟਿਆਂ', 'ਅਮੀਰਾਂ-ਗਰੀਬਾਂ', 'ਸਾਧਾਰਨ ਬੁੱਧ' ਸਮਝੇ ਜਾਂਦੇ ਲੋਕਾਂ ਤੇ 'ਵੱਡੇ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀਆਂ' ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਜਾਦੂ ਬਣ ਕੇ ਛਾ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ।

ਏਸੇ ਨਾਟਕ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਮੰਨੇ-ਪ੍ਰਮਾਣੇ ਯਥਾਰਥਵਾਦੀ ਲੇਖਕ ਤੇ ਮਾਰਕਸਵਾਦੀ ਆਲੋਚਕ ਮਰਹੂਮ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਸੰਤ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ ਨੇ ਆਪ-ਮੁਹਾਰੇ ਫਲਕ ਪਏ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਔਲਖ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਸੀ, "ਬਾਈ ਔਲਖ, ਤੂੰ ਮੈਨੂੰ ਮੇਰੇ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਯਾਦ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤੇ! ਨਾਟਕ ਵੇਖਦਾ-ਵੇਖਦਾ ਮੈਂ ਕਈ ਵਾਰ ਰੋਇਆ! ਉਹ ਵੀ ਤੇਰੇ ਨਾਟਕ ਦੇ ਗੱਜਣ ਤੇ ਗੁਰਨਾਮ ਕੁਰ ਵਾਂਗ ਹੀ ਲੜਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸੀ।"

ਜਦੋਂ ਉਹ ਮਹਾਨ ਨਾਟਕਕਾਰ ਆਪਣਾ ਰੋਲ ਅਦਾ ਕਰ ਕੇ ਮੰਚ ਤੋਂ ਸਦਾ ਲਈ ਓਹਲੇ ਹੋ ਗਿਆ ਤਾਂ ਨਿਸਚੈ ਹੀ ਸਾਡੇ ਅੰਦਰ ਦਾ ਹੱਸਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬੁਝ ਗਿਆ ਜਾਪਦਾ ਸੀ ਪਰ ਇਹਦੇ ਨਾਲ ਇਹ ਵੀ ਖੂਬਸੂਰਤ ਸਚਾਈ ਹੈ ਕਿ ਦੇਸ਼-ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਉਹਦੇ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦੀ ਲੱਖਾਂ ਦੀ ਭੀੜ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਅੱਬਰੂ ਲੈ ਕੇ, ਦਿਲ ਵਿਚ ਜੁਝਾਰੂ ਜਜ਼ਬਿਆਂ ਦਾ ਸੇਕ ਭਰ ਕੇ ਤਾਤੀਆਂ ਦੀ ਗੜਗੜਾਹਟ ਨਾਲ ਐਲਾਨ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿ ਸਾਡੇ ਪਿਆਰੇ ਜਿਹੇ ਨਿੱਕੇ ਸੂਰਜ ਅਸੀਂ ਤੇਰੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਨੂੰ ਬੁਝਣ ਨਹੀਂ ਦਿਆਂਗੇ ਸਗੋਂ ਇਸ ਸੂਰਜ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਚਿੱਤ ਅਤੇ ਚੇਤਿਆਂ ਵਿਚ ਸਦਾ ਜਗਦਾ ਤੇ ਜਾਗਦਾ ਰੱਖਾਂਗੇ। ਤੇਰੀ ਕਹਿਣੀ, ਕਰਨੀ ਤੇ ਲੇਖਣੀ ਦਾ ਕਦੀ ਮਾਣ ਭੰਗ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦਿਆਂਗੇ।

ਸਾਡੀ ਭੈਣ ਮਨਜੀਤ ਕੌਰ ਤੇ ਸਾਡੀਆਂ ਧੀਆਂ ਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਹੋਰ ਜੀਆਂ ਦਾ ਦੁੱਖ ਭਾਵੇਂ ਬੜਾ ਵੱਡਾ ਸੀ ਤੇ ਵੀ ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਤਸੱਲੀ ਦੇ ਅੱਬਰੂ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰ ਹੋਣਗੇ ਕਿ ਉਹ ਮਹਾਨ ਆਦਮੀ ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਕਿੰਨਾ ਵੱਡਾ ਪਰਿਵਾਰ ਪਿੰਡੇ ਛੱਡ ਕੇ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ

ਅੱਖਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਅਸਮਾਨ ਵੱਲ ਉਲਰੀਆਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਬਾਹਵਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਲਾਵੇ ਵਿਚ ਲੈ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਦੁੱਖ ਵੰਡਾਉਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਨ। ਇਸ ਕਲਾਵੇ ਵਿਚ ਮੇਰੀਆਂ ਤੇ ਮੇਰੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀਆਂ ਬਾਹਵਾਂ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

ਮੈਂ ਔਲਖ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਕਿੱਥੇ ਮਿਲਿਆ ਸਾਂ ਭਲਾ!

ਕਦੀ-ਕਦੀ ਤਾਂ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਜਨਮ-ਜਨਮਾਂਤਰਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣਦੇ ਸਾਂ! ਉਹਨਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਨਕਸਲੀ ਲਹਿਰ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਅਧੀਨ ਨੌਜਵਾਨ ਲੇਖਕਾਂ ਦੀ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਸਥਾਪਤੀ ਵਿਰੋਧੀ ਤੱਤੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਲਿਖਣ ਲੱਗੀ ਸੀ। ਸਥਾਪਤ ਸਾਹਿਤਕ ਪਰਚੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰੋਪੀ ਦੇ ਡਰੋਂ ਅਜਿਹੀਆਂ 'ਗਰਮ ਲਿਖਤਾਂ' ਛਾਪਣ ਤੋਂ ਤ੍ਰਹਿੰਦੇ। ਨੌਜਵਾਨ ਲੇਖਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਾਹਿਤਕ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਲਈ 'ਆਪਣੇ' ਪਰਚਿਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ। ਇਸ ਮਕਸਦ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 'ਹੇਮ ਜਯੋਤੀ' ਮਾਸਿਕ ਪੱਤਰ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਨਿੱਤਰਿਆ ਜਿਸ ਵਿਚ ਨੌਜਵਾਨ ਲੇਖਕਾਂ ਦੀਆਂ ਸਥਾਪਤ ਨਿਜ਼ਾਮ ਪ੍ਰਤੀ ਰੋਹ-ਵਿਦਰੋਹ ਨਾਲ ਭਰੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਛਪਣ ਲੱਗੀਆਂ। ਉਹ ਸਥਾਪਤ ਹੋਣ ਲੱਗੇ।

ਇਕੱਲਾ 'ਹੇਮ ਜਯੋਤੀ' ਲੇਖਕਾਂ ਦੀ ਏਨੀ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਨੂੰ ਛਾਪਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਕੁਝ ਹੋਰ 'ਇਨਕਲਾਬੀ ਤੱਤ' ਵਾਲੇ ਪਰਚੇ ਵੀ ਛਪਣ ਲੱਗੇ। 'ਸਿਆਤ', 'ਰੋਹਿਲੇ ਬਾਣ', 'ਮਾਂ' ਵਰਗੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਅਜਿਹੇ ਪਰਚਿਆਂ ਦੇ ਵਾਂਭ ਹੀ ਅਜਮੇਰ ਔਲਖ ਨੇ ਮਾਨਸੋ ਤੋਂ 'ਨਾਗ ਨਿਵਾਸ' ਨਾਂ ਦਾ ਪਰਚਾ ਕੱਢਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਪਰਚੇ ਵਿਚ ਉਹ 'ਵਕਤ ਦੇ ਸ਼ੇਰ' ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਅੱਖਾਂ ਪਾ ਕੇ ਝਾਕ ਸਕਣ ਵਾਲੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਛਾਪਦਾ। ਇਹਨਾਂ ਲਿਖਤਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਅਤੇ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਪਿੰਡੇ ਉਹਦੀ ਇਨਕਲਾਬੀ ਤੇ ਲੋਕ ਹਿੱਤਸੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ। ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਕੇਂਦਰੀ ਲੇਖਕ ਸਭਾ 'ਤੇ ਸਦਾ ਹੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਚੁਣੇ ਲੇਖਕ ਹੀ ਆਗੂ ਰੋਲ ਨਿਭਾਉਂਦੇ ਆ ਰਹੇ ਸਨ। ਕੇਂਦਰੀ ਪੰਜਾਬੀ ਲੇਖਕ ਸਭਾ 'ਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਦੋਵੇਂ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀਆਂ ਕਿਉਂਕਿ ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਕਸਲੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਸਨ, ਇਸ ਲਈ ਨਕਸਲੀ ਲਹਿਰ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਲੇਖਕਾਂ ਦਾ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਤਿੱਖਾ ਵਿਰੋਧ ਸੀ। ਇਨਕਲਾਬੀ ਨੌਜਵਾਨ ਲੇਖਕਾਂ ਨੇ ਕੇਂਦਰੀ ਪੰਜਾਬੀ ਲੇਖਕ ਸਭਾ ਨੂੰ ਸਥਾਪਤੀ ਦਾ ਪੱਖ ਪੂਰਨ ਵਾਲੀ 'ਸਰਕਾਰੀ' ਸਭਾ ਆਖਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਵੱਖਰੀ ਕੇਂਦਰੀ ਪੰਜਾਬੀ ਲੇਖਕ ਸਭਾ (ਗੈਰ-ਸਰਕਾਰੀ) ਬਣਾ ਲਈ।

ਕੇਂਦਰੀ ਪੰਜਾਬੀ ਲੇਖਕ ਸਭਾ (ਗੈਰ-ਸਰਕਾਰੀ) ਦੇ ਬੜੇ ਜੋਸ਼ੀਲੇ ਸਮਾਗਮ ਹੁੰਦੇ। ਬਹੁਤੀ ਵਾਰ ਅਸੀਂ ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਯਾਦਗਾਰ ਹਾਲ ਜਲੰਧਰ ਵਿਚ ਜੁੜਦੇ। ਔਲਖ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਪ੍ਰਤੀਬੱਧਤਾ ਵੇਖਦੇ ਹੋਏ ਇੱਕ ਵਾਰ ਤਾਂ ਉਹਨੂੰ ਇਸ ਸਭਾ ਦਾ ਖ਼ਜ਼ਾਨਚੀ ਵੀ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਸਭਾ ਦੇ ਸਮਾਗਮਾਂ 'ਤੇ ਮੈਂ ਵੀ ਜਾਂਦਾ। ਇੰਝ ਅਕਸਰ ਹੀ ਸਾਡਾ ਮੇਲ-ਗੋਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ। ਮਾਤੀ-ਮੋਟੀ ਗੱਲਬਾਤ ਵੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਪਰ ਸਮਾਗਮਾਂ ਵਿਚ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਛੋਟੀਆਂ ਮੁਲਾਕਾਤਾਂ ਨਾਲ ਬਹੁਤੀ ਪੀੜਦੀ ਸਾਂਝ ਬਣਨੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਸੀ ਪਰ ਮਿਲਣੀਆਂ ਦਾ ਇਹ ਸਿਲਸਿਲਾ ਜਾਰੀ ਰਿਹਾ। ਏਨਾ ਤਾਂ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇੱਕੋ ਰਾਹ ਦੇ ਪਾਠੀ ਹਾਂ। ਸਾਡੀ ਸਾਂਝੇ ਸਫ਼ਰ ਦੀ ਸਾਂਝ ਹੈ। ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਇਹ ਸਾਂਝ ਵਧ ਕੇ ਅਪਣੱਤ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਵਿਚ ਬਦਲ ਗਈ। ਔਲਖ ਨੇ ਖੁਦ ਆਪਣੀ ਸਵੈ-ਜੀਵਨੀ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ- 'ਮੈਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੇ 'ਨਕਸਲੀ' ਲੇਖਕਾਂ-ਪਾਸ਼, ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ, ਅਮਰਜੀਤ ਚੰਦਨ, ਅਤਰਜੀਤ, ਸੰਤ ਰਾਮ ਉਦਾਸੀ, ਸੁਰਿੰਦਰ ਦੁਸਾਂਝ ਆਦਿ ਨਾਲ ਵੀ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਬਹਾਨੇ ਮੇਲ-ਜੋਲ ਰਖਦਾ ਸਾਂ।'

ਉਹਨਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਨਕਸਲੀ ਵੀ ਕਈ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚ ਵੰਡੇ ਗਏ ਸਨ। ਅਸੀਂ ਨਾਗੀ ਰੈਡੀ ਗਰੁੱਪ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਏ। ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਪਾਸ਼, ਔਲਖ, ਹਲਵਾਰਵੀ, ਚਮਨ ਲਾਲ ਪ੍ਰਭਾਕਰ, ਅਤਰਜੀਤ, ਸੁਰੇਂਦਰ ਹੇਮ ਜਯੋਤੀ, ਨਿਰੰਜਨ ਢੇਸੀ ਤੇ ਕੁਝ ਕੁ ਹੋਰ ਲੇਖਕਾਂ-ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ (ਬਾਕੀ ਸਫਾ 19 'ਤੇ)

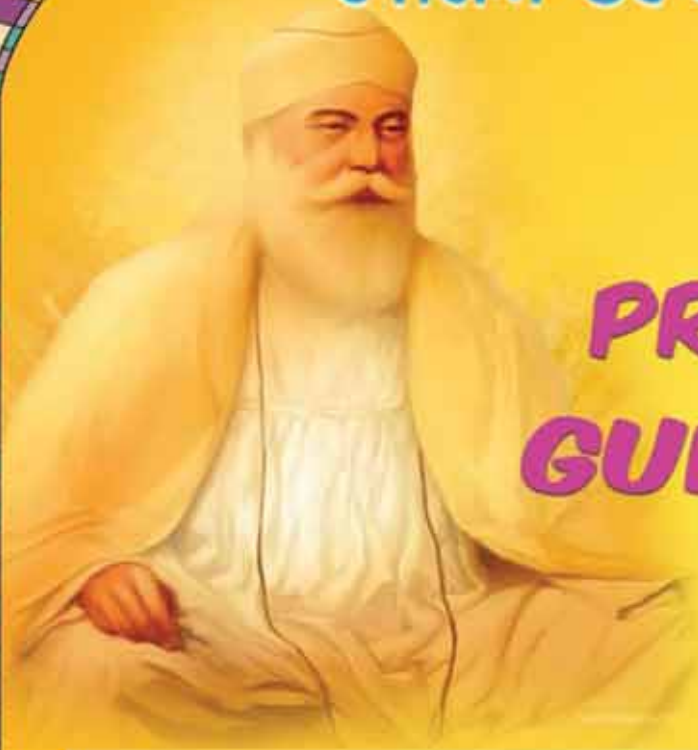
ਅਜਮੇਰ ਔਲਖ ਆਪਣੇ ਜੁਝਾਰੂ ਸਾਥੀਆਂ ਨਾਲ ਇਕ ਮੀਟਿੰਗ ਦੌਰਾਨ।

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ

ਸਤਿਗੁਰ ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਗਟਿਆ ਮਿਟੀ ਧੁੰਧ ਜਗ ਚਾਨਣ ਹੋਆ॥
ਆਪ ਸਭ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਹੈ, ਗੁਰੂ ਘਰ ਵਿਖੇ
ਹਾਜਰੀਆਂ ਭਰ ਕੇ, ਜਨਮ ਸਫਲਾ ਬਨਾਓ ਜੀ ।

PRAKASH GURPURAB GURU NANAK DEV JI

Program details : 2022

Special Evening Kirtan Diwan

Tuesday Nov 8th
6:30 PM - 8:30 PM
followed by Guru Ka Langar

Akhand Paath

Arambh: Friday Nov 11th 9:30am
Bhog: Sunday Nov 13th 9:30am

Parkarma & Nishan Sahib Seva

Sunday Nov 13th 10:00am

Gurpurab Kirtan Diwans

Giani Mahinder Singh 'Khadim' from Brampton Canada

Friday Nov 11th 6:30 pm-9:00 pm
followed by Guru Ka Langar

Sunday Nov 13th 11:00 am-1:30 pm
followed by Guru Ka Langar

Sikh Temple of North Texas

506 Gatewood Drive Garland, TX 75043 (972) 240 - 5348

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ॥

ਸਤਿਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਪਰਗਟਿਆ ਮਿਟੀ ਧੁੰਦ ਜਗ ਚਾਨਣ ਹੋਆ॥
ਜਿਉਂ ਕਰ ਸੂਰਜ ਨਿਕਲਿਆ ਤਾਰੇ ਛਪੇ ਅੰਧੇਰ ਪਲੋਆ॥

ਪ੍ਰਥਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਧੰਨ ਧੰਨ
ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ
553ਵੇਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਦੀ

ਲੱਖ ਲੱਖ ਵਧਾਈ

ਮੱਤ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ

Azad Driving School

100 S. Atkinson Road, #116, Grays Lake IL 60030

We teach driving car in North West Chicagoland suburbs.

Providing all driving school services - Adult, Senior Citizen and Teen programs.

English, Hindi, Punjabi, Urdu language, experienced instructors. We have lady instructors too. We teach teens too, Ask for special teen package, with class room and behind the wheel. We have Saturday and Sunday teens program too.

ਵਲੋਂ: ਮੱਤ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ ਅਤੇ ਢਿੱਲੋਂ ਪਰਿਵਾਰ

ਰਾਜਪਾਲ ਸਿੰਘ ਚਾਹਲ ਤੇ ਮਨਦੀਪ ਚਾਹਲ; ਅਮਨਦੀਪ ਤੇ ਕਿਰਨ, ਸੋਨੀ ਢਿੱਲੋਂ ਤੇ ਆਜ਼ਾਦ ਢਿੱਲੋਂ, ਸਤਿੰਦਰ ਕੌਰ, ਅਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ

Ph: 847-308-5411 or 847-548-8367 WWW.AzadDriving.Com

ਸ. ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ
ਫੋਨ: 937-206-4674

ਸੁਣੀ ਪੁਕਾਰ ਦਾਤਾਰ ਪ੍ਰਭ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਜਗ ਮਾਹਿੰ ਪਠਾਯਾ॥
ਚਰਨ ਧੋਇ ਰਹਿਰਾਸ ਕਰ ਚਰਨਾਮ੍ਰਿਤ ਸਿੱਖਾਂ ਪੀਲਾਯਾ॥
ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਪੂਰਨ ਬ੍ਰਹਮ ਕਲਿਜੁਗ ਅੰਦਰ ਇਕ ਦਿਖਾਯਾ॥
ਚਾਰੈ ਪੈਰ ਧਰੰਮ ਦੇ ਚਾਰ ਵਰਨ ਇਕ ਵਰਨ ਕਰਾਯਾ॥

ਪ੍ਰਥਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ
553ਵੇਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਦੀ
ਕੁਲ ਲੋਕਾਈ ਨੂੰ

ਲੱਖ ਲੱਖ ਵਧਾਈ

ਆਓ, ਸਾਰੇ ਰਲ ਕੇ ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਦੇ ਸੁਨੇਹੇ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਤੱਕ
ਪਹੁੰਚਾਈਏ ਤੇ ਇਸ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਬਿਹਤਰ ਬਣਾਈਏ

ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ, ਸਪਰਿੰਗਫੀਲਡ (ਓਹਾਇਓ) ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ॥

ਨਾਨਕ ਨਾਮ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ॥ ਤੇਰੇ ਭਾਣੇ ਸਰਬੱਤ ਦਾ ਭਲਾ॥

ਸਮੂਹ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਨਾਮ ਲੇਵਾ
ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਜਗਤ ਗੁਰੂ
ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ
553ਵੇਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਦੀ

ਲੱਖ ਲੱਖ ਵਧਾਈ ਹੋਵੇ

ਪ੍ਰਗਰਾਮ ਦਾ ਵੇਰਵਾ

11 ਨਵੰਬਰ, ਸ਼ੁਕਰਵਾਰ
ਅਰੰਭ ਸ੍ਰੀ ਅਖੰਡ ਪਾਠ
13 ਨਵੰਬਰ, ਐਤਵਾਰ
ਤੋਗ ਸ੍ਰੀ ਅਖੰਡ ਪਾਠ
ਸਵੇਰੇ 10:00 ਤੋਂ ਦੁਪਹਿਰ
1:00 ਵਜੇ ਤਕ
ਗੁਰੂਘਰ ਦੇ ਹਜ਼ੂਰੀ ਰਾਗੀ ਗੁਰੂ
ਜਸ ਗਾ ਕੇ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਨਿਹਾਲ
ਕਰਨਗੇ।

ਜਿਥੈ ਜਾਇ ਬਹੈ ਮੇਰਾ ਸਤਿਗੁਰੂ ਸੋ ਥਾਨ ਸੁਹਾਵਾ ਰਾਮ ਰਾਜੇ॥

ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ
ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ:

ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਬੋਪਾਰਾਏ (ਪ੍ਰਧਾਨ) ਫੋਨ: 616-666-0066
ਯਾਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖਟੜਾ (ਸੈਕਟਰੀ) ਫੋਨ: 219-741-9105
ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ (ਖਜਾਨਚੀ) ਫੋਨ: 708-860-5812

ਗੁਰੂ ਪੰਥ ਦੇ ਦਾਸ: ਸਮੂਹ ਸੰਗਤ ਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਰਾਉਨ ਪੁਆਇੰਟ
Sikh Religious Society of North West Indiana

10005 Colorado St, Crown Point, IN 46307, Ph: 219-793-9446

ਸ਼ਬਦਾਂ ਰਾਹੀਂ ਉਘੜਦੇ ਨਕਸ਼ ਨਕਸ਼

ਵਾਰਤਕ ਦੇ ਵਿਭਿੰਨ ਰੂਪਾਂ ਵਿਚੋਂ ਰੇਖਾ ਚਿੱਤਰ ਵੱਖਰੀ ਕਿਸਮ ਦਾ ਰੂਪ ਹੈ। ਜੀਵਨੀ ਤੇ ਸਵੈ-ਜੀਵਨੀ ਵਾਂਗ ਇਸ ਵਿਚ ਵੀ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਵਿਅਕਤੀ, ਲੇਖਕ, ਕਲਾਕਾਰ, ਰਾਜਨੀਤੀਵੇਤਾ, ਗਾਇਕ ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਗੁਣਾਂ/ਅੰਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਗਲਪੀ ਪਾਠ ਵਾਂਗ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਸੰਜਮ, ਸਹਿਜ ਤੇ ਗਲਪੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਸਮਝ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਵਿਅੰਗ ਵਿਧੀ ਨੂੰ ਇਸ ਵਿਚ ਹਥਿਆਰ ਵਾਂਗ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿਚਲੇ

ਪਰਮਜੀਤ ਢੀਂਗਰਾ
ਫੋਨ: +91-94173-58120

ਵਿਸਥਾਰ ਤੇ ਉਹਦੇ ਅੰਦਰਲੇ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਗੁਰਮੀਤ ਕਤਿਆਲਵੀ ਉੱਘਾ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਹੈ। ਕਹਾਣੀ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਉਹਨੇ ਨਵੇਂ ਨਵੇਂ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਉੱਤੇ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਹਨੇ ਵਾਰਤਕ ਵਿਧਾ 'ਤੇ ਵੀ ਹੱਥ ਅਜਮਾਇਆ ਹੈ। ਹੱਥਲੀ ਕਿਤਾਬ 'ਨਕਸ਼ ਨਕਸ਼' ਰੇਖਾ ਚਿੱਤਰਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਉਹਨੇ ਰੇਖਾਕਾਰੀ ਦੀ ਥਾਂ ਨਕਸ਼ਾਂ ਦੀ ਨਕਸ਼ੀ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਨਕਸ਼ ਨਕਸ਼ੀ ਵੀ ਰੇਖਾਕਾਰੀ ਵਰਗੇ ਵਿਹਾਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟਾਉਣ ਵਾਲੀ ਕਲਾਕਾਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਲੇਖਕ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਨਕਸ਼ੀ ਕਰਨ ਦਾ ਜਤਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਨੇੜਿਓਂ ਜਾਣਦਾ/ਪਛਾਣਦਾ/ਪਰਖਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗਲਪੀ ਪਾਠਾਂ ਵਿਚ ਢਾਲ ਕੇ ਨਾ ਸਿਰਫ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਸਗੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦੇਣ ਨੂੰ ਵੀ ਚਿਤਰਦਾ ਹੈ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਗੋਰਖਨਾਥ ਦਾ ਚੇਲਾ-ਦੇਵ ਬਰੀਕੇ, ਰਾਝਣ ਮਿਲਵਾਦੇ ਰੱਬਾ-ਹਾਕਮ ਸੂਫੀ, ਪੰਜਾਬੀਅਤ ਦਾ ਚਿਤੋਰਾ-ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਆਰਟਿਸਟ, ਦੋਧਰ ਦਾ ਦੋਹੜਾ-ਕੇ.ਐਲ.ਗਰਗ, ਸੇਖਾ ਚਾਚਾ-ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ, ਸ਼ਿਵਾਲਿਕ ਦਾ ਝਰਨਾ-ਬਲਬੀਰ ਪਰਵਾਨਾ, ਮਸ਼ਾਲਾਂ ਬਾਲ ਕੇ ਚਲਣਾ-ਮਹਿੰਦਰ ਸਾਬੀ, ਨੱਥੁਵਾਲੀਆ ਨਾਹਰ-ਜੋਗਿੰਦਰ ਨਾਹਰ, ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਡਰਾਈਵਰ-ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ, ਕਿਥੇ ਕੱਟੋਗਾ ਰਾਤ ਵੇ ਟੁੱਟਿਆ ਤਾਰਿਆ-ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ, ਪਾਰੇ ਵਰਗਾ ਆਦਮੀ-ਬਾਬੂ ਸਿੰਘ ਆਦਿ ਗਿਆਰਾਂ ਨਕਸ਼ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖਾਂ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਲੇਖਕ, ਕਲਾਕਾਰ, ਗਾਇਕ, ਗੀਤਕਾਰ ਤੇ ਨੇੜਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਆਧਾਰ ਬਣਾ ਕੇ ਸਿਰਲੇਖ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਸਿਰਲੇਖ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਚਨਾ ਦਾ ਪਛਾਣ ਚਿੰਨ੍ਹ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਗੁਰਮੀਤ ਕਤਿਆਲਵੀ ਦੀ ਰੇਖਾ ਚਿੱਤਰਾਂ ਦੀ ਨਵੀਂ ਛਪੀ ਕਿਤਾਬ 'ਨਕਸ਼ ਨਕਸ਼' ਦਾ ਮੁਖੜਾ।

ਲਿਖਾਰੀ ਗੁਰਮੀਤ ਕਤਿਆਲਵੀ ਜਿਸ ਨੇ ਗਲਪ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਨਵੀਆਂ ਮੱਲਾਂ ਮਾਰੀਆਂ ਹਨ।

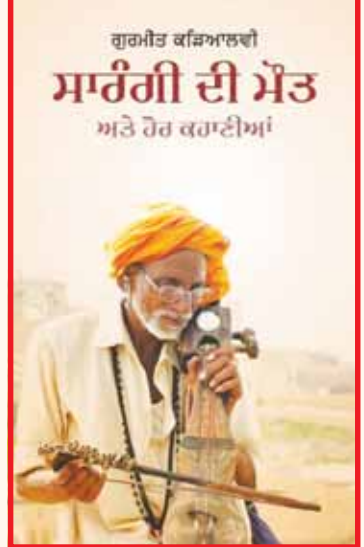
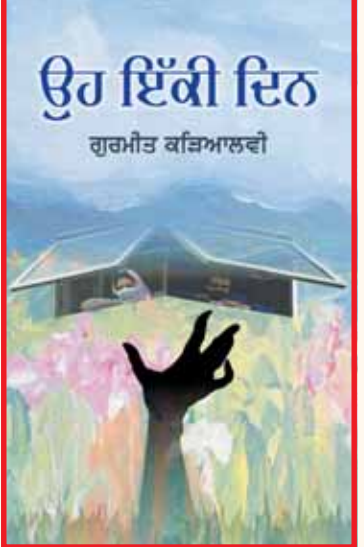
ਦੇਵ ਬਰੀਕਿਆਂ ਵਾਲੇ ਬਾਰੇ ਉਹ ਲਿਖਦਾ ਹੈ- 'ਉਹਨੇ ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਗੀਤਕਾਰੀ ਦਾ ਅਕਾਸ਼ ਮੱਲੀ ਰਖਿਆ ਹੈ। ਉਹ ਗੋਰਖਨਾਥ ਦੇ ਟਿੱਲੇ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਜਨਮਾਨਸ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ 'ਚ ਡੂੰਘੀ ਧਸੀ ਪਈ ਹੀਰ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਉਹਨੂੰ ਓਦੋਂ ਤੋਂ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ ਜਦੋਂ ਅਜੇ ਚੌਥੀ ਜਮਾਤ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਦਾ ਸਾਂ।' ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਹ ਉਸ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਕਈ ਯਾਦਾਂ/ਘਟਨਾਵਾਂ/ਪਲ/ਸਿਮਰਤੀਆਂ ਸਾਂਝੀਆਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਹਦੇ ਲਿਖੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਗੀਤਾਂ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗਾਉਣ ਵਾਲੇ ਗਾਇਕਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸਾਂਝੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੁਝ ਸਫਿਆਂ ਦੀ ਇਸ ਨਕਸ਼ੀ ਵਿਚ ਉਹਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਭਰਪੂਰ ਵੇਰਵੇ ਲੇਖਕ ਸਾਂਝੇ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਆਰਟਿਸਟ ਬਾਰੇ ਉਹਦਾ ਵਾਹਿਆ ਸ਼ਬਦ ਨਕਸ਼ ਵੀ ਵੇਖਣਯੋਗ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਉਹ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਰਸ਼ਕ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਖੁਸ਼ਕਿਸਮਤ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਜੀਵਨੀ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਹਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਚਿੱਤਰਾਂ ਵਿਚ ਖਾਸ ਪੰਜਾਬੀ ਰੰਗਾਂ ਵਿਚ ਚਿਤਰਿਆ ਹੈ। ਲੇਖਕ ਨੂੰ ਵੀ ਚਿਤਰਕਾਰੀ ਦਾ ਮੋਹ ਹੈ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਪੁਰਾਣੇ ਪੇਂਡੂ ਸਭਿਆਚਾਰ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਤਸਵੀਰਾਂ ਦਾ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਉਹਨੂੰ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਦੇ ਚਿੱਤਰ ਮੌਹਦੇ ਨੇ।

ਕੇ.ਐਲ. ਗਰਗ ਦੀ ਨਕਸ਼ੀ ਉਹ ਨਿੱਕੀਆਂ ਨਿੱਕੀਆਂ ਛੋਟੀਆਂ ਨਾਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਲੰਮੇ ਸਾਥ ਦਾ ਅਸਰ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਮੇਰੇ ਨੂੰ ਲੇਖਕਾਂ ਦਾ ਘਰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਲੇਖਕ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਨੇੜਿਓਂ ਜਾਣਦੇ/ਪਰਖਦੇ ਤੇ ਆਦਤਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਹਨ। ਗਰਗ ਦਾ ਰੇਖਾ ਚਿੱਤਰ ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਸਿਰਜਦਾ ਹੈ।

ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਪੰਜਾਬੀ ਦਾ ਉੱਘਾ ਨਾਵਲਕਾਰ ਤੇ ਮੇਰੇ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਹੈ। ਸਤਕਨਾਮਾ ਲਿਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਵਿਚ ਬਲਦੇਵ ਸਤਕਨਾਮਾ ਨਾਲ ਹੀ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਸੇ ਕਰ ਕੇ ਲੇਖਕ ਉਹਨੂੰ ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਡਰਾਈਵਰ ਕਹਿ ਕੇ ਉਹਦੀ ਨਕਸ਼ ਨਕਸ਼ੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਹਦੇ ਬਾਰੇ ਲੇਖਕ ਦਾ ਕਥਨ ਹੈ- 'ਡਰਾਈਵਰੀ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਦੇ ਖੂਨ ਵਿਚ ਰਚ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਸਾਹਿਤਕ ਰਚਨਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਉਸ ਦੀਆਂ ਡਰਾਈਵਰਾਂ ਵਾਲੀਆਂ ਸਟੀਕ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਠਾਹ ਸੋਟਾ ਮਾਰਨ ਵਾਲੀਆਂ।'

ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਵੀ ਬਾਕੀ ਨਕਸ਼ ਰੋਚਕ ਤੇ ਸਵਾਦਲੇ ਹਨ। ਲੇਖਕ ਕੋਲ ਕਹਿਣ ਦਾ ਢੰਗ ਮਠਾਰਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਉਹ ਗੱਲ ਨੂੰ ਨਾ ਬਹੁਤਾ ਲਮਕਾਉਂਦਾ ਹੈ ਨਾ ਸੁੰਗੋੜਦਾ ਹੈ। ਆਸ ਹੈ ਪੰਜਾਬੀ ਪਾਠਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਲੇਖਕਾਂ/ਗਾਇਕਾਂ/ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਹੋਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਜਾਣਨ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹੋਣਗੇ।

ਗੁਰਮੀਤ ਕਤਿਆਲਵੀ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਹੋਰ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੇ ਮੁਖੜੇ।

ਆਖ ਤਸਵੀਰਾਂ ਬੋਲਦੀਆਂ

ਕਾਲਮ 'ਆਖ ਤਸਵੀਰਾਂ ਬੋਲਦੀਆਂ' ਨੇ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਅੰਦਰ ਬੈਠੇ ਸ਼ਾਇਰ ਨੂੰ ਖੂਬ ਹਲੂਣਿਆ ਹੈ। ਤਸਵੀਰ ਦੇਖ ਕੇ ਤੁਹਾਡੇ ਮਨ ਵਿਚ ਜੋ ਵਲਵਲੇ ਉਠਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਕਵਿਤਾ ਦੀਆਂ ਦੋ ਤੋਂ ਚਾਰ ਸਤਰਾਂ 'ਚ ਸਾਨੂੰ ਤਸਵੀਰ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭੇਜੋ। ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ, ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ ਫੋਟੋ ਨਾਲ ਕਾਵਿ ਟੋਟਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਵਾਰ ਕੈਪਸ਼ਨ ਭੇਜਣ ਲਈ ਆਖਰੀ ਤਾਰੀਖ 12 ਨਵੰਬਰ 2022 ਹੈ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਕੈਪਸ਼ਨ ਮੁਕਾਬਲਾ-559

ਭਾਰੀ ਮੀਂਹ ਪਏ ਹੜ੍ਹ ਆਇਆ ਹੈ ਗੋਡੇ ਗੋਡੇ ਪਾਣੀ, ਰੋਕਣੀ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹਾਈ ਪੁੱਤ ਦੀ ਹੈ ਬਾਪ ਨੇ ਮਨ ਠਾਣੀ। ਸਾਈਕਲ ਉੱਤੇ ਬਿਠਾ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਨਿੱਤ ਸਕੂਲ ਲੈ ਜਾਂਦਾ, ਹਰ ਹਾਲ ਉਸਨੂੰ ਪੜ੍ਹਾ ਕੇ ਹੈ ਬਾਪ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਨਿਭਾਂਦਾ।

ਕੈਪਸ਼ਨ ਮੁਕਾਬਲਾ-557

ਮਿੱਟੀ, ਮਿੱਟੀ ਨਾ ਰਹਿੰਦੀ, ਕਲਾਕਾਰ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ। ਦੀਵੇ ਅਤੇ ਘਰੂਂਡੀਆਂ ਬਣ ਕੇ, ਰੁਸ਼ਨਾ ਦੇਣ ਹਰ ਘਰ ਨੂੰ ਜਾ ਕੇ। ਲਾਟੂ-ਲਤੀਆਂ ਦਾ ਹੋਇਆ ਬੋਲ-ਬਾਲਾ, ਚੌਪਟ ਹੋ ਗਿਆ ਧੰਦਾ ਸਾਰਾ। ਘਰ ਦਾ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਔਖਾ ਹੋ ਗਿਆ, ਕਿਰਤੀ ਬੈਠਾ ਵਿਹਲਾ, 'ਚਾਨਣ ਬਣਜਾਰਾ'।
-ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਢਪਾਲੀ
ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਨਗਰ, ਬਠਿੰਡਾ
ਫੋਨ: 94176-49275

ਸੜਕ ਕਿਨਾਰੇ ਢੇਰ ਲਾਏ, ਨੇੜੇ ਆਈ ਦੀਵਾਲੀ, ਲੈ ਜਾਓ ਕਰਮਾਂ ਵਾਲਿਓ, ਭਰਦੇ ਜੋਬ ਹੈ ਖਾਲੀ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਤੋਂ ਉਡੀਕਦੇ, ਹੇ ਦਾਤਾ! ਆਸ ਪੁਗਾਈ, ਹਨ੍ਹੇਰਾ ਦੂਰ ਭਜਾ ਦੇਵੀ, ਸਾਡੇ ਘਰ ਵੀ ਰੁਸ਼ਨਾਈ।
-ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ ਨੂਰਪੁਰੀ

ਸੜਕ ਕਿਨਾਰੇ ਆ ਬੈਠੇ ਹਾਂ ਹੱਟੀ ਆਪਣੀ ਲਾ ਬੈਠੇ ਹਾਂ।

ਕੋਈ ਤਾਂ ਆਉ ਸਾਡੇ ਵਰਗਾ ਦਿਲ ਨੂੰ ਇਹ ਸਮਝਾ ਬੈਠੇ ਹਾਂ। ਸਾਡੀ ਵੀ ਬਣ ਜਾਏ ਦਿਵਾਲੀ ਬੱਸ ਇਹੀ ਆਸ ਲਗਾ ਬੈਠੇ ਹਾਂ।
-ਜਗਮੀਤ ਸਿੰਘ ਪੰਧੋਰ
ਫੋਨ: +91 98783-37222

ਘੁਮਿਆਰਾਂ ਦਾ ਧੰਦਾ ਬਹੁਤ ਪੁਰਾਣਾ, ਜ਼ਿੰਮੀਦਾਰਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜਦਾ ਸੀ ਤਾਣਾ-ਬਾਣਾ। ਹੱਟਣੀ, ਚੱਪਣ, ਘੜੇ ਤੇ ਦੀਵੇ ਬਣਾ ਕੇ, ਬੱਟੇ 'ਚ ਘਰ ਲਿਆਉਂਦੇ ਸੀ ਅੰਨ ਦਾਣਾ। ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਕਰੰਸੀ ਬਦਲੇ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੇ ਮੁੱਲ ਪਏ, ਗ਼ਰੀਬੀ ਤੋਂ ਕੰਗਾਲੀ ਨਾਲ ਜੂਝ ਰਹੀ। ਵਧੀਆ ਰੋਸ਼ਨੀਆਂ ਭਾਵੇਂ ਆ ਗਈਆਂ, ਦੀਵਿਆਂ ਬਿਨਾਂ ਦੀਵਾਲੀ ਝੁਰ ਰਹੀ।
-ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਤੂਰ ਕੁਲਬੁਰਫ਼ਾਂ (ਪਟਿਆਲਾ)
ਫੋਨ: 98784-69639

ਹੱਥ ਦਸਤਕਾਰੀ, ਹੈ ਲੰਬਾ ਇਤਿਹਾਸ ਨਾ ਖਤਮ ਹੋਈ, ਨਾ ਖਤਮ ਹੋਈ। ਜਦ ਤਕ ਰਹਿਣਗੇ ਰਸਮਾਂ, ਤਿਉਹਾਰ। ਦੀਵੇ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ ਇਕ ਕਲਾ ਜੋ ਘੁਮਿਆਰ ਲਈ ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ ਦਾ ਸਾਧਨ ਸੰਭਾਲ ਸੰਭਾਲ ਚਿਣ ਚਿਣ ਲਾਉਣੀ ਨੁਮਾਇਸ਼ ਆ ਗਏ ਭਾਵੇਂ ਰੋਸ਼ਨੀ ਦੇ ਬੜੇ ਸਾਧਨ ਪਰ ਰਸਮ ਦੀਵੇ ਬੱਤੀ ਜੋ ਲੋਅ ਹੈ ਸ਼ਮਸ਼ਾਨਘਾਟਾਂ ਤਕ ਦਗ ਦਗ, ਪਿੱਤਰਾਂ ਦੀ ਯਾਦ ਅਭੁੱਲ ਅੱਖਾਂ ਸਾਹਵੇਂ ਆ ਜਾਂਦੀ। ਕਿੱਤਾ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ ਲਾਹੇਵੰਦ ਭਾਵੇਂ ਐਪਰ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਨਾਲ ਹੈ ਭਰਪੂਰ।
-ਦਰਸ਼ਨ ਪਾਲ ਦੋਸਾਂਝ।

To Advertise with Punjab Times Call: 847-359-0746
E-mail: punjabtimes1@gmail.com

ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਚਲਾਕੀ: ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਸੁਪਨੇ ਲੈਣ ਵਾਲਾ

ਸਾਲ 1967 ਵਿਚ ਬੰਗਾਲ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕੀ ਹੱਕ ਲੈਣ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨਾਂ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਕਰਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਨਕਸਲਬਾਜ਼ੀ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਇਹ ਕਿਸਾਨ ਲਹਿਰ ਪੰਜਾਬ ਤਕ ਪੁੱਜਦਿਆਂ ਇਨਕਲਾਬੀ ਤਹਿਰੀਕ ਬਣ ਗਈ ਸੀ। ਫਰਵਰੀ-ਮਾਰਚ 1968 ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਇਨਕਲਾਬੀ ਤਾਲਮੇਲ ਕਮੇਟੀ ਪੰਜਾਬ ਬਣ ਗਈ ਸੀ। ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਫੈਸਲਾ

1969 ਨੂੰ ਹਤਤਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ। ਹਤਤਾਲ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋਈ ਤਾਂ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਹੱਥਾਂ ਪੈਰਾਂ ਦੀ ਪੈ ਗਈ। ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਅਤੇ ਪੁਲੀਸ ਨੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਤਸੱਦਦ ਦਾ ਚੱਕਰ ਚਲਾ ਦਿੱਤਾ। ਮਾਸਟਰ

ਜ਼ਿਆਦਾ ਜਬਰ ਚਮਕੌਰ ਸਾਹਿਬ ਬਾਣੇ ਦੀ ਪੁਲੀਸ ਨੇ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਬਾਣੇਦਾਰ ਨੂੰ ਸਬਕ ਸਿਖਾਉਣ ਲਈ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਬਾਣੇ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਹਥਿਆਰਬੰਦ

ਸ਼ਾਮਲ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਚਲਾਕੀ 12 ਅਕਤੂਬਰ 2022 ਨੂੰ ਅਕਾਲ ਚਲਾਣਾ ਕਰ ਗਿਆ।

ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਦਾ ਜੀਵਨ ਸ਼ਾਨਮੱਤਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਇਨਕਲਾਬੀਆਂ ਅੰਦਰ ਜੋਸ਼ ਤਾਂ ਆਰ-ਪਾਰ ਦੀ ਲੜਾਈ ਵਾਲਾ ਸੀ ਪਰ ਫੌਜੀ ਟ੍ਰੇਨਿੰਗ ਪੱਖੋਂ ਕੱਚੇ ਸਨ। ਫਿਰ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਾਣੇ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ। ਸਰਕਾਰ ਹਰਕਤ ਵਿਚ ਆ ਗਈ। ਹਮਲੇ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਬੰਦਿਆਂ ਦੇ ਵਰੰਟ ਕੱਢ ਕੇ ਸਿਰਾਂ ਦੇ ਇਨਾਮ ਰੱਖ ਦਿੱਤੇ। ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਚਲਾਕੀ ਹੱਥ ਨਾ ਆਇਆ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ 25 ਸਾਲਾ ਭਰਾ ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕਬਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਤੇ ਖਪਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਪੁਲੀਸ ਦੇ ਬਦਲਾ-ਲਊ ਐਕਸ਼ਨਾਂ ਨਾਲ ਮਾਰਕਸੀ-ਲੈਨਿਨੀ ਪਾਰਟੀ ਹੋਰ ਅਤਿ-ਖੱਬੀ ਲਾਈਨ (ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਸਫਾਇਆ) ਲੈ ਕੇ ਆ ਗਈ। ਦੋਨਾਂ ਪਾਸਿਆਂ ਤੋਂ ਮਾਰ-ਧਾੜ ਵਧ ਗਈ। ਪੁਲੀਸ ਤਸੱਦਦ ਵਧਿਆ ਤਾਂ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਬਚੇ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਬਦਲ ਦਿੱਤੇ। ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਚਲਾਕੀ ਰੂਹਪੌਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਜੰਗਲੀ ਇਲਾਕੇ ਅਤੇ ਨਾਲ ਲਗਦੇ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਸਰਗਰਮ ਰਿਹਾ।

ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮੈਂ ਸੰਨ 2000 ਦੇ ਨੇੜੇ ਤੇੜੇ ਮਿਲਿਆ। ਉਦੋਂ ਮੈਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਨਕਸਲਬਾਜ਼ੀ ਲਹਿਰ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਲਿਖਣ ਲਈ ਇਸ ਲਹਿਰ ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਜੰਗਜੂਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਉੱਚਾ-ਲੰਮਾ, ਭਲਵਾਨਾਂ ਵਰਗੀ ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਸੋਹਣਾ ਸੁਨੱਖਾ ਜਚਦਾ ਸੀ। ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਰੋਪੜ ਤਹਿਸੀਲ ਮੋਰਿੰਡਾ ਦੇ ਪਿੰਡ ਚਲਾਕੀ ਵਿਚ 22 ਅਪਰੈਲ, 1948 ਦਾ ਜਨਮਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਕਿਰਤੀ ਬਾਪ ਨੇ ਮਿਹਨਤ ਮੁਸ਼ਕਤ ਕਰ ਕੇ ਉਹਨੂੰ ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਕਾਲਜ ਫਤਿਹਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਬੀ.ਏ. (1969) ਕਰਵਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਪਰ ਭਲੇ ਵੇਲਿਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਇੰਨੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਸ ਦੇ ਪੱਲੇ ਨੌਕਰੀ ਦੀ ਥਾਂ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਪਈ। ਉੱਝ ਵੀ ਉਦੋਂ ਤਕ ਉਹ ਗਦਰੀਆਂ, ਬੱਬਰਾਂ, ਕਿਰਤੀਆਂ

ਅਤੇ ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਸਾਥੀਆਂ ਦੇ ਰਾਹ ਤੁਰ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤਾਂ ਤਹੱਈਆ ਹੀ ਕਰ ਲਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨੀਂ 'ਬਸੰਤ ਦੀ ਗਰਜ' ਦੀਆਂ ਗੂੰਜਾਂ ਪੈ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਇਹ ਬੁੜ੍ਹੇ ਟੁੱਟੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੀ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਘਰ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਕੰਗਾਲੀ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸਿਆਸੀ ਚਾਂਚਾ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਵਿਚ ਲੱਗੇ ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਸਾਥੀ ਬਣ ਗਿਆ। ਉਸ ਅਤੇ ਹੋਰ ਆਗੂਆਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ, ਜਲੰਧਰ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਖਾੜਕੂ ਜਥੇ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਕੁਲ ਹਿੰਦ ਪੱਧਰ ਦੀ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਐਕਸ਼ਨਾਂ ਵਾਲੀ ਲਾਈਨ ਲਾਗੂ ਕਰਦੇ ਰਹੇ। ਇਸ ਮਾਰ-ਧਾੜ ਦੌਰਾਨ ਜਬਰ, ਤਸੱਦਦ ਤੇ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਰਕ ਵੱਖਰਾ ਸੀ। ਇਸ ਨੁਕਸਾਨ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ ਪਾਰਟੀ ਅੰਦਰ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਕਤਲਾਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਹੋਣ ਲੱਗਾ। ਇਸੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਫੁੱਟ ਵੀ ਪੈ ਗਈ। ਤਾਰਾ ਚੰਦ ਵਰਗੇ ਅਨੇਕਾਂ ਆਗੂ ਜੋ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਕਤਲਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਹਨ, ਨੇ ਸੀਪੀਆਈ (ਐੱਮਐੱਲ)-ਐੱਸਐੱਨ ਸਿੰਘ ਬਣਾ ਲਈ। ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀ ਅੰਦਰਲੀਆਂ ਫੁੱਟਾਂ ਨੇ ਲਹਿਰ ਨੂੰ ਭਾਰੀ ਸੱਟ ਮਾਰੀ।

ਕਾਮਰੇਡ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਚਲਾਕੀ 17 ਸਾਲ ਰੂਪੜ੍ਹ ਰਿਹਾ। ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਚਲਾਕੀ 1970 ਤੋਂ 1980 ਤਕ ਸੀਪੀਆਈ (ਐੱਮਐੱਲ) ਪੰਜਾਬ-ਹਿਮਾਚਲ ਸੂਬਾ ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰ, 1980 ਤੋਂ 1990 ਤਕ ਸੀਪੀਆਈ (ਐੱਮਐੱਲ)-ਐੱਸਐੱਨ ਸਿੰਘ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਸੂਬਾ ਸਕੱਤਰ ਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰ ਅਤੇ 1990 ਤੋਂ ਸੀਪੀਆਈ (ਐੱਮਐੱਲ)-ਐੱਨਡੀ ਦੇ ਸੂਬਾ ਕਮੇਟੀ ਰਹੇ। ਬੁਢਾਪੇ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਵੈ-ਇੱਛਾ ਨਾਲ ਪਾਰਟੀ ਤੋਂ ਛੁੱਟੀ ਲੈ ਲਈ ਅਤੇ ਆਮ ਜੀਵਨ ਜਿਊਣ ਲੱਗੇ। ਉਸ ਵਲੋਂ ਇਨਕਲਾਬੀ ਤਹਿਰੀਕ ਵਿਚ ਪਾਏ ਯੋਗਦਾਨ ਨੂੰ ਲੋਕ ਯਾਦ ਰੱਖਣਗੇ।

ਹਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸਲਾਬਤਪੁਰ ਖੇਤੀ ਵਰਗੇ ਅੱਧੀ ਦਰਜਨ ਆਗੂਆਂ 'ਤੇ ਤਸੱਦਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਤਸੱਦਦ ਇੰਨਾ ਹੌਲਨਾਕ ਸੀ ਕਿ ਕਮੇਟੀ ਆਗੂ ਸੀਡ ਫਾਰਮ ਦਾ ਸੰਘਰਸ਼ ਵਿਚ-ਵਿਚਾਲੇ ਛੱਡ ਕੇ ਬਦਲੇ ਦੀ ਅੱਗ ਵਿਚ ਭਬਕ ਉੱਠੇ। ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ 'ਤੇ

ਸਕ੍ਰਾਐਡ ਨੇ 30 ਅਪਰੈਲ 1969 ਨੂੰ ਬਾਣੇ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨਾ ਸੀ। ... ਇਹ ਵਿਥਿਆ ਸੁਣਾਉਣ ਵਾਲਾ, ਬਿਰਲਾ ਸੀਡ ਫਾਰਮ ਦਾ ਖਾੜਕੂ ਘੋਲ ਲੜਨ ਵਾਲੀ ਆਗੂ ਟੀਮ ਅਤੇ ਬਾਣੇ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਕ੍ਰਾਐਡ ਵਿਚ

ਅਜਮੇਰ ਸਿੱਧੂ
ਫੋਨ: 94630-63990

ਕੀਤਾ ਕਿ ਜਾਗੀਰਦਾਰਾਂ ਅਤੇ ਸੂਦਖੋਰਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਉੱਪਰ ਕਬਜ਼ੇ ਕਰ ਕੇ ਗਰੀਬ ਕਿਸਾਨਾਂ ਤੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਵਿਚ ਵੰਡ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਕੁੱਲ ਹਿੰਦ ਤਾਲਮੇਲ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਸੇਧ ਨੂੰ ਮੰਨਦਿਆਂ ਪੰਜਾਬ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਭੀਖੀ-ਸਮਾਓ (ਮਾਨਸਾ), ਕਿਲ੍ਹਾ ਹਕੀਮਾਂ (ਸੰਗਰੂਰ) ਆਦਿ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਜਾਗੀਰਦਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਕਰ ਲਏ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਯਤਨ ਹਾਜ਼ੀਪੁਰ-ਮੁਕੇਰੀਆਂ (ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ) ਵਿਚ ਵੀ ਹੋਇਆ।

ਰੋਪੜ ਦਰਿਆ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਏਕੜ ਸਰਕਾਰੀ ਜ਼ਮੀਨ ਪਈ ਸੀ। ਇਹ ਜ਼ਮੀਨ ਸੇਠ ਬਿਰਲਾ ਨੇ 99 ਸਾਲਾ ਪਟੇ 'ਤੇ ਲੈ ਕੇ ਬਿਰਲਾ ਸੀਡ ਫਾਰਮ ਬਣਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। 1968 ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਇਸ ਫਾਰਮ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸਿਆਸਤ ਲਈ ਚੁਣਿਆ। ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੀ ਤਨਖਾਹ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਦਿਆਂ ਸਿੰਘ ਖਰੜ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਸੰਘਰਸ਼ ਆਰੰਭ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਨਸ਼ਾ ਸੀ ਕਿ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਯੂਨੀਅਨ ਬਣਦਿਆਂ ਹੀ ਜ਼ਮੀਨ ਉੱਤੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਜਲਦੀ ਹੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਯੂਨੀਅਨ ਵੀ ਬਣਾ ਲਈ ਅਤੇ 10 ਅਪਰੈਲ

ਅਜਮੇਰ ਔਲਖ! ਤੂੰ ਕਿਤੇ ਨਹੀਂ ਗਿਆ!

(ਸਫਾ 14 ਦਾ ਬਾਕੀ)

ਵਾਲਾ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਸਾਹਿਤਕ ਮੰਚ ਕਾਇਮ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਅੱਠ-ਦਸ ਲੇਖਕ ਮਹੀਨੇ-ਦੋ ਮਹੀਨੇ ਬਾਅਦ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ, ਕਿਸੇ ਮੈਂਬਰ ਦੇ ਘਰ ਜੁੜ ਬੈਠਦੇ। ਕਦੀ ਜਲੰਧਰ, ਕਦੀ ਅੰਬਰਸਰ, ਕਦੀ ਲੁਧਿਆਣੇ ਤੇ ਕਦੀ ਕਿਤੇ ਹੋਰ। ਸਾਹਿਤ ਸਿਧਾਂਤ, ਛਪ ਰਹੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ, ਲੇਖਕ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਬੱਧਤਾ ਬਾਰੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਅਨੇਕਾਂ ਚਲੰਤ ਸਾਹਿਤਕ ਮਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ-ਚਰਚਾ ਹੁੰਦੀ। ਹੋਰਨਾਂ ਨਾਲ ਔਲਖ ਤੇ ਮੈਂ ਵੀ ਉਹਨਾਂ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ। ਇਹਨਾਂ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਵਿਚ ਮੈਨੂੰ ਔਲਖ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਤਾਂ ਚੰਗੇ ਲੱਗਦੇ ਹੀ ਪਰ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਉਹਦੀ ਸਾਦਗੀ, ਸਾਫ਼ਗੋਈ ਤੇ ਸਾਧਾਰਨਤਾ ਵਧੇਰੇ ਮੌਹਦੀ।

ਜਿਵੇਂ ਅਸੀਂ ਕੇਂਦਰੀ ਪੰਜਾਬੀ ਲੇਖਕ ਸਭਾ (ਗੈਰ-ਸਰਕਾਰੀ) ਬਣਾ ਲਈ ਸੀ, ਉਸੇ ਤਰਜ਼ 'ਤੇ ਔਲਖ ਨੇ ਮਾਨਸਾ ਵਿਖੇ ਪੁਰਾਣੀ ਤੇ ਇੱਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਮਰ ਚੁੱਕੀ 'ਸਾਹਿਤ ਸਭਾ' ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ 'ਲਿਖਾਰੀ ਸਭਾ' ਮਾਨਸਾ ਬਣਾ ਲਈ ਜਿਸ ਦੇ ਬੈਨਰ ਅਤੇ ਔਲਖ ਦੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਹੇਠ ਕਈ 'ਇਨਕਲਾਬੀ' ਸਾਹਿਤਕ ਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਸਮਾਗਮ (ਗੋਸ਼ਟੀਆਂ, ਕਵੀ ਦਰਬਾਰ ਆਦਿ) ਕਰਵਾਏ ਗਏ। ਇਹਨਾਂ ਸਮਾਗਮਾਂ ਵਿਚ ਨਕਸਲੀ ਲੇਖਕਾਂ, ਕਵੀਆਂ ਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਦਾ ਹੀ ਬੋਲ-ਬਾਲਾ ਹੁੰਦਾ। ਕਵੀ ਦਰਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਪਾਸ਼, ਉਦਾਸੀ, ਜੈਮਲ ਪੰਡਾ ਵਰਗੇ ਸ਼ਾਇਰ ਜ਼ਰੂਰ ਬੁਲਾਏ ਜਾਂਦੇ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਲੰਧਰ ਤੋਂ ਕੇਵਲ ਕੋਰ ਵੀ ਕਵੀ ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਪਹੁੰਚੀ।

ਔਲਖ ਦੀ ਏਸੇ ਸਭਾ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਪੱਧਰ ਦੇ ਕਰਵਾਏ ਵੱਡੇ ਸਾਹਿਤਕ ਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਸਮਾਗਮ ਦੀ ਯਾਦ ਉੱਭਰ ਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਇਕੱਠ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖਿੱਤਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਲੇਖਕ ਹੁੰਮ-ਹੁਮਾ ਕੇ ਪਹੁੰਚੇ ਸਨ। ਹਰਭਜਨ ਹਲਵਾਰਵੀ ਉਹਨੀਂ ਦਿਨੀਂ ਅੰਡਰ-ਗਰਾਊਂਡ ਸੀ ਤੇ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਮੇਰੇ ਪਿੰਡ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਹੀ ਟਿਕਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਦੋਵੇਂ ਸੁਰ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਚੱਲ ਕੇ ਮਾਨਸਾ

ਪਹੁੰਚੇ। ਜੇ ਹਲਵਾਰਵੀ ਉਹਨੀਂ ਦਿਨੀਂ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਨਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਤੋਂ ਚੱਲ ਕੇ, ਬੱਸਾਂ ਵਿਚ ਧੱਕੇ ਖਾਂਦਾ, ਏਨੀ ਦੂਰ ਮਾਨਸੇ ਨਾ ਹੀ ਜਾਂਦਾ।

ਉਥੇ ਮੇਲੇ ਵਰਗਾ ਮਾਹੌਲ ਸੀ। ਦਿਨ ਦੇ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਮਾਹੌਲ ਭਖਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਲੇਖਕਾਂ ਵਿਚ ਜੋਸ਼ ਠਾਠਾਂ ਮਾਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਔਲਖ ਨੇ ਮਘਦੇ ਹੋਏ ਦਿਲਾਂ ਦੀ ਲੋਅ ਨੂੰ ਇੱਕ ਹਾਲ ਵਿਚ ਲਿਸ਼ਕਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾ ਕੇ ਪੁੰਨ ਦਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਏਥੇ ਮੈਨੂੰ ਕਈ ਹੋਰ ਨਵੇਂ ਲੇਖਕਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ। ਸੰਤ ਰਾਮ ਉਦਾਸੀ ਨੇ ਗੀਤ ਗਾਇਆ:

ਮਾਰੇ ਗਏ ਮਿੱਤਰਾਂ ਦੇ ਪਿੰਡ ਦੀਏ ਵਾਏ, ਖੈਰ ਸੁੱਖ ਦਾ ਸੁਨੇਹਤਾ ਲਿਆ।

ਉਸ ਮਾਂ ਦਾ ਬਣਿਆ ਕੀ ਆਂਦਰਾਂ ਦੀ ਅੱਗ ਜਿਹਦੀ

ਗਈ ਕਸਤੂਰੀਆਂ ਪਿੰਡਾਂ!

ਬੁਠੇ ਪੁਲਿਸ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਵਿਚ ਮਾਰੇ ਗਏ ਨਕਸਲੀ ਮਿੱਤਰਾਂ ਦੀ ਯਾਦ ਦੀ ਪੀੜ ਅੱਗ ਵਰਗੇ ਹੁਊਕੇ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ। ਵਾਰ-ਵਾਰ 'ਇਨਕਲਾਬ ਜ਼ਿੰਦਾਬਾਦ' ਦੇ ਨਾਅਰੇ ਲੱਗਦੇ ਤੇ ਅਸਮਾਨ ਵੱਲ ਬਾਹਾਂ ਉੱਲਰਦੀਆਂ। ਰਾਤ ਦੇ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਕਵੀ ਦਰਬਾਰ ਤੇ ਨਾਟਕ ਹੋਏ। ਮਘੇ ਹੋਏ ਮਾਹੌਲ ਦਾ ਜਾਦੂ ਹੀ ਸੀ ਕਿ ਕਵੀ ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ ਮੈਂ ਵੀ ਆਪਣਾ ਗੀਤ 'ਲਾਲੇਆਂ ਦਾ ਯਾਰ, ਦੇ ਕੇ ਭਾਗੇ ਨੂੰ ਵੰਗਾਰ, ਗੱਲ ਸੱਚ ਦੀ ਕਹੋ' ਗਾਉਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਅੰਡਰ-ਗਰਾਊਂਡ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਹਲਵਾਰਵੀ ਤਾਂ ਸਟੇਜ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਰਾਤ ਦੇ ਸਮਾਗਮ ਤੋਂ ਵਿਹਲੇ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸੀਂ ਉਹ ਰਾਤ ਅਜਮੇਰ ਔਲਖ ਦੀ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਕੱਟੀ। ਲੰਮੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਹੋਈਆਂ। ਅਜਿਹਾ ਬਾ-ਕਮਾਲ ਤੇ ਬੇਮਿਸਾਲ ਸਮਾਗਮ ਕਰਵਾ ਸਕਣ ਦੀ, ਔਲਖ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਬਾਰੇ ਹਲਵਾਰਵੀ ਤੇ ਮੈਂ, ਔਲਖ ਦੀ ਤਾਰੀਫ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਸਾਂ ਪਰ ਇਹ ਔਲਖ ਦੀ ਨਿਰਮਾਣਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹਨੇ ਬੋਤੀ ਕੁ ਧੌਣ ਟੇਛੀ ਕੀਤੀ ਤੇ ਇੱਕ ਅੱਖ ਮੀਟ ਕੇ ਮੁਸਕਰਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਏਨਾ ਆਖ ਕੇ ਗੱਲ ਮੁਕਾ ਦਿੱਤੀ, "ਹਾਂ, ਠੀਕ ਈ ਹੋ ਗਿਐ! ਤੁਸੀਂ ਸਾਰੇ ਆਂਗੇ। ਮੇਲਾ ਬਣ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ 'ਕੱਠੇ ਕਰਨ ਲਈ ਵਸੀਲਾ ਬਣਿਆਂ। ਹੋਰ ਕੁਸ ਨੀ।"

ਦਿਨ ਚੜ੍ਹਿਆ। ਛਾਹ ਵੇਲਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤੁਰਨ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਔਲਖ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਮਿਲ ਰਹੇ ਸਾਂ। ਇੱਕ ਗੱਲ ਮੇਰੇ ਚੇਤਿਆਂ ਵਿਚ ਅੱਜ ਵੀ ਜਗ ਰਹੀ ਹੈ। ਔਲਖ ਨੇ ਆਪਣੀ ਵੱਡੀ ਧੀ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਹੱਥ ਰੱਖ ਕੇ ਕਿਹਾ, "ਸਾਡੀ ਵੱਡੀ ਧੀ ਸੁਪਨਦੀਪ।" ਹਲਵਾਰਵੀ ਨੇ ਬਾਲਤੀ ਧੀ ਦੇ ਗੋਭਲੇ ਚਿਹਰੇ ਨੂੰ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਲੈ ਕੇ ਮੁਸਕਰਾਉਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ, "ਇਹ 'ਸੁਪਨਦੀਪ' ਕਿੱਥੇ ਏ, ਇਹ ਤਾਂ 'ਵਾਸਤਵ-ਦੀਪ' ਏ।" ਹਲਵਾਰਵੀ ਦੀ ਗੱਲ ਸੱਚੀ ਸੀ। ਔਲਖ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਧੀਆਂ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਪਰਵਰਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਹ 'ਵਾਸਤਵ-ਦੀਪ' ਬਣ ਕੇ ਜਗੀਆਂ। ਪਿਤਾ ਦੀ ਬਾਲੀ ਜੋਤ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਲੈ ਕੇ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹਦੇ ਬਰਾਬਰ ਦੌੜਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ ਤੇ ਉਹਦੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਇਹ ਜੋਤ ਜਗਦੀ ਰੱਖੀ। ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਦਾ ਜਾਵਾਂ ਕਿ 'ਸੁਪਨਦੀਪ' ਨਾਂ ਮੈਨੂੰ ਏਨਾ ਚੰਗਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਜਦ ਮੇਰੇ ਘਰ ਪੁੱਤ ਜੰਮਿਆ ਤਾਂ ਮੈਂ ਉਹਦਾ ਨਾਂ ਵੀ 'ਸੁਪਨਦੀਪ' ਰੱਖਿਆ। ਸਾਡੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀ ਮੁਕੰਮਲ ਮਿਲਣੀ ਹਰਭਜਨ ਹਲਵਾਰਵੀ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਵਿਆਹ ਮੌਕੇ ਹੋਈ। ਮੇਲ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਔਲਖ ਦੰਪਤੀ ਤੇ ਬੱਚੀਆਂ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਦੋਵੇਂ ਜੀਅ ਆਪਣੀ ਬੱਚੀ ਰੂਪ ਸਮੇਤ ਹਲਵਾਰਵੀ ਦੇ ਸੁਧਾਰ ਵਾਲੇ ਘਰ ਪਹੁੰਚੇ। 'ਦੇਵੇਂ ਭੈਣਾਂ', ਸਾਡੀਆਂ ਪਤਨੀਆਂ ਆਪਸ ਵਿਚ ਘੁਲ-ਮਿਲ ਗਈਆਂ। ਕੋਈ ਓਪਰਪਨ ਨਾ ਰਿਹਾ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਦ ਵੀ ਮਿਲੇ ਮਨਜੀਤ ਭੈਣ ਨੇ ਸਦਾ ਵੱਡੀ ਭੈਣ ਵਾਲਾ ਮੋਹ ਤੇ ਅਪਣੱਤ ਜਤਾਈ। ਜਦ ਵੀ ਮਿਲਦੇ ਲੱਗਦਾ, ਜਿਵੇਂ ਆਪਣੇ ਹੀ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਜੀਅ ਨੂੰ ਮਿਲ ਰਹੇ ਹੋਈਏ। 1981 ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਦਮੀ ਨੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲੇਖਕਾਂ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਨੂੰ ਇਨਾਮ ਦਿੱਤਾ, ਉਹਨਾਂ ਵਿਚ ਸੁਰਜੀਤ ਪਾਤਰ ਤੇ ਅਜਮੇਰ ਔਲਖ ਦੇ ਨਾਲ ਮੇਰਾ ਨਾਂ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ। ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਇੰਡੀਅਨ ਐਕਸਪ੍ਰੈੱਸ, ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਸਫ਼ਿਆਂ 'ਤੇ ਸਾਡੀ ਛੇ ਕਾਲਮੀ ਤਸਵੀਰ ਛਪੀ। ਇਨਾਮ ਮਿਲਣ 'ਤੇ ਮੈਂ ਇਹ ਕਿਹਾ ਸੀ, "ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਇਨਾਮ ਮਿਲਣ ਦੀ ਇਸ਼ਕ ਕਰ ਕੇ ਵੀ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ੀ ਹੈ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਇਨਾਮ ਮੇਰੇ ਸਮਕਾਲੀ ਦੇ ਵੱਡੇ

ਲੇਖਕਾਂ- ਪਾਤਰ ਤੇ ਔਲਖ ਦੇ ਨਾਲ ਮਿਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਦੋਵਾਂ ਲੇਖਕਾਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਖਲੋਣਾ ਹੀ ਮੇਰੀ ਵੱਡੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੈ।"

ਨਿਰਸੰਦੇਹ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਲੇਖਕ ਉਦੋਂ ਵੀ ਤੇ ਹੁਣ ਵੀ ਮੇਰੇ ਨਾਲੋਂ ਕਿਤੇ ਵੱਡੇ ਸਨ/ਹਨ ਪਰ ਇਹ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਹੈ ਕਿ ਮੈਨੂੰ 'ਬੈਠੇ' ਹੋਏ ਨੂੰ ਬਾਹਾਂ ਫੜ ਕੇ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਬਰਾਬਰ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਰਹੇ ਹਨ।

ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਇਨਾਮ ਸਨਮਾਨ ਮਿਲਣਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਔਲਖ ਆਪਣੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਨਾਲ ਸਮਾਗਮ ਨੂੰ 'ਸ਼ਾਨਮੱਤਾ ਬਣਾ ਦਿੰਦਾ'। ਜਦ ਕਦੀ ਉਹਨੂੰ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਰੁਬਰੂ ਕਰਨ ਲਈ ਬੁਲਾਇਆ, ਉਹ ਮਾਨਸੇ ਤੋਂ ਜਲੰਧਰ ਤੱਕ ਆਪਣੀ ਮਾਰੂਤੀ ਕਾਰ ਭਜਾਉਂਦਾ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਹੁੰਚਿਆ ਹੁੰਦਾ। ਜਦ ਕਿਤੇ ਨਾਟਕ ਕਰਨ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ, ਉਹ ਆਪਣੀ ਟੀਮ ਨਾਲ ਉੱਡਿਆ ਆਉਂਦਾ। ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਗਦਰੀ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਹਾਲ ਉਸਾਰਿਆ। ਉਸ ਹਾਲ ਦਾ ਉਦਘਾਟਨ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਅਜਮੇਰ ਔਲਖ ਦਾ ਨਾਟਕ ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਸੀਂ ਜਲੰਧਰ ਚੱਲ ਕੇ ਸਮਾਗਮ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ, ਉਦੋਂ ਕਿਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਔਲਖ ਦੰਪਤੀ ਆਪਣੀ ਟੀਮ ਸਮੇਤ ਸੈਂਕੜੇ ਮੀਲ ਦਾ ਪੈਂਡਾ ਕਰ ਕੇ ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ ਪਹੁੰਚ ਚੁੱਕੀ ਸੀ ਤੇ ਔਲਖ ਨਾਟਕ ਲਈ ਸਟੇਜ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਵਿਚ ਰੁੱਝਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਥੇ ਉਹਨੇ ਮੇਰੀ ਹੀ ਕਹਾਣੀ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਨਾਟਕ 'ਆਪਣਾ ਆਪਣਾ ਹਿੱਸਾ' ਖੇਡ ਕੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਕੀਲ ਲਿਆ।

ਮੇਰੇ ਬੇਟੇ ਸੁਪਨਦੀਪ ਨੇ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਮਾਸਿਕ ਪੱਤਰ 'ਸੀਰਤ' ਦੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਉਹਨੇ ਅਜਮੇਰ ਔਲਖ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਹ 'ਸੀਰਤ' ਵਾਸਤੇ ਜ਼ਰੂਰ ਕੁਝ ਲਿਖ ਕੇ ਭੇਜਿਆ ਕਰੇ। ਕੁਝ ਮੇਰਾ ਲਿਹਾਜ਼, ਕੁਝ ਭਤੀਜੇ ਦਾ ਮਾਣ; ਔਲਖ ਨੇ 'ਸੀਰਤ' ਵਾਸਤੇ ਲਗਾਤਾਰ ਆਪਣੀ ਸਵੈ-ਜੀਵਨੀ ਲਿਖਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ। ਸੁਪਨਦੀਪ ਨੇ 'ਪ੍ਰਾਈਮ ਏਸ਼ੀਆ' ਟੀ.ਵੀ. 'ਤੇ ਅਜਮੇਰ ਔਲਖ ਦੇ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਕਲਾ ਬਾਰੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇੱਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਉਹਨੇ ਉਚੇਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਔਲਖ ਦੀ ਮਾਂ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਤੇ ਔਲਖ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਉਹਦੇ ਯੋਗਦਾਨ ਬਾਰੇ ਵੀ ਬਾਰੇ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਦੋਵੇਂ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ

ਅੱਜ ਵੀ ਯੂਟਿਊਬ 'ਤੇ ਵੇਖੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਮੈਨੂੰ ਲੇਖਕ ਹੋਣ ਦਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦਿੱਤਾ ਲੇਖਕ ਭਾਵੇਂ ਕੋਈ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਆਪਣੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਦੇ ਕਦਰਦਾਨ ਬੋਲਾਂ ਦੀ ਉਡੀਕ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਉਹਦੀ ਕਦਰ ਕਿਸੇ ਵੱਡੇ ਆਲੋਚਕ ਦੀ ਥਾਂ ਉਹਦੇ ਕਿਸੇ ਵੱਡੇ ਸਮਕਾਲੀ ਲੇਖਕ ਨੇ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਰਾਇ ਉਸ ਲਈ ਹੋਰ ਵੀ ਵਧੇਰੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਬਾਰੇ ਲਗਭਗ ਸਾਰੇ ਕਹਿੰਦੇ-ਕਹਾਉਂਦੇ ਆਲੋਚਕਾਂ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਪਰ ਜੋ ਖੁਸ਼ੀ ਮੈਨੂੰ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਕੰਵਲ, ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ, ਗੁਰਸਰਨ ਸਿੰਘ, ਰਾਮ ਸਰੂਪ ਅਣਖੀ, ਪਾਸ਼, ਸੁਰਜੀਤ ਪਾਤਰ ਦੀਆਂ ਮੁਹੱਬਤੀ ਸਤਰਾਂ ਨੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਉਨੀ ਵੱਡੇ ਆਲੋਚਕਾਂ ਦੇ ਵੱਡੇ ਲੇਖਾਂ ਨੇ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ। ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ ਅਜਮੇਰ ਔਲਖ ਨੇ ਵੀ ਮੇਰੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕੀਤੀ। 'ਭੱਜੀਆਂ ਬਾਹੀ' ਬਾਰੇ ਲਿਖੀ ਉਸ ਦੀ ਰਾਇ ਇਸ ਦੇ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਏਥੇ ਮੈਂ ਅਜਮੇਰ ਔਲਖ ਦਾ ਇੱਕ ਈ-ਮੇਲ ਪੱਤਰ ਸਾਂਝਾ ਕਰ ਰਿਹਾਂ ਜੋ ਉਹਨੇ 25 ਅਪਰੈਲ 2013 ਨੂੰ ਲਿਖਿਆ ਸੀ। ਉਹਦੇ ਇਸ ਪੱਤਰ ਨੂੰ ਮੈਂ 'ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ' ਵਜੋਂ ਆਪਣੇ ਨਵੇਂ ਛਪੇ ਕਹਾਣੀ ਸੰਗ੍ਰਹਿ 'ਜਮਰੌਦ' ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਪੰਨੇ 'ਤੇ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਸੁੱਖ-ਸਾਂਦ ਪੁੱਛਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹਨੇ ਲਿਖਿਆ ਸੀ:

ਪਿਆਰੇ ਸੰਧੂ- 'ਸਿਰਜਣਾ' ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ 'ਜਮਰੌਦ' ਤੇ 'ਰਿਮ ਝਿਮ ਪਰਬਤ' ਪੜ੍ਹੀਆਂ ਸਨ ਤੇ ਹੁਣ ਤੁਹਾਡੀ ਸਵੈ-ਜੀਵਨੀ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਪੜ੍ਹਿਆ। ਇਹ ਤੁਹਾਡੀ ਸਵੈ-ਜੀਵਨੀ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਤਾਂ ਹੀ ਪਰ ਬਹੁਤ ਖੂਬਸੂਰਤ ਲਿਟਰੇਰੀ ਪੀਸ ਵੀ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੀ ਬਹੁ ਪਾਉਣ ਵਾਲਾ ਲਿਟਰੇਰੀ ਪੀਸ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਪੰਜਾਬੀ ਕਹਾਣੀ ਜਗਤ ਵਿਚ ਅਜੇ ਵੀ ਝੰਡਾ ਵਰਿਆਮ ਸੰਧੂ ਦੇ ਹੱਥ ਹੀ ਹੈ। ਤੁਹਾਡੇ ਵਰਗੇ ਜਿਹੜੇ ਲੇਖਕ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨਾਲ ਵਫ਼ਾ ਨਿਭਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਸਾਹਿਤਕ ਝੰਡਾ ਕੋਈ ਲੱਲ-ਪੰਜੂ ਨਹੀਂ ਖੋਹ ਸਕਦਾ। ਬਹੁਤ-ਬਹੁਤ ਵਧਾਈਆਂ ਛੋਟੇ ਵੀਰ ਤੇ ਵੱਡੇ ਲੇਖਕ। ਰਜਵੰਤ ਭੈਣ ਨੂੰ ਸਤਿਕਾਰ, ਸੁਪਨ ਤੇ ਧੀਆਂ ਨੂੰ ਪਿਆਰ। -ਤੁਹਾਡਾ ਆਪਣਾ, ਅਜਮੇਰ ਔਲਖ (ਚੱਲਦਾ)

ਅੱਜ ਵੀ ਯੂਟਿਊਬ 'ਤੇ ਵੇਖੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਮੈਨੂੰ ਲੇਖਕ ਹੋਣ ਦਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦਿੱਤਾ ਲੇਖਕ ਭਾਵੇਂ ਕੋਈ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਆਪਣੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਦੇ ਕਦਰਦਾਨ ਬੋਲਾਂ ਦੀ ਉਡੀਕ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਉਹਦੀ ਕਦਰ ਕਿਸੇ ਵੱਡੇ ਆਲੋਚਕ ਦੀ ਥਾਂ ਉਹਦੇ ਕਿਸੇ ਵੱਡੇ ਸਮਕਾਲੀ ਲੇਖਕ ਨੇ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਰਾਇ ਉਸ ਲਈ ਹੋਰ ਵੀ ਵਧੇਰੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਬਾਰੇ ਲਗਭਗ ਸਾਰੇ ਕਹਿੰਦੇ-ਕਹਾਉਂਦੇ ਆਲੋਚਕਾਂ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਪਰ ਜੋ ਖੁਸ਼ੀ ਮੈਨੂੰ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਕੰਵਲ, ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ, ਗੁਰਸਰਨ ਸਿੰਘ, ਰਾਮ ਸਰੂਪ ਅਣਖੀ, ਪਾਸ਼, ਸੁਰਜੀਤ ਪਾਤਰ ਦੀਆਂ ਮੁਹੱਬਤੀ ਸਤਰਾਂ ਨੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਉਨੀ ਵੱਡੇ ਆਲੋਚਕਾਂ ਦੇ ਵੱਡੇ ਲੇਖਾਂ ਨੇ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ। ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ ਅਜਮੇਰ ਔਲਖ ਨੇ ਵੀ ਮੇਰੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕੀਤੀ। 'ਭੱਜੀਆਂ ਬਾਹੀ' ਬਾਰੇ ਲਿਖੀ ਉਸ ਦੀ ਰਾਇ ਇਸ ਦੇ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਏਥੇ ਮੈਂ ਅਜਮੇਰ ਔਲਖ ਦਾ ਇੱਕ ਈ-ਮੇਲ ਪੱਤਰ ਸਾਂਝਾ ਕਰ ਰਿਹਾਂ ਜੋ ਉਹਨੇ 25 ਅਪਰੈਲ 2013 ਨੂੰ ਲਿਖਿਆ ਸੀ। ਉਹਦੇ ਇਸ ਪੱਤਰ ਨੂੰ ਮੈਂ 'ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ' ਵਜੋਂ ਆਪਣੇ ਨਵੇਂ ਛਪੇ ਕਹਾਣੀ ਸੰਗ੍ਰਹਿ 'ਜਮਰੌਦ' ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਪੰਨੇ 'ਤੇ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਸੁੱਖ-ਸਾਂਦ ਪੁੱਛਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹਨੇ ਲਿਖਿਆ ਸੀ:

ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਦੀ ਬਾਣੀ ਨੂੰ ਵਿਗਿਆਨਕ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ ਵਾਚਣ ਦੀ ਲੋੜ

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦਾ ਮੁੱਢ ਬੰਨ੍ਹਿਆ। ਜਿਸ ਸਮੇਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਅਵਤਾਰ ਧਾਰਿਆ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਘੋਰ ਅੰਤਿਆਚਾਰ, ਜੁਲਮ, ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ, ਰਿਸ਼ਵਤਖੋਰੀ, ਬੇਈਮਾਨੀ, ਬੁਠ, ਵਹਿਮ-ਭਰਮ, ਪਾਖੰਡ, ਕਰਮ ਕਾਂਡ, ਅੰਧ ਵਿਸ਼ਵਾਸ, ਬੇਯਕੀਨੀ ਅਤੇ ਅਗਿਆਨਤਾ ਦਾ ਕੂੜ ਹਨੇਰਾ ਫੈਲਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ

ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਸੋਚ ਲਈ ਆਵਾਜ਼ ਬੁਲੰਦ ਕੀਤੀ। ਧਰਮਾਂ ਅਤੇ ਜਾਤਾਂ ਦੀ ਚੋਂਕੀ 'ਚ ਪਿਸ ਰਹੇ ਸਮਾਜ ਨੂੰ "ਮਾਨਸੁ ਕੀ ਜਾਤ ਸਬੈ ਏਕੈ ਪਹਿਚਾਣਬੋ" ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਮਾਜਿਕ ਬੁਰਾਈਆਂ ਦੇ ਖਾਤਮੇ ਦਾ ਜਿਥੇ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਵਿਰੋਧ ਅਤੇ ਖੰਡਨ ਕੀਤਾ, ਉਥੇ ਆਤਮਿਕ ਅਤੇ ਰੂਹਾਨੀਅਤ ਪਵਿੱਤਰਤਾ ਅਤੇ ਸ਼ੁੱਧਤਾ 'ਤੇ ਵੀ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਕਿਰਤ ਕਰੋ, ਨਾਮ ਜਪੋ, ਵੰਡ ਕੇ ਛਕੋ' ਦੇ ਸੰਦੇਸ਼ ਨੂੰ

"ਘਾਲਿ ਖਾਇ ਕੁਛ ਹਬੁਹ ਦੇਇ"

ਨਾਨਕ ਰਾਹੁ ਪਛਾਣਹਿ ਸੋਇ॥" ਰਾਹੀਂ ਜੀਵਨ 'ਚ ਪਰਮ ਅਗੋਤ ਦੇਣ ਅਤੇ ਮਨ ਨੂੰ ਨਾਮ ਦੀ ਮੂਲਵਾਦੀ ਧਾਰਨਾ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਦੀ ਜੀਵਨ ਸੇਧ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਗੁਰਬਾਣੀ 'ਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ:

ਮਨੁ ਹਾਲੀ ਕਿਰਸਾਣੀ ਕਰਣੀ ਸਰਮੁ ਪਾਣੀ ਤਨੁ ਖੇਤੁ॥ ਨਾਮੁ ਬੀਜੁ ਸੰਤੋਖੁ ਸੁਹਾਗਾ ਰਖੁ ਗਰੀਬੀ ਵੇਸੁ॥ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਆਕਾਲ ਬਾਣੀ 'ਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ: "ਨੀਚਾ ਅੰਦਰਿ ਨੀਚ ਜਾਤਿ ਨੀਚੀ ਹੂੰ ਅਤਿ ਨੀਚੁ॥ ਨਾਨਕ ਤਿਨ ਕੇ ਸੰਗਿ ਸਾਥਿ ਵਡਿਆ ਸਿਉ ਕਿਆ ਰੀਸੁ॥ ਜਿਥੈ ਨੀਚ ਸਮਾਲੀਅਨਿ ਤਿਥੈ ਨਦਰਿ ਤੇਰੀ ਬਖਸ਼ੀਸੁ ॥(੧੫)"

ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਇਸ ਬਾਬਤ ਜਾਤਾਂ-ਪਾਤਾਂ ਅਤੇ ਵਰਣਾਂ 'ਚ ਵੰਡੇ ਸਮਾਜ ਪ੍ਰਤੀ ਪਹਿਲ-ਕਦਮੀ ਕਰਦੇ ਨੀਚ ਜਾਤ ਮੰਨੇ ਗਏ ਭਾਈ ਮਰਦਾਨਾ ਅਤੇ ਬਾਲਾ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਭਾਈ ਬਣਾ ਕੇ ਆਪਣੀ ਸੰਗਤ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਵਾਜਿਆ ਅਤੇ ਭਾਈ ਲਾਲੇ ਕਿਰਤੀ ਤਰਖਾਣ ਦੀ ਕੋਧਰੇ ਦੀ ਰੋਟੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਕਹਿ ਖਾਧੀ ਅਤੇ ਉੱਚ ਜਾਤੀ ਦੇ ਮਲਕ ਭਾਗੇ ਦੇ ਮਾਲ ਪੂੜੇ ਭਰੀ ਸਭਾ ਵਿਚ ਠੁਕਰਾ ਕੇ ਅਮੀਰੀ ਦੀ ਧੌਂਸ ਅਤੇ ਹੰਕਾਰ ਤੋੜਿਆ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਫੁਰਮਾਨ ਹੈ:

ਜਾਤਿ ਕਾ ਗਰਬੁ ਨ ਕਰਿ ਮੂਰਖ ਗਵਾਰਾ..

ਇਸੁ ਗਰਬੁ ਤੇ ਚਲਹਿ ਬਹੁਤੁ ਵਿਕਾਰਾ..1..ਰਹਾਉ॥

ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਨੀਚ, ਦੱਬੇ ਕੁਚਲੇ, ਸਮਾਜ ਦੇ ਦੁਰਕਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਕਰ ਕੇ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਸਿੱਖ-ਕੌਮ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਕੀਤੀ, ਜਿਸਦੀ ਅੱਗੇ ਸਿੱਖ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੇ ਅਗਵਾਈ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿਚ ਨਵੀਂ ਰੂਹ ਫੁੱਕੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਸਤਰੀ ਜਾਤ ਨੂੰ ਸਮਾਜਿਕ ਬਰਾਬਰੀ ਦੇਣ ਲਈ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਆਵਾਜ਼ ਬੁਲੰਦ ਕੀਤੀ "ਸੋ ਕਿਉ ਮੰਦਾ ਆਖੀਐ ਜਿਤੁ ਜੰਮਹਿ ਰਾਜਾਨ॥ ਪੰਨਾ-੪੭੩"

ਅਤੇ "ਦੇਖਿ ਪਰਾਈਆਂ ਚੰਗੀਆਂ ਮਾਵਾਂ ਭੈਣਾਂ ਧੀਆਂ

ਜਾਣੈ॥" ਬਾਣੀ ਉਚਾਰ ਕੇ ਇੱਜ਼ਤ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਰੁਤਬਾ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਦੀ ਨਸੀਹਤ ਦਿੱਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਮਾਜਿਕ ਬੁਰਾਈਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਸਿਧਾਂਤਕ ਇਨਕਲਾਬੀ ਲਹਿਰ ਖੜੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਲੋਕ ਲਹਿਰ ਨਾਲ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਲੱਗੀ ਅਤੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ਦੱਬੇ ਕੁਚਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਇੱਜ਼ਤ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਸੁਧਾਰ ਦੀ ਨੀਂਹ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੋਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਝੂਠੇ ਕਰਮ ਕਾਂਡਾਂ ਅਤੇ ਅੰਧ ਵਿਸ਼ਵਾਸੀ ਰਵਾਇਤਾਂ ਦਾ ਡਟਵਾਂ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਮਨ ਨੂੰ ਪਰਮਾਤਮਾ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਦਿੱਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੂਰਤੀ ਪੂਜਾ, ਤੀਰਥ ਯਾਤਰਾ ਅਤੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦੀ ਰਵਾਇਤਾਂ ਤਿਲਕ ਅਤੇ ਜੰਝੂ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦਾ ਪਰਦਾਫਾਸ਼ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਜੰਝੂ ਦੰਭੀ, ਫਰੋਬੀ, ਕਸਾਈ, ਬੇਹੱਕੀ ਦਾ ਮਾਲਕ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਝੂਠੇ ਜੰਝੂ ਦੀ ਥਾਂ ਅਸਲੀਅਤ ਵਾਲਾ ਜੰਝੂ ਪਾਉਣ ਲਈ ਸਮਝਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਫੁਰਮਾਇਆ:

"ਦਇਆ ਕਪਾਹ ਸੰਤੋਖ ਸੂਤ

ਜਤ ਗੰਢੀ ਸਤ ਵੱਟ।

ਇਹ ਜਨੇਊ ਜੀਅ ਕਾ,

ਹਈ ਤਾਂ ਪਾਡੇ ਘੱਤ॥"

ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਸੱਚ ਦਾ ਰਸਤਾ ਅਪਣਾਉਣ ਦੀ ਨਸੀਹਤ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਝੂਠੇ ਕਰਮ ਕਾਂਡਾਂ ਦੀ ਉਪਾਸਨਾ ਦੀ ਬਜਾਇ ਸੱਚਾਈ ਜਾਣਨ ਅਤੇ ਇਸ 'ਤੇ ਚੱਲਣ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਸਮਝਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਦੰਭੀ, ਫਰੋਬੀ ਅਤੇ ਖੋਟੇ ਮਨ ਨਾਲ ਤੀਰਥਾਂ 'ਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਕੋਈ ਫਾਇਦਾ ਨਹੀਂ। ਮਨ ਦੀ ਮੈਲ ਨੂੰ ਗਿਆਨ ਦੇ ਨੀਰ ਨਾਲ ਸਾਫ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦਿੰਦਿਆਂ ਲਿਖਦੇ ਹਨ:

"ਨਾਵਣ ਚਲੇ ਤੀਰਥੀ ਮਨਿ ਖੋਟੈ ਤਨਿ ਚੋਰ॥

ਇਕੁ ਭਾਉ ਲਥੀ ਨਾਤਿਆ ਦੁਇ ਭਾ ਚਤੀਅਸੁ ਹੋਰ॥

ਬਾਹਰਿ ਧੋਤੀ ਤੁਮਤੀ ਅੰਦਰਿ ਵਿਸੁ ਨਿਕੋਰ॥

ਸਾਧ ਭਲੇ ਅਣਨਾਤਿਆ ਚੋਰ ਸਿ ਚੋਰਾ ਚੋਰ॥੨॥"

ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ 'ਨਾਨਕ ਫਿਕੈ ਬੋਲੀਐ ਤਨੁ ਮਨੁ ਫਿਕਾ ਹੋਇ॥

ਫਿਕੈ ਫਿਕਾ ਸਦੀਐ ਫਿਕੈ ਫਿਕੀ ਸੋਇ॥

ਸਲੋਕ ਹਰ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਫਿਕਾ ਬੋਲਣ ਤੋਂ ਗੁਰੇਜ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਗਿਆਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹਿੰਤ ਸੁਚੇਤ ਕਰਦਿਆਂ ਗੁਰੂ ਦੀ ਮਹਾਨਤਾ ਸਮਝਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਬਾਣੀ 'ਚ ਲਿਖਦੇ ਹਨ:

ਕੁੰਭੋ ਬਧਾ ਜਲ ਰਹੇ,

ਜਲ ਬਿਨੁ ਕੁੰਭ ਨਾ ਹੋਇ॥

ਗਿਆਨ ਕਾ ਬਧਾ ਮਨੁ ਰਹੇ, ਗੁਰ ਬਿਨ ਗਿਆਨ ਨ ਹੋਇ॥ (ਪੰਨਾ 80)

ਸੱਚੇ, ਗਿਆਨੀ, ਸੂਝਵਾਨ, ਪ੍ਰਭੂ ਪ੍ਰੇਮੀ ਅਤੇ ਸਾਧ ਲੋਕ ਤੀਰਥਾਂ 'ਤੇ ਨਹਾਤੇ ਬਿਨਾਂ ਹੀ ਭਲੇ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬਾਣੀ "ਮਿਨਤੁ ਨੀਵੀਂ ਨਾਨਕਾ ਗੁਣ ਚੰਗਿਆਈਆ ਤੰਤੁ" ਜਾਂ "ਨਾਨਕ ਨੀਵਾਂ ਜੇ ਚਲੇ ਲਾਗੇ ਨ ਤਾਤੀ ਵਾਓ" ਰਾਹੀਂ ਪਿਆਰ, ਨਿਮਰਤਾ, ਸਹਿਜਤਾ ਤੇ ਗਿਆਨਤਾ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਦਿੰਦਿਆਂ "ਮਨ ਜੀਤੇ ਜਗ ਜੀਤ" ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਵਨ ਦੀ ਮੁੱਢਲੀ ਲੋੜ ਪਾਣੀ, ਹਵਾ ਅਤੇ ਧਰਤੀ ਦੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਦਿਆਂ ਗੁਰਬਾਣੀ 'ਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ:

"ਪਵਣੁ ਗੁਰੂ ਪਾਣੀ ਜਿਤੁ ਮਾਤਾ ਧਰਤਿ ਮਹਤੁ॥ ਅਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਪਾਣੀ ਜੀਉ ਹੈ ਜਿਤੁ ਹਰਿਆ ਸਭ ਕੋਇ॥"

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਸਿਧਾਂਤਕ ਅਤੇ ਅਸਲੀਅਤ ਜਾਮਾ ਪਹਿਨਾ ਕੇ ਸਿੱਖ ਫਲਸਫੇ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਜੀਵਨ ਜਾਚ ਸਿਖਾਈ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਰੂਹਾਨੀ ਗਿਆਨ ਨੂੰ ਸੰਸਾਰ 'ਚ ਫੈਲਾਉਣ, ਝੂਠੇ ਆਡੰਬਰਾਂ ਅਤੇ ਕਰਮ ਕਾਂਡਾਂ ਦਾ ਭਾਂਡਾ ਭੰਨਣ ਲਈ ਉਦਾਸੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ। ਸਿੱਖਾਂ, ਗੋਰਖ-ਮਤੀਆਂ, ਸੱਜਣ ਠੱਗ, ਕੌਡੇ ਰਾਕਸ਼ ਵਰਗਿਆਂ ਨੂੰ ਸੱਚ ਦੇ ਰਸਤੇ ਤੋਰ ਕੇ ਸਮਾਜ ਸੁਧਾਰਕ ਬਣਾਇਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸਾਰ ਲਈ ਮੱਕਾ-ਮਦੀਨਾ, ਵਾਕਾ, ਤਿੱਬਤ, ਕਾਠਮਾਂਡੂ ਤਕ ਯਾਤਰਾਵਾਂ ਕਰ ਕੇ ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਦਿੱਤਾ।

ਸਮਾਜਿਕ ਬਰਾਬਰੀ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਅਤੇ ਛੁਆ-ਛਾਤ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਚੂਹੜਕਾਣਾ (ਪਾਕਿਸਤਾਨ) ਦੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਕਰਨ ਆਏ ਭਗਤਾਂ ਅਤੇ ਸਾਧੂਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕੋ ਪੰਗਤ 'ਚ ਬਿਠਾ ਕੇ ਭੋਜਨ ਛਕਾਇਆ। ਪਰਮਾਤਮਾ ਨਾਲ ਸੱਚੀ ਰੂਹ ਨਾਲ ਜੁੜਨ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਦੇਣ ਲਈ ਉਹ ਬੇਬੇ ਨਾਨਕੀ ਦੇ ਫੁਲਕਾ ਫੁੱਲਣ 'ਤੇ ਯਾਦ ਆਉਣ 'ਤੇ ਤੁਰੰਤ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋ ਗਏ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਉਹ ਗੁਰੂ, ਪੀਰ, ਸੰਤ ਅਤੇ ਲਾਮੇ ਕਹਿਲਾਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੱਥੀ ਖੇਤੀ ਕਰ ਕੇ ਕਰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਸਾਰਥਿਕ ਸੁਨੇਹਾ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਬਾਣੀਆਂ 'ਚ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੀ ਭਲਾਈ ਅਤੇ ਅਨਾਦਿ ਸਚਾਈ ਨੂੰ ਜੀਵਨ ਆਧਾਰ ਬਣਾਉਣ, ਅਧਿਆਤਮਵਾਦ ਅਤੇ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਬਣਨ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ।

ਆਓ! ਸਾਰੇ ਰਲ ਕੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ 553ਵੇਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਉਤਸਵ ਮੌਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਜੀਵਨ 'ਚ ਧਾਰਨ ਕਰ ਕੇ ਸੱਚੇ ਸੁੱਚੇ ਅਧਿਆਤਮਵਾਦੀ, ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਸਿੱਖ ਦਾ ਜੀਵਨ ਜਿਉਣ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਅਤੇ ਪ੍ਰਣ ਕਰੀਏ।

ਗੁਰਦੀਸ਼ ਕੌਰ 'ਦੀਸ਼' ਦੀਆਂ ਦੋ ਰਚਨਾਵਾਂ

ਪੰਨ ਨਾਨਕ ਤੇਰੀ ਵੱਡੀ ਕਮਾਈ

ਪਾਪਾਂ ਦਾ ਜਦ ਭਾਰ ਵਧ ਗਿਆ, ਧਰਤੀ ਰੋਈ ਤੇ ਕੁਰਲਾਈ। 'ਸਰਮ ਧਰਮ ਦੋਇ ਛੁਪਿ ਖਲੋਏ' ਕੂੜ ਹਨੇਰੀ ਜੱਗ 'ਤੇ ਛਾਈ। ਸੰਸਣ ਬਣ ਜਦ ਲੁੱਟਣ ਲੱਗੇ, ਠੱਗਾਂ ਨੇ ਪਹਿਚਾਣ ਲੁਕਾਈ। ਪੁੰਧ ਗੁਬਾਰ ਸੀ ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ, ਮਾਨੁੱਖਤਾ ਕਿਧਰੇ ਮੁਰਝਾਈ।

ਮੱਸਿਆ ਦੀ ਇਸ ਕਾਲੀ ਰਾਤੇ, ਸਤਿ, ਸੰਤੋਖ ਨਾ ਕਿਤੇ ਸਚਾਈ। ਪੁੰਨਿਆਂ ਦਾ ਚੰਨ ਬਣ ਤਦ ਆਇਉਂ, ਪੰਨ ਨਾਨਕ ਤੇਰੀ ਵੱਡੀ ਕਮਾਈ।

'ਜ਼ਾਹਰ ਪੀਰ ਜਗਤ ਗੁਰ ਬਾਬਾ' ਕਲਯੁੱਗ ਦੇ ਵਿੱਚ ਤਾਰਨ ਆਇਆ। ਕਰਮ ਕਾਂਡਾਂ 'ਚੋਂ ਕੱਢ ਲੋਕਾਈ, ਇੱਕ ਓਕਾਰ ਦਾ ਸਬਕ ਪੜ੍ਹਾਇਆ। ਵੀਹ ਰੁਪਏ ਦਾ ਲੰਗਰ ਲਾ ਕੇ, ਸੱਚਾ ਸੌਦਾ ਕਰ ਦਿਖਲਾਇਆ। ਲਾਲੇ ਦੀ ਰੁੱਖੀ ਦੇ ਵਿਚੋਂ, ਸੁੱਚੀ ਕਿਰਤ ਦਾ ਦੁੱਧ ਵਗਾਇਆ।

ਤੇਰਾਂ ਤੇਰਾਂ ਤੋਲਦਿਆਂ ਹੀ, ਨਿਰੰਕਾਰ ਨਾਲ ਸੁਰਤ ਮਿਲਾਈ। ਕਾਜ਼ੀ, ਪੰਡਤ ਪੈ ਗਏ ਪੈਰੀਂ, ਪੰਨ ਨਾਨਕ ਤੇਰੀ ਵੱਡੀ ਕਮਾਈ।

ਬਾਣੀ ਦੇ ਫੁਰਮਾਨ ਜੋ ਤੇਰੇ, ਸਾਡਾ ਰਾਹ ਰੁਸ਼ਨਾਈ ਜਾਂਦੇ। ਉਨੀਂ ਰਾਗਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਸਾਨੂੰ, ਜੀਵਨ ਜਾਚ ਸਿਖਾਈ ਜਾਂਦੇ। ਕਾਦਰ ਦੀ ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਸੋਝੀ, ਨਾਲੋਂ ਨਾਲ ਕਰਾਈ ਜਾਂਦੇ। 'ਨਾਮ ਜਪਣ' ਤੇ 'ਵੰਡ ਛਕਣ' ਦਾ, ਸੁੱਚਾ ਪਾਠ ਪੜ੍ਹਾਈ ਜਾਂਦੇ। ਮਰਦਾਨੇ ਵੀ ਸਾਥ ਨਿਭਾਇਆ, ਰਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਰਬਾਬ ਵਜਾਈ।

ਗੁਰਪੁਰਬ ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼

ਪੂਰ ਦਰਗਾਹੋਂ ਆਈ ਬਾਣੀ, ਪੰਨ ਨਾਨਕ ਤੇਰੀ ਵੱਡੀ ਕਮਾਈ।

ਜਿਸ ਅੰਰਤ ਨੂੰ ਜੁੱਤੀ ਕਹਿ ਕੇ, ਮਰਦਾਂ ਪੈਰਾਂ ਵਿੱਚ ਬਿਠਾਇਆ। 'ਸੋ ਕਿਉ ਮੰਦਾ ਆਖੀਐ' ਕਹਿ ਕੇ, ਉਸ ਨਾਰੀ ਨੂੰ ਤੂੰ ਵਡਿਆਇਆ। ਆਪਣੇ ਹੱਥੀਂ ਹਲ ਚਲਾ ਕੇ, ਕਿਰਤ ਕਰਨ ਦਾ ਵੱਲ ਸਿਖਾਇਆ। ਸੇਵਕ ਦੀ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਤੁੱਠ ਕੇ, ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਅੰਗ ਬਣਾਇਆ।

ਬਾਬਰ ਨੂੰ ਵੀ ਜਾਬਰ ਕਹਿ ਕੇ, ਜੁਲਮ ਜਬਰ ਨੂੰ ਸੀ ਠੱਲ੍ਹ ਪਾਈ। ਤੇਰੇ ਜਿਹਾ ਦਲੋਰ ਨਾ ਕੋਈ, ਪੰਨ ਨਾਨਕ ਤੇਰੀ ਵੱਡੀ ਕਮਾਈ।

ਹਿੰਦੂ ਮੁਸਲਿਮ ਦੋਹਾਂ ਦੇ ਵਿੱਚ, ਤੈਨੂੰ ਫਰਕ ਰਤਾ ਨਾ ਕੋਈ। ਦੋਹਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਬਾਣੀ ਆਖੇ, ਸੁਭ ਅਮਲਾਂ ਦੇ ਬਾਝੋਂ ਰੋਈ। ਜਾਤ ਪਾਤ ਦਾ ਭੇਦ ਮਿਟਾ ਕੇ, ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਇੱਕੋ ਸੂਤ ਪਰੋਈ। ਸਤਿ-ਸੰਗਤ ਦਾ ਫੜ ਕੇ ਚੱਪੂ, ਭਵ ਸਾਗਰ ਨੂੰ ਤਰ ਲਏ ਕੋਈ।

ਕੌਡੇ ਵਰਗੇ ਰਾਖਸ਼ ਤਾਰੇ, ਜੋਗੀਆਂ ਸੰਗ ਵੀ ਗੋਸ਼ਟਿ ਰਚਾਈ। ਸਿੱਧਾਂ ਨੇ ਵੀ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਪੰਨ ਨਾਨਕ ਤੇਰੀ ਵੱਡੀ ਕਮਾਈ।

ਨਾ ਉਚਾ ਨਾ ਨੀਵਾਂ ਕੋਈ, ਨਾਨਕ- ਬਾਣੀ ਦਏ ਦੁਹਾਈ। 'ਸਭਨਾ ਜੀਆ ਕਾ ਇੱਕ ਦਾਤਾ' ਸਭ ਵਿੱਚ ਇੱਕੋ ਜੋਤਿ ਟਿਕਾਈ। ਪਵਣ ਗੁਰੂ ਤੇ ਪਿਤਾ ਹੈ ਪਾਣੀ, ਧਰਤੀ ਮਾਂ ਦੇ ਹਾਂ ਕਰਜਾਈ।

ਜਪੁਜੀ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬਾਣੀ ਆਖੇ, ਚੱਲਣਾ ਪੈਣਾ ਹੁਕਮ ਰਜਾਈ।

ਸੱਚ ਦਾ ਸੂਰਜ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਆਇਆ, ਚਾਰੇ ਚੱਕ ਕੀਤੀ ਰੁਸ਼ਨਾਈ। 'ਦੀਸ਼' ਨਹੀਂ ਕੁੱਲ ਆਲਮ ਆਖੇ, ਪੰਨ ਨਾਨਕ ਤੇਰੀ ਵੱਡੀ ਕਮਾਈ।

ਛੇੜ ਮਰਦਾਨਿਆਂ ਰਬਾਬ...(ਗੀਤ)

ਤਪਦੀ ਲੋਕਾਈ ਤਾਂਈ ਠੰਢ ਵਰਤਾਈਏ। ਛੇੜ ਮਰਦਾਨਿਆਂ ਰਬਾਬ ਬਾਣੀ ਆਈ ਏ। ਜੱਗ ਦੀਆਂ ਪੀੜਾਂ ਹੁਣ ਜਾਂਦੀਆਂ ਨਾ ਬੰਮੁਖੀਆਂ, ਕਰਨੀਆਂ ਪੈਣੀਆਂ ਉਦਾਸੀਆਂ ਨੇ ਲੰਮੀਆਂ। ਰੱਬੀ ਫੁਰਮਾਨ ਹੁਣ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਾਈਏ ਛੇੜ...

ਕਿਸੇ ਠਗ ਸੱਜਣਾਂ ਦਾ ਭੇਸ ਹੈ ਬਣਾ ਲਿਆ, ਭੋਲੇ ਭਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਹੈ ਜਾਲ 'ਚ ਫਸਾ ਲਿਆ। ਕੌਡੇ ਜਿਹੇ ਰਾਖਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਰਾਹੇ ਪਾਈਏ ਛੇੜ...

ਕਿਰਤੀ ਹਾਂ ਆਪਾਂ ਅਤੇ ਲਾਲੇ ਸਾਡਾ ਭਾਈ ਏ, ਵੱਡਿਆਂ ਦੀ ਦੋਸਤੀ ਨਾ ਸਾਨੂੰ ਰਾਸ ਆਈ ਏ। ਭਾਗੇ ਦਿਆਂ ਪੂੜਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਾਂ ਠੁਕਰਾਈਏ ਛੇੜ...

ਕੂੜ ਦਾ ਹੀ ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਚੜ੍ਹਿਆ ਗੁਬਾਰ ਹੈ, ਪਾਪਾਂ ਵਾਲੀ ਮੈਲ ਨਾਲ ਮਚੀ ਹਾਹਾਕਾਰ ਹੈ। ਸਤਿ ਕਰਤਾਰ ਵਾਲਾ ਨਾਦ ਜਾ ਵਜਾਈਏ ਛੇੜ...

ਚਾਰੇ ਹੀ ਦਿਸ਼ਾਵਾਂ ਵੱਲ ਜਾਣ ਦਾ ਸਬੱਬ ਹੈ, ਇੱਕ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ ਕਣ ਕਣ ਵਿੱਚ ਰੱਬ ਹੈ। 'ਦੀਸ਼' ਜਿਹੇ ਭੁੱਲਤਾਂ ਨੂੰ ਰਸਤਾ ਦਿਖਾਈਏ ਛੇੜ ਮਰਦਾਨਿਆਂ ਰਬਾਬ ਬਾਣੀ ਆਈ ਏ।
ਸੰਪਰਕ: +1 403 404 1450,

ਫੁਟਸਾਐਪ: +91 98728 60488

ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ

ਤੂੰ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦੇਵੀਂ ਜਦ ਕੋਈ ਕਹੇ ਕਿ ਬਾਬੇ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਨਾਲ ਮੱਕਾ ਵੀ ਘੁੰਮ ਗਿਆ ਸੀ। ਬਿਲਕੁਲ ਨਾ ਮੰਨੀਂ ਜੇ ਉਹ ਕਹਿਣ ਕਿ ਰੋਟੀ 'ਚੋਂ ਦੁੱਧ ਤੇ ਲਹੂ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਂ ਵਗੀਆਂ ਸੀ। ਜਿਥੇ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਨੂੰ ਖਤਰਾ ਹੋਊ ਭੱਜ ਕੇ ਬਾਹਰ ਆ ਜਾਵੀਂ ਉਥੋਂ ਜਿੱਥੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਮਾਲਾ ਫੜੀ ਬੀਬੀ ਦਾਹੜੀ ਵਾਲੇ ਬੰਦੇ ਦੀ ਫੋਟੋ ਨੂੰ ਮੱਥਾ ਟਿਕਦਾ ਹੋਵੇ। ਠਰੰਮ੍ਹੇ ਨਾਲ ਸਮਝਾਈ ਕਿ ਘੁੰਮਿਆ ਮੱਕਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਘੁੰਮਿਆ ਕਾਜੀ ਦਾ ਦਿਮਾਗ ਸੀ। ਉਹਨੂੰ ਸਮਝ ਆ ਗਈ ਸੀ ਨਾਨਕ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣ ਕੇ ਸੱਚ ਤੇ ਝੂਠ ਦੀ। ਯਕੀਨ ਨਾਲ ਕਹੀਂ ਕਿ ਰੋਟੀ ਵਿੱਚੋਂ ਦੁੱਧ ਤੇ ਲਹੂ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲਿਆ ਸੀ ਉਥੇ ਨਿੱਤਰਿਆ ਸੀ ਸੱਚ ਤੇ ਝੂਠ ਜਿਸ ਨੂੰ ਨਾਨਕ ਦੀਆਂ ਜਹਿਨੀ ਅੱਖਾਂ ਨੇ ਪੜ ਲਿਆ ਸੀ ਤੇ ਫਰਕ ਸਮਝਿਆ ਸੀ ਰੋਟੀ ਦੀ ਖੁਸ਼ਬੂ ਦਾ ਜੋ ਹੱਕ ਹਲਾਲ ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਢਿੱਡ ਵੱਢ ਕੇ ਬਣਾਈ ਰੋਟੀ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ ਏ। ਸਭ ਤੋਂ ਜਰੂਰੀ ਬਿਲਕੁਲ ਤਲਖ ਨਾ ਹੋਈਂ ਮੱਥਾ ਟੇਕਣ ਪਿੱਛੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸੀਂ ਕਿ ਅਸਲੀ ਸਤਿਕਾਰ ਮੱਥਾ ਟੇਕਣ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸਤਿਕਾਰ ਉਸ ਦੇ ਪਾਏ ਪੂਰਨਿਆਂ ਤੋਂ ਚੱਲ ਕੇ ਵਹਿਮਾਂ 'ਚੋਂ ਬਾਹਰ ਆਉਣ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਆਪਣਾ ਬਚਾਅ ਵੀ ਰੱਖੀਂ ਕੁਝ ਅਜਿਹਾ ਨਾ ਬੋਲੀਂ ਕਿ ਉਹ ਤੇਰੇ ਪਿੱਛੇ ਪੈ ਜਾਣਾ। ਕਿਉਂਕਿ ਬਹੁਤ ਛੇਤੀ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਭੜਕ ਜਾਂਦੀਆਂ ਧਰਮੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ। ਜੇ ਇਹ ਕਹਿਣ ਕਿ ਤੈਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਪਤਾ ਇਹ ਸਭ ਤਾਂ ਨਿਧਤਕ ਹੋ ਕੇ ਕਹਿ ਦੇਵੀਂ ਮੈਂ ਨਾਨਕ ਤੋਂ ਸਮਝਿਆ ਇਹ ਸਭ।

-ਗੁਰਬਿੰਦਰ ਸਿੰਘ

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਕਾਸ਼-ਪੁਰਬ: ਕੱਤਕ ਕਿ ਵਿਸਾਖ ਕਿ ਦੋਵੇਂ?

ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਨੇ ਭਾਵੇਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਕੱਤਕ-ਪੂਰਨਮਾਸ਼ੀ ਨੂੰ ਮਨਾਉਣ ਦੀ ਪਰੰਪਰਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਤ ਕਰ ਲਈ ਹੈ ਪਰ ਵਿਦਵਾਨਾਂ, ਇਤਿਹਾਸਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਤਾਰੀਖਦਾਨਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਅੱਜ ਵੀ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ-ਦਿਹਾੜਾ ਕੱਤਕ-ਪੂਰਨਮਾਸ਼ੀ ਹੈ ਕਿ ਵਿਸਾਖ ਸੁਦੀ ਤਿੰਨ। ਬਹੁਮੱਤ ਵਿਸਾਖ ਸੁਦੀ ਤਿੰਨ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਹੈ, ਜਦੋਂਕਿ ਜਨਮ ਦੇ ਸਾਲ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਮਤਭੇਦ ਨਹੀਂ। ਬਾਲੇ ਵਾਲੀ ਜਨਮ-ਸਾਖੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਬਾਕੀ ਸਭ ਜਨਮ-ਸਾਖੀਆਂ ਮੰਨਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ-

ਡਾ: ਆਸਾ ਸਿੰਘ ਘੁੰਮਣ
ਫੋਨ: 97798-53245

ਦਿਹਾੜਾ ਵਿਸਾਖ ਸੁਦੀ ਤਿੰਨ 1526 ਅਥਵਾ 15 ਅਪਰੈਲ, 1469 ਸੀ। ਕੇਵਲ ਭਾਈ ਬਾਲੇ ਵਾਲੀ ਜਨਮ ਸਾਖੀ ਦਾ ਅਵਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼-ਦਿਹਾੜਾ ਕੱਤਕ ਪੂਰਨਮਾਸ਼ੀ ਸੀ।

ਸਿੱਖ-ਸੰਗਤਾਂ ਵਿਚ ਭਾਈ ਬਾਲੇ ਵਾਲੀ ਜਨਮ-ਸਾਖੀ ਲੋੜੋਂ ਵੱਧ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸਦੇ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕਾਰਨ ਹਨ। ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਵਿਚ ਇਹ ਧਾਰਨਾ ਚਲੀ ਆਈ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਜਨਮ ਸਾਖੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪੁਰਾਣੀ ਅਤੇ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਖੜਕ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਭਾਈ ਬਾਲੇ ਰਾਹੀਂ ਪੈਂਤੇ ਮੱਖੇ ਸੁਲਤਾਨਪੁਰੀਏ ਤੋਂ ਲਿਖਵਾਈ ਸੀ। ਭਾਈ ਬਾਲੇ ਇਹ ਜਨਮ-ਸਾਖੀ ਇੱਥੇ ਲਿਖਵਾਏ ਦਾ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਹਰ ਸਮੇਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਨਾਲ ਸੀ ਅਤੇ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦਾ ਚਸਮਦੀਦ ਗਵਾਹ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਆਧੁਨਿਕ ਅਤੇ ਰੋਚਿਕ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਸਾਖੀਆਂ ਲੋਕ-ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਦੇ ਨੇੜੇ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਇਹ ਸਿੱਖ-ਜਗਤ ਵਿਚ ਖੂਬ ਪ੍ਰਵਾਨ ਚੜੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੋਈ। ਇਸ ਦੀ ਕਥਾ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ, ਜਿਸਨੂੰ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ ਬੱਚੇ ਵੱਧ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨਾਲ ਸੁਣਦੇ ਸਨ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ 1820-21 ਦੇ ਕਰੀਬ ਮਹਾਂ-ਕਵੀ ਭਾਈ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਨੇ 'ਨਾਨਕ-ਪ੍ਰਕਾਸ਼' ਵੀ ਭਾਈ ਬਾਲੇ ਵਾਲੀ ਜਨਮ-ਸਾਖੀ ਨੂੰ ਅਧਾਰ ਬਣਾ ਕੇ ਲਿਖਿਆ, ਜੋ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਮਕਬੂਲ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਵਿਚ ਵੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਿਹਾੜਾ ਕੱਤਕ-ਪੂਰਨਮਾਸ਼ੀ ਹੀ ਲਿਖਿਆ ਮਿਲਦਾ ਹੈ:

ਉਰਜ ਮਾਸ ਕੀ ਪੂਰਨਮਾਸ਼ੀ। ਬਿਸਤ ਸਪਤ ਨਿਛੱਤ ਸੁਰਾਸੀ।

ਕੁਝ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦਾ ਖਿਆਲ ਹੈ ਕਿ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਵੱਲੋਂ ਕੱਤਕ ਪੂਰਨਮਾਸ਼ੀ ਬਾਰੇ ਲਿਖਿਆ ਕਥਿਤ ਵੀ ਇਹੀ ਦਰਸਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਅਵਤਾਰ-ਪੁਰਬ ਕੱਤਕ-ਪੂਰਨਮਾਸ਼ੀ ਹੀ ਸੀ:

ਕਾਰਤਕ ਮਾਸ ਰੁਤਿ ਸਰਦ ਪੂਰਨਮਾਸ਼ੀ ਆਠ ਜਾਮ ਸਾਠ ਘੜੀ ਆਜ ਤੇਰੀ ਬਾਰੀ ਹੈ

ਅਉਸਰ ਅਭੀਚ ਬਹੁ ਨਾਇਕ ਕੀ ਨਾਇਕ ਹੋਇ

ਰੂਪ ਗੁਣ ਜੋਬਨ ਸਿੰਗਾਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਹੈ ਚਾਤਰ ਚਤੁਰ ਪਾਠ ਸੇਵਕ ਸਹੇਲੀ ਸਾਠ ਸੰਪਦਾ ਸਮੱਗਰੀ ਸੁਖ ਸਹਿਜ ਸਚਾਰੀ ਹੈ ਸੁੰਦਰ ਮੰਦਰ ਸੁਭ ਲਗਨ ਸੰਜੋਗ ਭੋਗ ਜੀਵਨ ਜਨਮ ਧਨ ਪ੍ਰੀਤਮ ਪਿਆਰੀ ਹੈ (345)

ਪਰ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਬਾਰੇ ਲਿਖੀ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਵਿਚ ਉਹ ਕੱਤਕ ਪੂਰਨਮਾਸ਼ੀ ਦਾ ਕੋਈ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਸਗੋਂ ਵਿਸਾਖੀ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦੇ ਹਨ:

ਘਰਿ ਘਰਿ ਅੰਦਰ ਧਰਮਸਾਲ, ਹੋਵੈ ਕੀਰਤਨ ਸਦਾ ਵਿਸੋਆ॥ ਵਿਸੋਆ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਵਿਸਾਖੀ।

ਬਹੁਤੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਰਤਿਕ ਵਾਲਾ ਕਥਿਤ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਭੂ-ਮਿਲਾਪ ਨੂੰ ਵਰਨਣ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂਕਿ 'ਹੋਵੈ ਕੀਰਤਨ ਸਦਾ ਵਿਸੋਆ' ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੰਸਾਰ 'ਤੇ ਸਰੀਰਕ ਆਗਮਾਨ ਬਾਰੇ ਹੈ। ਡਾ: ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਅਨੁਸਾਰ, 'ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਪ੍ਰਭੂ-ਮਿਲਾਪ ਦੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਤੋਂ ਇਹ ਕਥਿਤ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇ ਜਨਮ ਦਾ ਕੋਈ ਕਥਨ ਨਹੀਂ ਹੈ'।

ਅਸਲੀਅਤ ਵਿਚ 'ਕੱਤਕ ਕਿ ਵਿਸਾਖ?' ਜਾਂ 'ਵਸਾਖ ਕਿ ਕੱਤਕ?' ਦਾ ਵਿਵਾਦ ਨਿਰਮੂਲ ਹੈ। ਦੋਵੇਂ ਹੀ ਦਿਹਾੜੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਜੀਵਨ-ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹਨ। ਵਿਸਾਖ ਸੁਦੀ ਤਿੰਨ ਵੀ ਅਤੇ ਕੱਤਕ ਪੂਰਨਮਾਸ਼ੀ ਵੀ। ਵਿਸਾਖ ਸੁਦੀ ਤਿੰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜਨਮ-ਦਿਹਾੜਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੱਤਕ ਪੂਰਨਮਾਸ਼ੀ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਭ-ਮਿਲਨ ਦਿਹਾੜਾ ਜਾਂ 'ਗੁਰਪਰਮੇਸਰ' ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦਾ ਦਿਹਾੜਾ ਹੈ ਜਾਂ ਪਵਿੱਤਰ-ਵੇਈਂ ਦੇ ਪਾਣੀਆਂ 'ਚੋਂ ਪੁਨਰ-ਜਨਮ ਦਾ ਦਿਹਾੜਾ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਲਹਿਰ ਸਮੇਂ 'ਪੁਰਾਤਨ ਜਨਮ-ਸਾਖੀ' ਅਥਵਾ 'ਵਲਾਇਤ ਵਾਲੀ ਜਨਮ-ਸਾਖੀ' ਦਾ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਚਾਰ ਹੋਇਆ ਅਤੇ 'ਕੱਤਕ ਕਿ ਵਿਸਾਖ' ਵਾਲਾ ਵਿਸ਼ਾ ਖੂਬ ਭਖਣ ਲੱਗਾ। ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਹਿਸਟੋਰੀਅਨ ਨੇ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਪੂਰੀ ਪੁਸਤਕ ਲਿਖ ਮਾਰੀ ਅਤੇ ਭਾਈ ਬਾਲੇ ਵਾਲੀ ਜਨਮ-ਸਾਖੀ ਨੂੰ ਮੂਲੋਂ ਨਕਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਭਾਈ ਬਾਲੇ 'ਕਪੋਲ ਕਲਪਿਤ ਵਸਤੂ' ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਾਂ ਤਾਂ ਦੂਜੀਆਂ ਜਨਮ-ਸਾਖੀਆਂ ਵਿਚ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਂ ਹੀ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚ ਭਾਈ ਬਾਲੇ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਇਹ ਦਲੀਲ ਵੀ ਸਹੀ ਲੱਗਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਅਜਿਹੀ ਜਨਮ-ਸਾਖੀ ਲਿਖਵਾਈ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਗੁਰੂਆਂ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸਤਿਕਾਰ ਸਹਿਤ ਸੰਭਾਲ ਲੈਣਾ ਸੀ। ਪਰ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਦਾ ਭਾਈ ਬਾਲੇ ਤੋਂ ਅਨਜਾਣ ਹੋਣਾ, ਮੋਹਸਨ ਫਾਨੀ ਦਾ ਅਜਿਹੀ ਜਨਮ-ਸਾਖੀ ਤੋਂ ਨਾ-ਵਾਕਿਫ ਹੋਣਾ, ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਹੁਰਾਂ ਨੂੰ ਨਵੀਂ ਜਨਮ-ਸਾਖੀ ਲਿਖਣ ਲਈ ਕਹਿਣਾ, ਭਲੀ-ਭਾਂਤ ਸਾਬਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਈ ਬਾਲੇ ਵਾਲੀ ਜਨਮ-ਸਾਖੀ ਕਾਫੀ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਲਿਖੀ ਗਈ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਇਹ ਜਨਮ-ਸਾਖੀ ਹਿੰਦਾਲੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਬਾਬਾ ਹਿੰਦਾਲ ਨੂੰ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ ਤੋਂ ਉਪਰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਲਿਖਵਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਇਕੋ-ਇਕ ਇਹ ਦਲੀਲ ਕਿ ਭਾਈ ਬਾਲੇ ਵਾਲੀ ਜਨਮ-ਸਾਖੀ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ-ਦਿਹਾੜਾ ਕੱਤਕ-ਪੂਰਨਮਾਸ਼ੀ ਇਸ ਲਈ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਕੱਤਕ ਦੀ ਕਨੋਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕੱਤਕ ਦਾ ਜੰਮਿਆ ਨਹਿਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਬੜੀ ਕਮਜ਼ੋਰ ਦਲੀਲ ਲੱਗਦੀ ਹੈ।

ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਹਿਸਟੋਰੀਅਨ ਦੀ ਪੁਸਤਕ 'ਕੱਤਕ ਕਿ ਵਿਸਾਖ' ਦਾ ਜੁਆਬ-ਦਾਅਵਾ ਗਿਆਨੀ ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਨਾਰਾ ਨੇ 1970 ਵਿਚ 'ਵਸਾਖ ਨਹੀਂ ਕੱਤਕ: ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਅਵਤਾਰ' ਪੁਸਤਕ ਲਿਖ ਕੇ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਲੇਖਕ ਦਾ ਸਾਰਾ ਜ਼ੋਰ 'ਪੁਰਾਤਨ ਜਨਮ ਸਾਖੀ' (ਵਲਾਇਤਵਾਲੀ/ਹਫਜ਼ਾਬਾਦ ਵਾਲੀ/ ਮਕਾਲਿਫ ਵਾਲੀ ਜਨਮ-ਸਾਖੀ) ਨੂੰ ਝੁਠਲਾਉਣ 'ਤੇ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਕੱਤਕ ਪੂਰਨਮਾਸ਼ੀ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼-ਦਿਹਾੜਾ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਨਾਰਾ ਜੀ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਦੇ ਕਥਿਤ 343 ਤੋਂ 348 'ਤੇ ਸਾਰੀ ਟੇਕ ਲਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਨੁਸਾਰ 'ਆਜ ਤੇਰੀ ਬਾਰੀ ਹੈ' ਤੋਂ ਭਾਵ ਹੈ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਭਾਦਰੋਂ ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਮਹਾਰਾਜ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟ-ਦਿਹਾੜਾ ਸੀ, ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੱਤਕ ਵਿਚ ਹੁਣ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਵਾਰੀ ਹੈ।

ਭਾਈ ਨਾਰਾ ਜੀ ਅਨੁਸਾਰ ਸਭ ਤੋਂ ਪੁਰਾਤਨ ਭਾਈ ਮਿਹਰਬਾਨ ਵਾਲੀ ਜਨਮ-ਸਾਖੀ ਮੰਨੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਭਾਈ ਮਿਹਰਬਾਨ ਕਿਉਂਕਿ ਮੀਨਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਸੀ, ਉਸਨੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ-ਦਿਹਾੜਾ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਪ੍ਰਿਥੀ ਚੰਦ ਵਾਲਾ ਲਿਖ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਕਿ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਭੁਲੇਖੇ ਉਸਦੇ ਪਿਤਾ ਦਾ ਜਨਮ-ਦਿਹਾੜਾ ਮਨਾਉਂਦੀਆਂ ਰਹਿਣ। ਨਾਰਾ ਜੀ ਦੀ ਇਹ ਦਲੀਲ ਤਰਕ-ਸੰਗਤ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਇੱਕ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਜਿਹਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ।

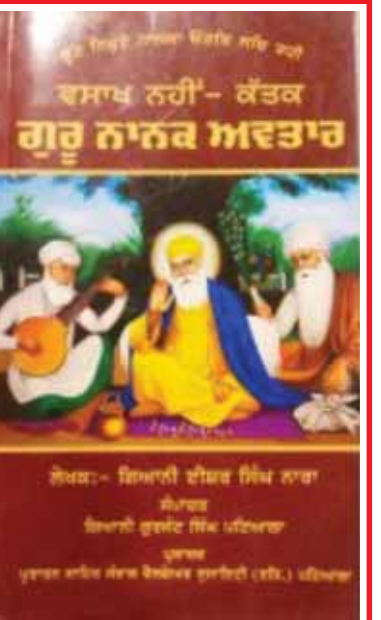
ਹੁਣ ਤੱਕ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰੇ ਤੋਂ ਜਾਹਰ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਵਿਸਾਖ ਸੁਦੀ ਤਿੰਨ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਦਲੀਲਾਂ ਦੇਂਦੇ ਹਨ, ਜਦੋਂਕਿ ਕੁਝ ਕੱਤਕ-ਪੂਰਨਮਾਸ਼ੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ। ਸਭ ਤੋਂ ਨੇਤਰਲ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸਯੋਗ ਸ਼੍ਰੋਤ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਇਹੀ ਜਾਹਰ ਹੈ। ਜਨਮ-ਸਾਖੀ ਦੇ ਲੇਖਕਾਂ ਬਾਰੇ ਸਾਨੂੰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਪਤਾ, ਪਰ ਇਹ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਗੁਰੂ-ਘਰ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਜਨਮ-ਸਾਖੀਆਂ ਸ਼ਰਧਾਵਾਨ ਸਿੱਖਾਂ ਵਾਂਗ ਲਿਖੀਆਂ ਨਾਂ ਕਿ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰਾਂ ਵਾਂਗ। ਉਨ੍ਹਾਂ

ਨੂੰ ਜੋ ਕੁਝ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਤੋਂ ਜ਼ਬਾਨੀ-ਕਲਾਮੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਾਨੀ-ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਕੁਝ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਨੇ ਸਾਖੀਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼-ਪੁਰਬ ਵਿਸਾਖੀ ਦਾ ਦੱਸਿਆ ਅਤੇ ਕੁਝ ਨੇ ਕੱਤਕ ਪੂਰਨਮਾਸ਼ੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਸੰਬੰਧੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹੀ ਦੋ ਦਿਹਾੜੇ ਸੁਣੇ ਸਨ। ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ ਵੱਲ ਵਿਸਾਖ ਸੁਦੀ ਤਿੰਨ (ਵਿਸਾਖੀ ਦਾ ਨੇੜੇ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਵਿਸਾਖੀ ਹੀ ਕਹਿ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ) ਮਸ਼ਹੂਰ ਸੀ ਅਤੇ ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ ਸਾਈਡ ਵੱਲ ਕੱਤਕ-ਪੂਰਨਮਾਸ਼ੀ। ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਹਰੀ ਰਾਮ ਗੁਪਤਾ

ਹਨ ਕਿ ਕੱਤਕ ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਗਿਆਨ-ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੋਈ।

ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਮੰਨਣਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਅਹਿਮ ਘਟਨਾ ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ ਲੋਧੀ ਵਿਖੇ ਪਵਿੱਤਰ ਕਾਲੀ ਵੇਈਂ ਦੇ ਪਾਣੀਆਂ ਕੰਢੇ ਹੋਈ ਜਿਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਇਕਦਮ ਵੱਡਾ ਮੋੜ ਲੈ ਆਂਦਾ ਅਤੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਅਨੁਭਵਾਂ ਅਤੇ ਅਹਿਸਾਸਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ/ ਪ੍ਰਸਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਉਦਾਸੀਆਂ 'ਤੇ ਚੱਲ ਪਏ। ਜਨਮ-ਸਾਖੀਆਂ ਦਾ ਬੜਾ ਘੋਖ-ਘੋਖ ਕੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਹਰ ਗੱਲ

ਦਾ ਡਾਕੂਮੈਂਟਰੀ ਸਬੂਤ ਚਾਹੁਣ ਵਾਲਾ, ਮੌਖਿਕ-ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਸ਼ੰਕਾਵਾਦੀ ਨਜ਼ਰੀਆ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਬਹੁ-ਗਿਣਤੀ ਸਾਖੀਆਂ ਨੂੰ 'ਨਾਂ-ਵਿਸ਼ਵਾਸਯੋਗ' ਮੰਨਣ ਵਾਲਾ ਡਬਲਿਊ.ਐਚ. ਮਕਲੇਡ ਵੀ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਕਿ ਘਟਨਾ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਪਰ ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ ਲੋਧੀ ਵਿਖੇ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦਿਨ ਕੁਝ ਅਸਚਰਜ ਜ਼ਰੂਰ ਵਾਪਰਿਆ:

'It would be entirely reasonable to regard the Janamsakhi ac-

counts as the descendants of an authentic tradition concerning a personally decisive and perhaps ecstatic experience, a climactic culmination of years of searching, issuing in illumination, and in the conviction that he had been called to proclaim divine truth in the world.' (Sikhs and Sikhism P.107)

ਜਿਹੜੇ ਲੇਖਕ ਇਹ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪ੍ਰਭੂ-ਮਿਲਨ ਜਾਂ ਗਿਆਨਵੰਤ/ਚਾਨਣਵੰਤ ਦਿਹਾੜਾ ਕੱਤਕ ਪੂਰਨਮਾਸ਼ੀ ਨੂੰ ਵਾਪਰਿਆ, ਉਹ ਇਸ ਬਾਰੇ ਸਾਨੂੰ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਦੇਂਦੇ ਕਿ ਇਹ ਦਿਹਾੜਾ ਕੱਤਕ ਪੂਰਨਮਾਸ਼ੀ ਦਾ ਸੀ। ਅਫਸੋਸ ਕਿ ਸਾਡੇ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰਾਂ ਨੇ ਇਸ ਦਿਹਾੜੇ ਨੂੰ ਖੋਜਣ ਦੀ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਖੋਜ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਬੋਝਾ ਜਿਹਾ ਖੰਗਾਲਣ ਨਾਲ ਹੀ ਜਨਮ-ਸਾਖੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਉਸ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦਿਹਾੜੇ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਮਿਹਰਬਾਨ ਵਾਲੀ ਜਨਮ-ਸਾਖੀ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਦਿਹਾੜਾ ਭਾਦਰੋਂ ਦੀ ਪੂਰਨਮਾਸ਼ੀ ਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਉਮਰ ਸਾਢੇ ਛੱਤੀ ਸਾਲ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਗੋਰਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ ਦਿਹਾੜਾ ਇਸ ਸਾਖੀ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਸਾਖ ਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਸਾਢੇ ਛੱਤੀ ਸਾਲ ਭਾਦਰੋਂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਕੱਤਕ ਵਿਚ ਬਣਦੇ ਹਨ। ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਵੀ 'ਜੀਵਨ ਬਿਰਤਾਂਤ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ' ਵਿਚ ਬਿਨਾਂ ਇਸ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਕੀਤੇ ਇਹ ਵਾਕਿਆ ਭਾਦਰੋਂ ਦਾ ਲਿਖ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਮਰ ਸਾਢੇ ਅਠੱਤੀ ਸਾਲ ਦੱਸਦੇ ਹਨ। ਉਮਰ ਸਾਢੇ ਛੱਤੀ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਸਾਢੇ ਅਠੱਤੀ, ਵਿਸਾਖ ਤੋਂ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਤਾਂ ਕੱਤਕ ਵਿਚ ਹੀ ਬਣਣਗੇ ਨਾਂ ਕਿ ਭਾਦਰੋਂ ਵਿਚ।

ਭਾਈ ਬਾਲੇ ਵਾਲੀ ਜਨਮ ਸਾਖੀ ਅਨੁਸਾਰ ਵੇਈਂ ਵਾਲਾ ਵਾਕਿਆ ਵਾਪਰਣ ਸਮੇਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਉਮਰ 37 ਸਾਲ ਸੀ। ਭਾਈ ਬਾਲੇ ਅਨੁਸਾਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ-ਦਿਹਾੜਾ ਕੱਤਕ ਪੂਰਨਮਾਸ਼ੀ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਪੂਰੇ 37 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਕੱਤਕ ਪੂਰਨਮਾਸ਼ੀ ਨੂੰ ਹੀ ਬਣਾਈ ਸੀ।

ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਅਸਲੀਅਤ ਵਿਚ 'ਕੱਤਕ ਕਿ ਵਿਸਾਖ?' ਜਾਂ 'ਵਸਾਖ ਕਿ ਕੱਤਕ?' ਦਾ ਵਿਵਾਦ ਨਿਰਮੂਲ ਹੈ। ਦੋਵੇਂ ਹੀ ਦਿਹਾੜੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਜੀਵਨ-ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹਨ। ਵਿਸਾਖ ਸੁਦੀ ਤਿੰਨ ਵੀ ਅਤੇ ਕੱਤਕ ਪੂਰਨਮਾਸ਼ੀ ਵੀ। ਵਿਸਾਖ ਸੁਦੀ ਤਿੰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜਨਮ-ਦਿਹਾੜਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੱਤਕ ਪੂਰਨਮਾਸ਼ੀ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਭ-ਮਿਲਨ ਦਿਹਾੜਾ ਜਾਂ 'ਗੁਰਪਰਮੇਸਰ' ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦਾ ਦਿਹਾੜਾ ਹੈ ਜਾਂ ਪਵਿੱਤਰ-ਵੇਈਂ ਦੇ ਪਾਣੀਆਂ 'ਚੋਂ ਪੁਨਰ-ਜਨਮ ਦਾ ਦਿਹਾੜਾ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਵੱਡੇ ਦਰੱਖਤ ਵਾਲਾ ਸ਼ਹਿਰ

ਸਤਿਕਾਰ ਬੜਾ ਕਰਦਾ, ਸੀ ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦਾ ਪਰ ਯਾਦ ਆਲਮ ਹੈ, ਸਿਤਮ ਵਾਏ ਕਹਿਰ ਦਾ ਮਨੁੱਖਤਾ ਡੰਗੀ ਗਈ, ਬਣ ਕੇ ਨਾਗ ਜ਼ਹਿਰ ਦਾ ਦਰਿੰਦਗੀ ਚੁਫੇਰੇ ਸੀ, ਅੱਤ ਜੁਲਮ ਕਹਿਰ ਦਾ।

ਹਿਸਾਬ ਮੇਰੇ ਪਾਸ ਹੈ, ਹਰ ਪਲ ਹਰ ਪਹਿਰ ਦਾ। ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਜੋ ਵਗਿਆ, ਕੀ ਖੂਨ ਸੀ ਗੈਰ ਦਾ? ਹੈਵਾਨੀਅਤ ਨੱਚੀ ਨੰਗੀ, ਕੀ ਮੁੱਦਾ ਸੀ ਵੈਰ ਦਾ? ਨਿਆਂ ਅੰਨ੍ਹਾ ਗੁੰਗਾ ਬੋਲਾ, ਕਿਉਂ ਸੀ ਸ਼ਹਿਰ ਦਾ?

ਚੁਰਾਸੀ ਤੋਂ ਅਠਾਰ੍ਹਾਂ ਤੱਕ, ਦੱਸੋ ਇਨਸਾਫ ਹੈ ਕਿੱਥੇ? ਸਰਕਾਰਾਂ ਚੁੱਪ ਬੈਠੀਆਂ, ਰਾਜ ਧਰਮ ਗਿਆ ਕਿੱਥੇ? ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਬੇਦੋਸ਼ੇ ਮਾਰੇ ਗਏ,

ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ੀ ਗਏ ਕਿੱਥੇ? ਨਾਜ਼ੀ ਬਣ ਹਾਕਮ ਗਏ, ਸਿੱਖ ਯਹੂਦੀ ਜਾਣ ਕਿੱਥੇ?

ਅਫਸੋਸ ਕਾਤਲ ਆਪਣੇ, ਮਕਤੂਲ ਭੀ ਖੁਦ ਆਪੇ ਹਾਂ। ਇਨਸਾਫ ਭਾਲੀਏ ਕਿੱਥੋਂ, ਤੇ ਫਸੇ ਵਿਚ ਸਿਆਪੇ ਹਾਂ। ਟਾਹਰਾਂ ਨੇਤਾ ਮਾਰਦੇ ਜੋ, ਹੈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਿਲੀ ਭੁਗਤ। ਰੋਟੀਆਂ ਸੇਕੀ ਜਾਵਣ, ਹਰ ਵਾਰ ਬਣਾ ਨਵੀਂ ਜੁਗਤ।

ਚਾਹੇ ਪੰਜਾਬ ਜਾਂ ਹੈ ਦਿੱਲੀ, ਜਨਤਾ ਦਾ ਮੱਕੂ ਠੱਪਦੇ। ਹੱਕਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਜੋ ਕਰੇ, ਫੜ ਕੇ ਸੰਘੀ ਉਹਦੀ ਠੱਪਦੇ। ਅੰਨ੍ਹੀ ਚੱਕੀ ਪੀਹ ਰਹੀ, ਬੱਸ ਕੁੱਤੇ ਚੱਟੀ ਜਾ ਰਹੇ ਨੇ। ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਲਝਾ ਰੱਖਦੇ, ਪਰ ਆਪ ਖੱਟੀ ਜਾ ਰਹੇ ਨੇ।

-ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ 'ਨੂਰਪੁਰੀ'

ਵਾਈਸ ਚਾਂਸਲਰ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪੱਖ

ਵਿੱਦਿਆ ਵੀਚਾਰੀ ਤਾਂ ਪਰਉਪਕਾਰੀ॥ ਪਰ ਪੰਜਾਬ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੇ ਵਾਈਸ ਚਾਂਸਲਰ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਬਾਰੇ ਜੋ ਵਿਵਾਦ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਉਸ ਨਾਲ ਸਿੱਖਿਆ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਮੰਦਭਾਗੀ ਅਤੇ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਵਾਲੀ ਹਾਲਤ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਵਾਦ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ, ਦੋਵੇਂ ਬਰਾਬਰ ਦੇ ਭਾਗੀਦਾਰ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਅਜਿਹੇ ਅਹਿਮ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਹੁਦਿਆਂ 'ਤੇ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਦੇ ਨਿਗੂਣੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵਾਲੇ ਸਲਾਹਕਾਰ ਹੋਣ ਤਾਂ ਅਜਿਹਾ ਵਰਤਾਰਾ ਸੁਭਾਵਿਕ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇੱਥੇ ਪੰਜਾਬ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਵਾਈਸ ਚਾਂਸਲਰ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਬਾਰੇ

ਡਾ. ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ

ਕਾਨੂੰਨੀ ਪੱਖ ਤੋਂ ਗਵਰਨਰ ਜਾਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਸਹੀ ਜਾਂ ਗਲਤ ਹੋਣ ਦੀ ਪਤਛੋਲ ਕਰਾਂਗੇ।

ਇਸ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੀ ਡੂੰਘੀ ਜਾਂ ਸਹੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਾ ਹੋਣਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਚਾਰ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਹਨ। ਪਹਿਲੀ, ਕੇਂਦਰੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਜੋ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸੰਸਦ ਵੱਲੋਂ ਐਕਟ ਪਾਸ ਕਰਕੇ ਬਣਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਦੂਜੀ ਰਾਜ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਜੋ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵੱਲੋਂ ਐਕਟ ਪਾਸ ਕਰਕੇ ਬਣਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਤੀਜੀ, ਡੀਮਡ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਜੋ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਗ੍ਰਾਂਟ ਕਮਿਸ਼ਨ (ਯੂ.ਜੀ.ਸੀ.) ਦੀ ਸਲਾਹ ਜਾਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ 'ਤੇ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਚੌਥੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਬਣਾਈ ਤਾਂ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵੱਲੋਂ ਐਕਟ ਪਾਸ ਕਰ ਕੇ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਕਿਸੇ ਟਰੱਸਟ, ਕੰਪਨੀ ਜਾਂ ਸੁਸਾਇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਬਣਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਵਾਈਸ ਚਾਂਸਲਰ ਬਾਰੇ ਜੋ ਵਿਚਾਰਕ ਧਾਰਨਾ ਬਣਾਈ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਮੁੱਢਲਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਨੂੰ ਰਾਜ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਸਮਝ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਦਾ ਸਬੂਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਵਾਈਸ ਚਾਂਸਲਰ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਬਾਰੇ ਰਾਜ ਭਵਨ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੈੱਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਜੋ ਪ੍ਰੈੱਸ ਨੋਟ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ, ਉਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਰਾਜ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਜੋਂ ਉਭਾਰਿਆ ਗਿਆ। ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਗਲਤ ਧਾਰਨਾ ਹੈ। ਇਹ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ 1961 ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਇਹ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਬਣਾਈ ਸੀ ਤਾਂ ਉਹ ਰਾਜ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਐਕਟ-1961 ਪਾਸ ਕਰਕੇ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਹਰਿਆਣਾ ਬਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਨੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 252 (1) ਅਨੁਸਾਰ ਮਤੇ ਪਾਸ ਕਰਕੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੀ ਥਾਂ ਦੋ ਸੁਤੰਤਰ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸੰਸਦ ਨੇ 1970 ਵਿੱਚ ਹਰਿਆਣਾ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਐਕਟ ਪਾਸ ਕਰਕੇ ਹਰਿਆਣਾ ਲਈ ਹਰਿਆਣਾ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਬਣਾਈ। 1970 ਵਾਲੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਅਧੀਨ ਪਹਿਲਾ ਬਣੀ ਪੰਜਾਬ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਭੰਗ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਇਸੇ 1970 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 45 (1) ਅਨੁਸਾਰ ਪੰਜਾਬ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਐਕਟ-1961 ਨੂੰ ਵੀ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਇਹ ਕਾਨੂੰਨੀ ਧਾਰਾਵਾਂ ਘੋਖਣ ਤੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ ਜੋ ਪੰਜਾਬ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਦੇ ਹਾਲੀਆ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਦੇ ਵਾਈਸ ਚਾਂਸਲਰ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਬਾਰੇ ਵਿਵਾਦ ਛੇੜਿਆ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਗਵਰਨਰ ਨੇ ਆਪੋ-ਆਪਣਾ ਪੱਖ ਰੱਖ ਕੇ ਖੁਦ ਨੂੰ ਸਹੀ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਰਿਜ਼ਨਲ ਕੈਂਪਸ, ਜਲੰਧਰ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਅਤੇ ਮੁਖੀ ਡਾ. ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਸ ਲੇਖ ਵਿੱਚ ਇਸ ਮਸਲੇ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪੱਖਾਂ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਹੈ, ਉਹ ਰਾਜ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਕੇਂਦਰੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਰਾਜ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਕਹਿਣਾ ਜਾਂ ਸਮਝਣਾ ਕਾਨੂੰਨ ਪੱਖੋਂ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਨੇ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਜਾਂ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਸਥਾਪਤ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਦੇ ਚਾਂਸਲਰ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਕਰਤੱਵਾਂ ਬਾਰੇ ਜੋ ਕਿਹਾ ਹੈ, ਉਹ ਠੀਕ ਹੈ ਪਰ ਪੰਜਾਬ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਆਪਣੇ ਕੇਂਦਰੀ ਐਕਟ ਨਾਲ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਆਈ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਆਪਣੇ ਐਕਟ ਅਤੇ ਵਿਧੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਾਰਨ ਗਵਰਨਰ ਜਾਂ ਚਾਂਸਲਰ ਦੀ ਪੁਜੀਸ਼ਨ, ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਕਰਤੱਵ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰੇ ਹਨ। ਇਹ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਨੂੰ 1970 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 12 (1) ਅਧੀਨ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦਾ ਚਾਂਸਲਰ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਪਰ ਧਾਰਾ 12(2) ਅਨੁਸਾਰ ਚਾਂਸਲਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅਹੁਦੇ ਕਰਕੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦਾ ਮੁਖੀ (ਹੈੱਡ) ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ ਉਹ ਹਾਜ਼ਰ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹ ਕਨਵੋਕੇਸ਼ਨ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਕਰਨਗੇ। ਇੱਕ ਹੋਰ ਅਹਿਮਤੱਥ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 12(3) ਅਨੁਸਾਰ ਚਾਂਸਲਰਕੋਲ ਉਹੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ ਜਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਬਣਾਈਆਂ ਰਾਜ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਦੇ ਐਕਟਾਂ (ਉਦਾਹਰਨ ਵਜੋਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਐਮਿਤਸਰ ਐਕਟ-1969 ਜਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪਟਿਆਲਾ ਐਕਟ-1961) ਤੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵੇਂ ਐਕਟਾਂ ਦੀ ਧਾਰਾ 9 ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਇੰਨਾ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਗਵਰਨਰ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦਾ ਚਾਂਸਲਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਹਰਿਆਣਾ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਐਕਟ-1970 ਵਾਂਗ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸੀਮਾ ਨਹੀਂ ਲਗਾਈ ਗਈ।

ਜੇ ਹਰਿਆਣਾ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਐਕਟ-1970 ਘੋਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਸਪਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਕੰਮ-ਕਾਜ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਬੋਰਡ ਦੀ ਬਣਤਰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 13 ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਬੋਰਡ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਤੇ ਕਰਤੱਵ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਹਨ। ਇਸ ਧਾਰਾ 14 (ਜੇ) ਅਨੁਸਾਰ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਵਾਈਸ ਚਾਂਸਲਰ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਬੋਰਡ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਵਾਈਸ ਚਾਂਸਲਰ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਨੂੰ ਸਟੈਚਿਊਟ 2 (2) ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹੋਏ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 15 (1) ਵਿੱਚ ਸਪਸ਼ਟ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਵਾਈਸ ਚਾਂਸਲਰ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦਾ ਪੂਰੇ ਸਮੇਂ ਅਫਸਰ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਬੋਰਡ ਕਰੇਗਾ। ਇਥੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਬੋਰਡ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਵਾਈਸ ਚਾਂਸਲਰ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਬਾਰੇ ਇੱਕਮਤ ਨਹੀਂ ਹਨ ਤਾਂ ਵਾਈਸ ਚਾਂਸਲਰ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਚਾਂਸਲਰਕਰੇਗਾ। ਹੁਣ ਵਾਲੇ ਵਾਈਸ ਚਾਂਸਲਰ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਬਾਰੇ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਹਾਲਤ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਈ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਗਵਰਨਰ ਦਾ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ।

ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਗਵਰਨਰ ਦਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਪ੍ਰੈੱਸ ਨੋਟ ਘੋਖਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਮਾਯੂਸੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਜਾਂ ਤਾਂ ਅਣਜਾਣੇ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਗਵਰਨਰ ਦਫਤਰ ਨੇ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਤੋੜਿਆ-ਮਰੋੜਿਆ ਹੈ। ਪ੍ਰੈੱਸ ਨੋਟ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ 1970 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 13(ਧ1) ਅਨੁਸਾਰ ਗਵਰਨਰ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਬੋਰਡ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਐਕਟ ਦੀ ਕਿਸ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚੇਅਰਮੈਨ

(ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਚੇਅਰਮੈਨ) ਹੋਣ ਨਾ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਬਾਰੇ ਦੱਸਣਾ ਬਣਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਤਾਂ ਬੋਰਡ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹਨ ਜਦਕਿ ਵਾਈਸ ਚਾਂਸਲਰ ਬੋਰਡ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਸੀਨੀਅਰ ਮੈਂਬਰ ਹੋਣ ਨਾ ਤੇ ਮੀਟਿੰਗ ਚੇਅਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਚੀਫ ਸੈਕਟਰੀ

ਹਕੀਕਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ 7 (3) (ii) ਅਨੁਸਾਰ ਯੂ.ਜੀ.ਸੀ. ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਵੱਲੋਂ ਸਿਰਫ ਰਾਜ, ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਅਤੇ ਡੀਮਡ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਵਾਈਸ ਚਾਂਸਲਰ ਦੀ ਚੋਣ ਕਮੇਟੀ ਲਈ ਮੈਂਬਰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਨਾ ਕਿ ਕੇਂਦਰੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਬਾਰੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਇੱਥੇ ਕੇਂਦਰੀ

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ, ਰਾਜਪਾਲ ਬਨਵਾਰੀ ਲਾਲ ਪੁਰੋਹਿਤ ਨਾਲ।

ਦਾ ਨੰਬਰ ਦਰਜ ਹੈ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਉਹ ਵਾਈਸ ਚਾਂਸਲਰ ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਮੀਟਿੰਗ ਚੇਅਰ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਪ੍ਰੈੱਸ ਨੋਟ ਵਿੱਚ ਜੋ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਗ੍ਰਾਂਟ ਕਮਿਸ਼ਨ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ-2018 ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਸ ਵਿੱਚ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਵਾਈਸ ਚਾਂਸਲਰ ਦੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਅਧਿਆਪਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਅਮਲੇ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਵਗੈਰਾ ਬਾਰੇ ਵੀ ਵਿਸਥਾਰ ਪੂਰਵਕ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਇਹ ਸਾਰੀ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਉੱਝ, ਇੱਕ ਅਹਿਮ ਤੱਥ ਜੋ ਪ੍ਰੈੱਸ ਨੋਟ ਵਿੱਚ ਨੰਬਰ 3 'ਤੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਵਿਚਾਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ ਅਨੁਸਾਰ ਵਾਈਸ ਚਾਂਸਲਰ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਖੋਜਚੋਣ ਕਮੇਟੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਗ੍ਰਾਂਟ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਵੱਲੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇੱਥੇ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਓਹਲਾ ਰੱਖਿਆ ਹੈ।

ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਸ਼ਬਦ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਪੰਜਾਬ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਕਿਉਂਕਿ ਕੇਂਦਰੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਹੈ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਯੂ.ਜੀ.ਸੀ. ਚੇਅਰਮੈਨ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਦੀ ਜੋ ਗੱਲ ਕਹੀ ਗਈ ਹੈ, ਉਹ ਇਥੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ।

ਪ੍ਰੈੱਸ ਨੋਟ ਦੇ ਅਗਲੇ ਪੈਰੇ ਵਿੱਚ ਜੋ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗਵਰਨਰ ਦਫਤਰ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਕਿੰਨੇ ਕੁ ਸੁਹਿਰਦ ਹਨ। ਇਸ ਪੈਰੇ ਅਨੁਸਾਰ ਯੂ.ਜੀ.ਸੀ. ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ 'ਅਧੀਨ ਕਾਨੂੰਨ' (Subordinate Legislation) ਹਨ, ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 254 ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਐਕਟ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ (Supersede) ਕਰਨਗੇ। ਆਪਣਾ ਪੱਖ ਪੂਰਨ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜੀ.ਕੇ. ਗਾਂਧੀ ਬਨਾਮ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਅਤੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ 11 ਅਕਤੂਬਰ 2022 ਦੇ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਰਾਜ ਬਾਨਾਮ ਅਨੰਦਿਆ ਸੁੰਦਰ ਦਾਸ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਜੋ ਕੇਂਦਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ

ਰਾਜ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ, ਜੋ ਵਿਪਰੀਤ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹਨ ਤਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 254 ਅਨੁਸਾਰ ਕੇਂਦਰੀ ਕਾਨੂੰਨ, ਰਿਪਗਨੈਂਸੀ ਅਸੂਲ (Principle/Rule of Repugnancy) ਕਰਕੇ ਰਾਜ ਕਾਨੂੰਨ 'ਤੇ ਭਾਰੂ (Prevail) ਹੋਣਗੇ। ਇਹ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕੇਂਦਰੀ ਅਤੇ ਰਾਜ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਟਕਰਾਉ ਹੈ ਤਾਂ ਕੇਂਦਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਹੀ ਭਾਰੂ ਹੋਵੇਗਾ ਪਰ ਦੇਖਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ, ਕੀ ਰਿਪਗਨੈਂਸੀ ਅਸੂਲ ਜਾਂ ਅਦਾਲਤੀ ਫੈਸਲੇ ਪੰਜਾਬ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਵਾਈਸ ਚਾਂਸਲਰ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਬਾਰੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਿਕਰ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਰਾਜ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਿਤ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਭਾਰਤੀ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਹਰਿਆਣਾ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਐਕਟ-1970 ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਿਤ ਹੋਈ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਗਵਰਨਰ ਦਫਤਰ ਵੱਲੋਂ ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲੇ ਜਾਂਚ ਦਾ ਆਧਾਰ ਬਣਾਉਣਾ ਬਿਲਕੁਲ ਬੇਬੁਨਿਆਦ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਤੋਰ 'ਤੇ ਗੈਰ-ਵਾਜਬ ਹੈ। 1970 ਦਾ ਐਕਟ ਕੇਂਦਰੀ ਐਕਟ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਪੈਸ਼ਲ ਕਾਨੂੰਨ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਗ੍ਰਾਂਟ ਕਮਿਸ਼ਨ ਐਕਟ ਜਾਂ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ ਵੀ ਕੇਂਦਰੀ ਐਕਟ ਤੇ ਅਧੀਨ ਐਕਟ ਹਨ ਜੋ ਜਨਰਲ ਕਾਨੂੰਨ ਹਨ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਇੱਥੇ ਕੇਂਦਰੀ ਅਤੇ ਰਾਜ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਟਕਰਾਉ ਦੀ ਕੋਈ ਗੱਲ ਹੀ ਨਹੀਂ ਅਦਾਲਤੀ ਫੈਸਲਿਆਂ ਮੁਤਾਬਕ ਸਪੈਸ਼ਲ ਕਾਨੂੰਨ, ਜਨਰਲ ਕਾਨੂੰਨ 'ਤੇ ਭਾਰੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਇਹ ਸਾਰੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪੱਖ ਘੋਖਣ ਤੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਵਾਈਸ ਚਾਂਸਲਰ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਬੋਰਡ ਵੱਲੋਂ ਇਕਮਤ ਹੋ ਕੇ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਕਾਨੂੰਨ ਤੋਰ 'ਤੇ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ ਅਤੇ ਗਵਰਨਰ, ਚਾਂਸਲਰ ਜਾਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਰੋਲ ਨਹੀਂ। ਲੇਖ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਵਿਵਾਦ ਲਈ ਦੋਵੇਂ ਧਿਰਾਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹਨ; ਹੁਣ ਸਪਸ਼ਟ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਾ ਤਾਂ ਗਵਰਨਰ ਨੂੰ ਇਸ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਕੇਂਦਰੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਸਪਸ਼ਟਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਇਸ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਉਪਰੋਕਤ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਧਾਰਾਵਾਂ ਤਹਿਤ ਸਾਰਾ ਮਾਮਲਾ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਪੰਜਾਬ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਹਰਿਆਣਾ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਐਕਟ-1970 ਦਾ ਸਹੀ ਗਿਆਨ, ਸਮਝ ਅਤੇ ਵਿਖਿਆਨ ਨਾਲ ਹੀ ਇਸ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਠੱਲ੍ਹ ਪਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹੋ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਅਤੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਲਈ ਢੁਕਵਾਂ ਯੋਗਦਾਨ ਹੋਵੇਗਾ।

ਆਓ ਈਮਾਨਦਾਰ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾਈਏ! ਪਰ ਕਿਵੇਂ?

ਮੇਰਾ ਇੱਕ ਬਿਲਡਰ ਮਿੱਤਰ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਸ਼ਾਮ ਮੂਡ ਵਿੱਚ ਬੈਠੇ ਸਾਂ ਤਾਂ ਮੈਂ ਕਿਹਾ “ਭਰਾਵਾ ਮੇਰਾ ਇੱਕ ਕੰਮ ਕਰ” ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ “ਹੁਕਮ ਕਰ” ਮੈਂ ਕਿਹਾ “ਯਾਰਾ ਇੱਕ ਵਧੀਆ ਜਿਹੀ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਕੋਠੀ ਬਣਾ ਕੇ ਦੇਹ ਜੋ ਹਰ ਪਾਸਿਉਂ ਬੇਨੁਕਸ ਹੋਵੇ। ਬੋਲ ਕਰੇਗਾ ਮੇਰਾ ਇਹ ਕੰਮ?” ਉਹ ਹੱਸ ਕੇ ਕਹਿੰਦਾ

ਹਰਜੀਤ ਦਿੱਲ, ਬਰੈਂਪਟਨ

“ਹੋਰ ਮੈਂ ਜੁੱਤੀਆਂ ਗੱਠਦੈ। ਤੂੰ ਪਲਾਟ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਮੈਟੀਰੀਅਲ ਸੁਟਵਾ ਤੇ ਦੇਖ ਫੇਰ ਮਿੱਤਰ ਦੇ ਹੱਥ। ਲੋਕੀਂ ਦੂਰੋਂ ਦੂਰੋਂ ਬਣਿਆ ਮਕਾਨ ਦੇਖਣ ਆਇਆ ਕਰਨਗੇ”।

ਮੈਂ ਪੁੱਛਿਆ “ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਅਤੇ ਕੀ ਕੀ ਮੈਟੀਰੀਅਲ ਚਾਹੀਦੇ?” ਉਸ ਦੱਸਿਆ “ਜਿੱਥੋਂ ਮੈਂ ਕਹਾਂ ਵਧੀਆ ਨੰਬਰ ਵਨ ਕੁਆਲਟੀ ਦੀਆਂ ਇੱਟਾਂ ਅਤੇ ਸੀਮੈਂਟ, ਲੋਹਾ ਅਤੇ ਇਵੇਂ ਹੀ ਬਰਾਂਡਡ ਹੋਰ ਸਾਮਾਨ। ਨਕਸ਼ਾ ਦੱਸ ਮੈਂ ਆਪੇ ਪਾਸ ਕਰਾ ਲਉ। ਕਹੋ ਤਾਂ ਅਗਲੇ ਹਫਤੇ ਹੀ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਵਾ ਦਿਆਂ।” ਮੈਂ ਕੁਝ ਸੋਚ ਕਿਹਾ

“ਪਰ ਭਰਾਵਾ ਇੱਕ ਦਿੱਕਤ ਹੈ ਕਿ ਪਲਾਟ ਵੀ ਹੈਗਾ ਅਤੇ ਮੈਟੀਰੀਅਲ ਵੀ ਪਰ ਮੈਟੀਰੀਅਲ ਸਾਰਾ ਘਟੀਆ ਕੁਆਲਟੀ ਦਾ ਹੈ। ਸਸਤੀਆਂ ਇੱਟਾਂ ਮਿਲਾਵਟੀ ਸੀਮੈਂਟ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਵੀ ਇਵੇਂ ਦਾ ਹੈ।” ਉਹ ਭੜਕ ਪਿਆ। ਕਹਿੰਦਾ “ਮੈਨੂੰ ਗਧਾ ਸਮਝਦੈ। ਹਾਲੇ ਤਾਂ ਇੱਕੋ ਪੀੜੇ। ਕਿਤੇ ਚੜ੍ਹ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਗਈ?” ਮੈਂ ਕਿਹਾ “ਦੱਸ ਤਾਂ ਸਹੀ ਕੀ ਸਮੱਸਿਆ ਹੈ?” ਕਹਿੰਦਾ “ਕਿੱਕਰਾਂ 'ਤੇ ਕਦੇ ਅੰਬ ਲੱਗੇ ਆ? ਭੈੜੇ ਮੈਟੀਰੀਅਲ ਨਾਲ ਕਦੇ ਵਧੀਆ ਮਕਾਨ ਬਣ ਸਕਦੈ? ਸਿਆਣਾ ਬਿਆਣਾ ਹੈ ਕੀ ਸਮਝਦਾ ਨਹੀਂ।” ਮੈਂ ਮੇਜ 'ਤੇ ਪਿਆ ਗਲਾਸ ਖਾਲੀ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਕਿਹਾ “ਤੂੰ ਟਰੱਕਾਂ ਪਿੱਛੇ ਲਿਖਿਆ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹਿਆ “ਸੋ ਮੈਂ ਮੇ ਨੰਬੇ ਬੇਈਮਾਨ ਫਿਰ ਵੀ ਮੇਰਾ ਭਾਰਤ ਮਹਾਨ।” ਜਾਹਰ ਹੈ ਅਸੀਂ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਬੇਈਮਾਨਾਂ ਦੀ ਹੈ। ਤਾਂ ਫੇਰ ਦੱਸ ਬੇਈਮਾਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਚੁਣੀ ਸਰਕਾਰ ਅਸੀਂ ਈਮਾਨਦਾਰ ਭਾਲਦੇ ਹਾਂ। ਜੇ ਇਹ ਬਣ ਸਕਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਭੈੜੇ ਮੈਟੀਰੀਅਲ ਤੋਂ ਚੰਗਾ ਮਕਾਨ ਕਿਵੇਂ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦਾ?” ਹੁਣ ਉਸ ਆਪਣਾ ਗਲਾਸ ਖਾਲੀ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਸੋਚੀ ਪੈ ਗਿਆ। ਫਿਰ ਬੋਲਿਆ “ਤੂੰ ਤਾਂ ਯਾਰ ਹੋਰ ਈ ਸਟੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਬੋਲਣ ਡਿਰੈ”।

ਮੈਂ ਦੂਜਾ ਪੈਗ ਬਣਾਉਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ, “ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਭਾਰਤੀ (ਸਮੇਤ ਪੰਜਾਬ-ਇਹ ਇਸ ਲਈ ਕਿਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਅੰਦੋਲਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਮੂਹਰੇ

ਅਤੇ ਕਿਰਦਾਰ ਪੱਖੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਥੱਲੇ) ਆਪਣੇ ਵਿੱਚੋਂ ਹੀ ਚੁਣੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਲੱਤਾਂ ਖਿੱਚਣ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਮਾਹਰ ਹਾਂ। ਸਰਕਾਰੀ ਪੈਸੇ ਦੇ ਘਪਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਵਧ-ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਹਾਂ। ਉੱਪਰ ਤੋਂ ਥੱਲੇ ਤੱਕ ਸਾਰੇ ਸਰਕਾਰੀ ਅਤੇ ਗੈਰ ਸਰਕਾਰੀ ਅਹੁਦਿਆਂ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਲੋਕ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਹੀ ਹਨ ਕਿਤੇ ਮੰਗਲ ਗ੍ਰਹਿ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਆਏ। ਫੇਰ ਇਹ ਧਰਨੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਿਸ ਲਈ। ਦਰਅਸਲ ਇਹ ਧਰਨੇ, ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ, ਸਭਕਾਂ ਜਾਮ ਸੱਤਾ ਲੋਭੀ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਉਕਸਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਸਰਕਾਰਾਂ ਬਦਲੀਆਂ ਰਾਜਨੀਤਕ ਦਲ ਬਦਲੇ ਪਰ ਖੋਤੀ ਬੋਹਤ ਹੋਠਾਂ ਹੀ ਰਹੀ ਕਿਉਂ?” ਉਹ ਦੂਜਾ ਪੈਗ ਸਿਪ ਕਰਦਾ ਸੋਚਦਾ ਰਿਹਾ। ਮੈਂ ਫਿਰ ਕਹਿਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ “ਦੇਖ ਜੇ ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਦੱਸੇ ਸਥਾਨਾਂ ਤੋਂ ਮੈਟੀਰੀਅਲ ਚੁੱਕਦਾ ਤਾਂ ਤੇਰਾ ਮੋਟਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਪੱਕਾ ਸੀ। ਫੇਰ ਤੈਨੂੰ ਛੇਤੀ ਨਕਸ਼ਾ ਪਾਸ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਵੀ ਦਫਤਰ ਵਿੱਚ ਭੇਟਾ ਦੇਣੀ ਪੈਣੀ ਸੀ। ਤੂੰ ਇਹ ਭ੍ਰਸ਼ਟ ਸਿਸਟਮ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦੈਂ ਅਤੇ ਜਾਣੇ ਅਣਜਾਣੇ ਇਸ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਵੀ ਬਣ ਜਾਨੈਂ” ਦੂਜਾ ਪੈਗ ਖਤਮ ਕਰ ਉਸ ਕਿਹਾ “ਗੱਲਾਂ ਤੇਰੀਆਂ ਸੋਲਾਂ ਆਨੇ ਸਹੀ ਨੇ ਪਰ ਕਰੀਏ ਕੀ?” ਗਲਾਸ ਮੁਕਾ ਮੈਂ ਕਿਹਾ “ਚੱਲ ਫੇਰ ਲਾ ਨਾਅਰਾ ‘ਏਕ ਹਮਾਮ ਮੇਂ ਹਮ ਸਭ ਨੰਗੇ, ਤੋ ਫਿਰ ਕਿਉਂ ਆਏ ਦਿਨ ਯੇ ਧਰਨੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਔਰ ਦੰਗੇ। ਇਹ ਨਾਅਰਾ ਲਾਉਂਦਿਆ ਅਸੀਂ ਵਿਦਾ ਹੋਏ।

ਸਿੱਖ ਟੈਂਪਲ ਆਫ ਵਿਸਕਾਨਸਿਨ (ਓਕ ਕਰੀਕ)

ਸਤਿਗੁਰ ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਗਟਿਆ ਮਿਟੀ ਧੁੰਧੁ ਜਗਿ ਚਾਨਣ ਹੋਆ॥

ਸਮੂਹ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਜਗਤ ਗੁਰੂ ਬਾਬਾ

ਧੰਨ ਧੰਨ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ

553ਵੇਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਦੀ ਲੱਖ ਲੱਖ ਵਧਾਈ

ਸ਼ਾਲਾ! ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ 'ਕਿਰਤ ਕਰੋ, ਨਾਮ ਜਪੋ ਤੇ ਵੰਡ ਛਕੋ' ਸੰਗਤ ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਵਸਿਆ ਰਹੇ। ਦੁਨੀਆ ਵਿਚੋਂ ਵਹਿਮਾਂ-ਭਰਮਾਂ, ਜਾਤੀਵਾਦ ਦਾ ਨਾਸ ਹੋਵੇ। ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਜਿੱਥੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੂੰ ਤਾਂ ਮੰਨਦੀ ਹੀ ਹੈ, ਉਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਵਸਾਵੇ।

ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ:

11 ਨਵੰਬਰ, ਸ਼ੁਕਰਵਾਰ:
ਅਰੰਭ ਸ੍ਰੀ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਸਾਹਿਬ 10:30 ਵਜੇ
13 ਨਵੰਬਰ, ਐਤਵਾਰ:
ਭੋਗ ਸ੍ਰੀ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਸਾਹਿਬ 10:00 ਵਜੇ
ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸੇਵਾ 10:30 ਵਜੇ

ਅਖੰਡ ਪਾਠ, ਲੰਗਰ ਅਤੇ ਨਿਸ਼ਾਨ
ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸੇਵਾ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ
ਹਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕਿੱਟੂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ
ਵਲੋਂ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਕੀਰਤਨ:

ਭਾਈ ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ ਅਤੇ
ਭਾਈ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਜਥੇ ਵਲੋਂ
ਸਮਾਂ:
11:00 ਤੋਂ 1:00 ਵਜੇ ਤਕ

-ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਦਾਸ-

ਸਮੂਹ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਮਿਲਵਾਕੀ ਦੀ ਸਾਧ ਸੰਗਤ

Sikh Temple Of Wisconsin

7512 South Howell Ave. Oak Creek, WI 53154

Ph. 414-764-7454

Web Site: sikhtempleofwisconsin.com

ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾ ਖਾਲਸਾ ॥ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤਹਿ ॥

MAHAN KIRTAN DARBAR

Nov. 8, 2022 Time 5:30pm onwards at

Gurdwara Sant Sagar

242-25 Braddock Ave., Bellerose NY 11426. Ph. 718-343-1030

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਦੀ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਲੱਖ-ਲੱਖ ਵਧਾਈ ਹੋਵੇ ਜੀ ।

ਮਹਾਨ ਕੀਰਤਨ ਦਰਬਾਰ

ਗੁਰਪੁਰਬ ਦੇ ਸੰਬੰਧ 'ਚ 31 ਅਕਤੂਬਰ ਤੋਂ 6 ਨਵੰਬਰ ਤੱਕ ਸ਼ਾਮ 5:30 ਤੋਂ 9:00 ਵਜੇ ਤਕ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦੀਵਾਨ ਸਜਣਗੇ। ਗੁਰਪੁਰਬ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹਰ ਸਾਲ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ 7 ਨਵੰਬਰ ਦਿਨ ਸੋਮਵਾਰ ਸ਼ਾਮ 5:30 ਤੋਂ ਰਾਤ 12:30 ਵਜੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਦੀਵਾਨ ਸਜਣਗੇ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਿਹਾੜੇ ਦੀ ਕਥਾ 11:15 ਤੋਂ 12:00 ਤੱਕ ਹੋਵੇਗੀ। ਉਪਰੰਤ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਆਰਤੀ ਕੀਰਤਨ ਤੇ ਫੁੱਲਾਂ ਦੀ ਵਰਖਾ ਨਾਲ ਸਮਾਪਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। 8 ਨਵੰਬਰ ਦਿਨ ਮੰਗਲਵਾਰ ਸਵੇਰੇ 10:00 ਵਜੇ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਭੋਗ ਪਵੇਗਾ ਉਪਰੰਤ ਸਵੇਰੇ 10:30 ਤੋਂ ਦੁਪਹਿਰ 1:00 ਵਜੇ ਤੱਕ ਦੀਵਾਨ ਸਜਣਗੇ। ਸ਼ਾਮ 5:00 ਵਜੇ ਰੱਖੇ ਹੋਏ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਭੋਗ ਪੈਣਗੇ। ਉਪਰੰਤ ਸ਼ਾਮ 05:30 ਵਜੇ ਤੋਂ ਰਾਤ 10:30 ਵਜੇ ਤੱਕ ਦੀਵਾਨ ਸਜਾਏ ਜਾਣਗੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਵਿੱਚ ਪੰਥ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਰਾਗੀ ਜਥੇ ਭਾਈ ਸੱਜਣ ਸਿੰਘ ਜੀ (ਸਾਬਕਾ ਹਜ਼ੂਰੀ ਰਾਗੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ), ਭਾਈ ਰਾਏ ਸਿੰਘ ਜੀ (ਹਜ਼ੂਰੀ ਰਾਗੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ), ਭਾਈ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਬੱਲੁੜਵਾਲ, ਭਾਈ ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਜੀ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰੀ, ਕਥਾ ਵਾਚਕ ਗਿਆਨੀ ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਬੋਪਾਰਾਏ (ਦਮਦਮੀ ਟਕਸਾਲ ਵਾਲੇ) ਤੇ ਢਾਡੀ ਜਥਾ ਭਾਈ ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਬਡਾਣਾ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣਗੇ।

ਨੋਟ (1) : ਖਾਸ ਤੌਰ ਤੇ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਗਿਆਨੀ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ (ਸਾਬਕਾ ਹੈਂਡ ਗ੍ਰੈੱਬੀ ਸੱਚਖੰਡ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ) 31 ਅਕਤੂਬਰ ਤੋਂ 8 ਨਵੰਬਰ ਤੱਕ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ 8:00 ਵਜੇ ਤੋਂ 8:45 ਤੱਕ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਗੁਰਪੁਰਬ ਸੰਬੰਧੀ ਕਥਾ ਕਰਣਗੇ।

(2) : 5 ਨਵੰਬਰ ਦਿਨ ਸ਼ਨੀਵਾਰ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮ 7 ਵਜੇ ਤੋਂ ਰਾਤ 1 ਵਜੇ ਤੱਕ ਰੈਣ ਸਬਾਈ ਅਖੰਡ ਕੀਰਤਨੀ ਜਥੇ ਵਲੋਂ ਹੋਵੇਗੀ।

ਗੁਰਪੁਰਬ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿਚ ਹਰ ਸਾਲ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ 21 ਅਗਸਤ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਤ ਫੇਰੀਆਂ ਆਰੰਭ ਹਨ ਜੋ ਕਿ 6 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਸਮਾਪਤ ਹੋਣਗੀਆਂ।

ਸਮੂਹ ਸੰਗਤਾਂ ਦਾ ਇਸ ਉਲੀਕੇ ਗਏ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਕੇ ਸਫਲ ਕਰਨ ਲਈ ਬਹੁਤ ਬਹੁਤ ਧਨਵਾਦ।

ਇਹਨਾਂ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਕਾ ਲੰਗਰ ਅਟੁੱਟ ਵਰਤੇਗਾ

ਗੁਰੂ-ਸੰਗਤਾਂ ਦਾ ਦਾਸ- ਭਾਈ ਸੱਜਣ ਸਿੰਘ
ਸਾਬਕਾ ਹਜ਼ੂਰੀ ਰਾਗੀ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ, ਅਮਿਰਸਰ
ਮੁੱਖ ਸੰਚਾਲਕ - ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸੰਤ ਸਾਗਰ, ਬਿਲਰੋਜ, ਨਿਊਯਾਰਕ
Phone # 718.343.1030

LIVE

ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਿਹਾੜੇ ਦੇ ਦੀਵਾਨ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਪ੍ਰਸਾਰਣ ਜੱਸ ਪੰਜਾਬੀ ਤੇ YouTube ਤੇ ਦੇਖ ਸਕਦੇ ਹੋ।

Watch live Nagar Kirtan and Diwan on JUS PUNJABI & YouTube

YouTube

jus PUNJABI

Watch Live on

jus
PUNJABI HD

Also coverage by

PTC
PUNJABI

Prime ASIA

BAAB TV

GLOBAL
PUNJAB

ਡੇਟਨ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਬਾਬਾ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ ਦਿਹਾੜਾ ਮਨਾਇਆ

ਡੇਟਨ: ਸਿੱਖ ਸੁਸਾਇਟੀ ਆਫ ਡੇਟਨ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਬਾਬਾ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ ਦਿਹਾੜਾ ਬੜੀ ਸ਼ਰਧਾ ਤੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ। ਸ੍ਰੀ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਦੇ ਭੋਗ ਉਪਰੰਤ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਮੁੱਖ ਗ੍ਰੰਥੀ ਭਾਈ ਹੇਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਜਥੇ ਨੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਮਨੋਹਰ ਕੀਰਤਨ ਕੀਤਾ। ਇੰਡੀਅਨਐਪਲਿਸ ਤੋਂ ਆਏ ਭਾਈ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਰਾਗਾਂ ਵਿਚ ਕੀਰਤਨ ਕੀਤਾ ਤੇ ਬਾਬਾ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਬਾਰੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ। ਭਾਈ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਭਾਈ ਲਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਢਾਂਡੀ ਜਥੇ ਨੇ ਬਾਬਾ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੀ ਦੀਆਂ ਵਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਨਿਹਾਲ ਕੀਤਾ। ਤਬਲੇ ਦੀ ਸੇਵਾ ਸ. ਜਤਿਨ ਸਿੰਘ ਤੇ ਕਰਨਵੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਨਿਭਾਈ। ਬੱਚਿਆਂ ਵਲੋਂ ਕੀਰਤਨ ਗਾਇਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਬਾਬਾ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਸਪੁੱਤਰ, ਸੱਤਵੇਂ ਗੁਰੂ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿ ਰਾਇ ਜੀ ਦੇ ਪਿਤਾ ਅਤੇ ਨੌਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਵੱਡੇ ਭਰਾ ਸਨ। ਚੌਥੀ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੜਦਾਦਾ ਤੇ ਪੰਜਵੀਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਾਦਾ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜਨਮ 15 ਨਵੰਬਰ, 1613 ਈ. ਨੂੰ ਡਰੋਲੀ ਭਾਈ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਵਿਚ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜੀਵਨੀ ਬਾਰੇ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਕਾਮਿਲ ਤੇ ਡਾ. ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗੁਮਟਾਲਾ ਦੀ ਲਿਖੀ ਪੁਸਤਕ 'ਬਾਬਾ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੀ' ਰਿਲੀਜ਼ ਕੀਤੀ

ਗਈ, ਜੋ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਰਸਾ ਟਰੱਸਟ ਫਗਵਾੜਾ ਪੁਸਤਕ ਬਾਰੇ ਸੰਖੇਪ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰੋ. ਤਰਲੋਚਨ

(ਕਪੂਰਥਲਾ) ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਸਿੰਘ ਸੰਧਾਵਾਲੀਆ ਨੇ ਦਿੱਤੀ। ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਪੱਤਰਕਾਰ

ਗੁਰਮੀਤ ਪਲਾਈ ਦਾ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਨੂੰ ਛਪਵਾਉਣ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਯੋਗਦਾਨ ਰਿਹਾ। ਡੇਟਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਿਨਸਿਨੈਟੀ, ਹੋਰਨਾਂ ਸੂਬਿਆਂ ਅਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਤੋਂ ਵੀ ਸੰਗਤ ਨੇ ਇਸ ਦੀਵਾਨ ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਰੀ ਭਰੀ। ਸਪਰਿੰਗਫੀਲਡ ਦੇ ਉਘੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਜੋ ਕਿ ਪਿੰਡ ਲੁਹਾਰਾਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜਲੰਧਰ ਦੇ ਜੰਮਪਲ ਹਨ, ਜਿੱਥੇ ਬਾਬਾ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੀ ਦੀ ਚਰਨਛੋਹ ਪ੍ਰਾਪਤ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਹੈ, ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵੱਲੋਂ ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ 1993 ਤੋਂ ਇਹ ਦਿਹਾੜਾ ਹਰ ਸਾਲ ਮਨਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ, ਸਮੂਹ ਸੇਵਾਦਾਰਾਂ ਅਤੇ ਸੰਗਤ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ। ਫੋਟੋਗ੍ਰਾਫਰੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਸੁਨੀਲ ਮੱਲੂ ਨੇ ਨਿਭਾਈ। ਗੁਰੂ ਕਾ ਲੰਗਰ ਅਤੱਟ ਵਰਤਾਇਆ ਗਿਆ।

ਡਾ. ਆਸਮਾਂ ਕਾਦਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਬਾਰੇ ਸਾਂਝੇ ਕਰਨਗੇ ਵਿਚਾਰ

ਸ਼ਿਕਾਗੋ: ਲਹਿੰਦੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਲਾਹੌਰ ਦੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਡਾ. ਆਸਮਾਂ ਕਾਦਰੀ 11 ਨਵੰਬਰ ਤੋਂ 13 ਨਵੰਬਰ ਤੱਕ ਮਿਡਵੈਸਟ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਸੰਸਾਰ ਭਰ ਵਿਚ ਏਕਤਾ ਦੇ ਸੱਦੇ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਸਾਂਝੇ ਕਰਨਗੇ। ਡਾ. ਕਾਦਰੀ ਇਸ ਸਮੇਂ ਓਰੀਐਂਟਲ ਕਾਲਜ ਵਿਖੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਸਟੱਡੀਜ਼ ਦੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਹਨ। ਉਹ 12 ਨਵੰਬਰ 2022, ਦਿਨ ਸੁਨਿਚਰਵਾਰ ਨੂੰ ਦੁਪਹਿਰ 1 ਤੋਂ 3.30 ਵਜੇ ਤੱਕ Illinois Sikh Community Center 2131 CREEKSIDE DR, wheaton, IL, 13 ਨਵੰਬਰ, ਦਿਨ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਸਵੇਰ 11.30 ਤੋਂ 12.00 ਵਜੇ ਤਕ Sikh Rreligious Society Of Wisconsin 3675 N Calhoun Rd, Brookfield, WI ਵਿਖੇ ਅਤੇ ਇਸੇ ਦਿਨ

ਦੁਪਹਿਰ 12.45 ਤੋਂ 1.45 ਵਜੇ ਤਕ Sikh Temple Of Wisconsin 7512 S Howell, Oak Creek, WI ਵਿਖੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਸਾਂਝੇ ਕਰਨਗੇ। ਇਹ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਅਮੈਰੀਕਨ ਸਿੱਖ ਕੌਂਸਲ, ਗਲੋਬਲ ਸਿੱਖ ਕੌਂਸਲ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਸਿਕਾਗੋ ਮਿਡ ਵੈਸਟ, ਸਿੱਖ ਸੇਵਾ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ ਆਫ ਸ਼ਿਕਾਗੋ, ਗਲੋਬਲ ਪੰਜਾਬੀ ਮਿਲਾਪ, ਪੰਜਾਬੀ ਕਲਚਰਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਸਿਕਾਗੋ, ਇਲੀਨੋਇਸ ਸਿੱਖ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਸੈਂਟਰ, ਵੀਟਨ, ਸਿੱਖ ਰਿਲੀਜੀਅਸ ਸੁਸਾਇਟੀ ਆਫ ਵਿਸਕਾਨਸਿਨ ਬਰੁੱਕਫੀਲਡ ਮਿਲਵਾਕੀ, ਸਿੱਖ ਟੈਂਪਲ ਆਫ ਵਿਸਕਾਨਸਿਨ, ਓਕ ਕਰੀਕ ਮਿਲਵਾਕੀ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਸਦਕਾ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਵਲੋਂ ਸਭਨਾਂ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਵਿਚ ਆਉਣ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

Sistar Mortgage

Minimizing Cost, Maximizing Investment
www.SistarMortgage.com

Balbir (Bill) Grewal, Loan Officer (NMLS 353442)
Residential & Commercial Loans

(734) 330-8859 Mobile
(586) 802-7385 Fax
Balbir.Grewal@SistarMortgage.com

**Refinance up to 125% value of the house.*

Loans Available In Most States!

- Residential Loans (Purchase, Refinance & Cash Out Refinance).
- Self Employed and H1 Visa
- Jumbo loans
- Commercial Property With Business or Business Only.
- Business Equity Line of Credit.
- Multi Unit Investment Property.

ੲਕ ਨੂਰ ਤੇ ਸੁਭੁ ਸੁਗੁ ਉਪਜਿਆ ਕਉਨੁ ਭਲੇ ਕੋ ਮੰਦੇ॥੧॥

All Are Created From One Light

Dr Asma Qadri
Professor Institute of Punjabi And Cultural Studies
Oriental College
University of the Punjab,
Lahore, Pakistan

Saturday November 12th, 2022
1:00 pm to 3:30pm
Illinois Sikh Community Center
2131 Creekside Dr, Wheaton, IL 60189

Sunday November 13th, 2022
11:30 am to 12:00 pm
Sikh Religious Society of Wisconsin
3675 N Calhoun Rd, Brookfield, WI 53005

Sunday November 13th, 2022
12:45 pm to 1:30 pm
Sikh Temple of Wisconsin
7512 S Howell Ave, Oak Creek, WI 53154

Seva By -

- American Sikh Council
- Global Sikh Council
- Sher-e-Punjab Sports Club Chicago Midwest
- Sikh SEVA Foundation of Chicago
- Global Punjabi Milap
- Illinois Sikh Community Center
Wheaton, IL
- Sikh Religious Society of Wisconsin
Brookfield, WI
- Sikh Temple of Wisconsin
Oak Creek, WI

XPressCargo

Tel.: 317-426-5410

Ext. 2001 & 2403

100% ਓਨਰ ਆਪਰੇਟਰ ਕੰਪਨੀ

Pay Every Week

Pay Single 60 Cent + Team 70 Cent

100% OWNER OPERATOR COMPANY

**IN TO MI BACK TO IN OR IN TO OH TO LOUISVILLE
KY/BOWLING KY BACK TO IN (EVERYDAY HOME)**

**ਸਾਰਾ ਸਾਲ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਪੱਕੇ ਰੀਫਰ ਅਤੇ ਡਰਾਈ ਵੈਨ ਦੇ ਲੋਡ
ਹਨ ਅਤੇ ਲੋਡ Same Location ਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ।**

- ਫਿਊਲ ਐਡਵਾਂਸ ਤੇ ਕੋਈ ਵਾਧੂ ਚਾਰਜ ਨਹੀਂ
- ਸਾਰੇ ਲੰਪਰ ਫੀਸ ਕੰਪਨੀ ਪੇ ਕਰੇਗੀ ।
- ਟਰੱਕ ਦੀ ਲਾਇਸੈਂਸ ਪਲੇਟ
- ਟਰੱਕ ਫਿਜ਼ੀਕਲ ਡੈਮੇਜ ਇੰਸੂਰੈਂਸ
- ਟਰੱਕ ਅਤੇ ਟਰੇਲਰ ਰੈਂਟਲ ਜਾਂ ਲੀਜ਼ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹੋ
- ਟਾਇਰਾਂ ਅਤੇ Oil Change ਤੇ ਸਪੈਸ਼ਲ ਡਿਸਕਾਉਂਟ

ਅਸੀਂ ਵੇਅਰ ਹਾਊਸ ਅਤੇ ਲੋਡ ਸਟੈਗ ਕਰਦੇ ਹਾਂ

CA >> IN, OH, KY, PA, MD, VA
IN >> KS, TN, WI, MI, KY, IL, GA

ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਸਾਰੀਆਂ ਲੋਕੇਸ਼ਨਾਂ ਤੋਂ ਵਾਪਸੀ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਤੱਕ ਪੱਕੇ ਲੋਡ ਹਨ

ਅਸੀਂ 2016 ਅਤੇ 2017 ਦੇ USED ਟਰੱਕ ਵੀ ਸੇਲ ਕਰਦੇ ਹਾਂ

Hiring Owner Operators and Drivers

ਸਾਡੇ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਕਮਰਸ਼ੀਲ ਲਾਇਸੈਂਸ ਲਈ ਕਾਲ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ ।

2330 Enterprise Park Dr., Indianapolis, IN 46218

Online Application @ www.xpresscargoinc.com

ਸਿੰਗਲ ਅਤੇ ਟੀਮ ਡਰਾਈਵਰਾਂ ਦੀ ਲੋਡ ਹੈ
ਵੀਕਲੀ ਹੋਮ

ਵੇਅਰ ਹਾਊਸ ਅਤੇ 24/7 ਘੰਟੇ ਰਿਪੋਅਰ ਸ਼ਾਪ ਖੁੱਲੀ ਹੈ

1984 ਦੀਆਂ ਯਾਦਾਂ: ਜਲ ਰਹੀ ਦਿੱਲੀ

-1-

ਜਿਸ ਪਲ ਮੈਂ ਸੁਣਿਆ ਕਿ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਦਾ ਕਤਲ ਹੋ ਗਿਆ, ਮੈਂ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਕਿ ਕਾਤਲ ਸਿੱਖ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮੇਰੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਇਹ ਖਬਰ ਸੁਣੀ ਕਿ ਗਾਂਧੀ ਜੀ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਮੀਦ ਸੀ ਕਿ ਕਾਤਲ ਮੁਸਲਮਾਨ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਅਜਿਹੇ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹਾਂ; ਜਦੋਂ ਸਾਡੇ ਆਗੂਆਂ ਦਾ ਕਤਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਮੀਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਕਾਤਲ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਿਚੋਂ ਨਹੀਂ ਹਨ; ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਸਾਡੇ ਵਿਚੋਂ ਜੋ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਭਾਰਤ ਸਾਰੇ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਦਾ ਹੋਵੇ।

-2-

ਅਗਲੀ ਸਵੇਰ ਮੈਂ ਮੁਨਿਰਕਾ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਘਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਗੁਰੂ ਹਰਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਸਕੂਲ ਸੜਦਾ ਦੇਖਿਆ। ਸਾਡੀ ਕਲੋਨੀ ਦੀ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਭੀੜ ਖੜੀ ਦੇਖ ਰਹੀ ਸੀ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ਕਿਹਾ: “ਅੰਦਰ ਬੱਚੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ।” ਤਦ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਖੜ੍ਹੇ ਇਕ ਨੌਜਵਾਨ ਨੇ

ਨੰਦਿਤਾ ਹਕਸਰ ਅਨੁਵਾਦ: ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਮਹਿਮੂਦਪੁਰ

ਕਿਹਾ: “ਆਓ ਆਂਟੀ।” ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਕਿ ਬਾਕੀ ਪੰਜ ਆਦਮੀ ਕੌਣ ਸਨ ਪਰ ਅਸੀਂ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚੋਂ ਦੀ ਸਕੂਲ ਵੱਲ ਭੱਜੇ। ਪੁਲਿਸ ਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਭਰੀ ਜੀਪ ਉੱਥੇ ਮੌਜੂਦ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਰਾਹਤ ਮਿਲੀ। ਜਿਉਂ ਹੀ ਅਸੀਂ ਪਹੁੰਚੇ, ਪੁਲਿਸ ਵਾਲੇ ਸਕੂਲ ਸੜਦਾ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਕਲਾਸ ਰੂਮ ਵਿਚ ਫਸੇ ਛੱਡ ਕੇ ਚਲੇ ਗਏ, ਤੇ ਹਿੰਸਕ ਭੀੜ ਮੁਨਿਰਕਾ ਪਿੰਡ ਤੋਂ ਸਾਡੇ ਵੱਲ ਆ ਰਹੀ ਸੀ।

-3-

ਮੈਂ ਕਮਰੇ ਅੰਦਰ ਲੁਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਆਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਥਾਂ ਲੈ ਜਾਵਾਂਗੇ। ਇਕ ਆਦਮੀ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਮੇਰੇ ਘਰ ਦੀਆਂ ਚਾਬੀਆਂ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉੱਥੇ ਲੈ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਹ ਜਾਣ ਸੀ। ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਚਾਬੀ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੇਰਾ ਫਲੈਟ ਨੰਬਰ 56 ਹੈ, ਤੇ ਉਹ ਸਕੂਲ ਦੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਇਕ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਇਕ ਬਜ਼ੁਰਗ ਫੀਲਡਰ ਅਰ ‘ਤੇ ਬੈਠਾ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾਲ ਉਸ ਦੀ ਪੋਤੀ ਤੇ ਉਸ ਦਾ ਪਤੀ ਸੀ। ਮੈਂ ਨੌਜਵਾਨ ਜੋੜੇ ਨੂੰ ਚਲੇ ਜਾਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਦਾਦਾ ਜੀ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਨਹੀਂ ਜਾਣਗੇ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ। ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਕਾਹਲੀ-ਕਾਹਲੀ ਵਾਪਸ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ ਤਾਂ ਇਕ ਮੁਟਿਆਰ ਆਈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣਾ ਬੱਚਾ ਮੈਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਕੂਲ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਮੈਂ ਬੱਚੇ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਫਲੈਟ ਵਿਚ ਵਾਪਸ ਆ ਗਈ। ਸਿੱਖ ਮੇਰੇ ਫਲੈਟ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਮੈਂ ਉਸ ਜਾਣ ਦਾ ਜਾਂ ਜਿਸ ਮੁਟਿਆਰ ਦਾ ਬੱਚਾ ਮੈਂ ਘਰ ਲੈ ਗਈ ਸੀ, ਉਸ ਦਾ ਨਾਮ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੀ।

-4-

ਇਕ ਨੌਜਵਾਨ ਜੋ ਸਾਡੀ ਬਸਤੀ ਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜਲਦੀ ਹੀ ਦਾਦੇ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦੇਪਹੀਆ ਵਾਹਨ ‘ਤੇ ਬਿਠਾ ਕੇ ਲੈ ਆਇਆ ਅਤੇ ਨੌਜਵਾਨ ਜੋੜਾ ਵੀ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਆ ਰਿਹਾ। ਇਕ ਹੋਰ ਨੌਜਵਾਨ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਦੇ ਘਰ ਗਿਆ ਜੋ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵਿਚ ਘਿਰ ਗਿਆ ਸੀ। ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਨੂੰ ਜੰਦਰਾ ਲੱਗਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਨੌਜਵਾਨ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਸ਼ੀਸ਼ਾ ਤੋੜਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਮੁੱਖ ਅਧਿਆਪਕ ਨੇ ਉਸ ਉੱਪਰ ਤਲਵਾਰ ਨਾਲ ਵਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਬਚਾਅ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਦੋਵੇਂ ਸਾਡੇ ‘ਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋ ਗਏ।

-5-

ਭਾਰਤੀ ਫੌਜ ਦੀ ਵਰਦੀ ਵਿਚ ਇਕ ਆਦਮੀ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਆਇਆ ਅਤੇ ਚੀਕਿਆ: “ਤੁਸੀਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਲਿਆ ਕੇ ਕਲੋਨੀ ਨੂੰ ਖਤਰੇ ਵਿਚ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।” ਮੈਂ ਉਹਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇ ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਆਪਣਾ ਦੇਸ਼ਭਗਤੀ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਸਾਰੇ ਸਿੱਖਾਂ ਸਮੇਤ ਮੇਰੇ ਫਲੈਟ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਗਾ ਕੇ ਸਾੜ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਅਸੀਂ ਕਲੋਨੀ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਪਨਾਹ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਔਰਤਾਂ ਤਾਂ ਵਧੇਰੇ

ਹੱਕਾਂ ਦੀ ਉਘੀ ਕਾਰਕੁਨ ਨੰਦਿਤਾ ਹਕਸਰ ਹੱਕਾਂ ਦੇ ਕਾਰਕੁਨਾਂ ਦੀ ਉਸ ਟੋਲੀ ਦੀ ਮੈਂਬਰ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਤਲੇਆਮ-1984 ਦੇ ਤੱਥ ਤੁਰੰਤ ਕਲਮਬੱਧ ਕਰਕੇ ਜੁਅਰਤਮੰਦ ਰਿਪੋਰਟ ‘ਦੋਸ਼ੀ ਕੌਣ ਹਨ?’ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ। ਦੂਜੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਮੈਂਬਰ ਗੌਤਮ ਨਵਲੱਖਾ ਹਨ ਜੋ ਭੀਮਾ-ਕੋਰੇਗਾਓ ਕੇਸ ‘ਚ ਜੇਲ੍ਹ ‘ਚ ਬੰਦ ਹਨ। ਹੱਕਾਂ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਹਿਰੇਦਾਰਾਂ ਨੇ ਘੋਰ ਨਫਰਤ ਤੇ ਹਿੰਸਾ ਦੇ ਆਲਮ ‘ਚ ਘੱਟਗਿਣਤੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦਾ ਡਟ ਕੇ ਸਾਥ ਦਿੱਤਾ। ਅਨਿਆਂਕਾਰੀ ਰਾਜ ਵਿਰੁੱਧ ਇਨਸਾਫ਼ ਦੀ ਲੜਾਈ ਅੱਜ ਵੀ ਜਾਰੀ ਹੈ। 2014 ‘ਚ ਲਿਖੀ ਇਸ ਲਿਖਤ ਵਿਚ ਨੰਦਿਤਾ ਨੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਸਾਂਝੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ ਜੋ ਉਦੋਂ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ‘ਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਮਹੱਤਵ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਪੰਜਾਬੀ ਰੂਪ ਪਾਠਕਾਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਇੱਛਕ ਸਨ ਪਰ ਮਰਦਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਸਿਰਫ਼ ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਹੀ ਲੈਣਗੇ। ਅਸੀਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਕਾਰ ਪਿੱਛੇ ਬਿਠਾਇਆ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੰਬਲ ਨਾਲ ਢਕਿਆ ਅਤੇ ਜਵਾਹਰ ਲਾਲ ਨਹਿਰੂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਲੈ ਗਏ ਜਿੱਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਨਾਹ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਪਰ ਸਾਡੀ ਬਸਤੀ ਵਿਚ ਵੀ ਕੁਝ ਪਰਿਵਾਰ ਅਜਿਹੇ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਪਨਾਹ ਦਿੱਤੀ। ਕਰਨਾਟਕ ਦਾ ਇਕ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਪਰਿਵਾਰ ਇਕ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਘਰ ਲੈ ਗਿਆ। ਮਾਂ ਨੇ ਤਾਂ ਸਿੱਖ ਦੇ ਕੇਸ ਵੀ ਕੱਟ ਦਿੱਤੇ ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਹ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਰਹਿਤ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸੀ। ਉਹ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਭਵਿੱਖੀ ਜੱਜ ਦੀ ਮਾਂ ਸੀ। ਭਵਿੱਖ ਦਾ ਜੱਜ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਸੀ ਜੋ ਬਚਾਅ ਮਿਸ਼ਨ ‘ਤੇ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਆਏ ਸਨ।

-6-

ਮੈਨੂੰ ਪੀਪਲਜ਼ ਯੂਨੀਅਨ ਫਾਰ ਡੈਮੋਕ੍ਰੇਟਿਕ ਰਾਈਟਸ ਦੇ ਸਾਥੀ ਮੈਂਬਰ ਸੁਮੰਤੋ ਬੈਨਰਜੀ ਦਾ ਫੋਨ ਆਇਆ। ਉਸ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਪੰਚਸ਼ੀਲ ਐਨਕਲੋਵ ਆਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਹੋਰ ਵਰਕਰਾਂ ਨਾਲ ਮੀਟਿੰਗ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। “ਪਰ ਸੁਮੰਤੋ, ਕਰਫਿਊ ਲੱਗਿਆ ਹੋਇਆ।” “ਕਰਫਿਊ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੁਝ ਕਰਨ ਤੋਂ ਕਿਵੇਂ ਰੋਕ ਸਕਦਾ ਹੈ?”

ਮੈਂ ਉਸ ਘਰ ਪਹੁੰਚਣ ‘ਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਗਈ। ਇਹ ਕਾਰਕੁਨਾਂ ਦੀ ਨਿੱਕੀ ਜਿਹੀ ਟੋਲੀ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਜਲਦੀ ਹੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ‘ਨਾਗਰਿਕ ਏਕਤਾ ਮੰਚ’ ਦਾ ਨਾਂ ਦਿੱਤਾ। ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਜਾ ਕੇ ਮਿਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸ਼ਾਇਦ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਕਤਲੇਆਮ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਫੌਜ ਭੇਜਣ ਵਿਚ ਮਦਦ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਸੁਮੰਤੋ ਨੇ ਆਪ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਜਿਉਂਦੇ ਸੜਦੇ ਦੇਖਿਆ ਸੀ।

-7-

ਅਸੀਂ ਪੰਜ ਜਣੇ ਕਾਰ ਵਿਚ ਬੈਠ ਕੇ ਵਿੱਠਲਭਾਈ ਪਟੇਲ ਭਵਨ ਪਹੁੰਚ ਗਏ ਅਤੇ ਉੱਥੇ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੇ ਆਗੂ ਇਸ ਉਲਝਣ ‘ਚ ਬੈਠੇ ਦੇਖੇ ਕਿ ਉਹ ਕੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਸੁਮੰਤੋ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ (ਮੈਂ ਨਾਂ ਭੁੱਲ ਗਈ ਹਾਂ) ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਘਰ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਫੌਜ ਭੇਜਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਸੰਸਕਾਰ ਰੋਕ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਬੇਹੱਦ ਗੰਭੀਰ ਸੀ।

ਇਕ ਆਗੂ, ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਦੰਡਵਤੋ ਜੀ ਸਨ, ਸਾਡੀ ਕਾਰ ਵਿਚ ਬੈਠ ਗਏ। ਸੁਮੰਤੋ ਨੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਮੈਂ ਸਾਹਮਣੀ ਸੀਟ ‘ਤੇ ਬੈਠਾਂ ਅਤੇ ਸਕਿਉਰਿਟੀ ਵਿਚੋਂ ਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅੰਦਰ ਲੈ ਜਾਵਾਂ। ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ (ਪੀ.ਐਨ. ਹਕਸਰ) ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਰਹਿ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਉਹ ਅਤੇ ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਇਕ ਗੁਪਤ ਮਿਸ਼ਨ ‘ਤੇ ਚੀਨ ਵਿਚ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ ‘ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਤਾਂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਅੰਦਰ ਜਾਣ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੋਚਿਆ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਮੈਂ ਦੁੱਖ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਆਈ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਅਰੁਣ ਨਹਿਰੂ ਨੂੰ ਮਿਲੀ।

“ਮਿਸਟਰ ਨਹਿਰੂ, ਮੈਂ ਨੰਦਿਤਾ ਹਕਸਰ

ਹਾਂ। ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਪੱਛਮੀ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਫੌਜ ਨਹੀਂ ਭੇਜਦੇ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਅੰਤਿਮ ਸੰਸਕਾਰ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਾਂਗੇ।” ਅਰੁਣ ਨਹਿਰੂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਫੌਜ ਭੇਜ

ਬਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ। ਅਸੀਂ ਪੀਪਲਜ਼ ਯੂਨੀਅਨ ਫਾਰ ਡੈਮੋਕ੍ਰੇਟਿਕ ਰਾਈਟਸ (ਪੀ.ਯੂ.ਡੀ.ਆਰ. - ਜਿਸ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਸੁਮੰਤੋ ਬੈਨਰਜੀ ਅਤੇ ਮੈਂ ਕੀਤੀ) ਅਤੇ ਪੀਪਲਜ਼ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਸਿਵਲ

1984 ਵਿਚ ਬਲ ਰਹੀ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਝਲਕ।

ਦੇਵੇਗਾ। ਸਾਡੇ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਇਹ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮਹਿਜ਼ ਕਿਸੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਕੋਲ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦੀ ਤਾਕਤ ਕਿਵੇਂ ਹੈ ਪਰ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਸੀਂ ਤ੍ਰਿਲੋਕਪੁਰੀ ਪਹੁੰਚੇ, ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਫੌਜ ਭੇਜ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ।

-8-

ਅਸੀਂ ਫਰਜ਼ ਬਾਜ਼ਾਰ ਬਾਣੇ ਆ ਗਏ। ਇਹ ਇਕੋ ਇਕ ਬਾਣਾ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਬਚਾਅ ਅਤੇ ਰਾਹਤ ਦੇ ਗੰਭੀਰ ਕਾਰਜ ਕੀਤੇ। ਉੱਥੇ ਰਾਹਤ ਕੈਂਪ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਿਸੇ ਨੇ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸਿੱਖਾਂ ਲਈ ਮਿੱਠੇ ਵਾਲੀ ਚਾਹ ਬਣਾਈਏ ਜੋ ਸਦਮੇ ‘ਚ ਸਨ। ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਨਹੀਂ ਕਿ ਮੈਂ ਕਿਸ ਨਾਲ ਗਈ ਸੀ ਪਰ ਇਕ ਔਰਤ ਜੋ ਗੰਡੀ ਸਾਉਥ ਐਕਸਟੈਂਸ਼ਨ ਲੈ ਗਈ ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਇਕ ਟੈਂਟ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਜਾਣਦੀ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਦੁਕਾਨ ਖੋਲ੍ਹੀ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਦੇਗਰੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ; ਫਿਰ ਉਸ ਨੇ ਪਤਾਸੇ ਖਰੀਦੇ ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਨੂੰ ਖੰਭ ਲੈਣ ਲਈ ਰਾਸ਼ਨ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ, ਤੇ ਦੁੱਧ ਲਿਆ।

ਮੈਂ ਚਾਹ ਬਣਾਉਣ ਲੱਗ ਪਈ। ਪਾਣੀ ਉੱਬਲ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਮੈਂ ਸ਼ਸ਼ੋਪੰਜ ‘ਚ ਸੀ ਕਿ ਬਰਤਨ ਵਿਚ ਕਿੰਨੀ ਕੁ ਚਾਹ-ਪੱਤੀ ਪਾਵਾਂ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਚਾਹ ਦਾ ਪੈਕਟ ਪਾਉਂਦੀ, ਇਕ ਸਰਦਾਰ ਨੇ ਕਿਹਾ: “ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਪੁਣੇਗੇ ਕਿਵੇਂ?” ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦੁੱਧ ਦਾ ਲੈ ਕੇ ਉਸ ਵਿਚ ਚਾਹ-ਪੱਤੀ ਪਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਟੀ-ਬੈਗ! ਫਿਰ ਮੈਂ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਦੁੱਧ ਕਿੰਨਾ ਪਾਵਾਂ? ਇਕ ਨੌਜਵਾਨ ਅੱਖਾਂ ‘ਚ ਚਮਕ ਲਿਆ ਕੇ ਬੋਲਿਆ, “ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਇਕ ਕੱਪ ਚਾਹ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਹੋ; ਦੋ ਸੌ ਬੰਦਿਆਂ ਲਈ ਨਹੀਂ ਨਾ ਕਦੀ ਬਣਾਈ... ਦੇ ਬਾਲਟੀਆਂ ਪਾਓ।”

ਮੈਨੂੰ ਯਕੀਨ ਹੀ ਨਹੀਂ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਘੰਟਾ ਪਹਿਲਾਂ ਮੌਤ ਦੇ ਮੂੰਹ ‘ਚੋਂ ਬਚਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਇਹ ਨੌਜਵਾਨ ਹੱਸ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਮਜ਼ਾਕ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਮੇਰੇ ਲਈ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਦੇ ਜਜ਼ਬੇ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਝਲਕ ਸੀ।

-9-

ਵੱਖ-ਵੱਖ ਗੈਰ-ਸਰਕਾਰੀ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਕਾਰਕੁਨਾਂ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਕਾਰਕੁਨਾਂ ਨੂੰ ਰਾਹਤ ਕਾਰਜ ਉਨ੍ਹਾਂ ‘ਤੇ ਛੱਡਣ ਅਤੇ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਖੋਜ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਤਿੰਨ ਤੱਥ ਖੋਜ ਟੀਮਾਂ

ਰਾਈ ਟੀ ਸ (ਪੀ.ਯੂ.ਸੀ.ਐਲ. - ਜਿਸ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਦਿਨੇਸ਼ ਮੋਹਨ ਅਤੇ ਸਮਿਤ ਕੋਠਾਰੀ ਨੇ ਕੀਤੀ) ਦੀ ਸਾਂਝੀ ਟੀਮ ਸਾਂ। ਅਸੀਂ ਟੀਮ ਦੇ ਦੋ ਹਿੱਸੇ ਬਣਾ ਲਏ ਅਤੇ ਮੈਂ ਆਈ.ਆਈ.ਟੀ. ਤੋਂ ਦਿਨੇਸ਼ ਮੋਹਨ ਨਾਲ ਗਈ। ਜਿਉਂ ਹੀ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਤੱਥ ਖੋਜ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ, ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਸ਼ਹਿਰ ਨੂੰ ਕਿਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਸਾੜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਅੱਗਜ਼ਨੀ ਲਈ ਹੁਨਰ ਅਤੇ ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਤੇਲ ਜਾਂ ਗੰਧਕ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ ਜੋ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਰੀਆਂ ਦੁਕਾਨਾਂ ਤਾਂ ਬੰਦ ਸਨ। ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂਆਂ ਕੋਲ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਰਜਿਸਟਰ ਦੇਖੇ ਸਨ। ਇਸ

ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੱਖਣੀ ਦਿੱਲੀ ਦੀਆਂ ਪੇਸ਼ ਕਾਲੋਨੀਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਕੰਕਰੀਟ ਦੇ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਢਾਂਚਿਆਂ/ਇਮਾਰਤਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਸੀਨੀਅਰ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂਆਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਭੀੜ ਵੱਲੋਂ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ। ਅਸੀਂ ਇੰਦਰ ਗੁਜਰਾਲ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਿਊ ਫਰੰਡਜ਼ ਕਲੋਨੀ ਵਾਲੇ ਘਰ ‘ਚ ਮਿਲੇ। ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਇਹ ਸੱਚ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕਤਲੇਆਮ ਤੇ ਅੱਗਜ਼ਨੀ ਉੱਚ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਇੰਨਾ ਉਦਾਸ ਨਜ਼ਰ ਆਇਆ ਕਿ ਇਹ ਕਾਫੀ ਜਵਾਬ ਸੀ।

-10-

ਉਸ ਰਾਤ ਨੂੰ ਪੀ.ਯੂ.ਡੀ.ਆਰ. ਦੀ ਪੂਰੀ ਟੀਮ ਪੁੱਜ ਐਨਕਲੋਵ ਵਿਚ ਸੁਮੰਤੋ ਬੈਨਰਜੀ ਦੇ ਘਰ ਜੁੜੀ। ਇਸ ਗੱਲ ‘ਤੇ ਬਹਿਸ ਹੋਈ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦੱਸੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਨਾਮ ਛਾਪ ਦੇਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਅਸੀਂ ਇੰਟਰਵਿਊ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ। ਕੁਝ ਮੈਂਬਰ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਾਮ ਲੈਣ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਗੋਵਿੰਦ ਮੁਖੋਟੀ ਦੀ ਜਾਨ ਨੂੰ ਖਤਰੇ ਵਿਚ ਪਾ ਦੇਵਾਂਗੇ। ਉਸ ਦੀ ਕਾਰ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਰਹੱਸਮਈ ਢੰਗ ਨਾਲ ਅੱਗ ਲੱਗ ਗਈ ਸੀ। ਮੁਨਿਰਕਾ ਟੋਕਸ ਦੇ ਮੁਕਾਮੀ ਆਗੂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਮੇਰਾ ਪਿੱਛੇ ਲਗਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਫਿਰ ਇਕ ਹੋਰ ਸੋਚ-ਵਿਚਾਰ ਹੋਈ। ਕੀ ਸਿੱਖ ਸਾਡੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਹਿੱਟ ਲਿਸਟ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਰਨਗੇ? ਪਰ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਆਪ ਹੀ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਨਾਮ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਆਖਿਰਕਾਰ ਅਸੀਂ ਨਾਮ ਛਾਪਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਪੂਰੀ ਰਾਤ ਨਵਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਬੂਤਾਂ ਨਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਰਾਮ ਚੈੱਕ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸੂਚੀ ਬਣਾਈ ਗਈ ਅਤੇ ਰਿਪੋਰਟ ਲਿਖੀ ਗਈ। ਸਾਡੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾ ਸਿਰਲੇਖ ਸੀ: ‘ਦੋਸ਼ੀ ਕੌਣ ਹਨ?’

ਇਸ ‘ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਈ ਗਈ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਸਾਡੇ ਪ੍ਰਿੰਟਰ ਦੇ ਛਾਪਾ ਮਾਰਿਆ। ਉਸ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰੈਸ਼ਨੀ ਝੱਲਣੀ ਪਈ। ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੇ ਪਾਬੰਦੀ ਨੂੰ ਟਿੱਚ ਜਾਣ ਕੇ ਸਾਡੀ ਸਹਿਮਤੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਹੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੁਬਾਰਾ ਛਾਪ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਇਹ

ਵਿਆਪਕ ਪੈਮਾਨੇ ‘ਤੇ ਵੰਡੀ ਗਈ। ਇਸ ਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ‘ਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਪੰਜਾਬ ਗਈ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸ ਰਿਪੋਰਟ ਕਾਰਨ ਉਹ ਅਜੇ ਵੀ ਭਾਰਤ ਪ੍ਰਤੀ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭਰੋਸਾ ਦਿਵਾਇਆ ਕਿ ਇੱਥੇ ਐਸੇ ਭਾਰਤੀ ਸਨ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਉਦੋਂ ਖੜ੍ਹੇ ਜਦੋਂ ਇਹ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ।

-11-

ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਤੱਥ ਖੋਜ ਦੌਰਾਨ ਜੋ ਸਮੱਗਰੀ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਉਸ ਦੇ ਆਧਾਰ ‘ਤੇ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਹਿੱਟ ਦਾਇਰ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਕੇਸ ਜਸਟਿਸ ਰਜਿੰਦਰ ਸੰਚਰ ਕੋਲ ਲੱਗਿਆ ਜੋ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਚੀਫ ਜਸਟਿਸ ਬਣੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ। ਅਸੀਂ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਕਿ ਪੀੜਤਾਂ ਦੇ ਹਲਫਨਾਮਿਆਂ ਵਿਚ ਨਾਮਜ਼ਦ ਆਗੂਆਂ ਖਿਲਾਫ ਐੱਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਦਰਜ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ। ਜਦੋਂ ਕੇਸ ਮੁੜ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਆਇਆ ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਰਜਿੰਦਰ ਸੰਚਰ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਦੋ ਹੋਰ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਜੱਜਾਂ ਨੇ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਸਚਾਈ ਬਾਰੇ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਨੇ ਤਾਂ ਇਹ ਵੀ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਪੀੜਤ ਔਰਤ ਪੁਲਿਸ ਕੋਲ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਗਈ। ਉਹ ਉਸ ਔਰਤ ਦੇ ਹਲਫਨਾਮੇ ਤੋਂ ਪਤਾ ਕੇ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਿਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਸ ਦੀ ਧੀ ਨਾਲ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਬਲਾਤਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਨਾਮ ਹਲਫਨਾਮੇ ਵਿਚ ਸਨ।

ਮੈਂ ਜਾਣਦੀ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਹਲਫਨਾਮੇ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਅਸੀਂ ਕਿੰਨੇ ਸਾਵਧਾਨ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਦੱਸਿਆ, ਇਸ ਦਾ ਹਿੰਦੀ ਵਿਚ ਅਨੁਵਾਦ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਹਲਫਨਾਮਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ‘ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕਰਦੀ, ਇਸ ਨੂੰ ਪੈਰਾ-ਦਰ-ਪੈਰਾ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ।

ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਜੱਜ ਨੇ ਪੰਨਾ ਪਲਟਿਆ ਅਤੇ ਹਲਫਨਾਮੇ ‘ਤੇ ਹੱਸ ਪਿਆ।

ਪਟੀਸ਼ਨ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰਹੱਸਮਈ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਗੋਵਿੰਦ ਮੁਖੋਟੀ ਹਾਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਮੈਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਈ। ਜਸਟਿਸ ਏ.ਐਨ. ਸੇਨ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਬੈਂਚ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਵੱਲ ਦੇਖਿਆ ਅਤੇ ਮੁਸਕਰਾਇਆ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਪ੍ਰੈਰਨ ਵਾਲੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕਿਹਾ: “ਕਿਰਪਾ ਕਰ ਕੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਹਿਤ ‘ਚ ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਓ।” ਮੈਂ ਨਾਂਹ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਪਟੀਸ਼ਨ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਉਹ ਸ਼ਬਦ ਮੇਰੇ ਕੰਨਾਂ ਵਿਚ ਗੂੰਜਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਅਜੇ ਵੀ ਘੋਰ ਸ਼ਰਮਿੰਦਗੀ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

-12-

ਨਾਗਰਿਕ ਏਕਤਾ ਮੰਚ ਨੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਰਾਹਤ ਕਾਰਜ ਕੀਤਾ ਪਰ ਸਭ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਕ ਚਰਚਾਵਾਂ ਅਤੇ ਬਹਿਸਾਂ ਰਾਹਤ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਹੋਈਆਂ। ਹਰ ਕੈਂਪ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾਵਾਂ ਵਾਲੇ ਕਾਰਕੁਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ: ਸਮਾਜਵਾਦੀ, ਨਕਸਲੀ, ਸਮਾਜ ਸੇਵਕ ਤੇ ਨਾਰੀਵਾਦੀ। ਵਿਚਾਰ-ਚਰਚਾਵਾਂ ਸਾਡੇ ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਇਕੱਠੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ‘ਚ ਅੜਿੱਕਾ ਨਹੀਂ ਬਣੀਆਂ।

ਜਦੋਂ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਹਿੰਸਾ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਰੰਗਨਾਥ ਮਿਸ਼ਰਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਨਾਗਰਿਕ ਏਕਤਾ ਮੰਚ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਮੈਂ ਜਸਟਿਸ ਰੰਗਨਾਥ ਮਿਸ਼ਰਾ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਈ। ਸਿੱਖ ਪੀੜਤਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਉਸ ਦਾ ਪੱਖਪਾਤ ਹਰ ਪੱਧਰ ‘ਤੇ ਪ੍ਰਤੱਖ ਸੀ। ਫੈਸਲਾ ਹੋਇਆ ਕਿ ਨਾਗਰਿਕ ਏਕਤਾ ਮੰਚ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਬਾਈਕਾਟ ਕਰੇਗਾ। ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਨਾਮ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਿਆ ਅਤੇ ਲੰਮਾ ਲੇਖ ਲਿਖਿਆ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਿਉਂ ਕੀਤਾ। ਲੇਖ ਛਪ ਗਿਆ।

ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਜਦੋਂ ਰੰਗਨਾਥ ਮਿਸ਼ਰਾ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਸਿਟਿੰਗ ਜੱਜ ਸੀ, ਮੈਂ ਮੇਰੇ ਹਿੰਸਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰਾਉਣ ਵੇਲੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਉਸ ਦਾ ਪੱਖਪਾਤ ਦੇਖ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਉਸ ਮਾਮਲੇ ‘ਚ ਪੀ.ਏ.ਸੀ. (ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਪੁਲਿਸ) ਨੇ 33 ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਗੋਲੀਆਂ ਮਾਰ ਕੇ ਲਾਸ਼ਾਂ ਨਹਿਰ ਵਿਚ ਸੁੱਟ (ਬਾਕੀ ਸਫਾ 29 ‘ਤੇ)

ਨਾਲ ਹੀ ਅਸੀਂ ਦੋਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ-ਆਪਣੀ ਪਸੰਦ ਦੀਆਂ ਪੰਜਾਬੀ ਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਲੈ ਲਈਆਂ ਕਿਉਂਕਿ ਇਕ ਸੀਨ ਲਈ ਕਈ ਵਾਰ ਸਾਰਾ-ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਉਥੇ ਰੁਕਣਾ ਪੈਂਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਵਿਹਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਦੋਵੇਂ ਭੈਣ ਭਰਾ ਆਪਣੀ-ਆਪਣੀ ਪਸੰਦ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਪੜ੍ਹਦੇ। ਇਹ ਸੁਟਿੰਗ ਨਾ ਸਿਰਫ ਸਟੂਡੀਓ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ਬਲਕਿ ਬਹੁਤ ਵਾਰੀ ਆਮ ਸੜਕਾਂ ਉੱਤੇ ਆਮ ਜਨਤਾ ਦੇ ਵਿਚ ਵੀ ਸੈੱਟ ਲਗਾ ਕੇ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ।

ਹਫ਼ਤੇ ਵਿਚ ਇਕ ਵਾਰੀ ਮੈਂ ਵੀ ਬਲਵੰਤ ਵੀਰ ਦੇ ਨਾਲ ਛੋਟੇ-ਮੋਟੇ ਰੋਲ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਈ। ਜਦੋਂ ਕਦੇ ਫਿਲਮ ਬਣ ਕੇ ਤਿਆਰ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਖੁਸ਼ ਹੁੰਦੇ। ਇਉਂ ਬਲਵੰਤ ਵੀਰ ਕੋਲ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਮੈਂ ਹੋਰ ਵੀ ਕਈ ਛੋਟੇ-ਮੋਟੇ ਕੰਮ ਕੀਤੇ। ਉਸ ਦੇ ਗੁਆਂਢ ਵਿਚ ਇਕ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਬਜ਼ੁਰਗ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਵੀਹ ਸਾਲ ਹੋ ਗਏ ਸੀ ਉਸ ਨੂੰ ਇੱਥੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਰਿਟਾਇਰ ਹੋਇਆ। ਹੁਣ ਉਹ ਨੱਬੇ ਕੁ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦਾ ਹੋ ਚੁੱਕਿਆ ਸੀ ਤੇ ਇਕੱਲਾ ਹੀ ਆਪਣੇ ਫਲੈਟ ਵਿਚ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਹਫ਼ਤਾਵਾਰੀ ਪਰਚੇ ਵਿਚ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਖਾਣਾ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਇਕ ਵਰਕਰ ਵਾਸਤੇ ਐਡ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਬਲਵੰਤ ਨੇ ਉਹ ਐਡ ਮੈਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਕਿਹਾ, “ਭੈਣ ਜੀ, ਮੇਰੇ ਹੀ ਗੁਆਂਢ ਵਿਚ ਇਕ ਰਹੇਜਾ ਸਾਹਿਬ ਬੜੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੰਡੀਅਨ ਖਾਣਾ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੀ ਬੀਬੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਾ ਚਾਹੋਗੇ? ਤਿੰਨ ਮਕਾਨ ਛੱਡ ਕੇ ਹੀ ਉਸ ਦਾ ਫਲੈਟ ਹੈ?”

ਅਸੀਂ ਦੋਹਾਂ ਨੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਹੱਥ ਜੋੜ ਕੇ ਨਮਸਤੇ ਕਹੀ ਤੇ ਅਖਬਾਰ ਵਿਚ ਦਿੱਤੀ ‘ਐਡ’ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕੀਤੀ। ਉਸ ਨੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਡੇ ਦੋਹਾਂ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛ-ਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਤੇ ਫੇਰ ਦੱਸਿਆ- ਮੇਰੇ ਦੋ ਪੁੱਤਰ ਹਨ, ਇਕ ਧੀ। ਇਕ ਪੁੱਤਰ ਅਤੇ ਮੇਰੀ ਧੀ ਇਸੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਕਈ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰ ਕੇ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦੇ। ਦੋ-ਤਿੰਨ ਵਰ੍ਹੇ ਪਹਿਲਾਂ ਮੇਰੀ ਧੀ ਮੇਰੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦੀ ਰਹੀ ਪਰ ਹੁਣ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਘਰ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਮਜਬੂਰੀਆਂ ਹਨ। ਬਲਵੰਤ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਹ ਮੇਰੇ ਵੱਡੇ ਭੈਣ ਜੀ ਹਨ। ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ ਹੋਲਡਰ ਹਨ। ਤੁਹਾਡੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਕੀ ਇਹ ਬੀਬੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਵੀ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਫਲੈਟ ਵਿਚ ਰਹਿ ਸਕੇਗੀ?”

ਮੈਂ ਇਸ਼ਾਰੇ ਨਾਲ ਬਲਵੰਤ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, “ਨਹੀਂ।” ਆਖਰ ਗੱਲ ਇੱਥੇ ਮੁੱਕੀ ਕਿ ਦੋ ਵਕਤ ਬਜ਼ੁਰਗ ਦੇ ਫਲੈਟ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਮੈਂ ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਕੰਮ ਕਰ ਕੇ ਸ਼ਾਮੀਂ ਬਲਵੰਤ ਦੇ ਕੋਲ ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਆ ਜਾਂਦੀ। ਆਖਰ ਮੈਂ ਮੁੜ ਕੁੱਕੀ ਦੇ ਘਰ ਆ ਗਈ। ਹੁਣ ਪਹਿਲਾਂ ਪਹਿਲ ਤਾਂ ਆਪਣੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਲਿਖਾਈ ਵੱਲ ਰੁਝਾਨ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਪਰ ਕਿੰਨਾ ਕੁ ਚਿਰ ਲਿਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ! ਕਿੰਨਾ ਕੁ ਸਮਾਂ ਸਿਮਰਨ ਭਗਤੀ ਵੱਲ ਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ! ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਨਾਲ ਦੋ-ਤਿੰਨ ਘੰਟੇ। ਆਖਰ

ਲਗਾਤਾਰ ਬੈਠ ਕੇ ਵੀ ਬੰਦਾ ਬੱਕ ਹੀ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸੱਚ ਪੁੱਛੋ, ਦਿਮਾਗੀ ਕੰਮ ਨਾਲੋਂ ਮੈਨੂੰ ਫਿਜ਼ੀਕਲ ਕੰਮ ਕਰ ਕੇ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ; ਸੋ ਮੈਂ ਜਸਬੀਰ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, “ਜਸਬੀਰ ਮੈਨੂੰ ਕਿਸੇ ਦਿਨ ਫੇਰ ਇੰਪਲਾਈਮੈਂਟ ਐਕਸਚੇਂਜ ਲੈ ਹੀ ਚੱਲ। ਦੇਖਦੀ ਹਾਂ ਉਥੇ ਕਿਹੜੇ-ਕਿਹੜੇ ਕੰਮਾਂ ਲਈ ਫਾਰਮ ਭਰੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ।” ਓਥੇ ਜਾ ਕੇ ਦੇਖਿਆ, ਸਿਲਾਈ ਦੇ ਕੰਮ ਲਈ ਅਤੇ ਕਾਰਪੈਂਟਰ ਲਈ ਬਹੁਤ ਵੈਕੈਂਸੀਆਂ ਖਾਲੀ ਸਨ। ਕੈਫੇਟੇਰੀਆ ਵਰਕਰ ਵੀ ਚਾਹੀਦੇ ਸਨ।

ਮੁੜ ਮੈਂ ਕੈਫੇਟੇਰੀਆ ਵਰਕਰ ਲਈ ਹੀ ਫਾਰਮ ਭਰ ਦਿੱਤਾ। ਨਾਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਮੇਰੇ ਪਹਿਲੇ ਐਕਸਪੀਰੀਐਂਸ ਦੇ ਪੇਪਰ ਸਨ। ਹੁਣ ਕੋਈ ਇੰਟਰਵਿਊ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਸੀ ਤੇ ਨਾ ਕੁਝ ਹੋਰ ਪਰ ਮੈਡੀਕਲ ਫੇਰ ਵੀ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੇਰਾ ਫਾਰਮ ਹੱਥ ਵਿਚ ਫੜਾਉਂਦਿਆਂ ਹੀ ਮੈਡੀਕਲ ਕਰਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਜਾਣ ਲਈ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ। ਸਕੂਲ ਵੀ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਘਰ ਕੋਲ ਹੀ ਮਿਲ ਗਿਆ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਇਸ ਜੋਬ ਲਈ ਮੈਨੂੰ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਕੋਈ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਚਾਰ ਕੁ ਵਜੇ ਸਵੇਰੇ ਉੱਠ ਪੈਂਦੀ। ਠੀਕ ਛੇ ਵਜੇ ਆਪਣੀ ਡਿਊਟੀ ਉੱਤੇ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦੀ। ਸਵੇਰ ਦਾ ਨਾਸ਼ਤਾ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਵਰਕਰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਕੈਫੇਟੇਰੀਆ ਵਿਚ ਹੀ ਕਰਦੇ ਸੀ। ਇੱਥੇ ਕੈਫੇਟੇਰੀਆ ਵਿਚ ਅਣਗਿਣਤ ਕਿਸਮ ਦੇ ਨੌਨ-ਵੈਜੀਟੇਰੀਅਨ ਫੂਡ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਕਿਸਮ ਦੇ ਕੋਲਡ ਡਰਿੰਕਸ ਵੀ ਹੁੰਦੇ ਸਨ ਜੋ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਵਰਕਰ ਖਾ-ਪੀ ਸਕਦੇ ਸਾਂ। ਜਿੰਨਾ ਮਰਜ਼ੀ ਖਾਈਏ ਪਰ ਘਰ ਵਿਚ ਇਕ ਤੋਲਾ ਤੱਕ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲੈ ਕੇ ਜਾ ਸਕਦੇ। ਭਾਵੇਂ ਔਫ ਹੋਣ ਪਿੱਛੋਂ ਕਿੰਨਾ ਵੀ ਖਾਣਾ ਬਚ ਜਾਂਦਾ ਪਰ ਉਹ ਸਾਰਾ ਖਾਣਾ ਅਸੀਂ ਛੁੱਟੀ ਸਮੇਂ ਡਸਟਬਿਨਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਸੁੱਟ ਕੇ ਜਾਣਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਕੱਲ੍ਹ ਵਾਸਤੇ ਕਿਸੇ ਫਰਿਜ ਵਿਚ ਬਚਿਆ ਹੋਇਆ ਖਾਣਾ ਰੱਖਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਉਂ ਸਾਨੂੰ ਕੈਫੇਟੇਰੀਆ ਦੇ ਸਾਰੇ ਵਰਕਰਾਂ ਲਈ ਮੈਨੇਜਰ ਸਮੇਤ, ਖਾਣ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਮਿਲਦਾ ਸੀ। ਤਾਜ਼ਾ ਦੁੱਧ, ਤਾਜ਼ਾ ਮੱਖਣ, ਕਈ ਕਿਸਮ ਦਾ ਤਾਜ਼ਾ ਪਨੀਰ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਬਿਸਕੁਟ ਜੋ ਅਸੀਂ ਕੈਫੇਟੇਰੀਅਨ ਵਰਕਰਾਂ ਨੇ ਖੁਦ ਵਾਰਮਿਸਟ ਵਿਚ ਰੱਖ ਕੇ ਤਾਜ਼ੇ ਬਣਾ ਕੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਰਵ ਕਰਨੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਇਹ ਬਿਸਕੁਟ ਬਣੇ-ਬਣਾਏ ਵੱਡੀਆਂ-ਵੱਡੀਆਂ ਟਰੇਆਂ ਵਿਚ ਪਿੱਛੋਂ ਫੈਕਟਰੀ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਆਉਂਦੇ ਸਨ। ਅਸੀਂ ਸਿਰਫ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਟਰੇਆਂ ਸਮੇਤ ਵਾਰਮਿਸਟਾਂ ਵਿਚ ਰੱਖ ਕੇ ਪਕਾਉਣਾ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਸਾਰੇ ਵਰਕਰ ਆਪਣੀ-ਆਪਣੀ ਪਸੰਦ ਦਾ ਖਾਣਾ ਖਾ ਕੇ ਹੀ ਘਰ ਜਾਂਦੇ।

ਜਸਬੀਰ ਨੇ ਵੀ ਇਹ ਇਮਤਿਹਾਨ ਪਾਸ ਕਰ ਲਿਆ ਤੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਉਹ ਕੈਫੇਟੇਰੀਅਨ ਵਰਕਰ ਦੇ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਹੀ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਅੱਛੀ ਤਨਖਾਹ ਲੈਂਦੀ ਹੈ। ਕੁੱਕੀ ਹੁਣ ਖੁਸ਼ ਸੀ ਕਿ ਮੰਮੀ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਖੁਸ਼ੀ-ਖੁਸ਼ੀ ਰਹਿ ਰਹੀ ਹੈ। ਸੱਚ ਤਾਂ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਮੇਰੀ ਤੇ ਕੁੱਕੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਇਉਂ ਸੀ ਕਿ ਘਰ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਵੀ ਅਸੀਂ ਕਈ-ਕਈ ਦਿਨ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਦਾ ਮੂੰਹ ਤੱਕ

ਨਹੀਂ ਸੀ ਦੇਖ ਸਕਦੇ। ਇਕ ਦਿਨ ਮੈਂ ਇਹੀ ਸਮੱਸਿਆ ਆਪਣੇ ਛੋਟੇ ਵੀਰ ਪਾਲਦੀਪ ਨਾਲ ਸਾਂਝੀ ਕੀਤੀ ਜਦੋਂ ਉਹ ਰੱਖੜੀ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਰੱਖੜੀ ਬੰਨ੍ਹਾਉਣ ਆਇਆ। ਆਖਰ ਮੈਂ ਮੁੜ ਪੱਕੇ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਦਿੱਲੀ ਵਾਪਸ ਆਉਣ ਬਾਰੇ ਮਨ ਬਣਾਉਣ ਲੱਗੀ। ਮੇਰੇ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਮੇਰੀ ਇਹ ਗੱਲ ਵੀ ਕਬੂਲ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਉਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਕਿ ਉਥੇ ਜਾ ਕੇ ਮੇਰਾ ‘ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ’ ਖਰਾਬ ਹੋ ਜਾਵੇ।

ਪਾਲਦੀਪ ਨੇ ਇਹ ਗੱਲ ਟੈਲੀਫੋਨ ਉੱਤੇ ਬਲਵੰਤ ਨਾਲ ਸਾਂਝੀ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਬਲਵੰਤ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਘਰ ਸੈਂਟਾ ਮੋਨੀਕਾ ਛੁੱਟੀ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਬੁਲਾ ਲਿਆ ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ, “ਭੈਣ ਜੀ, ਮੇਰੇ ਇੱਥੇ ਸੈਂਟਾ ਮੋਨੀਕਾ ਵਿਚ ਵੀ ਨਰਸਿੰਗ ਟਰੇਨਿੰਗ ਸਕੂਲ ਹੈ, ਤੁਸੀਂ ਉਥੇ ਦਾਖਲ ਹੋ ਜਾਓ ਤੇ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਰਹੋ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਤੁਹਾਡੀ ਨਰਸਿੰਗ ਦੀ ਟਰੇਨਿੰਗ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ।”

“ਫੇਰ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ ਬਲਵੰਤ?”
 “ਫੇਰ ਤੁਸੀਂ ਟਰੇਨਿੰਗ ਖਤਮ ਹੋਣ ਪਿੱਛੋਂ ਆਪਣਾ ਫਲੈਟ ਲੈ ਕੇ ਇਕੱਲੇ ਰਹਿਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦੇਣਾ।”

“ਮੈਂ ਇਕੱਲੀ ਇੱਥੇ ਕਿਸ ਲਈ ਰਹਿਣਾ ਹੈ? ਇਸ ਨਾਲੋਂ ਤਾਂ ਮੈਂ ਦਿੱਲੀ ਹੀ ਬਬਲੀ ਕੋਲ ਰਹਾਂ। ਉਸ ਦਾ ਪੂਰਾ ਟੱਬਰ ਮੈਨੂੰ ਬਹੁਤ ਪਿਆਰ ਸਤਿਕਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।”

“ਠੀਕ ਹੈ, ਚਲੇ ਜਾਣਾ; ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਨਰਸਿੰਗ ਵਿਚ ਐਡਮਿਸ਼ਨ ਲੈਣ ਲਈ ਫਾਰਮ ਭਰਵਾਉਣਾ ਹਾਂ ਇੰਪਲਾਇਮੈਂਟ ਜਾ ਕੇ। ਫੇਰ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਦੋ ਸਾਲ ਦੀ ਟਰੇਨਿੰਗ ਇਕ ਸਾਲ ਵਿਚ ਹੀ ਪੂਰੀ ਕਰ ਲਵੋਗੇ ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਚੰਗੇ ਪੈਸੇ ਮਿਲਣ ਲੱਗ ਜਾਣਗੇ, ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਵੀਹ-ਪੱਚੀ ਡਾਲਰ ਪਰ ਆਵਾਹ।”

“ਫੇਰ ਪੈਸਿਆਂ ਨਾਲ ਕੀ ਮੇਰੀ ਸਮੱਸਿਆ ਹੱਲ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ? ਸਮੱਸਿਆ ਤਾਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ।”
 ਜੋ ਵੀ ਸੀ, ਮੇਰੇ ਨਾਂਹ-ਨੁੱਕਰ ਕਰਦਿਆਂ ਬਲਵੰਤ ਮੈਨੂੰ ਸ਼ਾਮੀਂ ਪੰਜ ਵਜੇ ਤੋਂ ਨੌਂ ਵਜੇ ਤੱਕ ਈਵਿੰਗ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਕਰਵਾ ਆਇਆ। ਹੁਣ ਮੈਂ ਔਖੀਆਂ-ਔਖੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਨਾਲ ਨਾ ਚਾਹੁੰਦਿਆਂ ਵੀ ਮੱਥਾ ਮਾਰਨ ਲੱਗੀ। ਘਰ ਆ ਕੇ ਵੀ ਬਲਵੰਤ ਦੀ ਧੀ ਦੇ ਕੰਪਿਊਟਰ ਉੱਤੇ ਆਪਣੇ ਲੈਸਨ ਪੜ੍ਹਦੀ ਤੇ ਅੱਸਰ ਲਿਖਦੀ। ਇਉਂ ਕੰਪਿਊਟਰ ਉੱਤੇ ਹੁੰਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਨਾਲ ਕਾਫੀ ਆਸਾਨੀ ਵੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ਪਰ ਅੱਗੋਂ ਤਾਂ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਪ੍ਰੈਕਟੀਕਲ ਕਰਨੇ ਹੀ ਪੈਣਗੇ। ਇਹ ਗੱਲ ਮੇਰੇ ਕੋਰਸ ਵਿਚ ਲਿਖੀ ਹੋਈ ਸੀ।

ਅਸਲ ਵਿਚ ਮੇਰੇ ਇਸ ਕੋਰਸ ਦਾ ਪੂਰਾ ਨਾਉਂ ਹੈ ਸੀ.ਐਨ.ਏ., ਭਾਵ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਨਰਸਿੰਗ ਅਸਿਸਟੈਂਟ। ਇਹ ਕੋਰਸ ਸਾਡੀਆਂ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਨਰਸਾਂ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਗੋਂ ਨਰਸਾਂ ਨੂੰ ਅਸਿਸਟ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਸੀ ਜਿਸ ਲਈ ਪੂਰੇ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਸਮਾਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇੱਥੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰੀ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਇਹ ਕੋਰਸ ਚੌਠੇ ਕਰਾਸ ਵਲੋਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰ ਹੁਣ ਇਸ ਟਰੇਨਿੰਗ ਵਾਸਤੇ ਫੇਰ ਆ ਗਈ। ਉਸ ਦੀ ਆਪਣੀ

ਧੀ ਸੂਦਨ ਨੇ ਇਹ ਕੋਰਸ ਮੇਰੇ ਨਾਲੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਾਸ ਕਰ ਰਖਿਆ ਸੀ ਤੇ ਉਹ ਜੋਬ ਉੱਤੇ ਵੀ ਲੱਗ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਉਸੇ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਤੇ ਹੋਰ ਪੁਸ਼ਟ ਉੱਤਰਾਂ ਦੀਆਂ ਕੈਸਟਾਂ ਮੈਨੂੰ ਉਸ ਕੋਲੋਂ ਅਸਾਨੀ ਨਾਲ ਮਿਲ ਜਾਂਦੀਆਂ ਤੇ ਉਹ ਮੇਰੀ ਕਾਫੀ ਹੈਲਪ ਵੀ ਕਰਦੀ ਸੀ।

ਪਰ ਬਹੁਤੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਮੈਨੂੰ ਪ੍ਰੈਕਟੀਕਲ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਆਉਂਦੀ। ਹਰ ਪ੍ਰੈਕਟੀਕਲ ਵਾਸਤੇ ਅਲੱਗ-ਅਲੱਗ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਵਿਚ ਕਲਾਸਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸਨ।

ਮੈਨੂੰ ਸਾਰਾ ਕੋਰਸ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਤੱਕ ਔਖ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆਈ। ਸਭ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਆਪਣੀ ਕਾਰ ਵਿਚ ਲੈ ਜਾਂਦੇ, ਖਾਸਕਰ ਜਦੋਂ ਦੂਰ-ਦੁਰਾਡੇ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਚ ਜਾਣਾ ਪੈਂਦਾ। ਮੇਰੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈਲਪ ਮੈਕਸੀਕਨ ਮੁੰਡਾ ਜੌਰਜ ਕਰਦਾ ਜਿਸ ਦੀ ਉਮਰ ਸਾਰੀ ਕਲਾਸ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਛੋਟੀ ਸੀ, ਮਸਾਂ ਹੀ ਉਹ 19 ਕੁ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦਾ ਹੀ ਸੀ। ਸ਼ਾਇਦ ਮੇਰੀ ਉਮਰ ਇਸ ਕਲਾਸ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਸੀ।

ਇਕ ਦਿਨ ਜੌਰਜ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ, “ਕੌਰ, ਮੈਂ ਐਗਜ਼ਾਮ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਾਂ।” ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ, ਮੈਂ ਵੀ ਜੇ ਆਪਣਾ ਕੋਰਸ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਕੰਪਲੀਟ ਕਰ ਲਵਾਂ ਤਾਂ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਆਪਣੇ ਐਗਜ਼ਾਮ ਵੀ ਫੀਸ ਭਰ ਦੇਵਾਂ। ਸਾਡੇ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਦੀ ਹੈੱਡ ਜੋ ਰਜ਼ੀਅਨ ਲੋਡੀ ਸੀ, ਬਹੁਤ ਭਲੀ ਔਰਤ ਸੀ। ਦੋ ਕੁ ਮਹੀਨੇ ਪਿੱਛੋਂ ਦੋ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਕੋਰਸ ਪੂਰੇ ਕਰ ਕੇ ਇਕ ਦਿਨ ਆਪਣੀ ਹੈੱਡ ਨਕੀਤਾ ਨੂੰ ਟੈਸਟ ਲੈਣ ਲਈ ਕਿਹਾ।

ਅਸੀਂ ਚਾਰ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਤਕਰੀਬਨ 99 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਨੰਬਰ ਲੈ ਕੇ ਆਪਣਾ ਕੋਰਸ ਪੂਰਾ ਕਰ ਲਿਆ ਤੇ ਸਾਡੇ ਚਾਰਾਂ ਦੀ ਫੀਸ ਮੈਡਮ ਨੇ ਐਗਜ਼ਾਮੀਨਰ ਕੋਲ ਭੇਜ ਦਿੱਤੀ ਤੇ 7 ਜੁਲਾਈ ਨੂੰ ਸਾਡਾ ਐਗਜ਼ਾਮ ਫਿਕਸ ਹੋ ਗਿਆ। ਠੀਕ 9 ਵਜੇ ਪੇਪਰ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਤੇ 11 ਵੱਜਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸਾਰੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਐਗਜ਼ਾਮ ਕੰਪਲੀਟ ਕਰ ਲਿਆ। ਮਸਾਂ 20 ਮਿੰਟ ਹੀ ਲੱਗੇ ਹੋਣਗੇ ਸਾਡੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਚੈੱਕ ਕਰਨ ਲਈ।

ਜਦੋਂ ਪੰਜਾਂ ਵਿਚੋਂ ਚਾਰ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਐਗਜ਼ਾਮੀਨਰ ਨੇ ਕੁਆਲੀਫਾਈ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਤਾਂ ਮੇਰਾ ਹੇਠਲਾ ਸਾਹ ਹੇਠਾਂ ਤੇ ਉਤਲਾ ਉੱਤੇ ਹੀ ਰਹਿ ਗਿਆ। ਹੁਣ ਮੈਂ ਬਿਟ-ਬਿਟ ਆਪਣੀ ਹੈੱਡ, ਰਜ਼ੀਅਨ ਟੀਚਰ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵੱਲ ਡਰੀ-ਡਰੀ ਤੱਕ ਰਹੀ ਸੀ। ਇਹ ਸਭ ਦੇਖ ਉਹ ਖੁਦ ਚੱਲ ਕੇ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਆਈ ਤੇ ਪਾਸ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਸੀਟ ਉੱਤੇ ਮੇਰੇ ਦਸਤਖਤ ਲੈ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਮੁਬਾਰਕਬਾਦ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਘੁੱਟ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਗਲੇ ਨਾਲ ਲਾ ਲਿਆ। ਇਹ ਖੁਸ਼ੀ ਮੇਰੇ ਲਈ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਗੱਲ ਸੀ। ਇਕ ਸਾਲ ਦਾ ਕੋਰਸ ਮੈਂ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿਚ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ।

ਅਗਲੀ ਸਵੇਰ ਬਲਵੰਤ ਮੇਰੇ ਸਾਰੇ ਪੇਪਰਾਂ ਸਮੇਤ ਮੈਨੂੰ ਟੈਪਾ ਸਟਰੀਟ ਵਾਲੇ ਮੈਡੀਕਲ ਲਈ ਛੱਡ ਆਇਆ ਤੇ ਆਪ ਆਪਣੇ ਸਕੂਲ ਚਲਿਆ ਗਿਆ। ਸਵੇਰ ਦੇ ਅਜੇ ਗਿਆਰਾਂ ਹੀ ਵਜੇ ਸਨ, ਜਦੋਂ ਮੇਰਾ ਸਾਰਾ ਚੈਕਅੱਪ ਹੋ ਗਿਆ ਤੇ ਸਭ ਕੁਝ

ਠੀਕ-ਠਾਕ ਨਿਕਲਿਆ ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੀ ਡਿਊਟੀ ਜੁਆਇਨ ਕਰਨ ਦੇ ਆਰਡਰ ਮਿਲ ਗਏ।

ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਕੁੱਕੀ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੀ ਕਾਰ ਵਿਚ ਛੱਡ ਆਇਆ ਸੀ।

ਪਹਿਲਾਂ ਪਹਿਲ ਇਹ ਕੰਮ ਮੈਨੂੰ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਲਗਦਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਰਾਤ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਵਾਲੀ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਗਿਣ ਕੇ 13-14 ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਉਹ ਵੀ ਜਿਹੜੇ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਆਖਰੀ ਘੜੀਆਂ ਉੱਤੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਜੋ ਮਰਦ ਮਰੀਜ਼ ਹੁੰਦੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਾਂਭਣਾ ਬਹੁਤ ਕਠਿਨ ਕਾਰਜ ਸੀ।

ਰਾਤ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਸਮੇਂ ਸਾਨੂੰ ਸਿਰਫ ਦਸ ਮਿੰਟ ਦੀ ਬਰੇਕ ਮਿਲਦੀ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਸਾਂ ਮਿੰਟਾਂ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਚਾਹ, ਕੱਫੀ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕੋਈ ਡਰਿੰਕ ਆਪਣੇ ਮਨਪਸੰਦ ਦੀ ਲੈ ਸਕਦੇ ਸੀ, ਨਾਲ ਬਿਸਕੁਟ ਆਦਿ ਪਰ ਦਸ ਤੋਂ ਗਿਆਰਵਾਂ ਮਿੰਟ ਵੀ ਲਗ ਜਾਣ ਤਾਂ ਪੂਰੇ ਇਕ ਘੰਟੇ ਦੇ ਪੈਸੇ ਸਾਡੀ ਤਨਖਾਹ ਵਿਚੋਂ ਕੱਟੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ।

ਬੇਰ, ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਡਿਊਟੀ ਉੱਤੇ ਕੰਮ ਕਰਦਿਆਂ 15-20 ਦਿਨ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਇਕ ਰਾਤ ਜਦੋਂ ਦੋ ਵੱਜ ਚੁੱਕੇ ਸਨ ਤਾਂ ਮੇਰੀ ਇਕ ਕੁਲੀਗ ਨੇ ਉੱਚੀ-ਉੱਚੀ ਮੈਨੂੰ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਲਗਾਉਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ, “ਸਿਸਟਰ ਕੌਰ, ਯੁਅਰ ਪੇਜੈਂਟ ਕਰਾਇੰਗ ਇਨ ਹਰ ਵਾਸ਼ਰੂਮ, ਹਰੀ-ਔਪ, ਸੀ ਹਰ।”

ਮੈਂ ਭੱਜ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਗਈ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਬੈੱਡ ਖਾਲੀ ਸੀ ਤੇ ਉਹ ਲੈਟਰਿਨ ਦੇ ‘ਕਮੇਡ’ ਦੀ ਥਾਂ ਡਸਟਬਿਨ ਉੱਤੇ ਬੈਠ ਗਈ ਤੇ ਡਸਟਬਿਨ ਵਿਚ ਫਸ ਗਈ ਸੀ। ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਕਿ ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਡਸਟਬਿਨ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਸਕਾਂ ਪਰ ਮੇਰੇ ਇਕੱਲੀ ਤੋਂ ਇਹ ਸਭ ਨਾ ਹੋ ਸਕਿਆ।

ਮੈਂ ਦੂਸਰੇ ਕਮਰੇ ਦੀ ਬੈੱਲ ਵਜਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਕੁਲੀਗ ਨੂੰ ਹੈਲਪ ਲਈ ਬੁਲਾਇਆ, ਉਹ ਫਿਲਪੀਨੀ ਮੁੰਡਾ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਹੈਲਪ ਨਾਲ ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਡਸਟਬਿਨ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਸਕੀ ਤੇ ਉਸ ਮੁੰਡੇ ਦੀ ਹੈਲਪ ਨਾਲ ਹੀ ਉਸ ਦੇ ਬੈੱਡ ਉੱਤੇ ਲਿਆਇਆ। ਹੁਣ ਮੈਂ ਅਤੇ ਉਹ ਦੂਜਾ ਮੁੰਡਾ ਬਹੁਤ ਘਬਰਾ ਗਏ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਮੇਰੀ ਮਰੀਜ਼ ਨਾਲ ਇਹ ਹਦਾਸਾ ਕਿਉਂ ਵਾਪਰਿਆ। ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਮੈਂ ਸੀ। ਅਗਰ ਐਸੀ ਕੋਈ ਘਟਨਾ ਵਾਪਰ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਕਾਇਜ਼ਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਬੈਠਾ ਵਕੀਲ ਐਸੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਕਚਹਿਰੀ ਵਿਚ ਲਿਆ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਬਾਕੀ ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਮੈਂ ਕੰਬਦੀ ਰਹੀ ਕਿ ਕਿਤੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਐਸਾ ਕੁਝ ਨਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੋਵੇ।

ਸੋ, ਇੱਥੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਹਰ ਥਾਂ ਉੱਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਮੁਤਾਬਕ ਹੀ ਚੱਲਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸੈਂਟਰ ਵਿਚ ਸਾਲ ਭਰ ਨੌਕਰੀ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਦਾ ਨਾਉਂ ਸੀ- ਚੈਟਸ ਵਰਥ ਪਾਰਕ ਕੋਅਰ ਸੈਂਟਰ। ਮੈਨੂੰ ਐਸੀ ਕੋਈ ਦਿੱਕਤ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਆਈ। ਪਤੀ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੈਂ ਲਗਾਤਾਰ ਸਾਲ ਭਰ ਅਮਰੀਕਾ ਕੁੱਕੀ ਕੋਲ ਰਹੀ ਤੇ ਫੇਰ ਮੁੜ ਦੋ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਛੁੱਟੀ ਉੱਤੇ ਦਿੱਲੀ ਆ ਗਈ। **(ਤੁੰ ਮਾਸਿਕ ‘ਸਮਕਾਲੀ ਸਾਹਿਤ’ ਤੋਂ ਧੰਨਵਾਦ ਸਹਿਤ)**

1984 ਦੀਆਂ ਯਾਦਾਂ: ਜਲ ਰਹੀ ਦਿੱਲੀ

(ਸਫਾ 27 ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ। ਰੰਗਨਾਥ ਮਿਸ਼ਰਾ ਨੂੰ ਜੂਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਲੇਖ ਛਪਵਾ ਕੇ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਸੀ। (ਮਗਰੋਂ) ਜਸਟਿਸ ਰੰਗਨਾਥ ਮਿਸ਼ਰਾ ਕੌਮੀ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਚੇਅਰਮੈਨ ਬਣਿਆ।

ਇਸ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਇਕ ਹੋਰ ਹਿੰਸਾ ਹੋਈ। ਇਸ ਵਾਰ ਵਾਲਡ ਸਿਟੀ (ਚਾਰ-ਦੀਵਾਰੀ ਵਾਲੇ ਇਲਾਕੇ) ਵਿਚ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ। ਕੋਈ ਵੀ ਨਾਗਰਿਕ ਕਮੇਟੀ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਆਈ। ਵਲੰਟੀਅਰਾਂ ਲਈ ਖਾਣਾ ਭੇਜਣ ਵਾਲਾ ਨਿਰੂਲਾ ਪੁਰਾਣੀ ਦਿੱਲੀ ਨਹੀਂ ਆਇਆ। ਮੈਂ ਤੱਥ ਖੋਜਣ ਲਈ ਗਈ ਅਤੇ ਪੀ.ਯੂ.ਡੀ.ਆਰ. ਨੇ ਰਿਪੋਰਟ ਛਪੀ। ਉਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ (ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਕਤਲੇਆਮ ਵਾਲੀ) ਕੋਈ ਹਮਦਰਦੀ ਜਾਂ ਗੁੱਸਾ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਉਦੋਂ ਮੈਨੂੰ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਨਾਗਰਿਕ ਏਕਤਾ ਮੰਚ ਦੇ ਕਾਰਕੁਨ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਪੰਜਾਬੀ

ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਦੋਸਤ ਸਨ ਜੋ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਸਨ। ਪਿੱਛੋਂ, ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਵਰਕਰਾਂ ਦੀਆਂ ਇੰਟਰਵਿਊ ਕੀਤੀਆਂ ਤਾਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚ ਸਿਰਫ ਸੁਮੇਤੋਂ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਦੋਸਤ ਨਹੀਂ ਸਨ; ਤੇ ਸਾਡੇ ਸਬੰਧ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨਾਲ ਸਨ।

ਦਿੱਲੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਮਿਰਾਂਡਾ ਹਾਉਸ ‘ਚ ਮੇਰੀ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਅਧਿਆਪਕਾ ਉਮਾ ਚਕਰਵਰਤੀ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਪੀੜਤਾਂ ਦੀਆਂ ਇੰਟਰਵਿਊ ਲੈਣ ਵਿਚ ਮਦਦ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਇਹ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਐਸਾ ਪਲ ਸੀ ਜਦੋਂ ਇਕ ਭਾਈਚਾਰਾ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਬਦਲ ਗਿਆ ਸੀ। ਫਿਰ ਅਸੀਂ ਗੈਰ-ਸਿੱਖ ਗੁਆਂਢੀਆਂ ਅਤੇ ਕਾਰਕੁਨਾਂ ਦੀਆਂ ਇੰਟਰਵਿਊ ਕੀਤੀਆਂ। ਇੰਟਰਵਿਊਆਂ ਨੇ ਫੌਰੀ ਕਾਰਨਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹਿੰਸਾ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਕਾਰਨ ਵੀ ਦਰਸਾਏ। ਮੁਨਿਰਕਾ ਵਰਗੀਆਂ ਕਈ ਬਾਵਾਂ ‘ਤੇ ਪਿੰਡ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਲਏ ਜਾਣ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਰੋਸ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਹਰਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਸਕੂਲ ਉਸ ਜ਼ਮੀਨ ਉੱਪਰ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਕਦੇ ਮੁਨਿਰਕਾ ਪਿੰਡ ਦੇ ਜਾਟਾਂ ਦੀ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਸਕੂਲ ਬਣ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤਾਂ ਪਿੰਡ ਦੇ ਲੋਕ ਆਏ ਅਤੇ ਗਰਾਊਂਡ ਨੂੰ ਸਵੇਰ ਵੇਲੇ ਜੰਗਲ-ਪਾਣੀ ਜਾਣ ਲਈ ਵਰਤਿਆ। ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਲਈ ਸਕੂਲ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।

ਆਪਣੇ ਸਿੱਖ ਗੁਆਂਢੀਆਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦਿਲ ਨੂੰ ਸਕੂਨ

ਦੇਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਨ; ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ‘ਚੋਂ ਬਿਹਤਰੀਨ ਰਵਾਇਤੀ ਅਖਾੜਿਆਂ ਦੇ ਪਹਿਲਵਾਨ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕੀਤੀ ਕਿਉਂਕਿ ਅਖਾੜਾ ਸਾਰੇ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਨੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਪੁਸਤਕ ਛਪ ਗਈ। ਇਸ ਦਾ ਨਾਂ ਸੀ: ਦਿੱਲੀ ਦੰਗੇ: ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ‘ਚ ਤਿੰਨ ਦਿਨ।

1984 ਦੇ ਕਤਲੇਆਮ ਦੇ ਪੀੜਤ ਅੱਜ ਵੀ ਇਨਸਾਫ ਲਈ ਲੜ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹੀ ਵਾਲੰਟੀਅਰਾਂ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਕਈ ਕਾਰਕੁਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਲਈ ਚੰਗੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਉਸ ਤਜਰਬੇ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ; ਕੁਝ ਵਕੀਲਾਂ ਨੇ ਇਸ ਤਜਰਬੇ ਤੋਂ ਆਪਣਾ ਕਰੀਅਰ ਬਣਾਇਆ। ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕ ਫਿਰ ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ ਇਕੱਠੇ ਨਹੀਂ ਹੋਏ (ਇਹ ਲਿਖਤ ਸ਼ਾਹੀਨ ਬਾਗ ਮੋਰਚੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਲਿਖੀ ਗਈ ਸੀ- ਅਨੁਵਾਦਕ) ਗੁਰੂ ਪੁਸਤਕ 1984 ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਨ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਨਿੰਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਹਾਂ, ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਨਿੰਦਾ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਪਰ ਕੀ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਜਨਤਕ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਮੁਆਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਮੰਗੀ? ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਨਿਖੇਧੀ ਕਰਨ ਲਈ ਇਕੱਠੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਅਤੇ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਇਨਸਾਫ਼ ਦਿਵਾਉਣ ਜਾਂ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਫਿਰਕੂ ਤਾਕਤਾਂ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਲੈਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ;

ਹੁਣ ਪੀੜਤਾਂ ਲਈ ਇਨਸਾਫ਼ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼ ਫਿਰਕੂ ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਕੀ ਇਸ ਵਰ੍ਹੇਗੰਢ ਨੂੰ ਨਾ ਸਿਰਫ 1984 ਦੇ ਪੀੜਤਾਂ ਲਈ ਲੜਨ ਲਈ ਸਗੋਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਇਕ ਹੋਰ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਦੀ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਇਕਜੁੱਟ ਹੋਣ ਲਈ ਮੁੜ ਇਕੱਠੇ ਹੋਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ?!

ਸਿੱਖਾਂ ਵੱਲੋਂ 1984 ਬਾਰੇ ਨਾਵਲ ਲਿਖੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਅਮਨਦੀਪ ਸੰਧੂ ਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਨਾਵਲ ਦਾ ਨਾਂ ‘ਰੋਲ ਆਫ ਆਨਰ’ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਸਾਹਿਤ ਪੁਰਸਕਾਰ 2013 ਲਈ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹ 1984 ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਵਿਆਪਕ ਸਿਆਸਤ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ‘ਚ ਦੇਖਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਸੌਤੀ ਫਿਰਕੂ ਸਿਆਸਤ ਜਾਂ ਝੂਠੇ ਪੈਗੰਬਰਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦੇ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਾਜਨੀਤਕ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਜੋੜਦੇ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਸਿਆਸੀ ਨਜ਼ਰੀਏ ਨਾਲ ਵੀ ਜੋੜਦੇ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦੇ। ਮੈਂ ਅਮਨਦੀਪ ਨੂੰ ਗੋਆ ਵਿਚ ਇਕ ਸਾਹਿਤ ਉਤਸਵ ਵਿਚ ਮਿਲੀ। ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਮਿਲਣ ਬਾਰੇ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਹੈ। ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਸੁਣਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ 1984 ਵਿਚ ਕੀ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੀ ਕਿਤਾਬ ਭੇਟ ਕੀਤੀ। ਅਮਨਦੀਪ ਨੇ ਕਿਤਾਬ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ ਕੀਤੀ: “ਇਹ ਇਤਫ਼ਾਕ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਇਕ ਖਾਸ ਪਰਿਵਾਰ, ਜਾਂ ਇਕ ਭਾਈਚਾਰੇ, ਇਕ ਸਮਾਜ

ਜਾਂ ਇਕ ਕੌਮ ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਹਾਂ ਪਰ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਜਨਮ ਸਮੇਂ ਮੈਨੂੰ ਵਿਰਸੇ ‘ਚ ਮਿਲੇ ਹੁਕਮਨਾਮਿਆਂ- ਰੰਗ, ਧਰਮ, ਸਥਾਨ, ਬੋਲੀ, ਪਰਿਵਾਰ ਅਤੇ ਪਛਾਣ ਦੇ ਹੋਰ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨੁਮਾਇਸ਼ ਲਾਉਣਾ ਹਾਂ ਤਾਂ ਮੇਰਾ ਜਨਮ ਮਜ਼ਾਕ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਮੇਰੀ ਪੂਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਚੱਲਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਹੈਰਾਨ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ‘ਤੇ ਕੌਣ ਹੱਸਦਾ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਿਉਂਦਾ ਹਾਂ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਖਾਤਰ ਮਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਾਂ ਤਾਂ ਮੈਂ ਉਸ ਦਾ ਵਿਅੰਗ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਜੋ ਮੈਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ।

... ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਨੂੰ ਥੋੜ੍ਹਾ ਲੰਮਾ ਲੱਗਾ ਹੈ, ਢਾਈ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮਾਂ ਪਰ ਆਖਿਰਕਾਰ ਮੈਂ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹਾਂ। ਆਖਿਰਕਾਰ ਮੈਨੂੰ ਐਸੀ ਜਗ੍ਹਾ ਮਿਲ ਗਈ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਤੋਂ, ਮੇਰੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੀ ਦੁਨੀਆ ਤੋਂ ਮਹਿਫੂਜ਼ ਹਾਂ। ਇਹ ਅਜਿਹੀ ਸਪੇਸ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਹਰ ਸਵੇਰ ਆਜ਼ਾਦ ਪੰਛੀ ਚੋਗਾ ਚੁਗਣ ਲਈ ਆਉਂਦੇ ਹਨ।”

ਅਸੀਂ ਪੀੜਤਾਂ ਦੇ ਇਨਸਾਫ਼ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਲੈਣ ਲਈ ਲੜਦੇ ਹਾਂ, ਉਥੇ ਪੀੜਤਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਨਫ਼ਰਤ ਅਤੇ ਬਦਲੇ ਦੀ ਕੈਦ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਪੇਸ ਲਈ ਵੀ ਲੜਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਅਜਿਹਾ ਕਹਿਣ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਨਹੀਂ ਕਰਾਂਗੀ ਪਰ ਅਮਨਦੀਪ ਨੇ ਰਾਹ ਦਿਖਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਇਹ ਲੇਖ 1984 ਦੇ ਪੀੜਤਾਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਜਾਂ ਸ਼ਾਇ

ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਘਰੋਂ ਨਿਕਲੇ ਤਾਂ ਸੜਕ 'ਤੇ ਜਾਂਦਿਆਂ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਆ ਕੇ, ਮੋਟਰ-ਸਾਈਕਲ ਨੂੰ ਰੋਕ ਕੇ ਦੋ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਰਦਾਰ ਜੀ ਕਿਵੇਂ ਹੋ? ਸਾਡੇ ਵਤਨ ਆਓ ਹੋ, ਆਓ ਤੁਹਾਡੀ ਸੇਵਾ ਕਰੀਏ। ਸਾਧਾਰਨ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦਾ ਇਹ ਮੋਹ ਭਿੰਜਾ ਵਰਤਾਅ ਦੇਖ ਕੇ ਮਨ ਬਾਗੋ-ਬਾਗ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸੁਕਰੀਆ ਕਰਦਿਆਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੁਹੱਬਤ ਲਈ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਦੁਆਵਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਸੁਹੇਲ ਹੁਰਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਅੱਜ ਲਾਹੌਰ ਵਿਖੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਡੇਹਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ। ਡਾ. ਨਬੀਲਾ ਰਹਿਮਾਨ ਨੂੰ ਮਿਲਾਂਗੇ ਤੇ ਫਿਰ ਬਾਅਦ ਦੁਪਹਿਰ ਆਪਾਂ ਨਾਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ ਜਾਂਵਾਂਗੇ ਕਿਉਂਕਿ ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ ਸਿਰਫ਼ ਲਾਹੌਰ ਤੋਂ ਡੇਢ ਕੁ ਘੰਟੇ ਦੀ ਵਾਟ ਹੈ।

ਲਾਹੌਰ ਵਿਚ ਮੀਨਾਰ-ਏ-ਪਾਕਿਸਤਾਨ, ਸ਼ਾਹੀ ਮਸਜਦ ਅਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਡੇਹਰਾ ਸਾਹਿਬ ਇਕ ਹੀ ਕੰਪਲੈਕਸ ਵਿਚ ਸਥਿਤ ਹਨ ਜਿਸਦੇ ਚੌਗਿਰਦੇ ਨੂੰ ਫੁੱਲ-ਬੂਟਿਆਂ ਨੇ ਕੁਦਰਤੀ ਦਿੱਖ ਨਾਲ ਸੁੰਦਰਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਹੈ। 230 ਫੁੱਟ ਉਚੀ 'ਮੀਨਾਰ-ਏ-ਪਾਕਿਸਤਾਨ' 1960-68 ਦੇ ਦਰਮਿਆਨ ਉਸਾਰੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗ ਵਲੋਂ 23 ਮਾਰਚ 1940 ਨੂੰ ਲਾਹੌਰ ਵਿਖੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮਤੇ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਬਣਾਈ ਗਈ ਹੈ ਜੋ ਲਾਹੌਰ ਦੀ ਰਿੰਗ ਰੋਡ ਤੋਂ ਵੀ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਡੇਹਰਾ ਸਾਹਿਬ ਉਸ ਅਸਥਾਨ 'ਤੇ ਸੁਸ਼ੋਭਿਤ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਤੱਤੀ ਤਵੀ 'ਤੇ ਬਿਨਾ ਕੇ ਤਸੀਹੇ ਦੇਣ ਅਤੇ ਦੇਗ ਵਿਚ ਉਬਾਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਰਾਵੀ ਵਿਚ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਨ ਗਏ ਅਤੇ 43 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ 30 ਮਈ 1606 ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਸ਼ਹਾਦਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਗਏ। ਮਨ ਵਿਚ ਵਾਰ ਵਾਰ ਆਉਂਦਾ ਸੀ ਕਿ 'ਤੇਰਾ ਕੀਆ ਮੀਨਾ ਲਾਗੈ' ਜਪਦੇ ਹੋਏ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਤਸੀਹਿਆਂ ਨੂੰ ਹੱਸ ਕੇ ਜਰਦਿਆਂ ਕਿਵੇਂ ਜਹਾਂਗੀਰ ਦੀਆਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਡੁਲਾਉਣ ਦੀਆਂ ਚਾਲਾਂ ਨੂੰ ਨਾਕਾਮ ਕੀਤਾ। ਦੀਦਿਆਂ ਸਾਹਵੇਂ ਉਹ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਵੀ ਆ ਗਿਆ ਜਦੋਂ ਰੋਹ ਨਾਲ ਭਰੇ-ਭਰੀਤੇ ਸਾਈਂ ਮੀਰ ਜੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕੋਲ ਆਏ ਹੋਣਗੇ। ਆਪਣੇ ਪਿਆਰੇ ਸਿੱਤਰ ਦੀ ਪੀੜ ਵਿਚ ਪਸੀਜੇ ਹੋਣਗੇ। ਪਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਦੇਖ ਕੇ ਅੰਦਰੋਂ-ਅੰਦਰੀ ਖੁਸ਼ ਵੀ ਹੋਏ ਹੋਣਗੇ ਕਿਉਂਕਿ ਪਹੁੰਚੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜੇਹੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਨੇ ਭਵਿੱਖ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਹੈ? ਇਸ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸ ਸੋਚ ਨੇ ਪੈਦਾ ਹੋ ਕੇ ਨਵੀਂ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨੂੰ ਜੁਲਮ ਅਤੇ ਤਸੱਦਦ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਮੁੱਢ ਬੰਨ੍ਹਣਾ ਹੈ? ਇਸ ਸ਼ਹਾਦਤ ਨੇ ਹੀ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਚਾਰ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਤੀਕ ਚੱਲੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਦੀ ਪਿਰਤ ਨੂੰ ਸੁਰੂ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੋਤਰੇ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਵਿਖੇ 24 ਨਵੰਬਰ 1675 ਨੂੰ 54 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਸ਼ਹਾਦਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ, ਪੜਪੋਤਰੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ 7 ਅਕਤੂਬਰ 1708 ਨੂੰ ਗੁਰਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਜਾ ਬਿਰਾਜੇ। ਪਰ ਪੜਪੋਤਰੇ ਦੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪੜ-ਪੋਤਰੇ ਦੇ ਚਾਰ ਪੁੱਤਰ, ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ ਜੁਝਾਰ ਸਿੰਘ ਚਮਕੌਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਅਤੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ ਜੋ ਰਾਵਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ ਫਤਹਿ ਸਿੰਘ ਫਤਹਿਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਏ। ਦਰਅਸਲ ਇਕ ਸ਼ਹਾਦਤ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਸ਼ਹਾਦਤਾਂ ਜਨਮ ਲੈਂਦੀਆਂ ਨੇ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਨੂੰ ਕੋਟਿ ਕੋਟਿ ਨਮਨ ਕਰਦਿਆਂ, ਜਦ ਨਵੇਂ ਉਸਰ ਰਹੇ ਹਾਲ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚੇ ਤਾਂ ਸਾਡੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰ ਰਹੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਨੌਜਵਾਨ ਜਿਸਨੂੰ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਬਾਰੇ ਬਾਰੀਕੀ ਨਾਲ ਸਾਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸੀ, ਦੱਸਣ ਲੱਗਾ ਕਿ ਜਦ ਇਸ ਹਾਲ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਹੋਣੀ ਸੀ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਬਣੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਸ਼ਹੀਦੀ ਅਸਥਾਨ ਨੂੰ ਪੁਰਾਤਨ ਰੂਪ ਵਿਚ ਰੱਖਣਾ ਹੈ। ਇਸਨੂੰ ਪਹਿਲੇ ਸਰੂਪ ਵਿਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਹੀ ਇਸਦੇ ਚਾਰ-ਚੁਫੇਰੇ ਹਾਲ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਕਰਵਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਸੋਚਣ ਲੱਗਾ ਕਿ ਜੇ ਪੰਜਾਬ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਕਾਰ-ਸੇਵਾ ਵਾਲੇ ਬਾਬਿਆਂ ਨੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੁਰਾਣੇ ਅਸਥਾਨ ਨੂੰ ਤਹਿਸ-ਨਹਿਸ ਕਰ ਦੇਣਾ ਸੀ। ਫਿਰ ਪੱਥਰ ਲਾ ਕੇ ਅਜੇਹੀ ਇਮਾਰਤ ਖੜ੍ਹੀ ਕਰ ਦੇਣੀ ਸੀ ਕਿ ਪਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲੱਗਣਾ ਕਿ ਸ਼ਹਾਦਤ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਕਿਹੜੀ ਹੈ? ਫਤਹਿਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਜਾ ਕੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਦੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਵਾਲੀ ਪੁਰਾਣੀ ਕੰਧ ਕਿੱਥ ਲੱਭੋਗੇ? ਅਤੇ ਜ਼ਰਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਾਬਿਆਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛੋ ਕਿ ਚਮਕੌਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਕੱਚੀ ਗੜ੍ਹੀ ਕਿੱਥੇ

ਪੁਰਖਿਆਂ ਦੇ ਦੇਸ਼ (4)

ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਚੰਨ ਦੇ ਦੀਦਾਰੇ

ਡਾ. ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਭੰਡਾਲ ਫਿਜ਼ਿਕਸ ਦੇ ਅਧਿਆਪਕ ਹਨ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਵਿਚ ਫਿਜ਼ਿਕਸ ਵਰਗੀ ਖੁਸ਼ਕੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਕਾਵਿਕ ਰਵਾਨੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਸੱਚ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਇੰਨੇ ਸਹਿਜ ਭਾਅ ਕਰੀ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਬੜਾ ਸਿਆਣਾ ਬਜ਼ੁਰਗ ਅਗਲੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਸੱਚ ਸੁਣਾ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ। ਉਹ ਅਸਲ ਵਿਚ ਕਾਵਿਕ ਵਾਰਤਕ ਦੇ ਸ਼ਾਹ-ਅਸਵਾਰ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸੰਵਾਦ ਰਚਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਜੋ ਅੰਤਰੀਵੀ ਨਾਦ ਬਣ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਿਰਤ ਵਿਚ ਫੈਲਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਦੀਆਂ ਪਰਤਾਂ ਫਰੋਲਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਹੈ? ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਸਿੱਖ ਕਦੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰ-ਸੇਵਾ ਵਾਲੇ ਕੁਝ ਕੁ ਬਾਬਿਆਂ ਨੂੰ ਮੁਆਫ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੇ।
ਸਾਡਾ ਅਗਲਾ ਪਤਾ ਅਸੀਂ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਡਾ. ਨਬੀਲਾ ਰਹਿਮਾਨ, ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ

ਕਰਾਂਗੇ ਅਤੇ ਢੇਰ ਸਾਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਾਂਗੇ। ਉਹ ਬਹੁਤ ਹੀ ਮਿਲਣਸਾਰ, ਨਰਮਦਿਲ, ਦਲੇਰ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਹੱਕਾਂ ਲਈ ਡਟਣ ਵਾਲੀ ਸਖ਼ਸੀਅਤ ਦੀ ਮਾਲਕ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਬੀੜੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਕੁਝ ਵਰਕੇ ਫਰੋਲਦਿਆਂ, ਉਸਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਐਮ.ਏ

ਆਫ਼ ਪੰਜਾਬੀ ਐਂਡ ਕਲਚਰਲ ਸਟੱਡੀਜ਼, ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਲਾਹੌਰ ਨੂੰ ਮਿਲਣਾ। (ਅੱਜ ਕੱਲ ਡਾ. ਨਬੀਲਾ ਰਹਿਮਾਨ, ਝੰਗ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੀ ਵੀਸੀ ਵਜੋਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨਿਭਾ ਰਹੀ ਹੈ)। ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਵਰਗੀ ਖੁਸ਼ਮਿਜ਼ਾਜ਼ੀ ਅਤੇ ਖੁੱਲ੍ਹਦਿਲੀ ਨਾਲ ਉਸਨੇ ਸਾਡਾ ਸੁਆਗਤ ਕੀਤਾ। ਹੱਥਲੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਛੱਡ ਕੇ, ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਹਸਾਸ ਪਲਾਂ ਨੂੰ ਮਾਨਣ ਲੱਗੀ। ਡਾ. ਨਬੀਲਾ ਰਹਿਮਾਨ ਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਅਦਬ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਮਾਣਮੱਤਾ ਨਾਮ ਹੈ ਜਿਸਨੇ ਆਪਣੀ ਲਗਨ, ਮਿਹਨਤ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਬੱਧਤਾ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਨੂੰ ਉਚੇ ਮੁਕਾਮ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਨਿਰੰਤਰ ਜਾਰੀ ਹਨ। ਡਾ. ਨਬੀਲਾ ਦੱਸਣ ਲੱਗੀ ਕਿ ਉਸਨੇ ਇਸ ਮੁਕਾਮ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਸਖ਼ਤ ਮਿਹਨਤ ਵੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਜਿਗਰ ਦਾ ਲਹੂ ਵੀ ਪਾਇਆ ਹੈ। ਉਸਦੀ ਅੱਖ ਨਮ ਹੋ ਗਈ ਜਦ ਉਸਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜਦ ਉਸਦੇ ਘਰ ਬੇਟੇ ਨੇ ਜਨਮ ਲਿਆ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਇਕ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਹੀ ਛੁੱਟੀ ਮਿਲੀ ਸੀ। ਉਸਦਾ ਬੇਟਾ ਬਿਮਾਰ ਹੋ ਗਿਆ। ਛੁੱਟੀ ਨਾ ਮਿਲਣ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਬੱਚੇ ਦੀ ਪੂਰੀ ਤਾਮੀਰਦਾਰੀ ਨਾ ਕਰ ਸਕੀ ਅਤੇ ਉਹ ਨਿੱਕੀ ਜਹੀ ਉਮਰੇ ਇਸ ਜਹਾਨ ਤੋਂ ਤੁਰ ਗਿਆ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਪੱਲੇ ਹਿਰਖ ਪਾ ਗਿਆ। ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਤਿੰਨ ਧੀਆਂ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ 'ਤੇ ਨਾਜ਼ ਹੈ।

ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਸੀ ਕਿ ਚਾਹ ਦਾ ਕੱਪ ਪੀ ਕੇ ਡਾ. ਨਬੀਲਾ ਜੀ ਕੋਲੋਂ ਜਾਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਲੈ ਲਵਾਂਗੇ। ਪਰ ਉਸਨੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਵਾਲੀ ਪ੍ਰਾਹੁਣਚਾਰੀ ਦਿਖਾਉਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹੁਣ ਲੱਚ ਦਾ ਟਾਈਮ ਹੈ। ਆਪਾਂ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿਚ ਹੀ ਲੱਚ

ਵਿਆਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰਵਾਇਆ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਅੱਬੂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਪਿਆਰ ਕਰਦੀ ਹਾਂ ਅਤੇ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਉਹ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਲਾਹੌਰ ਆਏ ਹੋਏ ਹਨ। 'ਕੇਰਾਂ ਮੈਂ ਪੇਕੇ ਗਈ ਸਾਂ ਤਾਂ ਅੱਬੂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਭੈਣ ਭਰਾ ਹੁਣ ਆਪਣੇ ਆਪਣੇ ਥਾਂ ਸੈੱਟ ਹਾਂ। ਤੁਸੀਂ ਹੁਣ ਦੂਸਰਾ ਨਿਕਾਹ ਕਰਵਾ ਲਓ। ਉਹ ਚੁੱਪ ਰਹੇ ਅਤੇ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਜਦ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਅੰਮੀ ਦੀ ਕਬਰ 'ਤੇ ਅਕੀਦਤ ਭੇਟ ਕਰਨ ਗਈ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਅੱਬਾ ਨੇ ਮੇਰੀ ਅੰਮੀ ਦੀ ਕਬਰ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤੈਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਤੂੰ ਰਾਤੀ ਮੈਨੂੰ ਕੀ ਕਿਹਾ ਸੀ? ਦੱਸੋ ਮੈਂ ਇਸ ਕਬਰ ਵਿਚ ਬੈਠੀ ਤੇਰੀ ਅੰਮੀ ਨੂੰ ਕੀ ਜਵਾਬ ਦੇਵਾਂਗਾ ਜੇ ਦੁਬਾਰਾ ਨਿਕਾਹ ਕਰਵਾ ਲਿਆ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਬਾਪ ਦੇ ਗੱਲ ਲੱਗ ਕੇ ਸਿਸਕਣ ਲੱਗ ਪਈ ਸਾਂ।'

ਡਾ. ਨਬੀਲਾ ਰਹਿਮਾਨ ਹਸਾਸ ਵੀ ਬਹੁਤ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਅਦਬ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ, ਉਸ ਦੀਆਂ ਠਹਾਕੇ ਭਰੀਆਂ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਵਾਲੀਆਂ ਠੋਠ ਗੱਲਾਂ ਅਤੇ ਵਰਤਾਅ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਅਪਣੱਤ ਨਾਲ ਭਰ ਦਿੱਤਾ। ਦੱਸਣ ਲੱਗੀ ਕਿ ਇਕ ਵਾਰ ਮੈਂ ਅੱਬੂ ਕੋਲ ਗਈ ਸਾਂ। ਕੋਈ ਮੰਗਣ ਵਾਲੀ ਘਰ ਆਈ। ਅੱਬੂ ਬਾਹਰ ਦੇਖਣ ਗਏ ਅਤੇ ਜਦ ਵਾਪਸ ਆਏ ਤਾਂ ਮੁਸਕਰਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਪੁੱਛਣ 'ਤੇ ਅੱਬੂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕੋਈ ਔਰਤ ਮੰਗਣ ਆਈ ਸੀ ਅਤੇ ਕਹਿੰਦੀ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਬੇਦਾ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਉਸ ਔਰਤ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਵੀ ਬੇਦਾ ਹਾਂ। ਇਨਾ ਕਹਿ ਕੇ ਡਾ. ਨਬੀਲਾ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਖੁਬ ਹੱਸੇ।

ਲੱਚ ਕਰਦਿਆਂ ਅਤੇ ਨਿੱਕੀਆਂ ਤੇ ਨਿੱਘੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਵਿਚ ਦੋ ਢਾਈ ਘੰਟੇ ਪਲਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਬੀਤ ਗਏ। ਉਹ ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ ਕਿ ਯਕੀਨ ਨਹੀਂ ਆ ਰਿਹਾ ਕਿ ਡਾ. ਭੰਡਾਲ ਮੇਰੇ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿਚ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਬੈਠੇ ਹਨ। ਮੇਰਾ ਮਨ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਨਿਊਕਲੀਅਰ ਫਿਜ਼ਿਕਸ ਬਾਰੇ ਮੁੱਢਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਕਿਤਾਬ ਲਿਖੋ। ਇਸਨੂੰ ਛਪਵਾਉਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਮੇਰੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਮੈਂ ਉਸਦੀ ਇਸ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਨੂੰ ਮੰਨਦਿਆਂ ਬਹੁਤ ਹੀ ਅਦਬ ਨਾਲ ਉਸ ਕੋਲੋਂ ਰੁਖ਼ਸਤ ਹੋਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਲਈ। ਉਸ ਦੀ ਮੁਸਕਰਾਹਟ ਭਰੀ ਤੱਕਣੀ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਤੀਕ ਸਾਡਾ ਪਿੱਛਾ ਕਰਦੀ ਰਹੀ।

ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਸੜਕ 'ਤੇ ਆਏ ਤਾਂ ਅਸ਼ਰਫ਼ ਸੁਹੇਲ ਹੁਰੀਂ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਆਓ ਤੁਹਾਨੂੰ ਲਾਹੌਰ ਦਾ ਮਸ਼ਹੂਰ ਅਨਾਰਕਲੀ ਬਾਜ਼ਾਰ ਦਿਖਾਵਾਂ। ਤੁਰ ਕੇ ਚੱਲਦੇ ਹਾਂ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿਚ ਵਹੀਕਲ ਤਾਂ ਜਾਂਦਾ ਨਹੀਂ। ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਿਆ ਅਨਾਰਕਲੀ ਬਾਜ਼ਾਰ ਕਿੱਧਰੇ ਨਜ਼ਰੀ ਨਹੀਂ ਆਇਆ। ਇਉਂ ਲੱਗਾ ਜੀਕੂੰ ਇਹ ਬਾਜ਼ਾਰ ਬੀਤੇ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਭੀੜ ਭੜੱਕੇ ਅਤੇ ਰੋਲਾ-ਰੱਪਾ।

ਇਕ ਸਿਰੇ 'ਤੇ ਜਾ ਕੇ ਅਸੀਂ ਆਟੋ ਲਿਆ ਅਤੇ ਲਾਹੌਰ ਵਿਚ ਬਾਬਾ ਸ਼ਾਹ ਅਨਾਇਤ ਅਲੀ ਦੀ ਦਰਗਾਹ 'ਤੇ ਨਤਮਸਤਕ ਹੋਣ ਲਈ ਚੱਲ ਪਏ। ਮੇਰੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਹਰ ਬਾਸ਼ਿੰਦੇ ਲਈ ਅਦਬ ਅਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਦੇ ਪਾਤਰ ਅਤੇ ਪਿੰਡ ਨੂੰ ਨਿਆਮਤਾਂ ਬਖਸ਼ਣ ਵਾਲੇ ਬਾਬਾ ਸ਼ਾਹ ਅਨਾਇਤ ਅਲੀ ਦੀ ਦਰਗਾਹ 'ਤੇ ਜਾ ਕੇ ਇਉਂ ਜਾਪਿਆ ਜਿਵੇਂ ਮੈਂ ਸਮੁੱਚੇ ਪਿੰਡ ਵਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦਰਗਾਹ 'ਤੇ ਅਕੀਦਤ ਦੇ ਫੁੱਲ ਚੜ੍ਹਾਉਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਲਈ ਦੁਆਵਾਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੋਵਾਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੇਰੇ ਗਰਾਈਆਂ ਨੂੰ ਝੋਲੀਆਂ ਭਰ ਕੇ ਵੰਡਣੀਆਂ ਨੇ, ਵੰਡ ਵੀ ਰਹੇ ਨੇ ਅਤੇ ਵੰਡੀਆਂ ਵੀ ਨੇ।

ਇੰਨੇ ਚਿਰ ਨੂੰ ਮੁਹੰਮਦ ਇਰਫ਼ਾਨ ਦਾ ਫ਼ੋਨ ਆਇਆ ਕਿ ਮੈਂ ਹੁਣ ਵਿਹਲਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਆਉਂਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਫਿਰ ਆਪਾਂ ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰ ਕੇ ਆਉਂਦੇ ਹਾਂ। ਅਸ਼ਰਫ਼ ਹੁਰੀਂ ਕੋਲ ਹੀ ਰਹਿੰਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਪਬਲਿਸ਼ਰ ਨੂੰ ਮਿਲਾਉਣ

ਸ਼ਬਦ ਜੋਤ

ਡਾ. ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਭੰਡਾਲ
ਫੋਨ: 216-556-2080

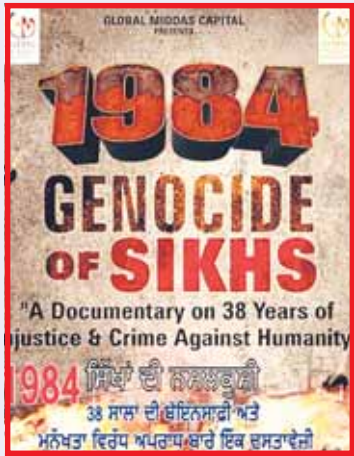
ਲਈ ਨਾਲ ਲੱਗਦੀ ਬਿਲਡਿੰਗ ਵਿਚ ਵਤ ਗਏ। ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਲ ਮੁਹੱਬਤ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਲਾਹੌਰ ਵਿਚ ਕੋਈ ਕਮੀ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਉਹ ਪੰਜਾਬੀ ਅਦਬ ਦੀ ਪ੍ਰਫੁੱਲਤਾ ਲਈ ਨਿੱਠ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ, ਲਾਹੌਰ ਤੋਂ 60 ਕੁ ਮੀਲ ਦੂਰ। ਸ਼ੇਖੂਪੁਰ ਦੇ ਕੋਲ। ਜਦ ਅਸੀਂ ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ ਪਹੁੰਚੇ ਤਾਂ ਰਹਿਰਾਸ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਪਾਠ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਪਾਠ ਸੁਣਿਆ, ਅਰਦਾਸ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ ਅਤੇ ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਸੁਣ ਕੇ ਖੁਦ ਨੂੰ ਧੰਨ ਭਾਗਾਂ ਵਾਲੇ ਸਮਝਿਆ। ਚਿਰੋਕਣੀ ਰੀਝ ਸੀ ਜਿਹੜੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਜਨਮ ਅਸਥਾਨ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰ ਕੇ ਪੂਰੀ ਹੋਈ। ਰਾਏ ਭੋਇੰ ਦੀ ਤਲਵੰਡੀ ਕਰਕੇ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਨਗਰ ਨੂੰ ਚੌਧਰੀ ਰਾਏ ਬੁਲਾਰ ਨੇ ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਨਾਮ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਜੋ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇ ਪਲੇਠੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਸੀ।

ਮੱਥਾ ਟੇਕ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਲੈ ਕੇ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲੇ ਤਾਂ ਇਸਦੇ ਕੋਲ ਹੀ ਉਹ ਜੰਡ ਦਿਖਾਈ ਦਿਤਾ ਜਿਸ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹੇ ਨੇ ਭਾਈ ਲਛਮਣ ਸਿੰਘ ਧਾਰੋਵਾਲ ਨੂੰ ਮਹੰਤ ਨਰੈਣ ਦਾਸ ਦੇ ਗੁੰਡਿਆਂ ਵਲੋਂ ਜਿੰਦਾ ਸਾੜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਅੱਖਾਂ ਸਾਹਵੇਂ ਸਾਖਸ਼ਾਤ ਹੋਣ ਲੱਗਾ ਕਿ ਕੋਰੀ ਭਿਆਨਕ ਸਵੇਰ ਹੋਵੇਗੀ 20 ਫਰਵਰੀ 2021 ਦੀ, ਜਦ ਮਹੰਤ ਨਰੈਣ ਦਾਸ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਗੁੰਡਿਆਂ ਵਲੋਂ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਤਾਬਿਆ ਵਿਚ ਬੈਠਿਆ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਵਿਚ ਬੈਠੀ ਸਿੱਖ-ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਗੋਲੀਆਂ ਨਾਲ ਭੁੰਨਿਆ ਹੋਵੇਗਾ, ਤਲਵਾਰਾਂ ਨਾਲ ਵੱਢਿਆ ਅਤੇ ਨੇਜਿਆਂ 'ਚ ਪਰੋਇਆ ਹੋਵੇਗਾ। ਲਹੂ-ਲੁਹਾਣ ਹੋਈ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ ਦੀ ਜਨਮ ਭੂਮੀ ਨੇ ਖੁਦ ਨੂੰ ਅੱਬੂਰੂਆਂ ਨਾਲ ਗਾਲਿਆ ਹੋਵੇਗਾ। ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਦਾ ਤਾਂ ਕਦਾਚਿੱਤ ਅਜੇਹਾ ਪੈਗਾਮ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਬੇਦੋਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਲਹੂ ਵਿਚ ਹੱਥ ਰੰਗੇ ਜਾਣ ਅਤੇ ਖੁਦ ਨੂੰ ਪਾਕੀਜ਼ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇ। ਦਰਅਸਲ ਮਹੰਤਾਂ ਨੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਨੂੰ ਨਿੱਜੀ ਜਾਗੀਰਾਂ ਬਣਾ ਲਿਆ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਸਥਾਨਾਂ ਨੂੰ ਐਸੋ-ਇਸਰਤ ਅਤੇ ਕੁਕਰਮਾਂ ਲਈ ਵਰਤਦੇ ਸਨ। ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਕੁਝ ਮਹੰਤ ਜਿਵੇਂ ਕੇਸਗੜ੍ਹ ਦੇ ਮਹੰਤ ਭਗਵਾਨ ਦਾਸ ਨੇ ਖੁਦ ਹੀ ਕੇਸਗੜ੍ਹ ਤਖਤ ਨੂੰ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਸਦਾ ਬੇਟਾ ਭਾਈ ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਪੰਜਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਾਕੇ ਵਿਚ ਸ਼ਹੀਦ ਵੀ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਲਈ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਇਸ ਅਜ਼ੀਮ ਕੁਰਬਾਨੀ ਨੂੰ ਨਤਮਸਤਕ ਹੁੰਦਿਆਂ, ਅਸੀਂ ਵਾਪਸ ਮੁੜਨ ਲੱਗੇ। ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵੱਲ ਝਾਤੀ ਮਾਰੀ ਤਾਂ ਚੰਦਰਮਾ ਦੀ ਚਿੱਪਰ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਉਪਰ ਦੀ ਚਾਨਣ ਬਰਸਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਈਕੂੰ ਲੱਗਾ ਜੀਕੂੰ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ ਜੀ ਖੁਦ ਸਾਡੀ ਆਮਦ 'ਤੇ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਸਾਨੂੰ ਚਾਨਣੀ ਨਾਲ ਵਰਸੇ ਰਹੇ ਹੋਣ। ਅਸੀਂ ਚਾਨਣ-ਚੌੜੇ ਹੋ ਕੇ ਘਰ ਨੂੰ ਚਾਲੇ ਪਾਉਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰਨ ਲੱਗੇ।

ਸੂਰਜ ਭੁੱਬਣ ਕਾਰਨ ਹਨੇਰਾ ਪਸਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਤੁਰਨ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਸਕਿਉਰਿਟੀ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਹੁਣ 'ਕੋਲੇ ਲਾਹੌਰ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੇ। ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਸਾਡੀ ਐਸਕਾਰਟ ਜਾਵੇਗੀ ਜੋ ਤੁਹਾਨੂੰ ਹਾਈਵੇਅ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਸ਼ੇਖੂਪੁਰ ਦੀ ਐਸਕਾਰਟ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰੇਗੀ ਤਾਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵਾਪਸ ਲਾਹੌਰ ਪਹੁੰਚ ਸਕੋ। ਸਾਡੀ ਕਾਰ ਦੇ ਅੱਗੇ ਅੱਗੇ ਜਾ ਰਹੀ ਕਮਾਂਡੋਜ਼ ਨਾਲ ਭਰੀ ਹੋਈ ਐਸਕਾਰਟ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਹਾਈਵੇਅ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਾਇਆ ਅਤੇ ਸ਼ੇਖੂਪੁਰ ਦੀ ਐਸਕਾਰਟ ਨੂੰ ਸੂਚਨਾ ਦੇ ਦਿੱਤੀ। ਰਾਹ ਵਿਚ ਸਾਡੇ ਡਰਾਈਵਰ ਮੁਹੰਮਦ ਇਰਫ਼ਾਨ ਨੂੰ ਕਈ ਵਾਰ ਫੋਨ ਆਇਆ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਕਿੱਥੇ ਪਹੁੰਚੇ ਹੋ? ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਜਦ ਮੁਹੰਮਦ ਇਰਫ਼ਾਨ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਅਸੀਂ ਲਾਹੌਰ ਪਹੁੰਚ ਗਏ ਤਾਂ ਸਕਿਉਰਿਟੀ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਸੁੱਖ ਦਾ ਸਾਹ ਲਿਆ। ਅਸੀਂ ਰਾਤ ਨੂੰ ਦਸ ਕੁ ਵਜੇ ਲਾਹੌਰ ਵਿਖੇ ਅਸ਼ਰਫ਼ ਸੁਹੇਲ ਹੁਰਾਂ ਦੇ ਘਰ ਪਹੁੰਚ ਗਏ।

ਸਿੱਖ ਕਤਲੇਆਮ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਬਿਆਨਦੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਫਿਲਮ

ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਫਿਲਮ ਪ੍ਰੋਡਕਸ਼ਨ ਹਾਊਸ ਗਲੋਬਲ ਮਿਡਲ ਕੈਪੀਟਲ (ਜੀ.ਐੱਮ.ਸੀ.) ਵੱਲੋਂ ਗਲੋਬਲ ਮਿਡਲ ਕੈਪੀਟਲ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ (ਜੀ.ਐੱਮ.ਐੱਫ.) ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ '1984-ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ, ਮਨੁੱਖਤਾ ਵਿਰੁੱਧ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਤੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ 38 ਸਾਲ' ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਵਿਚ 31 ਅਕਤੂਬਰ, 1984 ਤੋਂ 7 ਨਵੰਬਰ 1984 ਤੱਕ ਦਿੱਲੀ, ਕਾਨਪੁਰ ਅਤੇ ਬੋਕਾਰੋ ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਾਪਰੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ 1984 ਦੇ ਕਤਲੇਆਮ ਦੇ ਪੀੜਤਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ, ਵਕੀਲਾਂ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਕਾਰਕੁਨਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਹੋਏ ਕਤਲਾਂ, ਲੁੱਟਾਂ-ਖੋਹਾਂ, ਅੱਗਜ਼ਨੀ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ, ਔਰਤਾਂ, ਲੜਕੀਆਂ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਵਾਪਰੇ ਅਣ-ਮਨੁੱਖੀ ਅਪਰਾਧਾਂ ਖਿਲਾਫ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਿਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਕਿੱਥੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹਾਂ, ਇਨਸਾਫ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿਚ ਕਿਹੜੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਹੈ ਤੇ ਕੀ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਹਨ, 38 ਸਾਲ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸਬੰਧਿਤ ਹਿੱਸੇਦਾਰਾਂ ਨਾਲ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੱਖਾਂ 'ਤੇ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਉਕਤ ਸੰਸਥਾ ਵੱਲੋਂ ਦੰਗਿਆਂ ਦੇ ਪੀੜਤਾਂ ਨੂੰ ਇਨਸਾਫ ਦਿਵਾਉਣ ਲਈ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿਚ ਮੁੱਦਾ ਉਠਾਉਣ ਲਈ ਜਮਹੂਰੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ, ਨਾਗਰਿਕ ਆਜ਼ਾਦੀ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਲਈ ਠੋਸ ਆਧਾਰ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਕਾਨਪੁਰ 'ਚ ਵਾਪਰੇ 127 ਸਿੱਖ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

1984 ਦੇ ਕਤਲੇਆਮ ਬਾਰੇ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਕਈ ਫਿਲਮਾਂ ਅਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਫਿਲਮਾਂ ਬਣੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਹੋਈਆਂ ਵਧੀਕੀਆਂ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਫਿਲਮ ਵੀ ਭਾਵੇਂ ਪਹਿਲੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਤੋਂ ਕੋਈ ਬਹੁਤੀ ਵੱਖਰੀ ਨਹੀਂ ਪਰ ਇਸ ਵਿਚ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਜਿਸ ਢੰਗ ਨਾਲ ਤਰਤੀਬ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਉਸ ਨਾਲ ਇਹ ਫਿਲਮ ਖਾਸ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਇਸ ਸਭ ਦੌਰਾਨ ਮੌਜੂਦਾ ਦੌਰ ਵਿਚ ਕੇਂਦਰ ਅਤੇ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰਾਂ ਸਣੇ ਧਾਰਮਿਕ ਤੇ ਸਿਆਸੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਾਅਦਿਆਂ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿਚ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਪੀੜਤਾਂ ਦੇ ਪੁਨਰਵਾਸ ਲਈ ਕੀਤੇ ਗਏ ਉਪਰਾਲਿਆਂ ਪਿਛਲਾ ਸੱਚ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਉਣ ਦਾ ਵੀ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਅਦਾਕਾਰਾ ਅਨੁਸ਼ਕਾ ਸ਼ਰਮਾ ਅਤੇ 'ਛਕੜਾ ਐਕਸਪ੍ਰੈੱਸ'

ਅਦਾਕਾਰਾ ਅਨੁਸ਼ਕਾ ਸ਼ਰਮਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਫਿਲਮ 'ਛਕੜਾ ਐਕਸਪ੍ਰੈੱਸ' ਦੀ ਸ਼ੂਟਿੰਗ ਮੁਕੰਮਲ ਕਰ ਲਈ ਹੈ। ਅਦਾਕਾਰਾ ਨੇ ਇੰਸਟਾਗ੍ਰਾਮ 'ਤੇ ਪੋਸਟ ਸਾਂਝੀ ਕਰ ਕੇ ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਇਹ ਫਿਲਮ ਭਾਰਤੀ ਕ੍ਰਿਕਟ ਟੀਮ ਦੀ ਸਾਬਕਾ ਕਪਤਾਨ ਝੁਲਨ ਗੋਸਵਾਮੀ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ। ਉਹ ਭਾਰਤੀ ਮਹਿਲਾ ਕ੍ਰਿਕਟ ਟੀਮ ਦੀ ਕਪਤਾਨ ਰਹਿ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਉਭਰਦੀਆਂ ਕ੍ਰਿਕਟ ਖਿਡਾਰਨਾਂ ਲਈ ਆਦਰਸ਼ ਹੈ। ਸਾਲ 2018 ਵਿਚ ਝੁਲਨ ਦੇ ਸਨਮਾਨ ਵਿੱਚ ਡਾਕ ਟਿਕਟ ਵੀ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਮਹਿਲਾ ਕ੍ਰਿਕਟ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਿਕਟਾਂ ਲੈਣ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵ ਰਿਕਾਰਡ ਵੀ ਝੁਲਨ ਦੇ ਨਾਮ ਹੈ।

ਝੁਲਨ ਗੋਵਾਮੀ ਨੂੰ ਸਾਲ 2012 ਵਿੱਚ ਪਦਮਸ਼੍ਰੀ ਪੁਰਸਕਾਰ ਮਿਲਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਉਸ ਦੇ ਜੀਵਨ ਬਾਰੇ ਬਣਨ ਵਾਲੀ ਦੂਜੀ ਫਿਲਮ ਹੈ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਰਾਹੀਂ ਅਨੁਸ਼ਕਾ ਸ਼ਰਮਾ ਵੱਡੇ ਪਰਦੇ 'ਤੇ ਚਾਰ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਵਾਪਸੀ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਅਨੁਸ਼ਕਾ ਸ਼ਰਮਾ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 2018 'ਚ ਆਈ ਸ਼ਾਹਰੁਖ ਖਾਨ ਦੀ ਫਿਲਮ 'ਜ਼ੀਰੋ' ਵਿਚ ਦਿਖਾਈ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।

ਪ੍ਰੋਸਿਤ ਰੌਣੇ ਵੱਲੋਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਇਸ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਗੋਸਵਾਮੀ ਵੱਲੋਂ ਹਰ ਔਕੜ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਬਿਆਨੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਦੀ ਸ਼ੂਟਿੰਗ ਅਨੁਸ਼ਕਾ ਵੱਲੋਂ ਜੂਨ ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ ਆਰੰਭੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹ ਪ੍ਰੋਸਿਤ ਰੌਣੇ ਨਾਲ ਭੂਤੀਆ ਫਿਲਮ 'ਪਰੀ' ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕਰਨੇਸ਼ ਸ਼ਰਮਾ ਦੀ ਕੰਪਨੀ ਕਲੀਨ ਸਲੇਟ ਫਿਲਮਜ਼ ਦੇ ਬੈਨਰ ਹੇਠ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਫਿਲਮ ਨੈੱਟਫਲਿਕਸ 'ਤੇ ਰਿਲੀਜ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਅਨੁਸ਼ਕਾ ਸ਼ਰਮਾ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਫਿਲਮ ਲਈ ਉਸ ਨੇ ਬਹੁਤ ਮਿਹਨਤ ਕੀਤੀ

ਹੈ। ਕ੍ਰਿਕਟ ਬਾਰੇ ਉਸ ਨੇ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਨਵਾਂ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਅਤੇ ਕ੍ਰਿਕਟ ਖਿਡਾਰੀ ਜਾਣਿਆ ਹੈ। ਕ੍ਰਿਕਟ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਵਿਰਾਟ ਕੋਹਲੀ ਤੋਂ ਲਈਆਂ ਹਨ।

ਫਰਾਂਸ ਦੇ ਫਿਲਮੀ ਮੇਲੇ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਫਿਲਮਾਂ ਦੀ ਦਸਤਕ

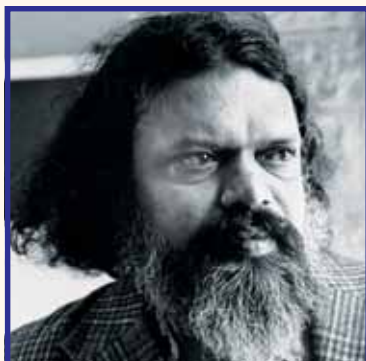
ਫਰਾਂਸ ਦੇ ਨਾਂਤ ਵਿਚ 19 ਨਵੰਬਰ ਤੋਂ 27 ਨਵੰਬਰ ਤੱਕ ਹੋਣ ਵਾਲੇ 44ਵੇਂ 'ਦੇਸ 3 ਕੋਟੀਨੋਟਸ' ਫੈਸਟੀਵਲ ਵਿਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀਆਂ 70 ਫਿਲਮਾਂ ਅਤੇ 80 ਫਿਲਮਾਂ ਦੀਆਂ 14 ਭਾਰਤੀ ਫਿਲਮਾਂ ਦਿਖਾਈਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਫਿਲਮਸਾਜ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਦਿਖਾਈਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਰਿਤਵਿਕ ਘਟਕ, ਅਰਵਿੰਦਨ ਗੋਵਿੰਦਨ, 'ਅੰਮਾ ਆਰੀਅਨ' ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਜੌਹਨ ਅਬਰਾਹਮ ਅਤੇ ਸਈਦ ਅਖਤਰ ਮਿਰਜ਼ਾ ਵਰਗੇ ਮਿਸਾਲੀ ਫਿਲਮਸਾਜ਼ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ।

ਇਸ ਫਿਲਮ ਮੇਲੇ ਵਿਚ ਦਿਖਾਈਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ 'ਬੰਪ', 'ਕੁਮੋਟੀ', 'ਅਗੁਹਰਬਿਲ ਕਜ਼ੁਤਈ', 'ਅੰਮਾ ਅਰੀਅਨ, 'ਥਾਨੀਰ ਥਾਨੀਰ', 'ਤਿਤਾਸ਼ ਏਕਤੀ ਨਾਦਿਰ ਨਾਮ', 'ਅਸ਼ਾਤ ਕਾ ਏਕ ਦਿਨ', 'ਖੰਡਹਰ',

'ਓਮ-ਦਰ-ਬ-ਦਰ', 'ਹੁੰ ਹੁੰਸੀ ਹੁੰਸੀਲਾਲ', '36 ਚੌਰੰਗੀ ਲੇਨ', 'ਉਤਸਵ', 'ਅਰਵਿੰਦ ਦੇਸਾਈ ਕੀ ਅਜੀਬ ਦਾਸਤਾਨ', 'ਦਿਸ਼ਾ' ਆਦਿ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਫਿਲਮਸਾਜ਼ ਅਤੇ ਲੇਖਕ ਸਈਦ ਅਖਤਰ ਮਿਰਜ਼ਾ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਮੈਨੂੰ ਮਾਣ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰੀ ਫਿਲਮ 'ਅਰਵਿੰਦ ਦੇਸਾਈ ਕੀ ਅਜੀਬ ਦਾਸਤਾਨ' ਫਰਾਂਸ ਦੇ ਫਿਲਮ ਮੇਲੇ ਵਿਚ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਚੁਣੀ ਗਈ ਹੈ। ਫਿਲਮ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋਣ ਤੋਂ 44 ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਫਿਲਮ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਦਿਖਾਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਹਾਂ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਮੇਲੇ ਵਿਚ ਉੱਚ ਦਰਜੇ ਦੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਦਿਖਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।"

ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ ਇਸ ਸਾਲ ਭਾਰਤ ਵੱਲੋਂ ਸ਼ਿਵੇਂਦਰ ਸਿੰਘ, ਸਈਦ ਅਖਤਰ ਮਿਰਜ਼ਾ, ਸਈ ਪਰਾਂਜਪੇ ਅਤੇ ਸੰਜੀਵ ਸ਼ਾਹ ਦਾ ਵਫਦ ਫਿਲਮਾਂ ਦਿਖਾਉਣ ਫਰਾਂਸ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਇਹ ਭਾਰਤੀ ਫਿਲਮਾਂ ਮੁੱਖ ਰੂਪ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਦੇ ਕਲਾ ਸਿਨੇਮੇ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਫਿਲਮਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੰਚਾਂ ਤੋਂ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਫਿਲਮਸਾਜ਼ ਸਈਦ ਅਖਤਰ ਮਿਰਜ਼ਾ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਫਿਲਮਾਂ ਰਾਹੀਂ ਅਸਲ ਭਾਰਤ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਮੁੱਖਧਾਰਾ ਸਿਨੇਮਾ ਦੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਆਮ ਕਰ ਕੇ ਕਮਾਈ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖ ਕੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਬਹੁਤੇ ਫਿਲਮਸਾਜ਼ ਕਲਾ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਕਲਾ ਫਿਲਮਾਂ ਵੀ ਭਾਵੇਂ ਕਮਾਈ ਲਈ ਵੀ ਬਣਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਵਧੇਰੇ ਜ਼ੋਰ ਮੁੱਦਿਆਂ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ-ਸਮਝਾਉਣ ਉਤੇ ਹੀ ਕੇਂਦਰਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਉਮਦਾ ਅਦਾਕਾਰੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਵੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਖੱਬਿਓ: ਰਿਤਵਿਕ ਘਟਕ, ਅਰਵਿੰਦਨ ਗੋਵਿੰਦਨ ਤੇ ਸਈਦ ਅਖਤਰ ਮਿਰਜ਼ਾ।

ਨੇਹਾ ਦਾ ਨੇਹੁ

ਅਦਾਕਾਰਾ ਨੇਹਾ ਧੂਪੀਆ ਨੇ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਗੋਆ ਵਿਚ ਬਿਤਾਈਆਂ ਛੁੱਟੀਆਂ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਸਾਂਝੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ। ਇਕ ਤਸਵੀਰ ਵਿਚ ਉਸ ਦਾ ਪਤੀ ਅੰਗਦ ਬੇਦੀ, ਧੀ ਮਿਹਰ ਅਤੇ ਪੁੱਤਰ ਗੁਰਏਂਕ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਖੁੱਲ੍ਹੇ-ਫੁੱਲ੍ਹੇ ਕੱਪੜੇ ਪਹਿਨੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਕ ਹੋਰ ਤਸਵੀਰ ਵਿਚ ਨੇਹਾ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਗੁਰਏਂਕ ਨੂੰ ਗੋਦੀ ਵਿਚ ਲਈ ਬੈਠੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪਤੀ ਅੰਗਦ ਨੇ ਆਪਣੀ ਧੀ ਮਿਹਰ ਨੂੰ ਚੁੱਕਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਨੇਹਾ ਨੇ ਗੁਲਾਬੀ ਰੰਗ ਦੇ ਕੱਪੜੇ ਪਹਿਨੇ ਹੋਏ ਹਨ ਜਦਕਿ ਅੰਗਦ ਨੇ ਚਿੱਟੇ ਰੰਗ ਦੀ ਟੀ-ਸ਼ਰਟ ਪਾਈ ਹੋਈ ਹੈ। ਨੇਹਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਗੁਰਏਂਕ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਸਾਂਝੀ

ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਹ ਨਾਸ਼ਤਾ ਕਰਦਾ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਦਾਕਾਰਾ ਨੇ ਇਸ ਤਸਵੀਰ ਦੀ ਕੈਪਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ, "ਬਰੇਕਫਾਸਟ ਕਲੱਬ..." ਇਸ ਜੋੜੀ ਨੇ ਸਾਲ 2018 ਵਿਚ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੋ ਬੱਚੇ ਹਨ। ਨੇਹਾ ਧੂਪੀਆ ਦੀ ਪਿਛਲੀ ਫਿਲਮ 'ਏ ਬਰਸਡੋਅ' ਇਸੇ ਸਾਲ ਫਰਵਰੀ ਮਹੀਨੇ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਯਾਮੀ ਗੌਤਮ ਅਤੇ ਅਤੁਲ ਕੁਲਕਰਨੀ ਵੀ ਸਨ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਅੰਗਦ ਪਿਛਲੀ ਵਾਰ ਫਿਲਮ 'ਗੁੰਜਨ ਸਕਸੈਨ': ਦਿ ਕਾਰਗਿੱਲ ਵਾਰ' ਵਿਚ ਨਜ਼ਰ ਆਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਅਦਾਕਾਰਾ ਜਾਹਨਵੀ ਕਪੂਰ ਦੇ ਭਰਾ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ ਸੀ।

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ

ਸਤਿਗੁਰ ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਗਟਿਆ ਮਿਟੀ ਧੁੰਧ ਜਗਿ ਚਾਨਣੁ ਹੋਆ॥
ਜਿਉਂ ਕਰ ਸੁਰਜ ਨਿਕਲਿਆ ਤਾਰੇ ਛਪੇ ਅੰਧੇਰ ਪਲੋਆ॥

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੇ ਪਾਠਕਾਂ ਅਤੇ

ਸਮੂਹ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ

ਜਗਤ ਪਿਤਾ ਧੰਨ ਧੰਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ
ਦੇ ਆਗਮਨ ਗੁਰਪੁਰਬ ਦੀ

ਲੱਖ ਲੱਖ ਵਧਾਈ

ਮੇਜਰ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਝੱਜ (ਸ਼ਿਕਾਰੋ)
ਫੋਨ: 847-330-1421

ਜੈਦੇਵ ਸਿੰਘ (ਸੱਤੀ) ਭੱਠਲ
(ਸ਼ਿਕਾਰੋ)

ਸੁਖਰਾਜ ਸਿੰਘ ਤੱਖਰ
(ਸ਼ਿਕਾਰੋ)

From:

Major Gurcharn Singh Jhaj

Jaidev Singh Bhattal & Sukhraj Singh Takher

and their families.